

województwa
śląskiego

**OCENA STANU
SANITARNO-EPIDEMICZNEGO**
województwa śląskiego

2024

**OCENA STANU
SANITARNO-EPIDEMICZNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W 2024 ROKU**

Wydawca:

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach
ul. Raciborska 39
40-074 Katowice

- www.gov.pl/wsse-katowice/
- e-mail: wsse.katowice@sanepid.gov.pl
- ePUAP: /WSSEKatowice/skrytka
- skrzynka e-Doręczeń: AE:PL-50345-70371-GBTGU-18

Opracowanie:

Zespół autorski Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach pod redakcją Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – dr. n. med. Grzegorza Hudzika.

® Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach

Wszelkie prawa zastrzeżone. Wykorzystanie w całości lub fragmentów opracowania dozwolone pod warunkiem odnotowania źródła informacji.

Prawa autorskie do niniejszego opracowania przysługują Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Raport o stanie sanitarnym województwa śląskiego zawiera dane na dzień 31 grudnia 2024 r.

Zdjęcia wykorzystane w opracowaniu: własne WSSE Katowice, <https://www.flaticon.com/>, [freepik.com/](https://www.freepik.com/)

SPIS TREŚCI

Ocena stanu epidemicznego	7
Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi	9
Zachorowania na grypę i wirusy grypopodobne	14
Zakażenia wirusem SARS-CoV-2	16
Zakażenia wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV)	18
Gruźlica	19
Krzusiec	22
Płonica (szkarlatyna)	26
Świnka (nagminne zapalenie przyusznicy)	27
Ospa wietrzna	28
Program eliminacji odry i różyczki	29
Inwazyjna choroba meningokokowa	31
Choroby przenoszone drogą płciową	32
Zakażenia HIV oraz zachorowania na AIDS	34
Legionelloza	35
Choroby przenoszone przez kleszcze	36
Choroby tropikalne	38
Higiena leczenia	39
Nadzór nad szczepieniami ochronnymi	48
Ocena bezpieczeństwa żywności	55
Ocena stanu sanitarnego zakładów produkcji/obrotu żywnością, materiałów do kontaktu z żywnością	59
Ocena wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	59
Graniczna kontrola sanitarna	61
Pobór prób do badań laboratoryjnych	61
Żywnienie w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego	63
System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)	67
Produkcja i obrót suplementami diety	71
Produkcja pierwotna (Współpraca z PIORiN oraz IOŚ)	72
Skargi, wnioski i interwencje	72
Ocena stanu sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa wody	74
Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	76
Infrastruktura zaopatrzenia ludności województwa śląskiego w wodę	78
Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	79
Odstępstwa od wymaganej jakości wody do spożycia	81

Warunkowa przydatność wody do spożycia	81
Nadzór nad materiałami i wyrobami oraz nowymi technologiami uzdatniania wody.....	82
Ciepła woda użytkowa	82
Jakość wody – pływanie.....	84
Jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli	86
Działania związane z zanieczyszczeniem rzeki odry	87
Działania związane z powodzią	88
Działania związane z pożarami	88
Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarno-higienicznego obiektów użyteczności publicznej	89
Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy	96
Choroby zawodowe.....	106
Ocena stanu sanitarnego obiektów nauczania i wychowania dzieci i młodzieży.....	109
Żłobki i kluby dziecięce.....	112
Przedszkola	112
Szkoły.....	113
Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych.....	115
Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach	116
Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach.....	117
Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach	118
Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży	118
Szkoły wyższe	119
Nadzór w obszarze higieny radiacyjnej.....	122
Promieniowanie jonizujące.....	124
Promieniowanie niejonizujące	127
Zapobiegawczy nadzór sanitarny	132
Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	134
Plany remediacji	135
Planowanie przestrzenne	136
Dokumentacje projektowe	137
Odstępstwa od przepisów techniczno-budowlanych	138
Dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych	139
Działalność laboratoryjna	143
Działania w zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej	151

Szanowni Państwo,

ocena stanu sanitarnego województwa śląskiego za rok 2024 jest efektem codziennej pracy blisko 1 500 pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej 20 Powiatowych i Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Rok 2024 nie był dla nas łatwym w sprawowanym nadzorze sanitarno-epidemiologicznym. W zakresie chorób zakaźnych dominowały zakażenia krztuścem i nadal obserwujemy wzrost zakażeń wirusowych przenoszonych drogą kropelkową/oddechową. Powódź w części naszego województwa skutkowała kolejnymi wyzwaniami, gdzie poza monitorowaniem chorób przenoszonych drogą wody zabezpieczaliśmy dobrą jakość wody do spożycia przez ludzi oraz dbaliśmy o bezpieczną żywność. Pożary nielegalnych składowisk odpadów niebezpiecznych i ich wpływ na środowisko monitorowaliśmy poprzez kontrolę ujęć wody.

Przeprowadziliśmy 138 553 kontrole efektem czego było wydanie 32 702 decyzji administracyjnych oraz 2 627 mandatów karnych i kar pieniężnych na kwotę 951 365 złotych. Działania nadzoru sanitarnego wspierane były wykonaniem w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej blisko 1 miliona badań fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych. Opis konkretnych naszych działań podejmowanych dla bezpieczeństwa całych Rodzin, a zwłaszcza ich najmłodszego pokolenia znajdziecie Państwo w treści niniejszej publikacji. Zachęcam do lektury.

dr n. med. Grzegorz Hudzik

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny

OCENA STANU EPIDEMICZNEGO

**Województwo
śląskie,
jako jedno z najbardziej
zaludnionych
i uprzemysłowionych
regionów Polski,
stoi przed licznymi
wyzwaniami
epidemiologicznymi**

Duża liczba mieszkańców, wysoka mobilność ludności, rozwinięty przemysł oraz zanieczyszczenie środowiska to czynniki, które mogą sprzyjać rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych. Kluczową rolę w monitorowaniu sytuacji sanitarno-epidemiologicznej odgrywa Państwowa Inspekcja Sanitarna.

W 2024 roku w województwie śląskim odnotowano wzrost zachorowań na choroby zakaźne, szczególnie na gripę, COVID-19, krztusiec oraz boreliozę. Liczba zakażeń gripą osiągnęła 33 716 przypadków, a hospitalizacji wymagało 1 389 osób. Dramatycznie wzrosła liczba zachorowań na krztusiec – 3 236 przypadków (wzrost 48-krotny), co miało charakter epidemiczny. Borelioza również osiągnęła rekordową liczbę 4 162 zachorowań. W porównaniu do 2023 roku odnotowano wzrost zakażeń wirusem RSV, w tym 1 725 przypadków u dzieci poniżej 2 roku życia, z czego ponad połowa wymagała hospitalizacji. Liczba zakażeń HIV wzrosła do 252 przypadków. Spadła natomiast liczba przypadków ospy wietrznej (22 951) i COVID-19 (40 699). W 2024 roku zgłoszono 203 ogniska zakażeń szpitalnych, a choroby zakaźne były przyczyną 435 zgonów, z czego 61,3% miało podłoże bakteryjne, a 36,9% wirusowe.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Ocenę sytuacji epidemiologicznej województwa śląskiego w zakresie występowania jednostek chorobowych, ujętych w wykazie stanowiącym załącznik do Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 poz. 924 ze zm.) sporządzono na podstawie danych pochodzących z wywiadów epidemiologicznych, przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych, formularzy zgłoszeń zachorowań lub podejrzeń zachorowań na poszczególne jednostki chorobowe (w tym podejrzeń) oraz sprawozdań sporządzanych na rzecz statystyki publicznej, a także innych źródeł wykorzystywanych standardowo przez Państwową Inspekcję Sanitarną w prowadzonym nadzorze epidemiologicznym.

Przedstawione dane epidemiologiczne dotyczą występowania wybranych jednostek chorobowych na terenie województwa śląskiego w 2024 roku w porównaniu do roku 2023. Dane za rok 2024 są w trakcie analizy i weryfikacji, w związku w tym mogą ulec nieznacznym zmianom.

Zapadalność zdefiniowano jako liczbę nowo zarejestrowanych jednostek chorobowych w określonym czasie, która przypada na jednostkę populacji. Powyższy współczynnik został obliczony na 100 tys. mieszkańców, na podstawie danych demograficznych pochodzących ze strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego – wg stanu na 30 czerwca dla 2023 oraz 2024 roku.

Tabela 1. Występowanie wybranych jednostek chorobowych na terenie województwa śląskiego w 2024 roku w porównaniu do 2023 roku

Kod ICD-10	Jednostka chorobowa	2023			2024			Trend
		liczba	hospitalizacja	zapadalność	liczba	Hospitalizacja	zapadalność	
A01	Dur brzuszny, dury rzekome A, B, C	2	2 100%	<0,1	3	3 100%	<0,1	↑
A02	Salmonelloza	848	598 70,5%	19,6	748	451 60,3%	17,4	↓
A03	Czerwonka bakteryjna (szigelloza)	0	0 0%	0	2	0 0%	<0,1	↑
A04.0-9, A05.0-9	Inne bakteryjne zakażenia oraz zatrucia pokarmowe	3 330	2 919 87,9%	76,9	2 987	2 580 86,4%	69,4	↓
A07.1	Giardioza (lamblioza)	160	12 7,5%	3,7	132	15 11,4%	3,1	↓

A07.2	Kryptosporydioza	1	0 0%	<0,1	2	0 0%	<0,1	↑
A08.0-4	Wirusowe zakażenia jelitowe	3 586	2 760 77%	82,6	4 509	3 339 74,1%	104,7	↑
A09	Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	4 547	1 048 23%	104,9	6 307	1 255 19,9%	146,5	↑
A23	Brucelloza	2	2 100%	<0,1	1	1 100%	<0,1	↓
A27	Leptospiroza	0	0 0%	0	1	1 100%	<0,1	↑
A31	Mikobakteriozy – inne i BNO	7	6 85,7%	0,2	9	9 100%	0,2	↑
A32	Listerioza	40	39 97,5%	0,9	30	29 96,7%	0,7	↓
A33-A35	Teżec ¹	2	2 100%	<0,1	2	2 100%	<0,1	↑
A37	Krzusiec	67	15 22,4%	1,5	3 236	296 9,1%	75,2	↑
A38	Płonica (szkarlatyna)	7 134	39 0,5%	164,6	7 308	66 0,9%	169,8	↑
A39; A46; A48.3; B95.0, B95.3; G04.2; G00.1; A40.3; J13; B96.3/G04.2; G00.0; A41.3; J14	Inwazyjne choroby bakteryjne, wywołane przez meningokoki, <i>Streptococcus pyogenes</i> , <i>Streptococcus pneumoniae</i> oraz <i>Haemophilus influenzae</i> typ B	1 479	620 41,9%	34,1	1 694	727 42,9%	39,3	↑
A48.1-2	Legionelloza	27	27 100%	0,6	45	44 97,8%	1	↑
A50-53	Kiła	237	45 19%	5,5	306	66 21,6%	7,1	↑
A54	Rzeżączka	50	1 2%	1,2	55	4 7,3%	1,3	↑
A55-56	Choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez chlamydie	41	1 2,4%	0,9	47	0 0%	1,1	↑
A69.2	Borelioza z Lyme	3 388	138 4,1%	78,2	4 162	127 3,1%	96,7	↑
-	Ostre porażenie wiotkie dzieci w wieku 0-14 lat	3	3 100%	0,1	5	5 100%	<0,1	↑
A81	Encefalopatie gąbczaste	2	2 100%	<0,1	1	1 100%	<0,1	↓

Z20.3/Z24; Z28	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	783	0 0%	18,1	764	1 0,1%	17,7	↓
A84; B00.4; A81.1; A83; A85; B02.0; A86; A87.0; B003; A87.1-9; B02.1	Kleszczowe oraz inne zaplenia mózgu, wirusowe zapalenia opon mózgowych	85	85 100%	2	105	105 100%	2,4	↑
G01; G04.2; G05.0; G00.2-8; G00.9	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu ²	50	50 100%	1,2	52	52 100%	1,2	↑
G03, G04.8- 9	Zapalenie opon mózgowych lub mózgu inne i nieokreślone	100	100 100%	2,3	105	105 100%	2,4	↑
A90-1	Gorączka denga (klasyczna lub krwotoczna)	11	8 72,7%	0,3	10	7 70%	0,2	↓
B01	Ospa wietrzna	28 966	37 0,1%	669,2	22 951	26 0,1%	533,1	↓
B05	Odra	7	2 28,7%	0,2	15	7 46,7%	0,3	↑
B06	Różyczka	41	0 0%	0,9	25	0 0%	0,6	↓
B15; B16; B18.0-1; B17.0-2; B17.8; B18.2; B18,8-9; B19	Wirusowe zapalenia wątroby	997	125 12,5%	23	1 029	80 7,8%	23,9	↑
B20-B24	HIV, AIDS	210	53 25,2%	4,8	252	81 32,1%	5,9	↑
B26	Świnka (nagminne zapalenia przyusznicy)	154	0 0%	3,6	159	2 1,3%	3,7	↑
B50-54	Malaria (zimnica)	7	7 100%	0,2	2	2 100%	<0,1	↓
J10-11	Grypa (potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego oraz laboratoryjnie)	4 789	320 6,7%	110,5	33 714	1 389 4,1%	783,2	↑
U07.1-2	Zakażenia SARS- CoV-2 (COVID- 19) ³	54 784	1 851 3,4%	1264,3	40 699	1 386 3,4%	945,4	↓
A15-A19	Gruźlica	743	707 95,2%	17,1	732	699 95,5%	17	↓

J12.1; J20.5; J21.0, B97.4	Zakażenie wirusem RSV	950	424 44,6%	21,9	3 383	1 209 35,7%	78,6	↑
-------------------------------	--------------------------	-----	--------------	------	-------	----------------	------	---

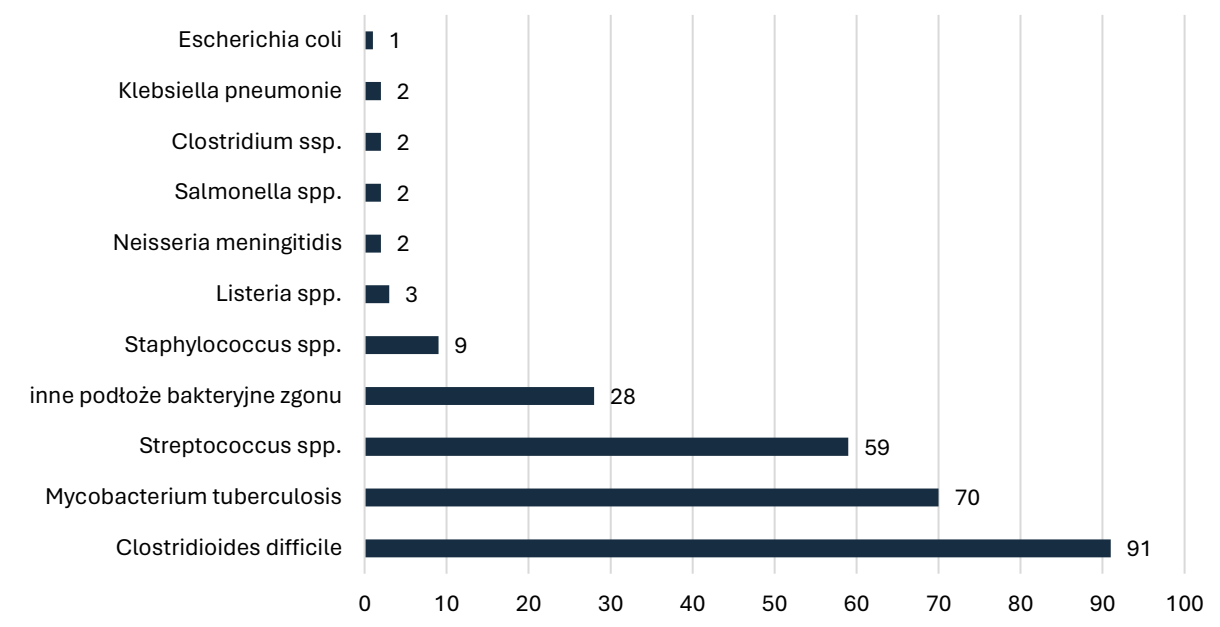
¹ Z uwagi na spadek liczby ludności województwa śląskiego w 2024 roku uznać należy, iż trend zachorowań jest wzrostowy.

² Zachorowania mogą być uwzględnione również w innych pozycjach.

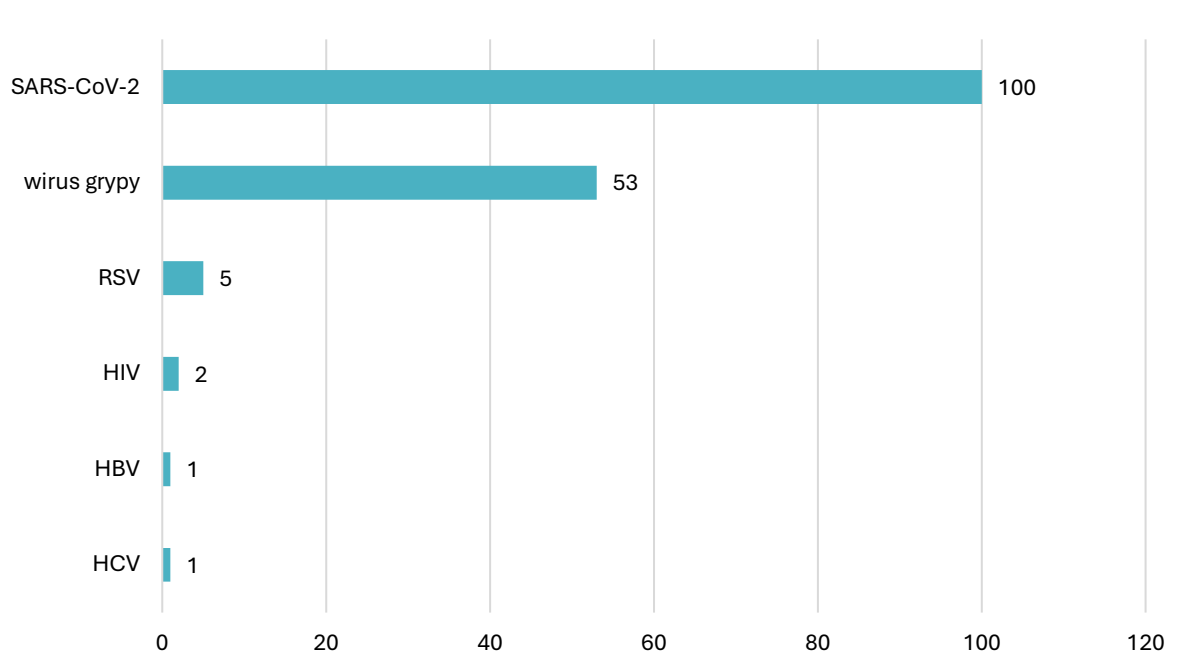
³ Zachorowania potwierdzone laboratoryjnie oraz przypadki możliwe (rozpoznanie na podstawie obrazu klinicznego).

Podobnie jak w roku ubiegłym, czynnikami etiologicznymi odpowiedzialnymi za największą liczbę zachorowań były wirusy. W 2024 roku na wysokim poziomie utrzymywały się wysokie współczynniki zachorowań na COVID-19, grypę oraz ospę wietrzną. Natomiast najliczniej rejestrowaną chorobą bakteryjną była płonica (szkarlatyna). W stosunku do roku poprzedniego dramatycznie wzrosły zachorowania na krztusiec. Miały one charakter epidemiczny, a liczba przypadków wzrosła ponad 48-krotnie.

W analizowanym okresie do Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego dokonano 435 zgłoszeń podejrzeń/rozpoznań zgonów z powodu zakażeń, chorób zakaźnych oraz zatruc spowodowanych czynnikami patogennymi. U czterech zmarłych za przyczynę śmierci uznano koinfekcję bakteryjno-wirusową. Największy udział w ogólnej liczbie miały zgony, których przyczyną było zakażenie bakteryjne – stanowiły one 61,3% (269 zgonów). Natomiast wirusowe podłoże śmierci chorych stanowiło 36,9% ogółu (162 zgony). W przypadku 8 zgonów nie określono rodzaju czynnika etiologicznego choroby, która była przyczyną śmierci chorych.

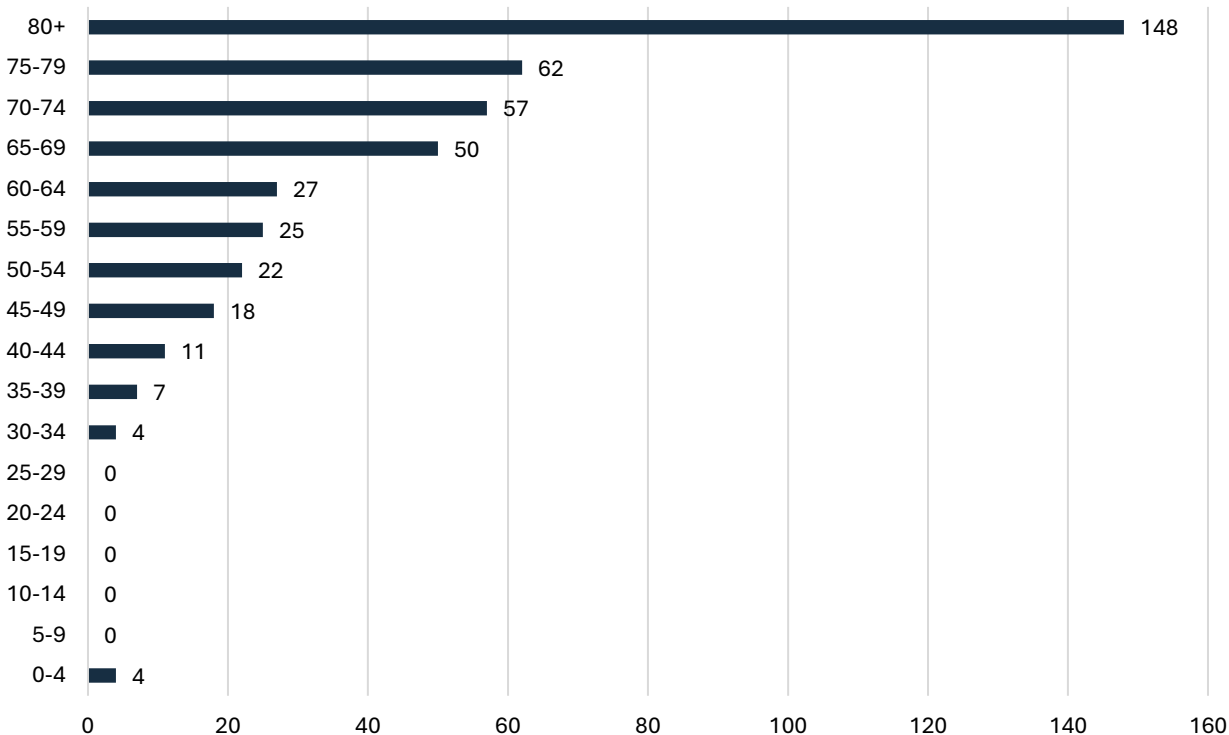

Wykres. Infekcje bakteryjne jako przyczyna śmierci mieszkańców województwa śląskiego w 2024 roku

Wykres. Infekcje wirusowe jako przyczyna śmierci mieszkańców województwa śląskiego w 2024 roku

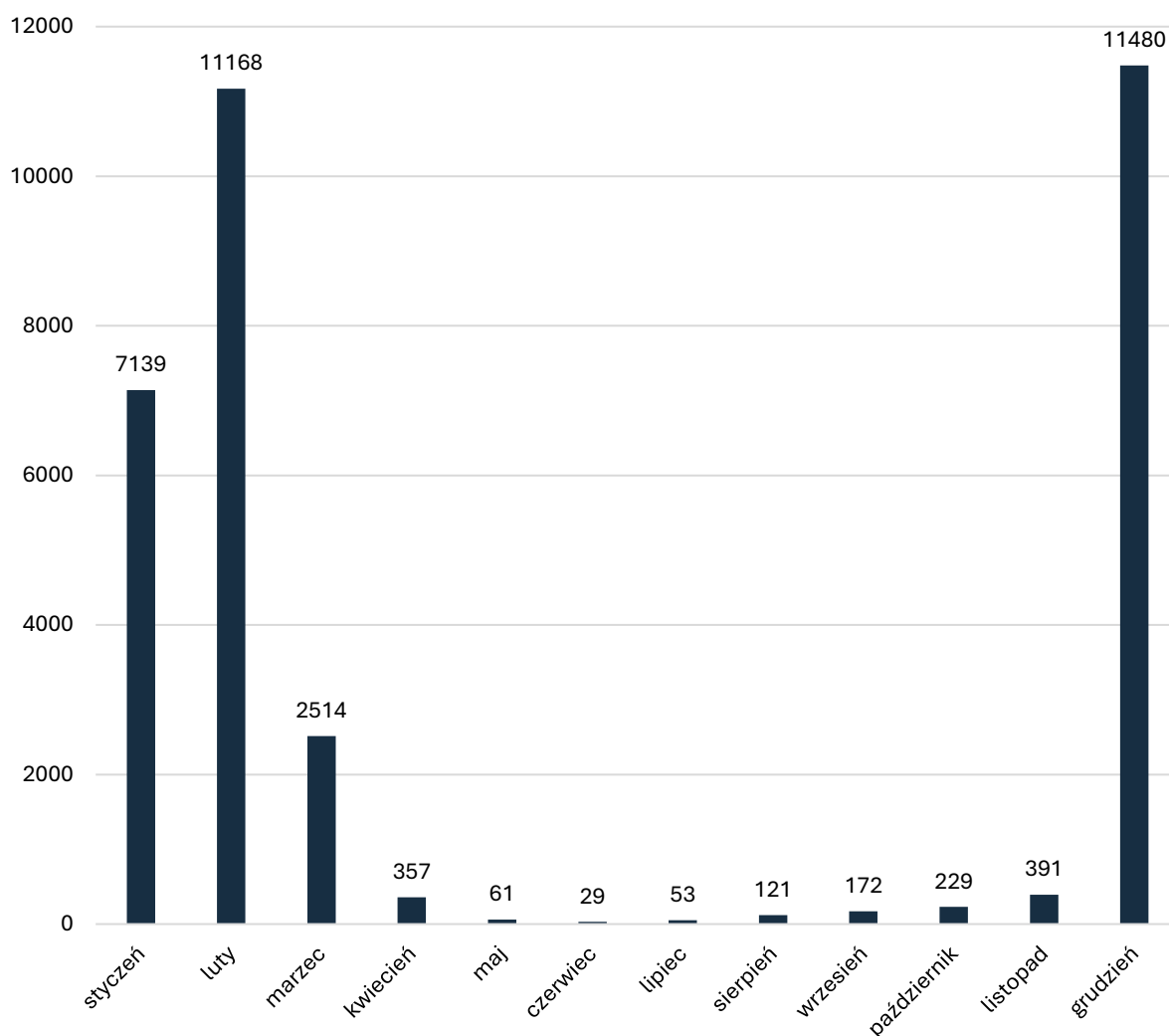
Z uwagi na silną korelację wieku chorego z prawdopodobieństwem zgonu, niezwykle istotne oraz uzasadnione jest prowadzenie licznych działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad chorobami zakaźnymi, w tym propagowanie idei szczepień, kierowanych do grupy seniorów, a także opiekunów małych dzieci.

Wykres. Liczba odnotowanych zgonów spowodowanych chorobami zakaźnymi w województwie śląskim w 2024 roku z podziałem na grupy wiekowe

Zachorowania na grypę i wirusy grypopodobne

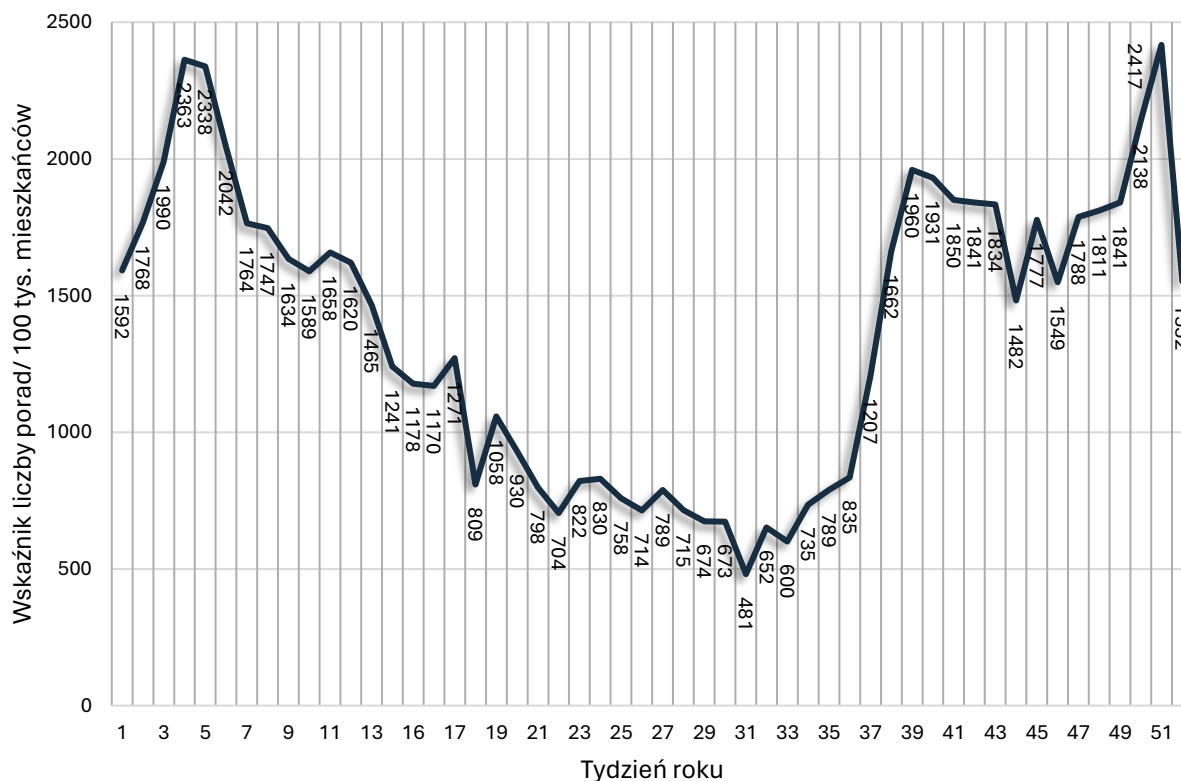
W 2024 roku na obszarze działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego odnotowano 33 714 zakażeń wirusem grypy. Wzrosty zachorowań o charakterze epidemicznym przebiegały dwufalowo, osiągając szczyt w lutym oraz w grudniu. Hospitalizacji wymagało 1 389 chorych, natomiast 53 osoby zmarły (92,5% stanowiły osoby po 60 roku życia). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu (Dz.U. 2019, poz. 2430 ze zm.) do Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgłaszane są przez lekarzy jedynie potwierdzone przypadki zakażenia wirusem grypy.

Wykres. Liczba zachorowań na grypę potwierdzonych laboratoryjnie oraz szybkim testem antygenowym w województwie śląskim w poszczególnych miesiącach 2024 roku

W analizowanym okresie liczby zachorowań na grypę w poszczególnych miesiącach korelowały ze wskaźnikiem liczby udzielonych porad z powodu ostrych infekcji układu oddechowego (ang. ARI - acute respiratory infections), szerokiej grupy chorób zakaźnych wyróżnionych ze względu

na podobieństwo objawów klinicznych (nagłe występowanie objawów oraz krótkotrwały tzn. kilku-kilkunastodniowy, najczęściej samoograniczający się przebieg). Obok grypy oraz zachorowań grypopodobnych do ww. infekcji należą również te o podłożu bakteryjnym.

Wykres. Wskaźnik liczby porad z powodu ostrych infekcji układu oddechowego (ARI) w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców województwa śląskiego w 2024 (Źródłem danych dla raportu są udzielone przez podmioty wykonujące działalność leczniczą świadczenia zdrowotne należące do kategorii „porada”, które zostały zaraportowane do Centrum e-Zdrowia w ramach obowiązkowego raportowania tzw. zdarzeń medycznych).

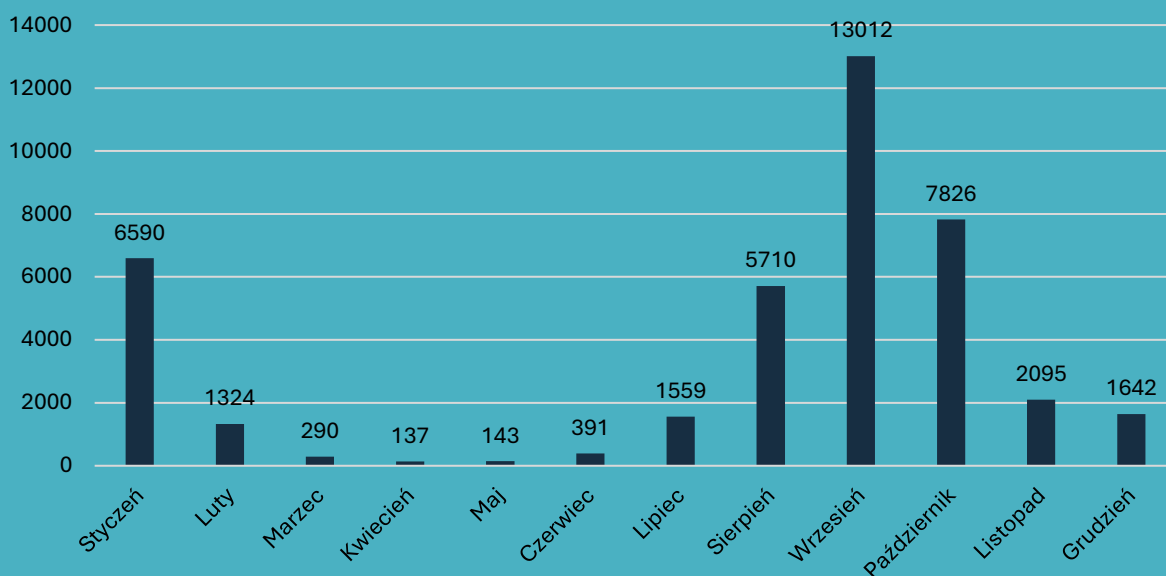
Państwowa Inspekcja Sanitarna, poczynając od 2004 roku, czynnie uczestniczy w zintegrowanym systemie nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad gripą SENTINEL. W sezonie epidemicznym 2023/2024 nadzór ten rozszerzono także o wirus SARS-CoV-2 oraz RSV.

W województwie śląskim w powyższym programie w 2024 roku uczestniczyli lekarze POZ wraz z pacjentami z terenów nadzorowanych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych w Bytomiu, Dąbrowie Górniczej, Katowicach, Sosnowcu, Tychach, Zawierciu oraz Myszkowie. W ramach nadzoru SENTINEL Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach zbiera dane o liczbie pacjentów, u których lekarz zdiagnozował gripę lub infekcję grypopodobną spowodowaną zakażeniem wirusami m. in.: RSV – syncytialnym wirusem oddechowym, AdV - adenowirusami, - PIV-1, PIV-2, PIV-3 – wirusami paragrypy; SARS-CoV-2 oraz innymi koronawirusami, hMPV – metapneumowirusem, a także wykonuje badania laboratoryjne w kierunku ww. wirusów. Powyższe dane przekazywane są do Krajowego Ośrodka ds. Grypy w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytucie Badawczym.

W związku z dynamiczną sytuacją epizootyczną na arenie nie tylko międzynarodowej, jak również krajowej w zakresie zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI), nietypowymi zakażeniami ssaków i możliwością transmisji wirusów HPAI na ludzi w 2024 roku wzmożona została współpraca w tym zakresie Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Weterynaryjną. Państwowa Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Weterynaryjna oraz Inspekcja Ochrony Środowiska na co dzień współpracują ze sobą w zakresie zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi lub z ludzi na zwierzęta. Na terenie woj. śląskiego wystąpiły 3 ogniska HPAI wśród ptaków. Osoby, które miały bezpośrednią styczność z zakażonymi zwierzętami zostały objęte czynnym nadzorem epidemiologicznym. Badania laboratoryjne w kierunku grypy ptaków wykluczyły u nich zakażenie.

Zakażenia wirusem SARS-CoV-2

W 2024 roku zarówno w kraju, jak i na terenie województwa śląskiego, w stosunku do roku poprzedniego poprawiła się sytuacja epidemiologiczna zachorowań na COVID-19. W województwie śląskim odnotowano 40 699 przypadków zachorowań na COVID-19, a leczenia szpitalnego wymagało 1 386 chorych (3,4%). Wyraźny wzrost zachorowań na COVID-19 wystąpił we wrześniu (33,3% wszystkich zachorowań na tę chorobę w roku).

Wykres. Liczba przypadków COVID-19 w województwie śląskim w 2024 roku w rozbiciu na poszczególne miesiące

Największą liczbę zakażeń wirusem SARS-CoV-2 odnotowano na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku-Białej, natomiast najwyższy wskaźnik zapadalności odnotowano na obszarze działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chorzowie.

Tabela. Liczba zakażeń wirusem SARS-CoV-2, zapadalność oraz liczba osób hospitalizowanych z powodu COVID-19 na terenie nadzorowanym przez poszczególnych PPIS województwa śląskiego w 2023 oraz 2024 roku

PPIS	2023			2024		
	Liczba przypadków	Zapadalność	Liczba hospitalizacji	Liczba przypadków	Zapadalność	Liczba hospitalizacji
Bielsko-Biała	5 929	1785,1	144	4 099	1238,5	96
Bytom	5 270	1550,9	144	3 738	1107,3	154
Chorzów	2 049	1 395,5	168	1 801	1 240,1	136
Cieszyn	1 687	962,9	45	1 643	943,2	31
Częstochowa	2 483	732,8	269	2 858	850,4	148
Dąbrowa Górnica	3 238	1 249,5	43	3 166	1 231,6	65
Gliwice	4 344	991,1	24	2 491	572,1	25
Jaworzno	1 068	1 225,2	39	687	794,9	21
Katowice	5 422	1308,9	96	4 064	985,6	107
Kłobuck	615	748	80	588	719,5	68
Lubliniec	793	1 057	73	653	874,6	14
Myszków	460	678,3	50	547	812,7	41
Racibórz	1 051	1 054,9	78	514	519,4	35
Ruda Śląska	1 736	1 324,6	96	1 499	1 1157,3	111
Rybnik	3 205	1 187,5	15	2 098	781,0	16
Sosnowiec	2 171	1 153,9	13	2 120	1 140,2	20
Tychy	4 785	1 218,2	93	2 844	725,7	12
Wodzisław Śląski	2 407	1 030,9	116	1 400	604,3	32
Zawiercie	1 077	959,5	144	830	747,5	82
Żywiec	1 630	1 093,4	96	1 393	938,1	62
Województwo śląskie	51 420	1 186,7	1 826	39 033	906,7	1 276

Nie uwzględniono przypadków możliwych - rozpoznań lekarskich jedynie na podstawie obrazu klinicznego

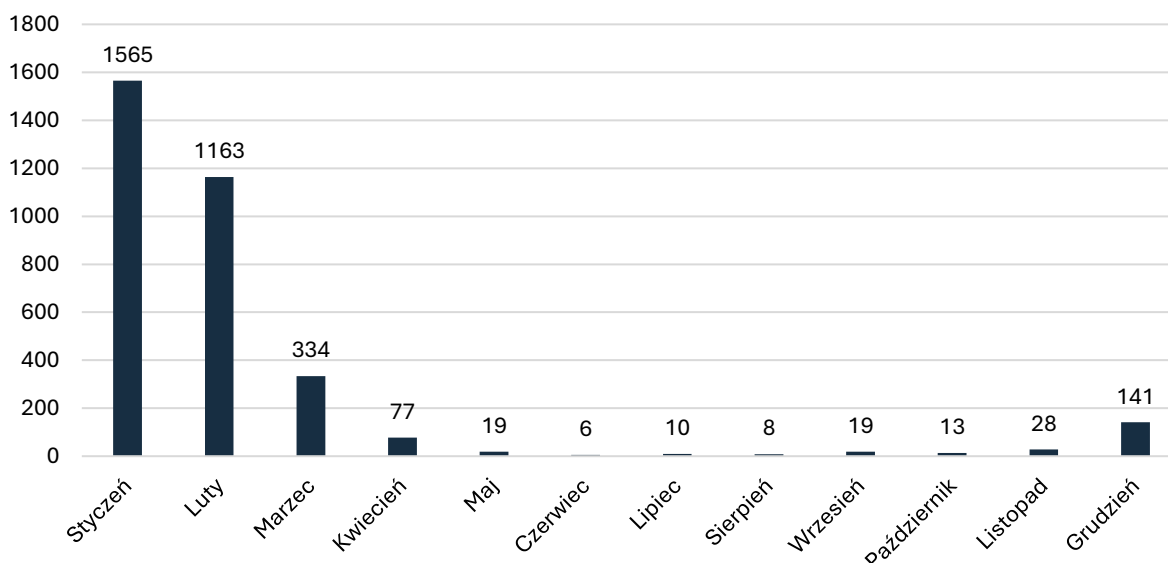
W 2024 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego zarejestrowała 100 zgonów na skutek zakażenia wirusem SARS-CoV-2, z czego 95% zmarłych stanowiły osoby będące w wieku powyżej 60 lat.

W Polsce wdrożony został ogólnopolski monitoring rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 oraz jego wariantów. Na potrzeby wzmocnienia nadzoru epidemiologicznego od 17 maja 2021 roku Interdyscyplinarna Pracownia Diagnostyki Molekularnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach wykonuje sekwencjonowanie materiału biologicznego osób chorych na COVID-19, a następnie przekazuje wyniki badań na platformę GISAID, największą na świecie bazę danych sekwencji SARS-CoV-2. Pozwala to na prowadzenie nadzoru w czasie rzeczywistym poprzez monitorowanie pojawiania się nowych wariantów oraz subwariantów w różnych zakątkach świata. W 2024 roku w naszym laboratorium wykrywany był jedynie wariant omicron. Wirus SARS-CoV-2 podlega ciągłym mutacjom zmieniającym jego właściwości, co wpływa na jego potencjał zakaźny oraz zdolność do powodowania ciężkich postaci klinicznych choroby COVID19, a także zgonów. Pojawienie się wariantu wirusa SARS-CoV-2 B.1.1.529, potocznie zwanego Omikronem, miało niezwykle znaczenie dla przebiegu pandemii (pierwszy krajowy przypadek w Polsce potwierdzono w laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach 16 grudnia 2021 roku). Omikron charakteryzuje się wysoką zakaźnością, co bezpośrednio przyczyniło się do jego szybkiej dominacji poprzez wypieranie poprzednich wariantów. Zakażenie na ogół objawia się łagodniejszym przebiegiem klinicznym choroby w stosunku do tego, jaki powodował wariant dziki.

Zakażenia wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV)

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie zakażeń wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) (Dz. U. 2023, poz. 354) zakażenia wirusem RSV zostały objęte przepisami o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Od 25 lutego 2023 roku każde zakażenie, w przypadku zachorowań potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego lub badań laboratoryjnych mających na celu izolację wirusa RSV lub wykrycie kwasu nukleinowego wirusa RSV należy obowiązkowo zgłosić do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wirus RSV (*respiratory syncytial virus*) to powszechnie występujący patogen układu oddechowego, który zazwyczaj powoduje łagodne objawy, podobne do zwykłego przeziębienia. U niemowląt i małych dzieci często jednak przybiera postać ostrej infekcji dróg oddechowych np. zapalenia oskrzelików, co bardzo często kończy się hospitalizacją. W 2024 roku w województwie śląskim zarejestrowano 1 725 infekcji u dzieci poniżej 2 lat, z czego aż 930 (53,9%) wymagało leczenia szpitalnego. Na skutek zakażenia wirusem RSV zmarło 5 chorych.

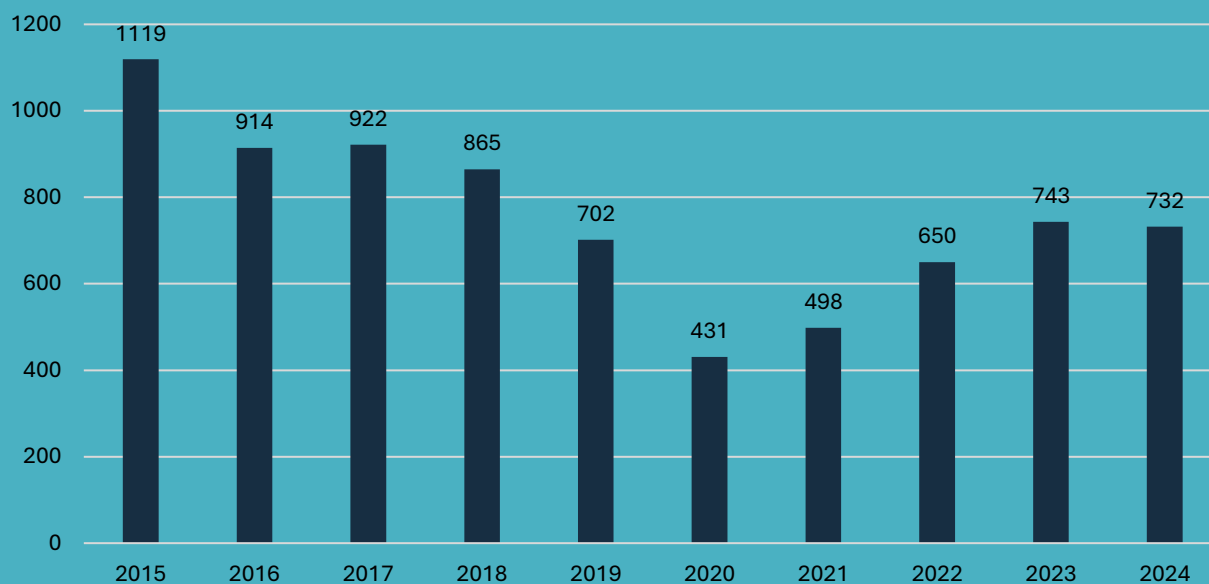
Wykres. Zakażenia wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) w województwie śląskim w 2024 roku w podziale na miesiące

Od sezonu epidemicznego 2023/2024 dostępna jest szczepionka przeciw syncytialnemu wirusowi oddechowemu (RSV). Szczepienia szczególnie zalecane są dla osób w wieku 50-59 lat ze zwiększonym ryzykiem zachorowania na chorobę wywoływaną przez RSV oraz dla seniorów. Jeden z preparatów dedykowany jest również dla kobiet będących w ostatnim trymestrze ciąży. Uodpornienie ciężarnych sprzyja ochronie noworodków i niemowląt przed zakażeniem wirusem RSV, w tym możliwym ciężkim przebiegiem choroby .

Gruźlica

Jedną z najstarszych chorób zakaźnych o zasięgu globalnym, jakie towarzyszą ludzkości jest gruźlica. Od XIX wieku, aż do pierwszej połowy ubiegłego wieku, zachorowania przybrały charakter epidemiczny, a z uwagi na wysoki odsetek zgonów choroba zyskała miano „białej dżumy”. Obecnie, pomimo dostępności leków przeciwprątkowych, sytuacja epidemiczna tej choroby na świecie, choć uległa poprawie, nadal nie należy do korzystnych.

W województwie śląskim od 2016 roku roczna liczba odnotowywanych przypadków nie przekracza tysiąca, a zachorowania utrzymują się na stabilnym poziomie. Przyczyn stosunkowo małej liczby przypadków gruźlicy w latach 2020-2021 upatruje się w utrudnionym dostępie do diagnostyki chorób, spowodowanym pandemią COVID-19.

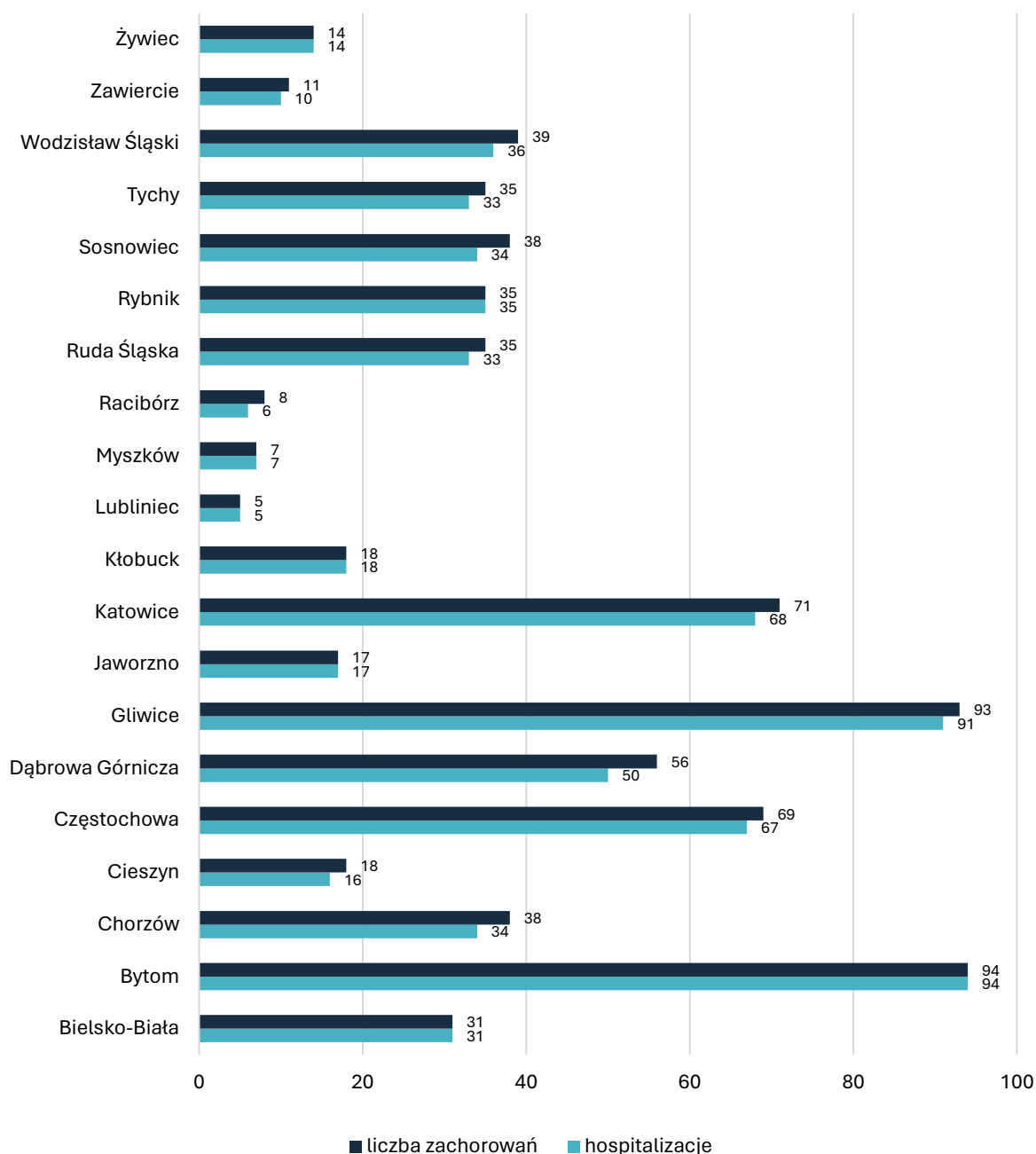
Wykres. Zachorowania na gruźlicę w województwie śląskim w latach 2015-2024

Tabela. Zachorowania na gruźlicę w woj. śląskim w 2024 roku

Rozpoznanie zachorowania na gruźlicę wg Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10	Liczba zachorowań	Odsetek
A15 - Gruźlica układu oddechowego, potwierdzona bakteriologicznie i histologicznie	564	77%
A16 - Gruźlica układu oddechowego, niepotwierdzona bakteriologicznie lub histologicznie	156	21,3%
A17 - Gruźlica układu nerwowego	1	0,1%
A18 - Gruźlica innych narządów	9	1,2%
A19 - Gruźlica prosówkowa	2	0,3%
Suma	732	100%

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego w 2024 roku zarejestrowała łącznie 732 przypadki gruźlicy. Najczęściej występującą postacią kliniczną była gruźlica układu oddechowego (98,3%).

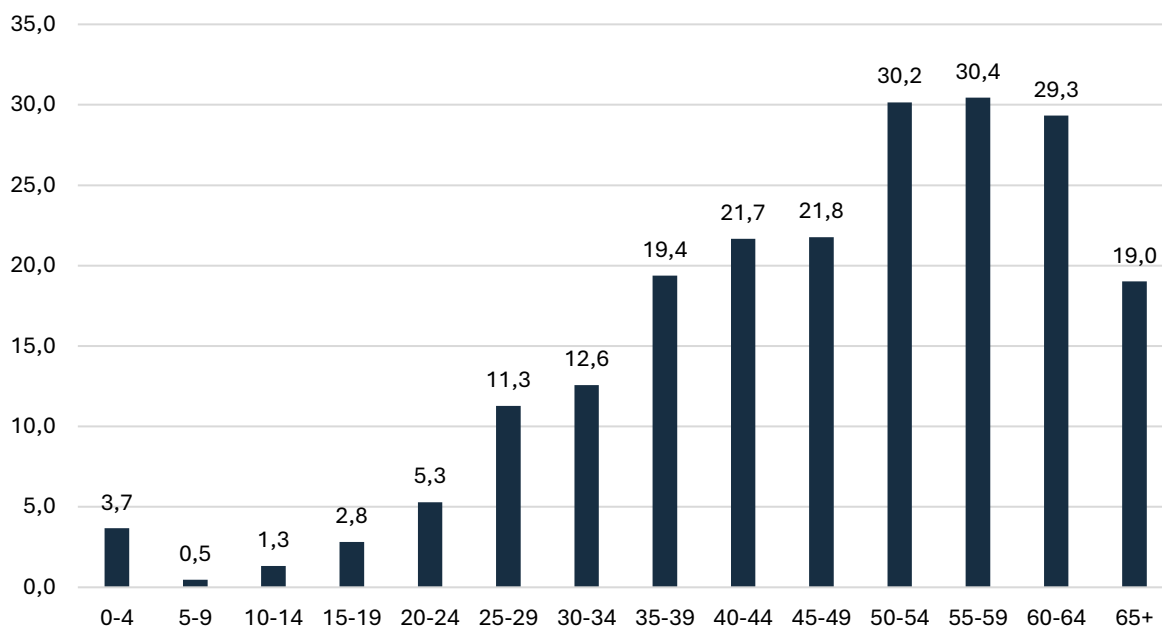
Gruźlice typu MDR-TB (*multidrug-resistant tuberculosis*), wywołane przez prątki oporne na powszechnie używane leki, odnotowano wśród trzech obywateli Ukrainy, natomiast u 3 osób (obywatel Ukrainy oraz 2 obywateli Polski) zarejestrowano koinfekcję z wirusem nabytego niedoboru odporności HIV.

Wykres. Liczba zachorowań na gruźlicę w 2024 roku z uwzględnieniem przypadków hospitalizowanych wg danych poszczególnych PPIS województwa śląskiego

Na skutek zakażenia prątkiem gruźlicy aż 95,5% chorych (699 pacjentów) wymagało leczenia w warunkach szpitalnych. Chorzy na gruźlicę płuc podlegają obowiązkowi leczenia. Osoby, które miały styczność z chorymi w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniu klinicznemu i badaniom diagnostycznym.

W 2024 roku w województwie śląskim najwyższą zapadalność na gruźlicę wśród dzieci i młodzieży odnotowano w grupie do 5 roku życia. Źródłem zakażenia dzieci prątkiem gruźlicy są głównie osoby dorosłe, najczęściej członkowie rodziny.

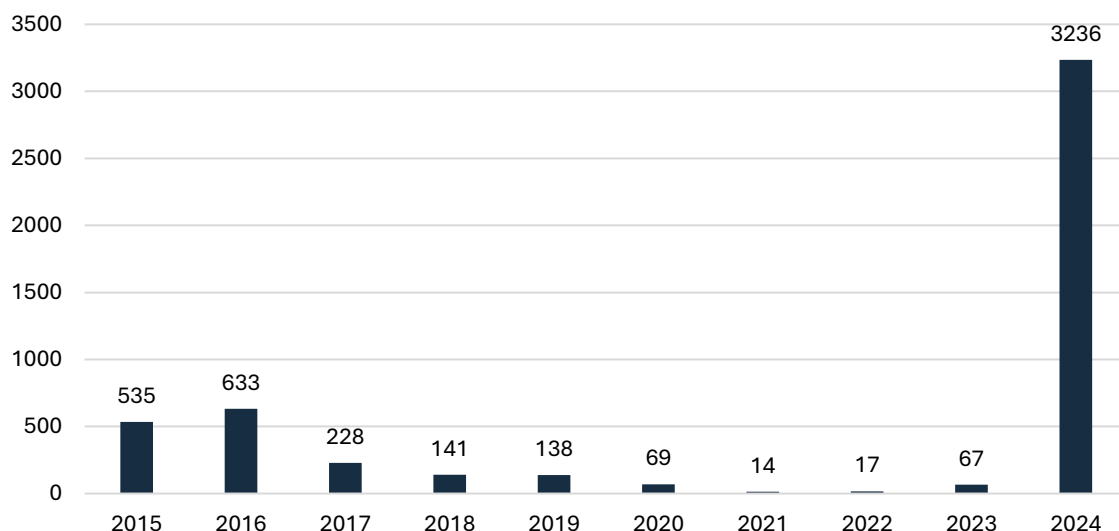

Wykres. Zapadalność na gruźlicę w województwie śląskim w 2024 roku wg grup wiekowych

Biorąc pod uwagę czynniki bakteryjne, gruźlica od wielu lat stanowi, obok zakażeń *Clostridioides difficile*, jedną z głównych przyczyn zgonów z powodu zachorowań na choroby zakaźne. W 2024 roku do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpłynęło 69 zgłoszeń zgonów z powodu gruźlicy układu oddechowego oraz 1 zgłoszenie zgonu spowodowanego gruźlicą skóry i tkanek podskórnych.

Krztusiec

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną dróg oddechowych, wywołaną przez pałeczkę krztuśca (*Bordetella pertussis*). Bakterie, po dostaniu się do organizmu namnażają się w drogach oddechowych i produkują toksynę krztuścową (najistotniejszy czynnik warunkujący ich zjadliwość) prowadząc do uszkodzenia nabłonka dróg oddechowych i wywołując charakterystyczne objawy.

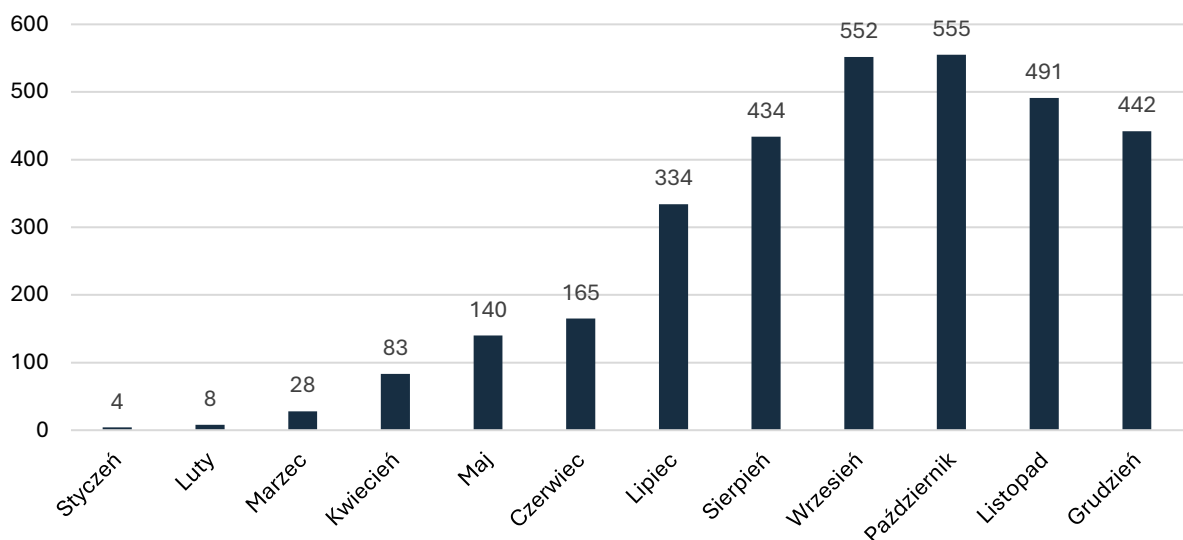

Wykres. Liczba zachorowań na krztusiec w województwie śląskim w latach 2015–2024

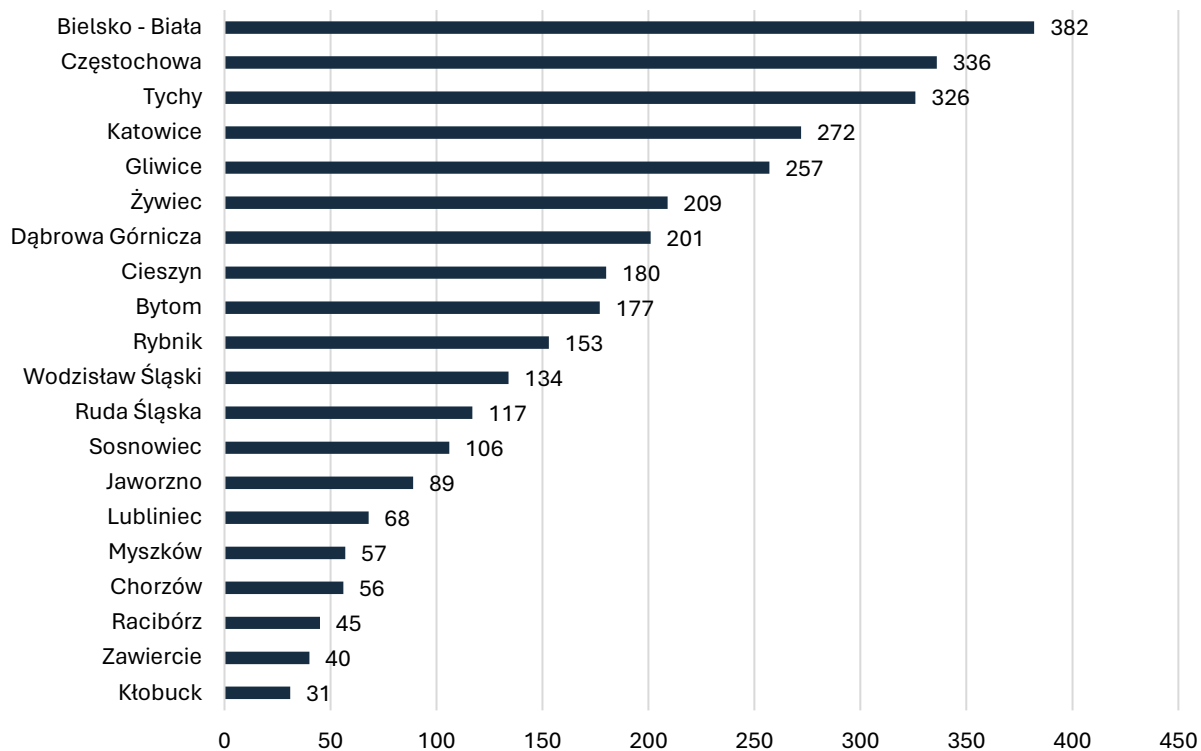
W 2024 roku odnotowano znaczny wzrost liczby przypadków krztuśca zarówno w Europie, jak i w Polsce. Europejski trend wzrostu liczby zachorowań na krztusiec obserwowany jest również w naszym województwie. W województwie śląskim wzrost ten był ponad 48-krotny i miał charakter epidemiczny – odnotowano 3 236 przypadków zachorowań (zapadalność 75,2), a 296 chorych wymagało leczenia szpitalnego. Szczyt zachorowań przypadł na wrzesień i październik.

Możliwymi przyczynami tak licznych zachorowań jest:

- długi czas izolacji społecznej podczas pandemii COVID-19, który przyczynił się do osłabienia odporności wszystkich grup wiekowych poprzez brak ekspozycji na patogeny;
- bardzo duża zaraźliwość krztuśca;
- zmniejszanie się odporności poszczepiennej z upływem czasu (konieczne jest przyjęcie dawki przypominającej);
- mutacje pałeczki krztuśca, pozwalające na unikanie poszczepiennej odpowiedzi odpornościowej;
- cykliczność występowania epidemicznych zachorowań na krztusiec, występujących co 3–5 lat.

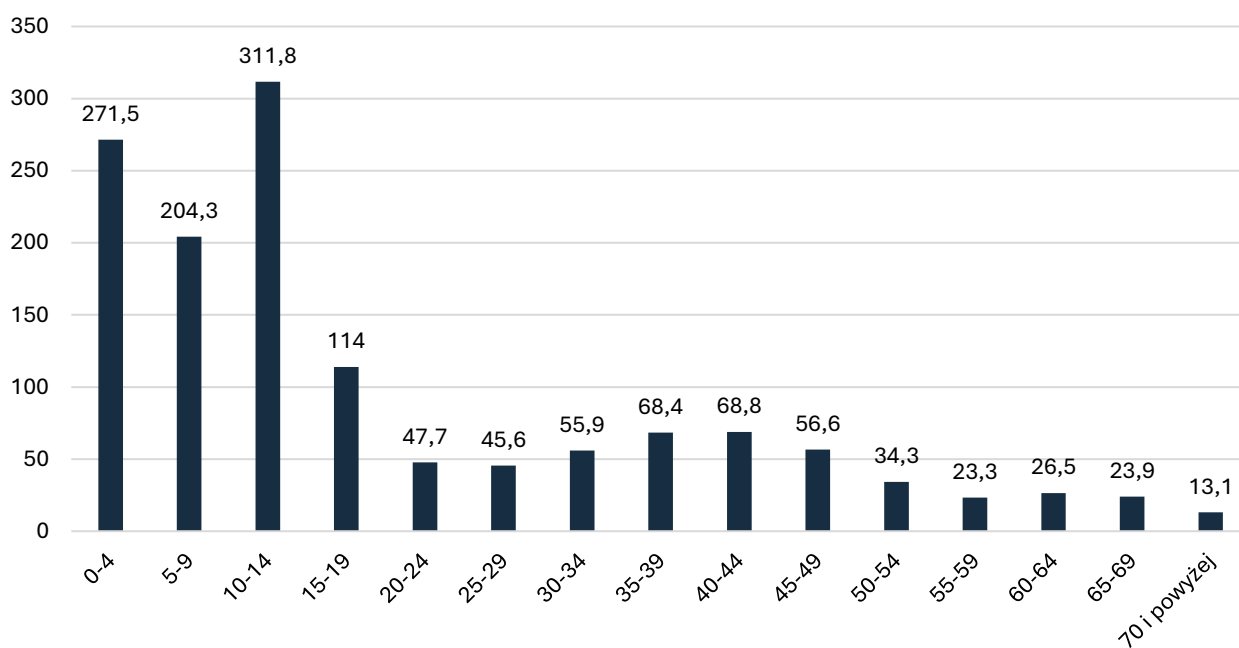
Wykres. Liczba zachorowań na krztusiec w rozbiciu na miesiące w województwie śląskim w 2024 rok

Wykres. Liczba zachorowań na krztusiec w województwie śląskim w roku 2024 na terenie nadzorowanym przez PPIS województwa śląskiego

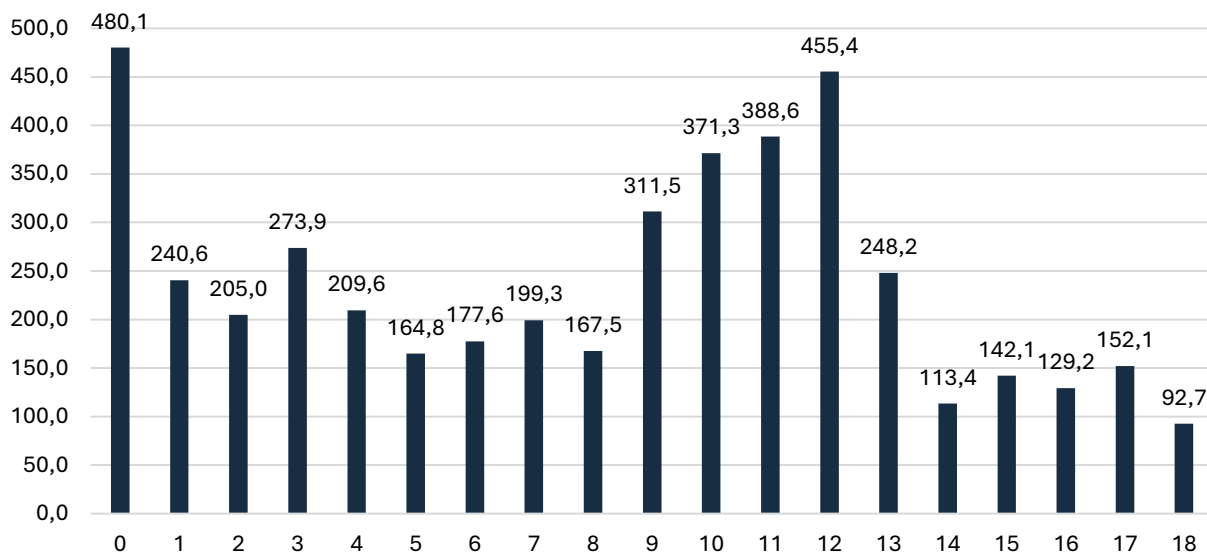
Rysunek. Zapadalność na krztusiec na terenie poszczególnych województw w 2024 roku (Źródło danych: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-PIB)

Wykres. Zapadalność na krztusiec w województwie śląskim w 2024 roku wg grup wiekowych

Zapadalność korelowała z wiekiem – najwyższe współczynniki zapadalności odnotowano w grupie dzieci (szczególnie u noworodków i niemowląt) i młodzieży do lat 19. Grupą szczególnie narażoną na ciężki przebieg choroby są wcześniaki oraz niezaszczepione dzieci poniżej 1 roku

życia. Przed wprowadzeniem powszechnych szczepień krztusiec był częstą przyczyną zgonów w tej grupie wiekowej.

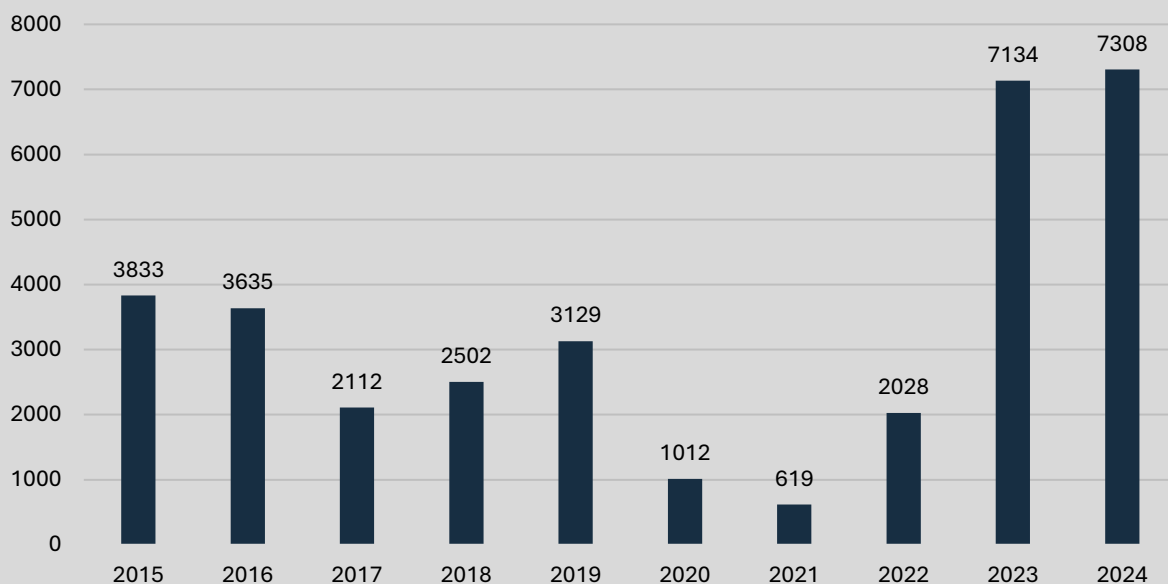
Wykres. Zapadalność na krztusiec w województwie śląskim w 2024 roku wg grup wiekowych podlegających obowiązkowym szczepieniom na krztusiec

Od 15 października 2024 roku kobiety będące w III trymestrze ciąży (między 27, a 36 tygodniem) mogą bezpłatnie zaszczepić się przeciw krztuścowi. Pozwala to na ochronę noworodków i niemowląt w pierwszych miesiącach życia.

Płonica (szkarlatyna)

Płonica jest bakteryjną chorobą spowodowaną zakażeniem paciorkowcami *Streptococcus pyogenes*, wytwarzającymi chorobotwórcze toksyny erytrogenne typu A, B lub C, odpowiedzialne za przebieg kliniczny choroby. Do zachorowań często dochodzi w dużych skupiskach dzieci. Przebieg kliniczny zaczyna się na ogół zapaleniem gardła z bolesnym powiększeniem węzłów chłonnych szyjnych. Następnie pojawia się rozsiana wysypka drobnoplamista, a język pokrywa się przez pewien czas żółtawobiałym nalotem. W późniejszym przebiegu choroby, na skutek stanu zapalnego brodawek języka, przybierają one żywoczerwony kolor i na tym etapie pojawia się bardzo charakterystyczny dla szkarlatyny objaw tzw. "język malinowy".

Od 2023 roku zarówno w województwie śląskim, jak i w Polsce, obserwuje się wyraźny wzrost zachorowań na szkarlatynę.

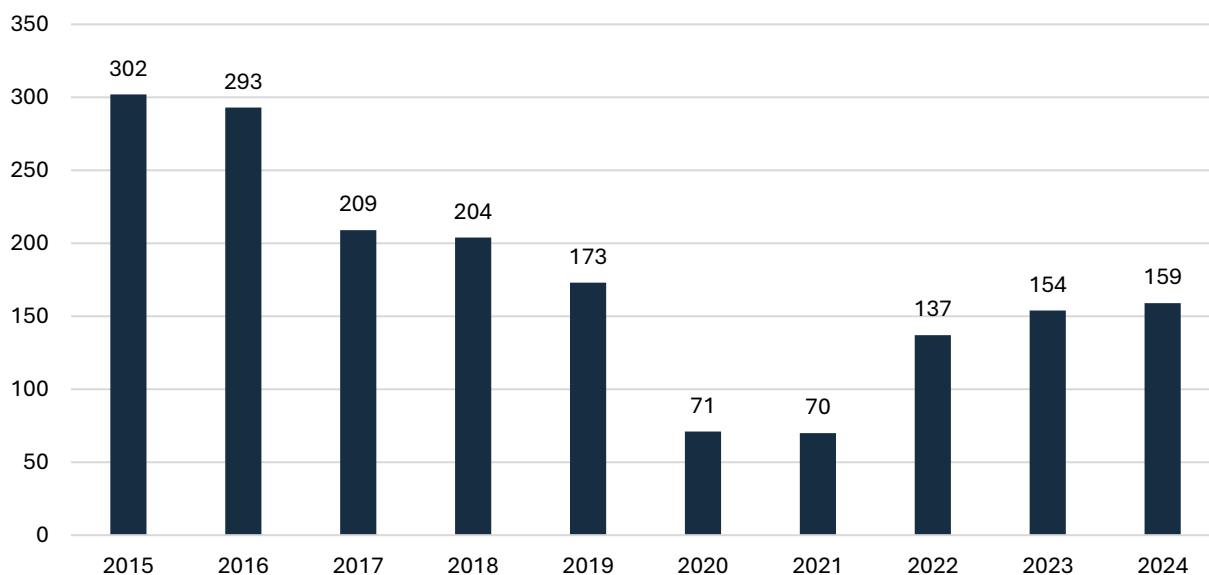

Wykres. Zachorowania na płonicę w województwie śląskim w latach 2015-2024

Warto podkreślić, że w przypadku płonicy nie jest możliwe nabycie odporności dzięki zaszczepieniu. Noworodki, dzięki przeciwciałom przekazanych w życiu płodowym przez matkę, mogą posiadać odporność bierną, która jednak ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Powtórne zakażenia zdarzają się niezwykle rzadko, jednakże przechorowanie uodparnia jedynie na jeden z trzech możliwych typów toksyny bakteryjnej.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

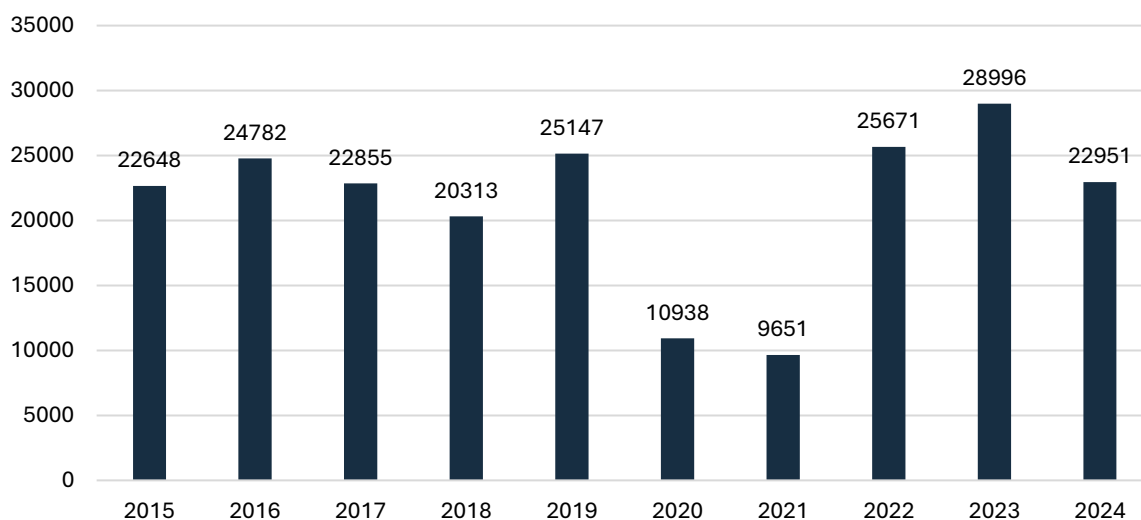
Nagminne zapalenie przyusznic, znane również jako świnka, to wirusowa choroba zakaźna wywoływana przez wirus należący do rodziny Paramyxoviridae, która jest odpowiedzialna również za zachorowanie na paragrypę lub odrę. Charakterystycznym objawem świnki jest obrzęk gruczołów ślinowych. Najlepszym sposobem zapobiegania śwince jest poddanie się szczepieniu. Przyjęcie dwóch dawek szczepionki zapewnia wysoką ochronę przed chorobą.

Wykres. Zachorowania na świnkę w województwie śląskim w latach 2015-2024

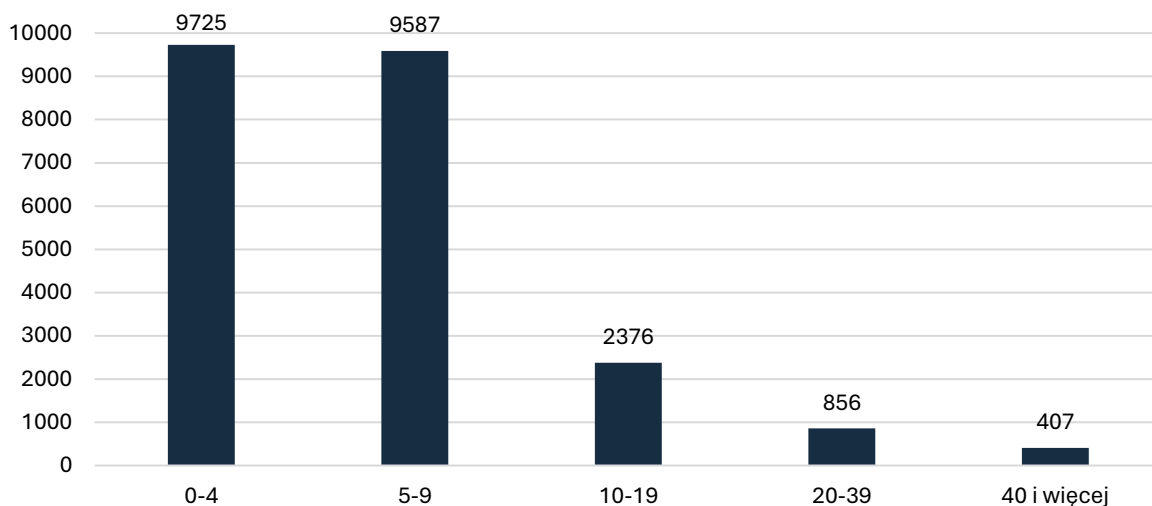
Ospa wietrzna

Czynnikiem etiologicznym ospy wietrznej jest ludzki herpeswirus 3 (*human herpesvirus – HHV-3*), należący do rodziny Herpesviridae. Charakterystycznym objawem choroby jest wysypka ze świądem przybierająca początkowo postać plamek, później grudek, które następnie przekształcają się w pęcherzyki wypełnione płynem. Po przechorowaniu wirus pozostaje w zwojach czuciowych nerwów rdzeniowych i czaszkowych. Przy spadku odporności może dojść do jego reaktywacji z formy utajonej powodując rozwój zachorowania na półpasiec. Zachorowania na ospę wietrzną utrzymują się od lat na wysokim poziomie. Liczba notowanych przypadków w województwie śląskim w 2024 roku spadła o 20,8% w stosunku do poprzedniego roku i wyniosła 22 951 roku. Zapadalność na tę chorobę wyniosła 533,1 na 100 tys. mieszkańców.

Wykres. Zachorowania na ospę wietrzną w województwie śląskim w latach 2015-2024

Ospa wietrzna atakuje głównie dzieci, jednak sporadycznie może także występować u osób dorosłych, którzy nie przeszli wcześniej zachorowania i nie zostali zaszczepieni. Przebieg choroby jest wówczas cięższy i częściej dochodzi do powikłań m.in. zakażeń bakteryjnych powodowanych głównie przez *Staphylococcus aureus* i *Streptococcus pyogenes*.

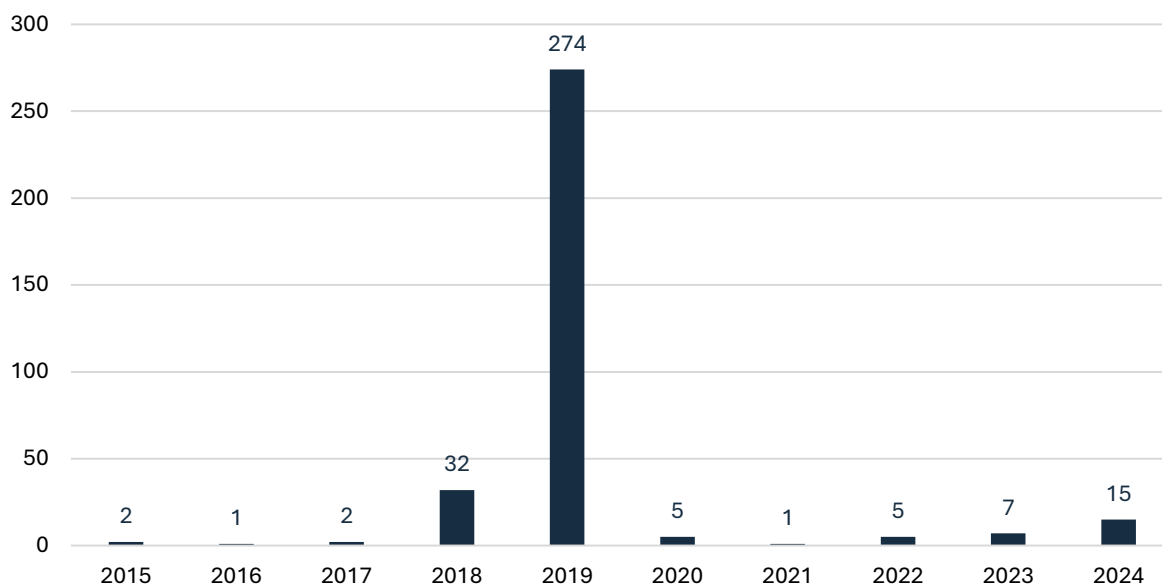

Wykres. Zachorowania na ospę wietrzną w poszczególnych grupach wiekowych w województwie śląskim w podziale na grupy wiekowe

Program eliminacji odry i różyczki

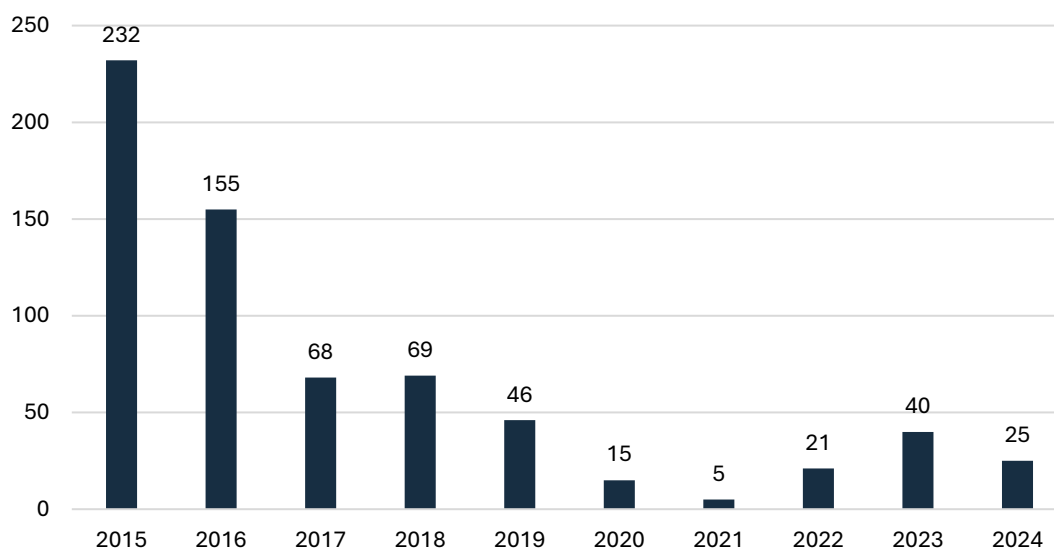
W regionie europejskim WHO program rozpoczęto w 1984 roku, gdzie jednym z kluczowych założeń było podjęcie działań zmierzających do eliminacji odry, różyczki i zespołu różyczki wrodzonej (congenital rubella syndrome CRS). W 2024 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego PZH – Państwowym Instytutem Badawczym kontynuowała działalność na rzecz światowego programu eliminacji odry/różyczki. Zgodnie z założeniami programu od każdej osoby podejrzanej o zachorowanie należy pobrać materiał do badań w celu wykluczenia lub potwierdzenia zachorowania. Z uwagi na trudność w odróżnieniu od siebie chorób wysypkowych przeprowadza się jednocześnie diagnostykę różnicową w kierunku obu chorób. Badania laboratoryjne prowadzone są również przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach.

Pomimo tego, że nie udało się całkowicie wyeliminować rodzimych zachorowań na odrę i różyczkę, w ostatnich latach można zaobserwować znaczącą poprawę sytuacji epidemiologicznej. Warto wspomnieć, że przed wprowadzeniem obowiązkowych szczepień ochronnych, w Polsce w 1975 roku liczba rejestrowanych przypadków zachorowań na odrę w latach epidemicznych wynosiła nawet 200 tysięcy, natomiast podczas największej epidemii różyczki w 1986 roku zachorowało ponad 460 tys. osób.

Wykres. Liczba zachorowań na odrę w województwie śląskim w latach 2015-2024

W 2024 roku w województwie śląskim odnotowano 15 przypadków zachorowań na odrę, z czego 5 zostało zawleczonych z Wielkiej Brytanii - ognisko domowe, Francji, Zjednoczonych Emiratów Arabskich oraz z Uzbekistanu. Leczenia szpitalnego wymagało 7 chorych.

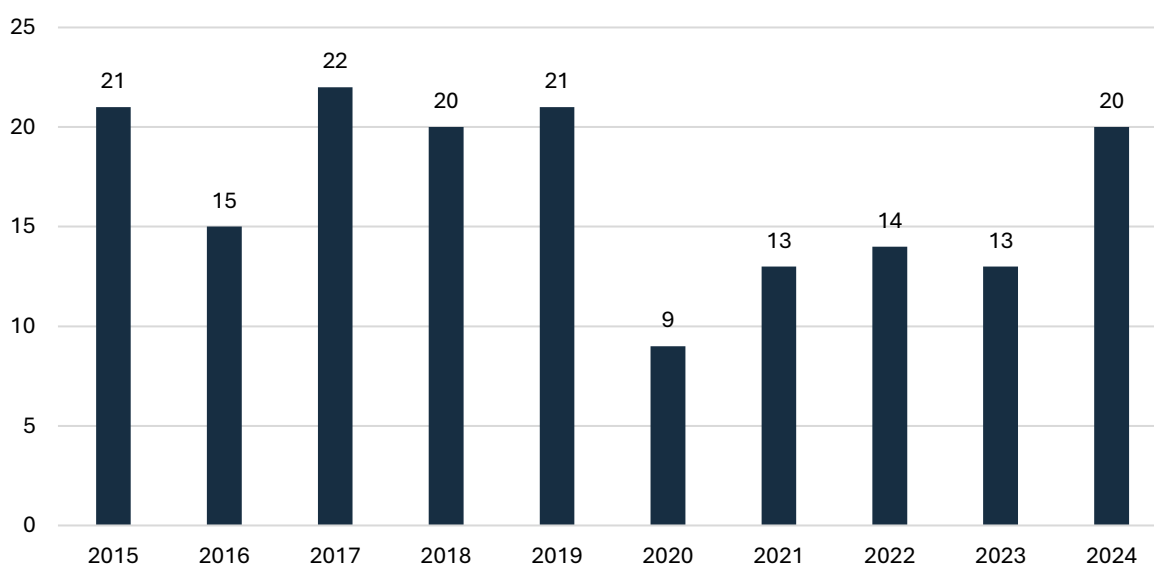
Wykres. Liczba zachorowań na różyczkę w województwie śląskim w latach 2015-2024

W analizowanym okresie zanotowano 25 zachorowań na różyczkę, a chorzy nie wymagali leczenia szpitalnego. Kwalifikacji przypadków dokonano jedynie na podstawie objawów klinicznych. Od 2010 roku w województwie śląskim nie notuje się przypadków zespołu różyczki wrodzonej, będącej skutkiem wewnątrzmacicznego zakażenia płodu.

Inwazyjna choroba meningokokowa

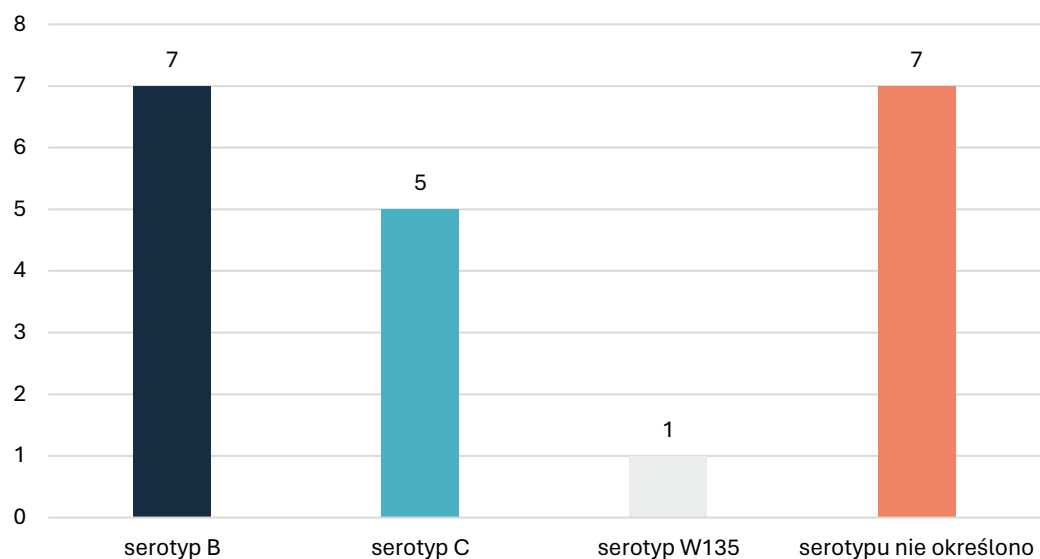
Inwazyjna choroba meningokokowa (IChM) to groźna i gwałtownie postępująca choroba bakteryjna wywoływana przez wtargnięcie dwoinek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (*Neisseria meningitidis*) do miejsc w organizmie, które prawidłowo powinny być jałowe (krew czy ośrodkowy układ nerwowy). Do zakażenia dochodzi podczas kontaktu z osobą chorą lub bezobjawowym nosicielem. Nosicielstwo meningokoków jest stosunkowo powszechne, występuje u ok. 10% populacji.

W 2024 roku liczba zarejestrowanych przypadków IChM przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 7 przypadków i wyniosła 20, z czego 50% zachorowań wystąpiło u dzieci do 6 roku życia (dwoje dzieci zmarło). Wszyscy chorzy wymagali leczenia szpitalnego.

Wykres. Zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową w województwie śląskim w latach 2015–2024

Rozróżnia się 13 typów serologicznych, z których A, B, C, Y i W 135 odpowiadają za większość przypadków zachorowań. W Polsce za większość przypadków IChM odpowiadają meningokoki serogrupy B i C.

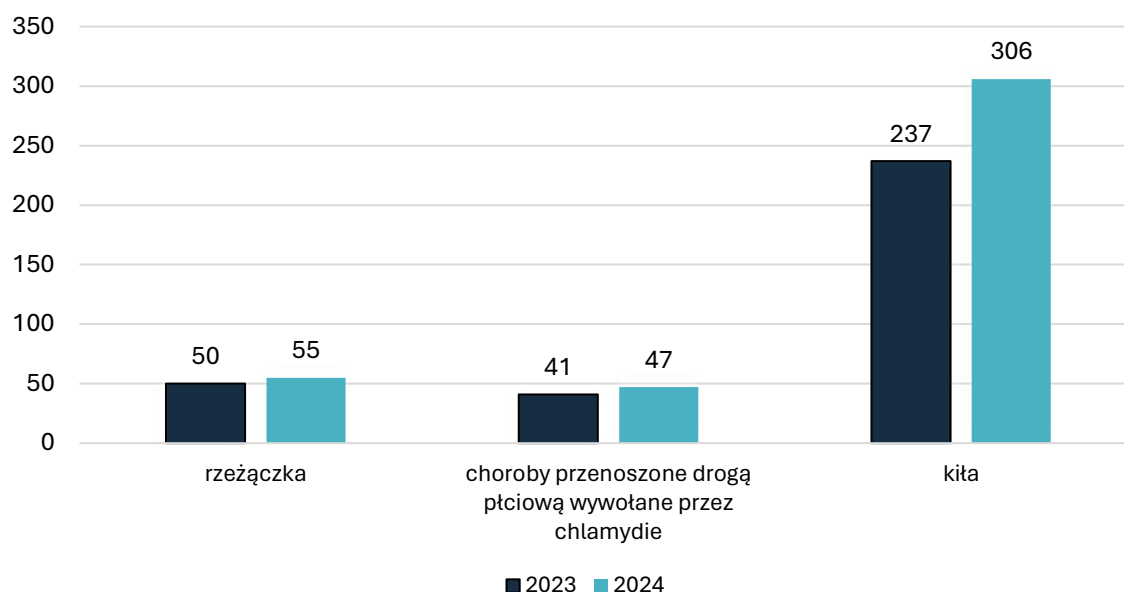
Wykres. Serotypy Neisseria meningitidis zarejestrowane przez PIS województwa śląskiego w 2024 roku (serotypów A oraz Y nie odnotowano)

Najlepszą metodą zapobiegania zakażeniom meningokokowym są szczepienia. Szczepienia zalecane są osobom z grup ryzyka, takim jak niemowlęta, młodzież, osoby z niedoborami odporności oraz podróżujący do krajów o zwiększonym ryzyku zakażeń.

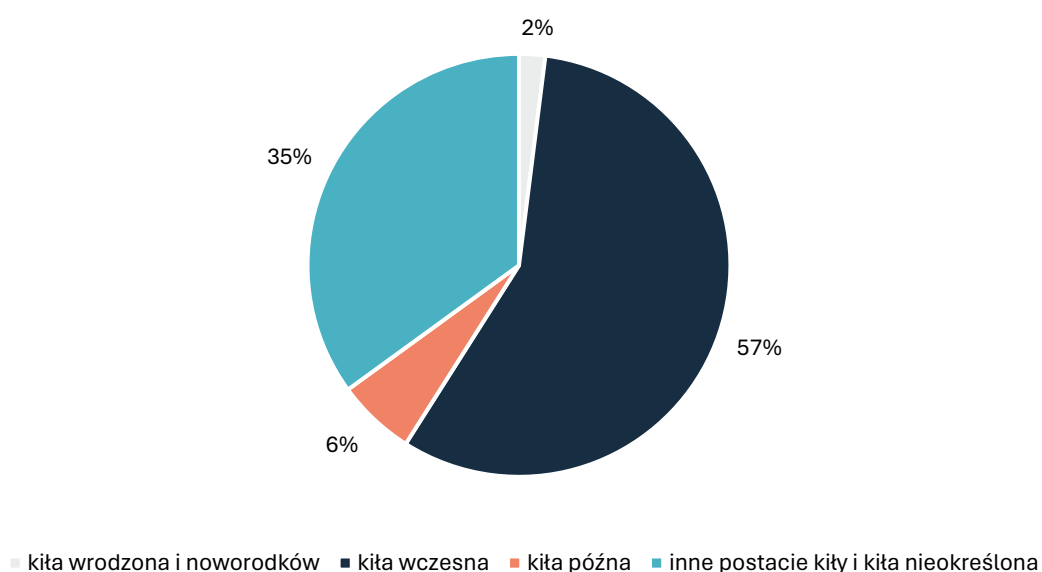
Choroby przenoszone drogą płciową

W 2024 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego odnotowała wzrosty zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową (STI - sexually transmitted infection) wywołane przez chlamydie, rzeżączkę oraz kiłę. Zapadalności wyniosły kolejno: 1,1; 1,3; oraz 7,1.

Wykres. Liczba zachorowań na rzeżączkę, choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez chlamydie oraz kiłę w województwie śląskim w latach 2023-2024

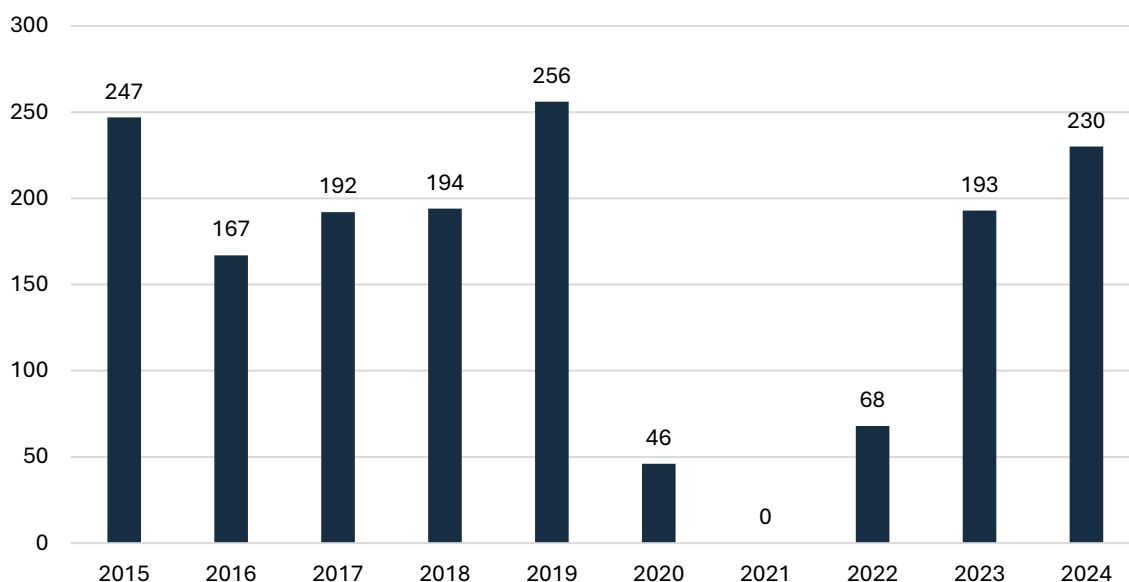

Wykres. Zachorowania na kiłę według postaci w województwie śląskim w 2024 roku

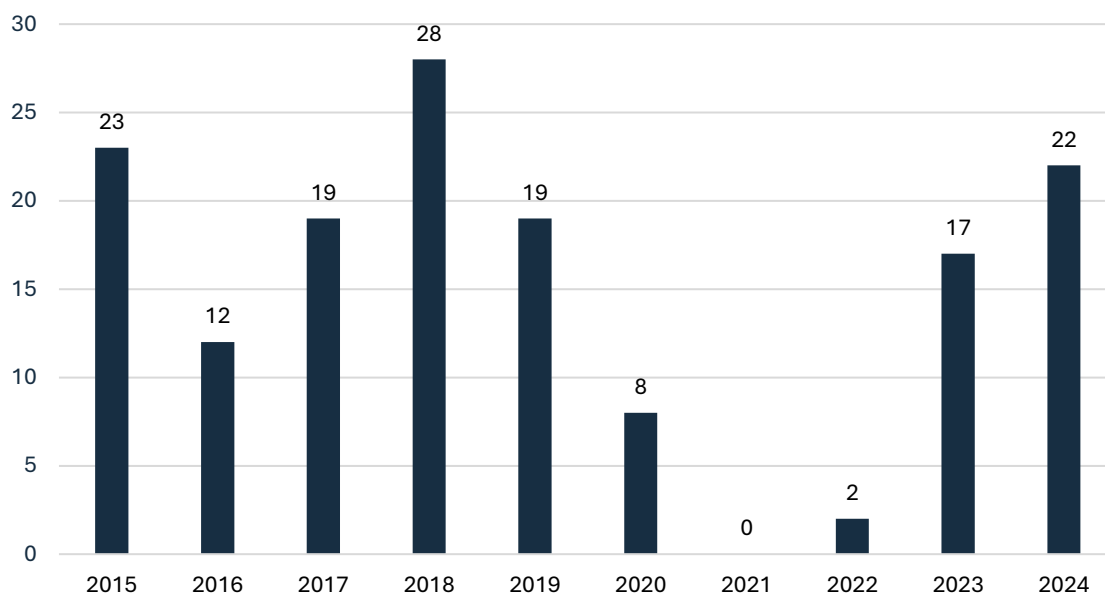
W celu zapobieżenia zakażeniom najskuteczniejszym sposobem jest uprawianie bezpiecznego seksu oraz uczciwa komunikacja partnerów na temat ich zdrowia seksualnego. W przypadku rozpoznania zakażenia, które może przenosić się drogą kontaktów seksualnych, lekarz ma obowiązek poinformować zakażonego o konieczności zgłoszenia się do lekarza partnera lub partnerów seksualnych zakażonego. W Polsce obowiązkowemu leczeniu podlegają osoby chore na kiłę i rzeżączkę.

Zakażenia HIV oraz zachorowania na AIDS

W 2024 roku na terenie województwa śląskiego zarejestrowano 230 nowych zakażeń ludzkim wirusem niedoboru odporności, o 37 przypadków więcej w stosunku do roku ubiegłego. Na skutek zakażenia i choroby wywołanej przez HIV zmarły 2 osoby.

Wykres. Nowo wykryte zakażenia wirusem HIV w województwie śląskim w latach 2015-2024

Wykres. Zachorowania na AIDS w województwie śląskim w latach 2015-2024

Ogólna liczba nowych przypadków AIDS (zespołu nabytego upośledzenia odporności) wyniosła 22, a wszyscy chorzy wymagali hospitalizacji. W związku ze stygmatyzacją choroby AIDS przez

społeczeństwo oraz dyskryminacją chorych, zgodnie z aktualnie obowiązującym prawodawstwem oraz zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) osoby zakażone wirusem HIV mogą zastrzec swoją tożsamość. Obecny stan prawny utrudnia prowadzenie przez Państwową Inspekcję Sanitarną monitoringu sytuacji epidemiologicznej.

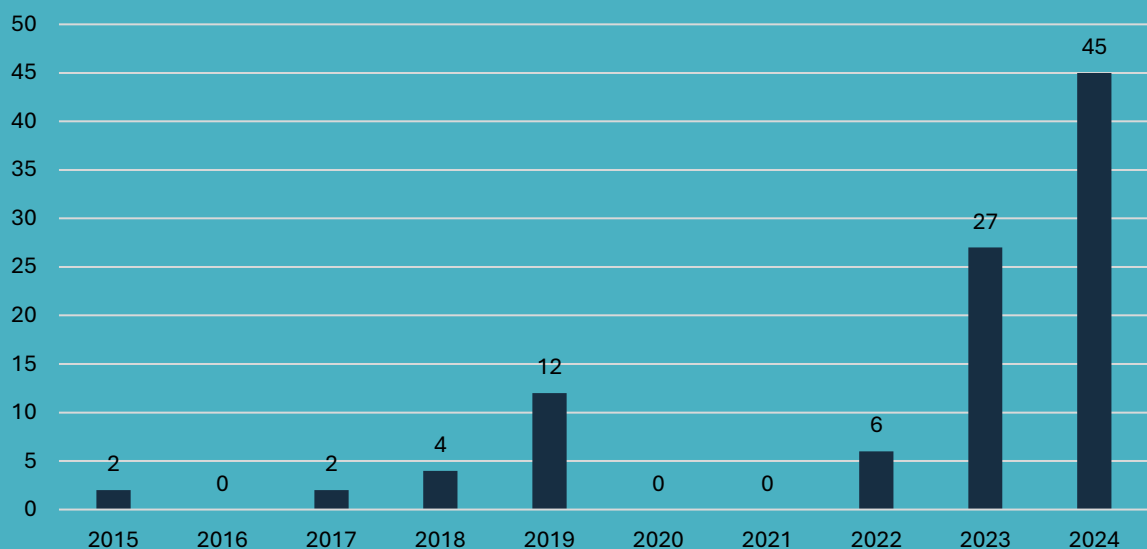
W Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych (PKD) można bez skierowania, bezpłatnie oraz anonimowo zrobić test w kierunku zakażenia wirusem HIV. W tych samych placówkach można wykonać szybkie testy w kierunku kiły oraz zakażenia wirusem HCV. Na terenie województwa śląskiego są to:

- PKD przy Poradni Terapii Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych i Współuzależnień w Chorzowie, ul. Zjednoczenia 10 (teren Szpitala Specjalistycznego);
PKD przy Stowarzyszeniu MONAR Poradni Profilaktyki Leczenia i Terapii Uzależnień w Częstochowie, ul. Ogrodowa 66.

Dla osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS dedykowany jest Rządowy Program Polityki Zdrowotnej „*Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z wirusem HIV w Polsce na lata 2022-2026*”. Głównym jego celem jest wydłużenie czasu życia pacjentów zakażonych, wydłużenie czasu wolnego od objawów choroby oraz poprawa jakości ich życia. Należy pamiętać, że osoba żyjąca z HIV, która jest skutecznie leczona antyretrowirusowo przy niewykrywalnej wirēmii nie stanowi zagrożenia dla otoczenia oraz dla partnera seksualnego.

Legionelloza

Legionelloza to choroba układu oddechowego wywoływana przez patogenne bakterie *Legionella* spp. Najczęstszą drogą zakażenia jest wdychanie skażonego aerozolu. Do zakażenia może dochodzić również m.in. przez zachłyśnięcie się skażoną wodą. Choroba ta może przybierać dwie formy kliniczne: ciężką postać zapalenia płuc (choroba legionistów) oraz łagodniejszą formę grypopodobną (gorączka Pontiac). Bakterie *Legionella* spp. występują naturalnie w wodach śródlądowych i morskich, a także w glebie i gorących źródłach wody. Mogą przetrwać w szerokim zakresie temperatur, od 20 do 50°C, co sprawia, że są trudne do wyeliminowania w systemach wodnych. Systematyczne czyszczenie i dezynfekcja instalacji wodnych, takich jak prysznice, wanny z hydromasażem, nawilżacze powietrza, a także urządzenia grzewcze, mogą znacząco zmniejszyć ryzyko zakażenia.

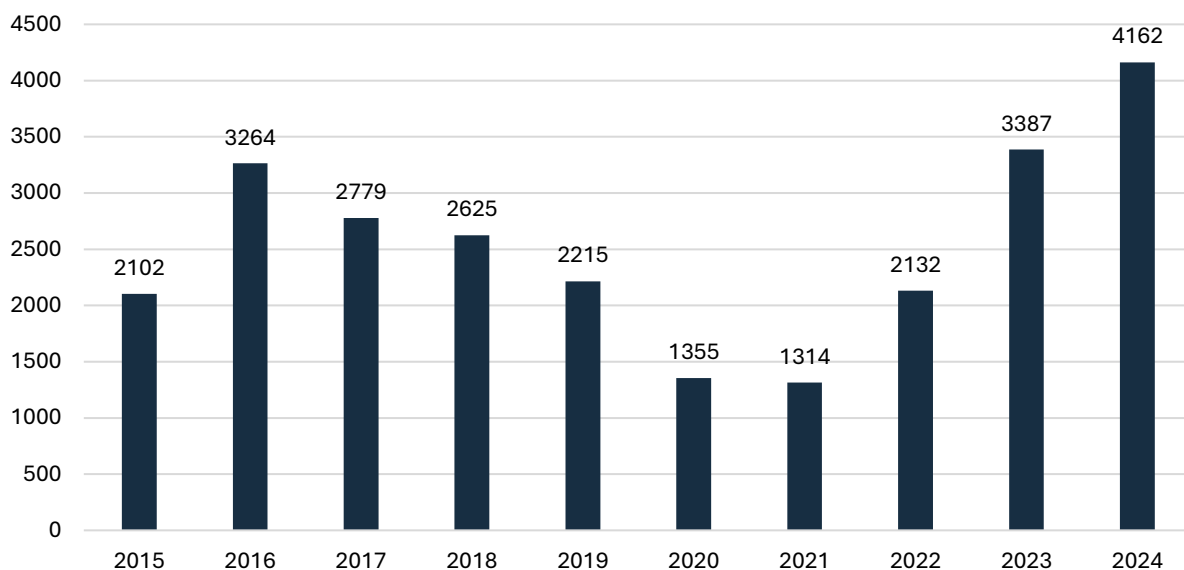

Wykres. Zachorowania na legionellozę w województwie śląskim w latach 2015–2024

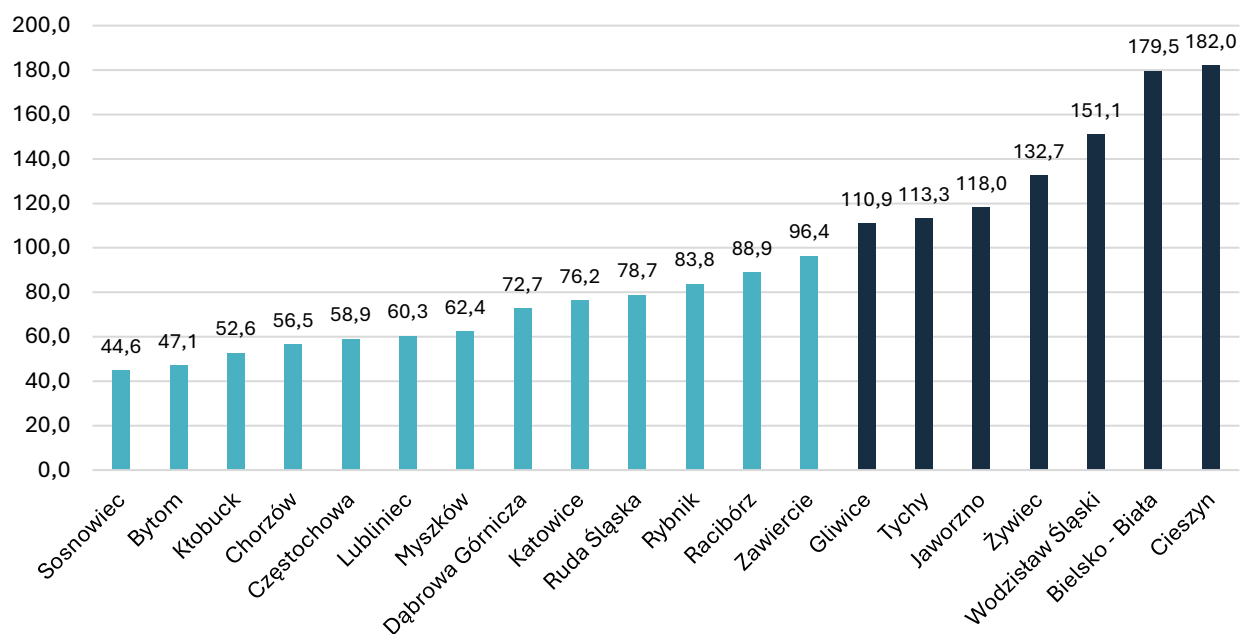
W 2024 roku liczba zachorowań na legionellozę w województwie śląskim wzrosła o 66,7% (18 przypadków) i na przestrzeni 10 lat była najwyższa. Należy zaznaczyć, że w związku z wystąpieniem ogniska epidemicznego legionellozy na terenie Rzeszowa i okolic (województwo podkarpackie) w 2023 roku o szerokim zasięgu medialnym zwiększyło się zainteresowanie tą chorobą wśród obywateli. Na zwiększenie czułości nadzoru wpływ ma także dostępność oraz częstota wykonywania diagnostyki w kierunku wykrycia patogennych *Legionella* u podejrzanych o zachorowanie.

Choroby przenoszone przez kleszcze

Borelioza, znana również jako choroba z Lyme, jest wieloukładową chorobą zakaźną wywoływaną przez bakterie *Borrelia* spp., które przenoszone są przez kleszcze. W 2024 roku w województwie śląskim zarejestrowano rekordową liczbę przypadków boreliozy – 4 162 zachorowania (zapadalność 96,7), w tym 58 (1,4%) stanowiły neuroboreliozy. Objawy neuroboreliozy mogą pojawić się zarówno wkrótce po zakażeniu, jak i po kilku miesiącach, a nawet latach. Na wczesnym etapie są to ból głowy, gorączka, sztywność karku, nadwrażliwość na światło czy porażenie nerwu twarzowego, w późniejszym okresie może wystąpić zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, porażenie nerwów czaszkowych, zapalenie korzeni nerwowych, problemy z koncentracją i pamięcią oraz objawy encefalopatii tj. szybkie męczenie się i zaburzenia snu.

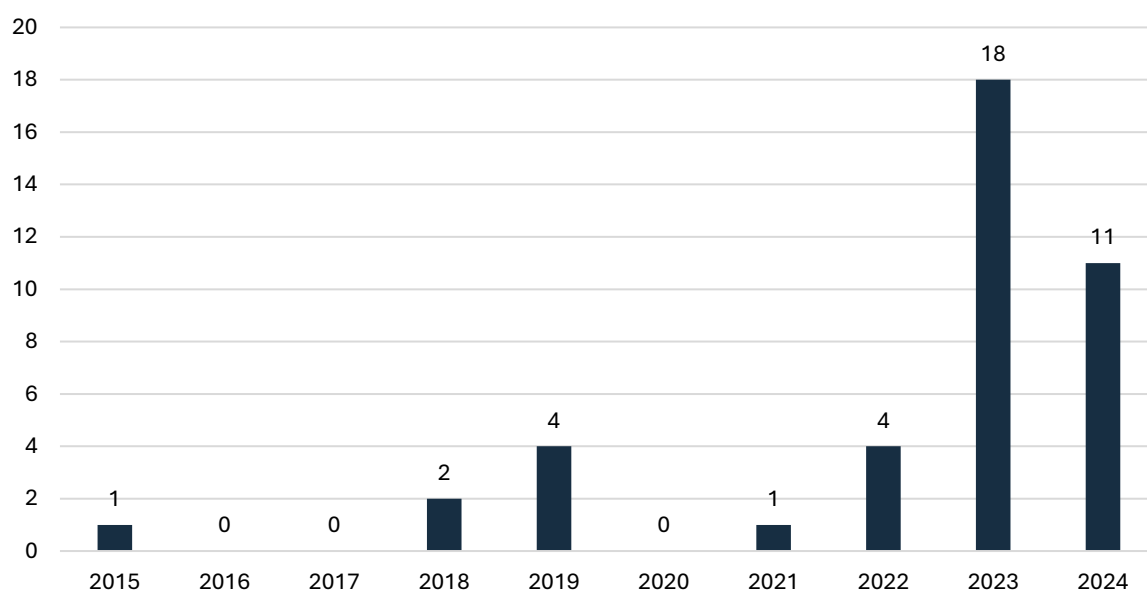
Wykres. Liczba zachorowań na boreliozę w województwie śląskim w latach 2015-2024

Wykres. Zapadalność na boreliozę w 2024 roku z podziałem na PSSE województwa śląskiego

Na terenie województwa śląskiego obserwuje się różnice we współczynnikach zapadalności na boreliozę. Mają one wiele przyczyn i są wypadkową wielu czynników. Nie bez znaczenia jest m.in. dostępność atrakcyjnych miejsc rekreacji i wypoczynku, łatwa dostępność diagnostyki oraz funkcjonowanie programów miejskich dedykowanych boreliozie. Programy te przyczyniają się do podniesienia ogólnej świadomości wśród mieszkańców, a także upowszechnienia dobrych praktyk wśród lekarzy POZ poprzez zwiększenie czujności przy stawianiu właściwej diagnozy czy też kierowanie na celowane badania. Analizując zapadalność należy wziąć także pod uwagę mikroklimat, panujący na danym terenie. Zachorowalność na boreliozę ściśle związana jest z aktywnością kleszczy. Pasożyty te unikają miejsc suchych, preferują tereny wilgotne i zielone

(lasy, parki, skwery, ogródki działkowe, przydomowe ogródki). Nawet na terenie jednego miasta mogą występować obszary o dużym zróżnicowaniu mikroklimatycznym, począwszy od zwartej zabudowy miejskiej na osiedlach i starówkach, przez chłodniejsze tereny parków i ogrodów działkowych, aż po najwilgotniejsze tereny obfitujące w wody powierzchniowe, zwłaszcza często sąsiadujące z lasami. Warto podkreślić, że województwo śląskie charakteryzuje się dużym zagęszczeniem ludności o słabo zaznaczonych granicach wieś - miasto, czy miasto-miasto, co przekłada się na wysoką mobilność mieszkańców (dojazdy do pracy, wybór miejsc rekreacji). Chorzy często nie są w stanie zidentyfikować miejsca, w którym faktycznie doszło do kontaktu z kleszczem.

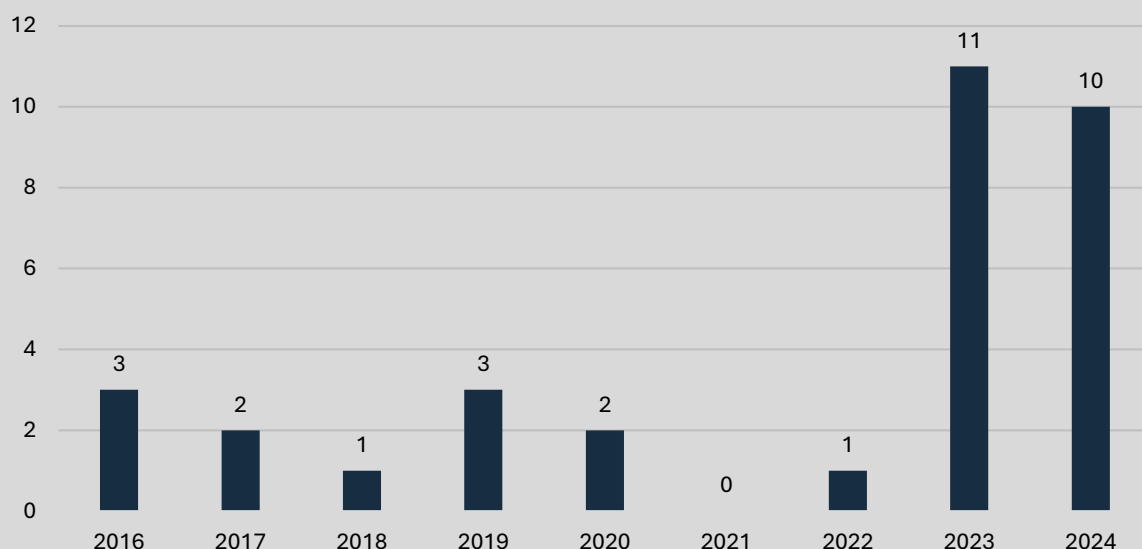
Wykres. Zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu w województwie śląskim w okresie od 2015 do 2024 roku

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) to wirusowa choroba ośrodkowego układu nerwowego, przenoszona przez kleszcze. Wywołuje ją wirus kleszczowego zapalenia mózgu, należący do rodziny flawiwirusów. Liczba rejestrowanych przypadków zależna jest przede wszystkim od dostępności diagnostyki w tym zakresie.

Choroby tropikalne

Zmiany klimatyczne (m. in. wzrost temperatur, zmiany wilgotności powietrza i gleby) mają znaczący wpływ na rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych typowych dla strefy tropikalnej w regionach, gdzie wcześniej były rzadko spotykane. Do chorób takich należy między innymi denga - infekcyjna choroba wywołana przez wirus dengi oraz chikungunya wywołana przez wirus CHIKV. Oba patogeny przenoszone są na ludzi przez wektory - komary *Aedes* sp., głównie przez gatunek *Aedes aegypti*. Globalne zmiany klimatu mają wpływ na ich cykl życiowy i sprzyjają zmianom zasięgu ich geograficznego występowania, co może stanowić zagrożenie epidemiczne dla Polski.

W 2024 roku w województwie śląskim odnotowano 10 zawleczonych przypadków gorączki denga (postać klasyczna), choroby przenoszonej przez komary *Aedes* sp., głównie przez *Aedes aegypti*. Nie odnotowano przypadków rodzimych. Natomiast na Chikungunę zachorowała 1 osoba - mieszkanka Rudy Śląskiej, która powróciła z podróży do Indii.

Wykres. Zachorowania na dengę w województwie śląskim w latach 2016–2024

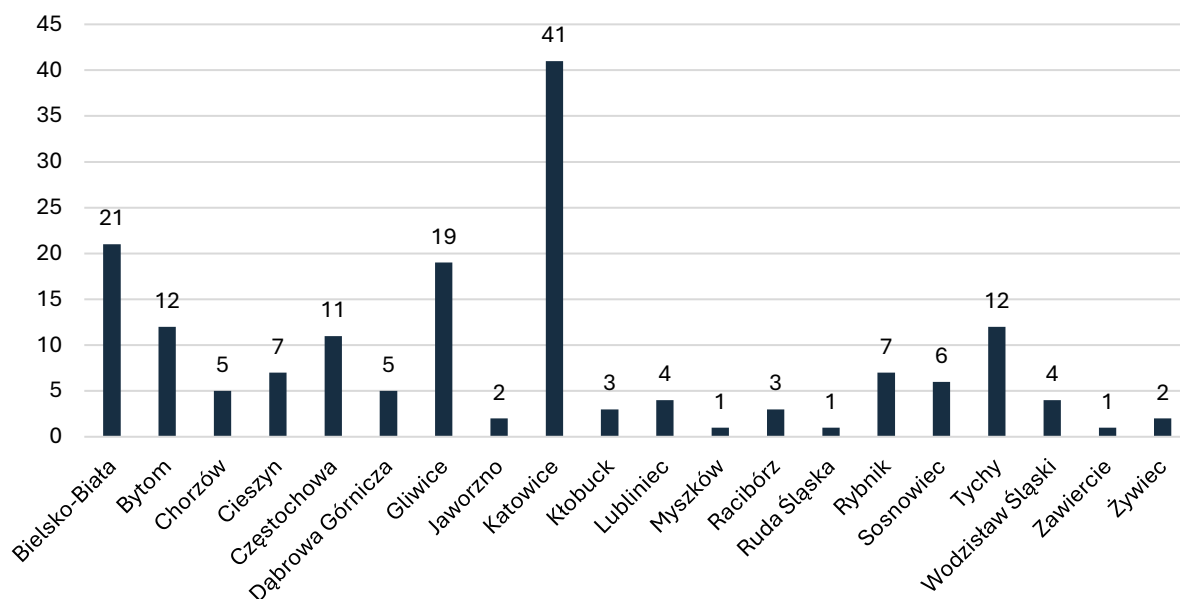
Higiena lecznictwa

Nadzór nad stacjonarnymi placówkami leczniczymi

W 2024 roku na terenie województwa śląskiego działalność prowadziło 248 stacjonarnych podmiotów leczniczych, w tym 167 szpitali, 6 sanatoriów, 44 zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz 31 innych placówek leczniczych. W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 227 podmiotów leczniczych (95%), przeprowadzając 894 kontrole sanitarne.

W roku 2024 na terenie województwa śląskiego powstały 3 nowe podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalnego opieki krótkoterminowej:

1. Okulistyka Klepacki, ul. Górska 66, Bielsko-Biała;
2. MEDEA Mazańcowice Centrum Medyczne, Mazańcowice 1045, powiat bielski;
3. COMBI-MED Chirurgia krótkoterminowa, ul. Dekabrystów 17/19, Częstochowa.

Wykres. Liczba szpitali w 2024 roku w województwie śląskim z podziałem na nadzór Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków higieniczno-sanitarnych w stacjonarnych podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- realizacji procedur higieniczno-sanitarnych, w tym dekontaminacji;
- bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego w kontrolowanym obiekcie;
- niepełnienia wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 r. poz. 402).

W celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego na zarządzających podmiotami leczniczymi nałożono obowiązek usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wydając 99 decyzji administracyjnych.

Nadzór nad placówkami lecznictwa otwartego oraz gabinetami prywatnymi

Na terenie województwa śląskiego w 2024 roku działalność prowadziło 3 390 placówek lecznictwa otwartego, z czego 3 181 z nich (94%) stanowiły placówki niepubliczne, a 209 placówki publiczne. Skontrolowano 1 998 placówek lecznictwa otwartego (59%), przeprowadzając 3 310 kontroli sanitarnych.

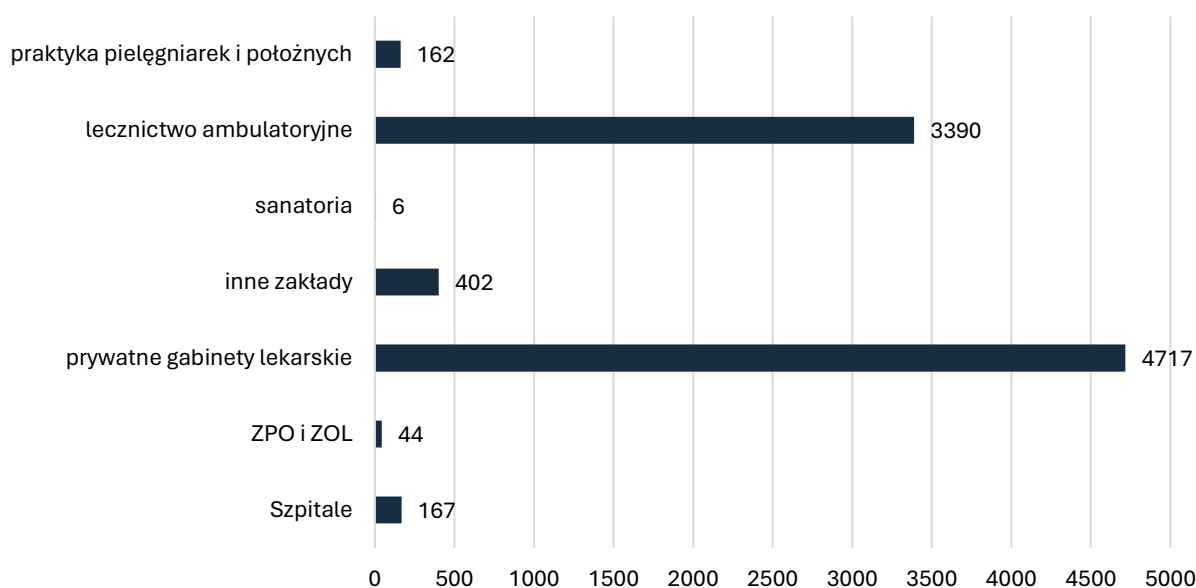
Najczęściej odnotowywane nieprawidłowości dotyczyły:

- realizacji procedur higieniczno-sanitarnych, w tym dekontaminacji,
- bieżącego stanu higieniczno-sanitarnego w kontrolowanym obiekcie.

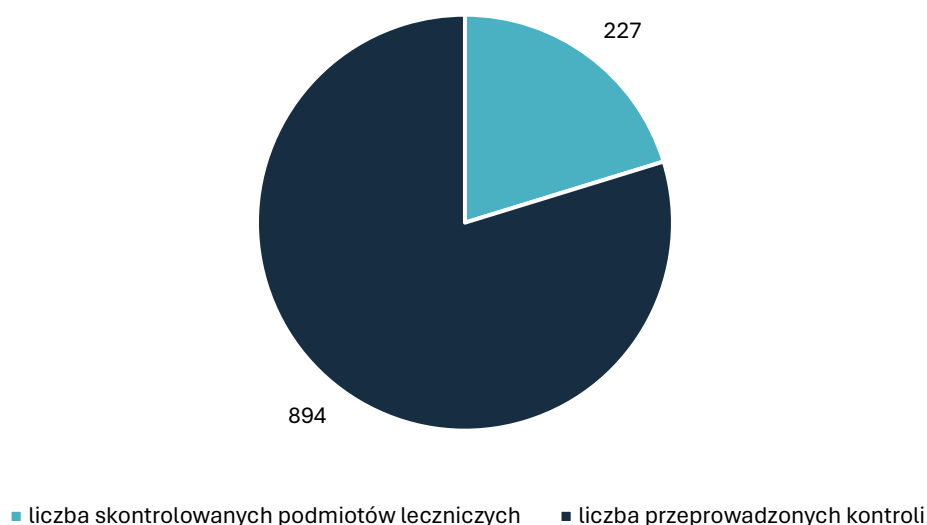
Podczas kontroli stwierdzono również, że placówki były niewystarczająco zaopatrzone w preparaty dezynfekcyjne oraz korzystały z preparatów po upływie terminu przydatności do użycia.

W celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego na zarządzających podmiotami leczniczymi nałożono obowiązek usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wydając 86 decyzji administracyjnych w 43 przypadkach ukarano osoby odpowiedzialne grzywną w postaci mandatu karnego.

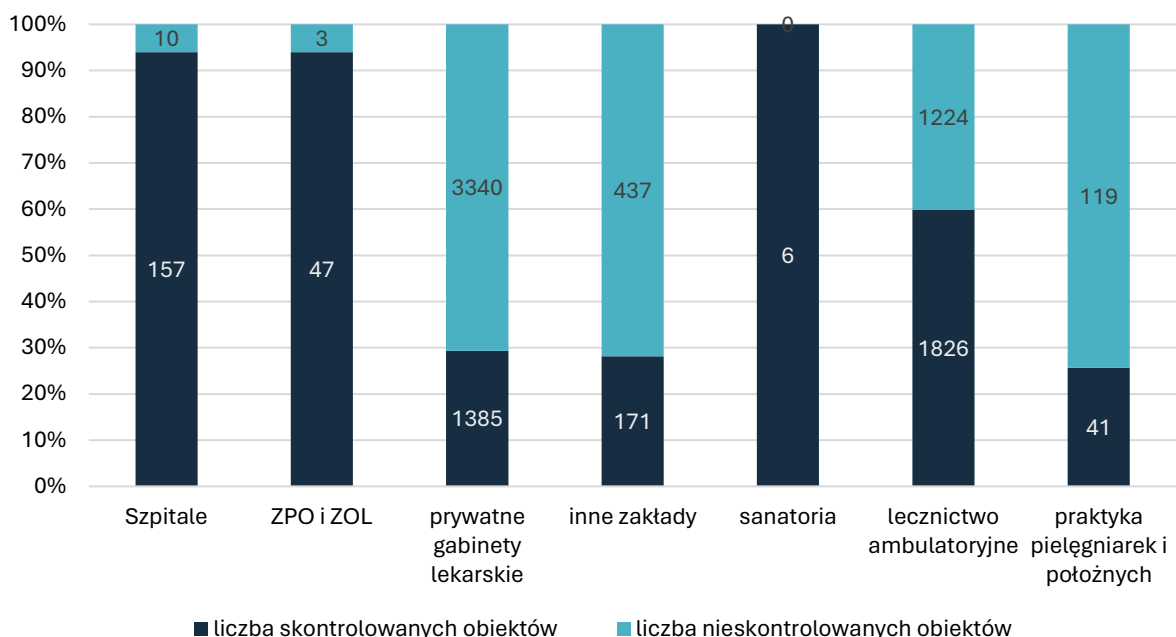
Ponadto, w omawianym roku, na terenie województwa śląskiego działalność prowadziło 5 250 prywatnych placówek wykonujących świadczenia medyczne. Skontrolowano 1 482 placówki (28%), przeprowadzając 1 606 kontroli sanitarnych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono obowiązek ich usunięcia wydając 14 decyzji administracyjnych, a w 19 przypadkach osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości ukarano grzywną w postaci mandatu karnego.

Wykres. Liczba podmiotów leczniczych na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS w 2024 roku

Wykres. Liczba skontrolowanych obiektów i przeprowadzonych kontroli podmiotów leczniczych na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS w 2024 roku

Wykres. Liczba skontrolowanych obiektów leczniczych na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS w 2024 roku

Dezynfekcja i sterylizacja

Istotną rolę w nadzorze sanitarnym nad placówkami medycznymi jest kontrola prawidłowości stosowania procedur dekontaminacji. Poprawność dezynfekcji i sterylizacji minimalizuje ryzyko przenoszenia patogenów pomiędzy pacjentami, personelem medycznym. Chroni przed zakażeniami, które mogą między innymi utrudnić lub uniemożliwić leczenie pacjentów. Zanieczyszczony sprzęt może być źródłem infekcji. Kontroli poddano między innymi prawidłowość doboru środków dezynfekcyjnych, przygotowanie i sposób przechowywania preparatów dezynfekcyjnych, a także procedury sterylizacyjne z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne.

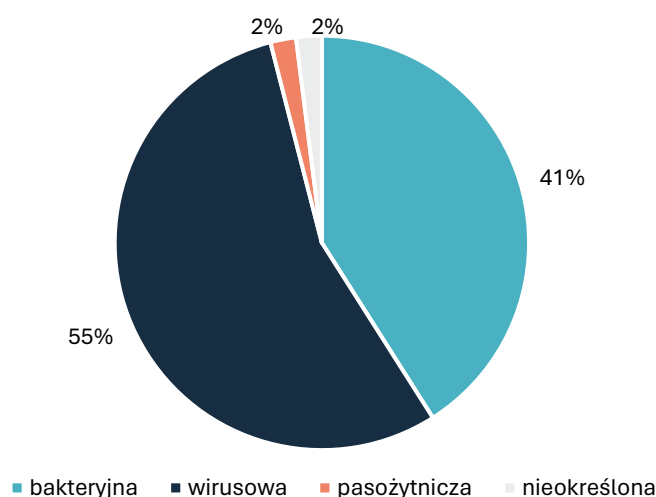
W 2024 roku na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 87 podmiotów lecznictwa zamkniętego świadczące usługi medyczne, w których sterylizacja prowadzona jest w centralnej sterylizatorni zorganizowanej w ramach zaopatrywanego podmiotu leczniczego, 31 podmiotów leczniczych gdzie zaopatrzenie w materiały sterylne odbywa się ze sterylizatorni zlokalizowanej poza obiektem. W przypadku 34 podmiotów leczniczych zaopatruje się w materiały sterylne zarówno z własnej sterylizatorni jak i w ramach umowy z podmiotem zewnętrznym. 15 podmiotów leczniczych korzysta wyłącznie ze sprzętu jednorazowego.

Tylko 1 033 (20%) z 5 250 prywatnych gabinetów, praktyk pielęgniarek i położnych oraz innych prywatnych podmiotów świadczących usługi medyczne do wykonywania procedur medycznych stosuje wyłącznie jednorazowy sprzęt medyczny.

Na terenie województwa śląskiego funkcjonuje 37 Centralnych Sterylizatori spełniających wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 r. poz. 402) oraz 24 Centralne Sterylizatornie spełniające wymagania ISO.

Ogniska zakażeń szpitalnych

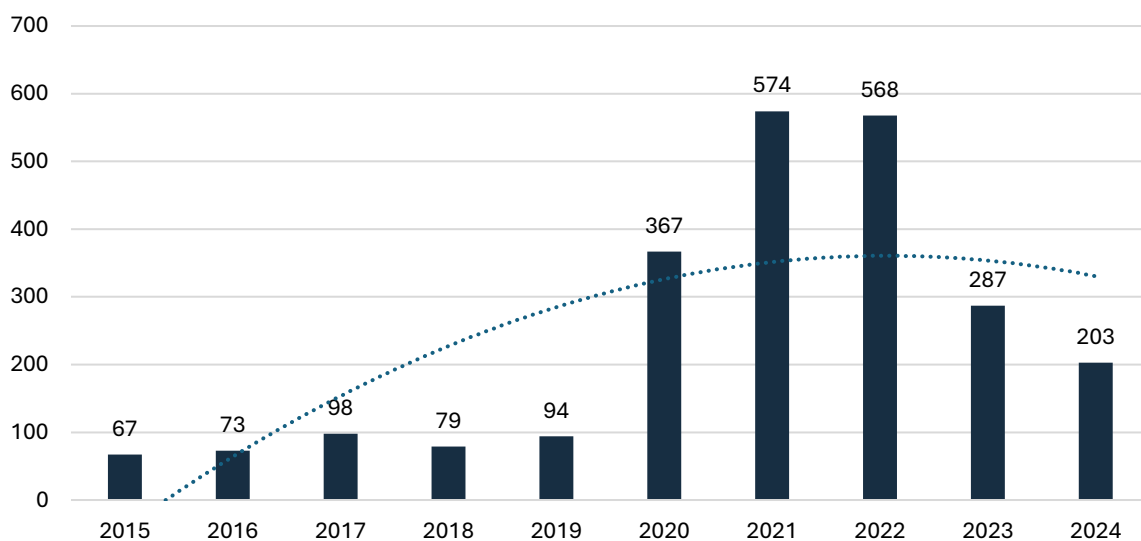
Z analizy prowadzonego nadzoru sanitarnego nad opracowaniem zgłoszonych ognisk epidemicznych wynika, iż na terenie województwa śląskiego w 2024 roku w szpitalach wystąpiły 203 ogniska zakażeń szpitalnych, na które złożyły się: 84 ognisk o etiologii bakteryjnej, 112 o etiologii wirusowej i 4 o etiologii pasożytniczej oraz 3 ogniska o nie określonym czynniku etiologicznym.

Wykres. Etiologia ognisk zakażeń szpitalnych w województwie śląskim w 2024 roku

W ogniskach zakażeń szpitalnych zakażeniom uległo 1 377 osób, w tym 1 287 pacjentów i 90 osób personelu medycznego. Spośród osób, które uległy zakażeniu w ogniskach, 199 osób zmarło (w tym: odnotowano 179 zgonów bez związku z zakażeniem i 20 zgonów spowodowanych zakażeniem).

Zgłaszalność ognisk zakażeń szpitalnych w latach 2015-2024 w województwie śląskim

Wykres. Liczba ognisk zakażeń szpitalnych odnotowanych na terenie województwa śląskiego w latach 2015-2024

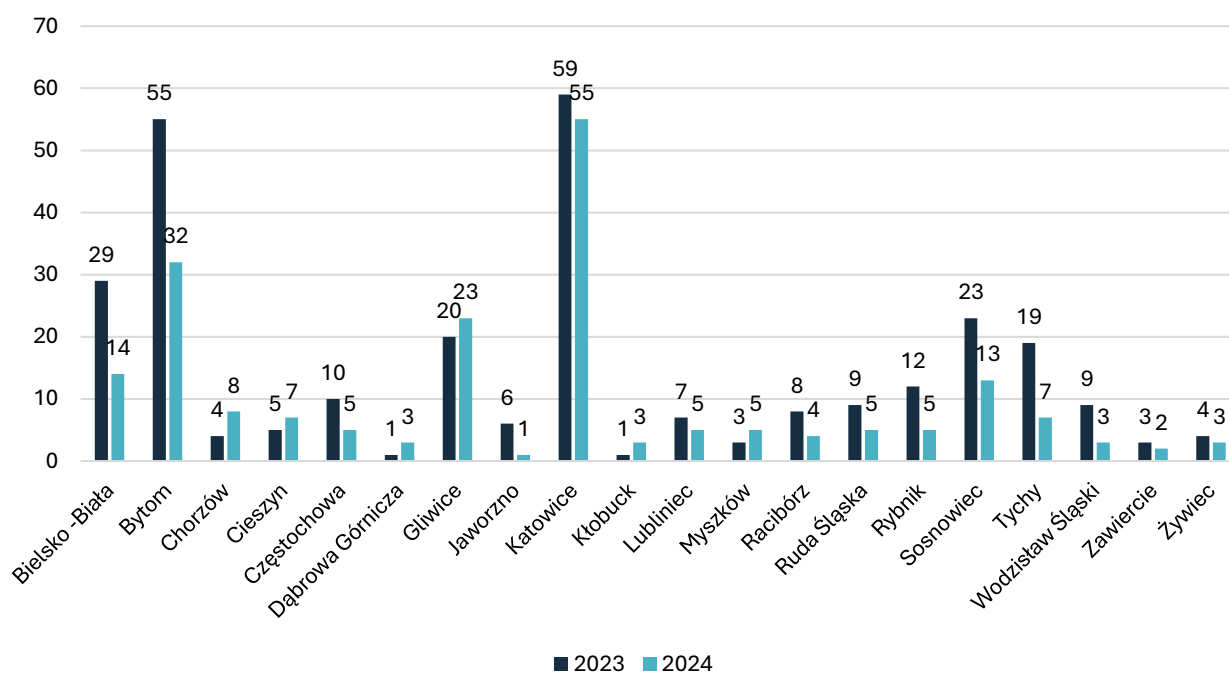
W latach 2015-2019 liczba zgłoszeń utrzymywała się na stosunkowo niskim i stabilnym poziomie, oscylując między 67 a 98 przypadkami rocznie. Wzrosty i spadki w tym okresie są niewielkie i nie wskazują na znaczące zmiany w trendzie.

W latach 2020-2022 roku obserwujemy gwałtowny wzrost liczby zgłoszonych ognisk zakażeń, który był związany z pandemią COVID-19.

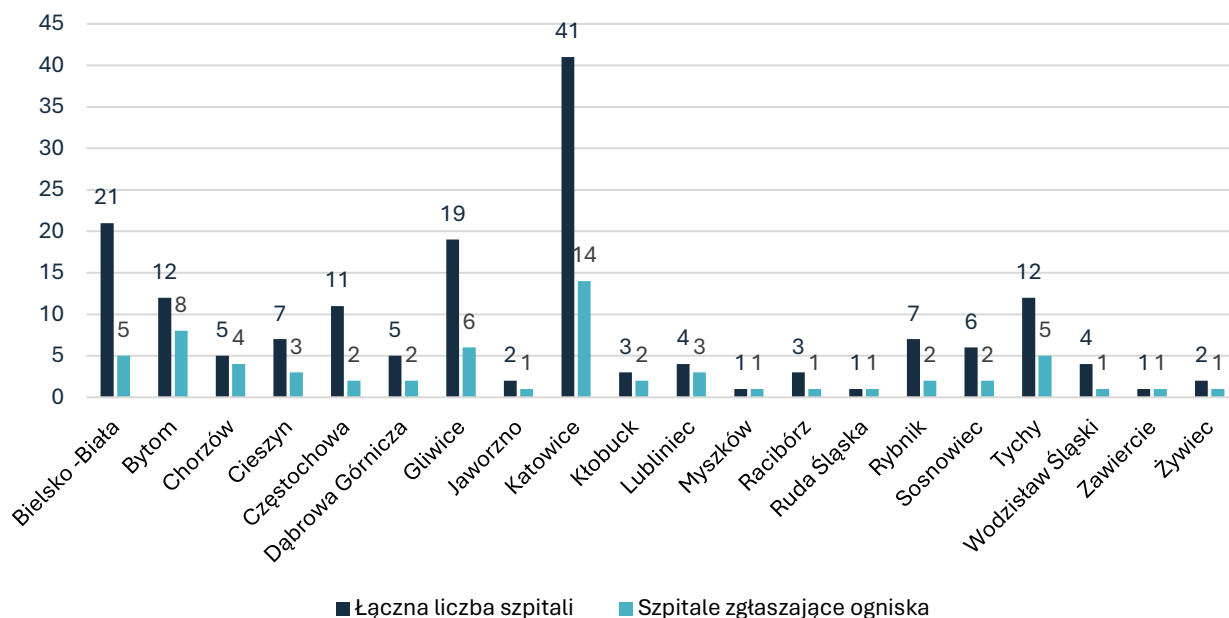
Od 2023 roku wyraźnie spada liczba zgłoszeń dotyczących ognisk zakażeń. W 2023 roku odnotowano 287 ognisk, natomiast w 2024 liczba ta zmniejszyła się do 203. Taka tendencja może być spowodowana:

- skuteczniejszą profilaktyką i kontrolą zakażeń,
- poprawą nadzoru epidemiologicznego,
- wdrożeniem bardziej restrykcyjnych procedur,
- wzrostem świadomości personelu medycznego,
- skuteczniejszą polityką antybiotykową,
- rozwojem diagnostyki i szybszym wykrywaniem patogenów.

Zgłaszalność ognisk zakażeń szpitalnych w latach 2023–2024 w podziale na poszczególne PPIS województwa śląskiego

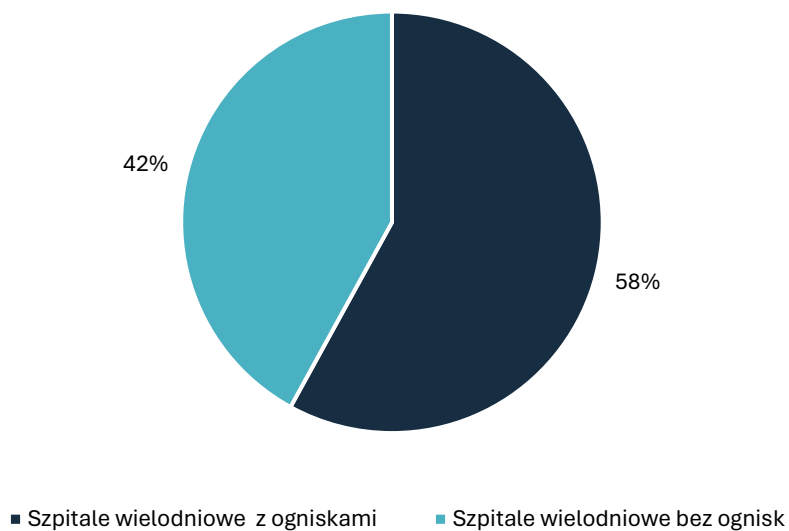

Wykres. Liczba ognisk zakażeń szpitalnych na terenie województwa śląskiego z podziałem na lata 2023-2024 będących pod nadzorem PPIS województwa śląskiego

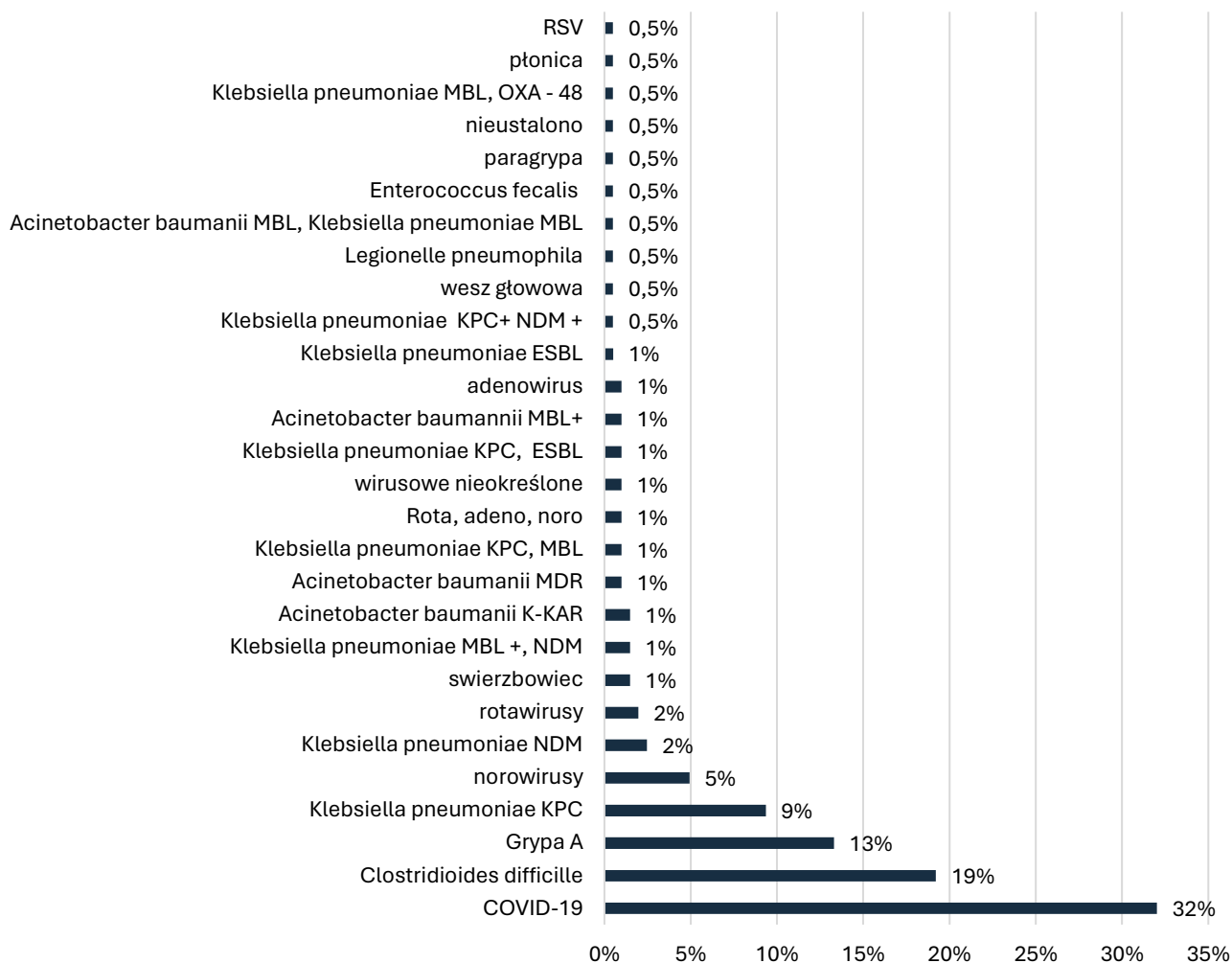
Wykres. Liczba ognisk zakażeń szpitalnych vs liczba szpitali na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS województwa śląskiego w 2024 roku

W 2024 roku w województwie śląskim funkcjonowało 112 szpitali niejednodniowych wykonujących działalność leczniczą. Ogniska zakażeń szpitalnych zgłoszono w 65 szpitalach co daje zgłaszalność na poziomie 58%. Liczba szpitali jednodniowych na terenie województwa śląskiego wynosi 55 – żaden z tych podmiotów nie zgłosił ogniska zakażenia szpitalnego.

Wykres. Zgłaszalności ognisk zakażeń szpitalnych szpitali niejednodniowych na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS województwa śląskiego

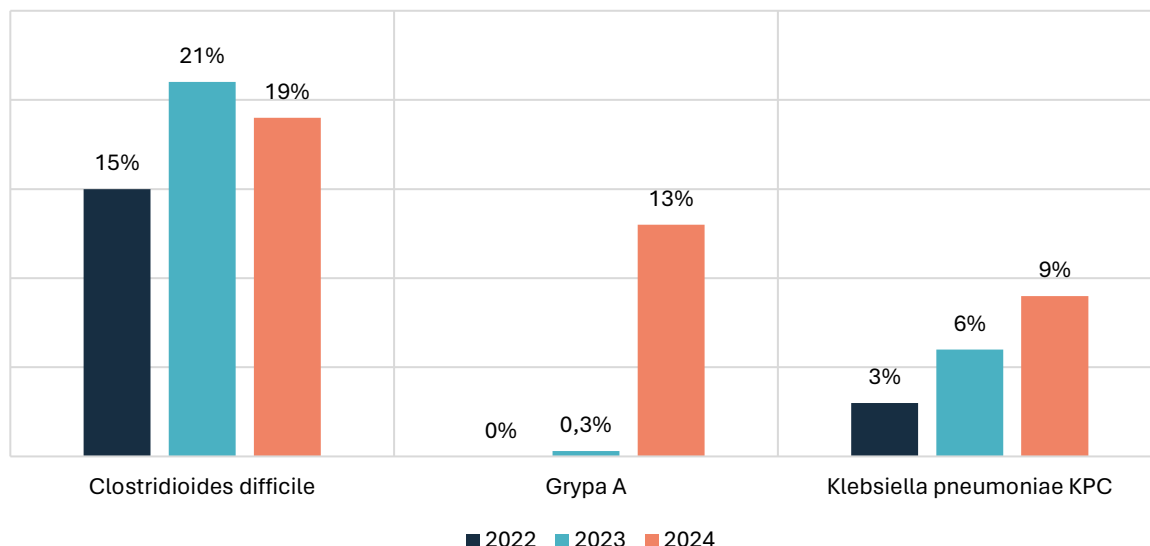

Wykres. Odsetek wybranych biologicznych czynników chorobotwórczych wywołujących ogniska szpitalne na terenie województwa śląskiego będących pod nadzorem PPIS województwa śląskiego w roku 2024

COVID-19 dominuje (ponad 30% przypadków), a *Clostridioides difficile* zajmuje drugie miejsce (ok. 20%). Grypa A i *Klebsiella pneumoniae* KPC mają znaczący, choć mniejszy udział. Norowirusy i *Klebsiella pneumoniae* NDM występują rzadziej, a pozostałe czynniki (m.in. rotawirusy, adenowirus, *Acinetobacter baumannii*, *Legionella pneumophila*) notowane są sporadycznie. Najrzadsze są RSV, parainfluenza i *Enterococcus faecium*. Ogółem dominują infekcje wirusowe (COVID-19, grypa) oraz bakteryjne (*Clostridioides difficile*, *Klebsiella pneumoniae*).

Udział procentowy wybranych biologicznych czynników chorobotwórczych w ogniskach w latach 2022-2024

Poniżej przedstawiamy procentowy udział wybranych biologicznych czynników chorobotwórczych w ogniskach w latach 2022-2024, z wyłączeniem COVID-19.

Wykres: Procentowy udział wybranych biologicznych czynników chorobotwórczych w ogniskach w latach 2022-2024

Clostridioides difficile było dominującym czynnikiem przez wszystkie lata, ale po wzroście w 2023, jego udział nieco spadł w 2024. Grypa A niemal nie występowała w 2022-2023, ale w 2024 jej udział gwałtownie wzrósł do 13% może to być związane z sezonową epidemią. *Klebsiella pneumoniae* KPC stopniowo zwiększało swój udział, co może wskazywać na wzrost zagrożenia tą bakterią.

Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U.2024 poz. 416), do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych należy między innymi sprawowanie nadzoru nad podmiotami leczniczymi wykonującymi szczepienia ochronne, jak również sprawowanie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych.

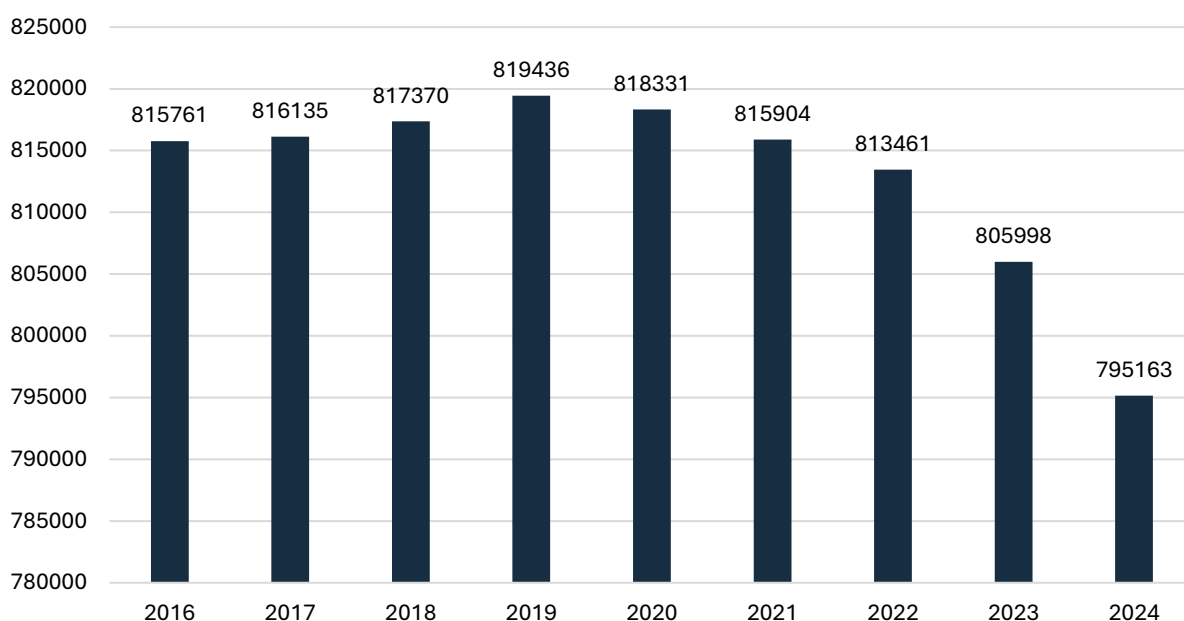
Ludność województwa śląskiego stanowi około 11,46% całej populacji Polski. Zgodnie z danymi GUS w 2024 roku, 817 225 dzieci i młodzieży do 19 roku życia, zostało zgłoszonych do szczepień zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Od 2020 roku odnotowuje się spadek liczby dzieci i młodzieży podlegających szczepieniom ochronnym.

W 2024 roku w województwie śląskim objętych nadzorem było 1 409 podmiotów leczniczych wykonujących szczepienia ochronne. W ramach nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych

przedstawiciele powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych mieszczących się na terenie województwa śląskiego skontrolowali 1 099 punktów szczepień (przeprowadzając łącznie 1 431 kontroli w zakresie szczepień ochronnych).

W związku z ww. obowiązkiem pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w 2024 roku nadzorowali wykonawstwo szczepień u 795 163 dzieci i młodzieży w wieku od pierwszego dnia życia do 19 roku życia. Liczba ta uległa zmniejszeniu o 10 835 w porównaniu do roku 2023.

Dane dotyczące szczepień ochronnych pozyskiwane ze wszystkich punktów szczepień na terenie województwa śląskiego, są podsumowywane w Rocznym Sprawozdaniu ze Szczepień Ochronnych - MZ-54. Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny do końca lutego każdego roku przesyła ww. sprawozdanie do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH - Państwowego Instytutu Badawczego.

Wykres. Liczba populacji 0-19 roku życia objętej Programem Szczepień Ochronnych w latach 2016-2024 w województwie śląskim

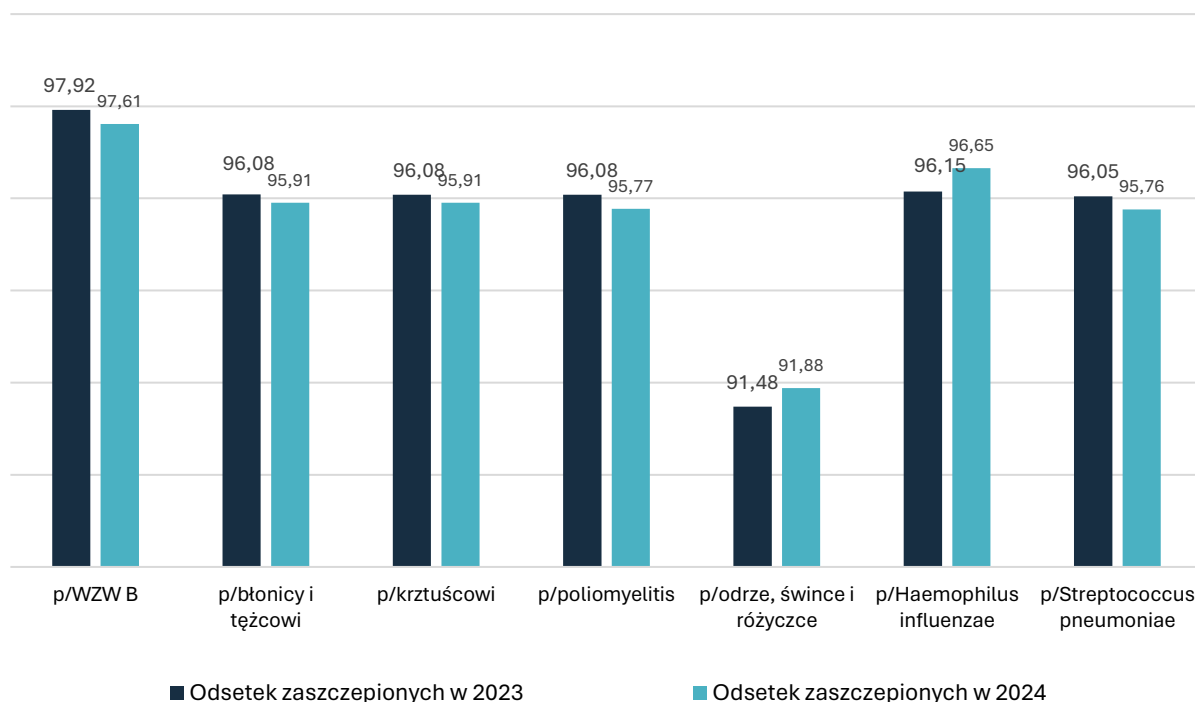
Źródło danych: Dane własne na podstawie rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych- MZ-54.

W 2024 roku Program Szczepień Ochronnych był realizowany w oparciu o Ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924) i Komunikatu w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2024 (Dz. U. Min. Zdr. 2023 r. poz. 100).

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 r. ż.

Zestawienie wszystkich obowiązkowych szczepień wykonanych w ramach PSO w trzecim roku życia, to tzw. zamknięcie szczepień podstawowych.

W zestawieniu z lat 2023–2024 obserwujemy tendencje wzrostową w wykonawstwie szczepień przeciwko p/*Haemophilus influenzae*, odrze, śwince i różyczce. Pomimo spadku liczby szczepień przeciwko wirusowemu zapalenia wątroby to szczepienie stanowi największy odsetek zaszczepionych dzieci w trzecim roku życia który wynosi 97,6%.

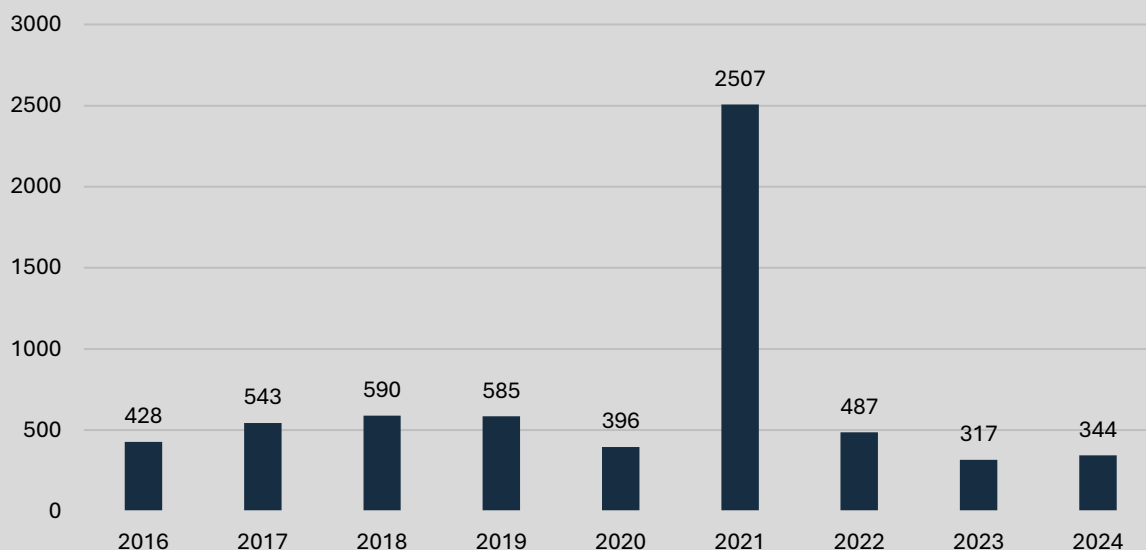

Wykres. Stan zaszczepienia dzieci na wybrane choroby zakaźne w latach 2023- 2024

Można zaobserwować, iż obowiązkowe szczepienia ochronne są wykonywane na poziomie powyżej 91%. Jest to efekt terminowości wykonywanych szczepień, co świadczy między innymi o dużej świadomości rodziców i personelu medycznego zajmującego się realizacją Programu Szczepień Ochronnych w województwie śląskim. Wyjątek od lat stanowi szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce, które budzi największe kontrowersje wśród rodziców. Zaistniała, niekorzystna sytuacja jest skutkiem m.in. aktywności ruchów antyszczepionkowych podważających celowość i zaufanie do szczepień oraz obawy rodziców przed rzekomym szkodliwym wpływem szczepionki na zdrowie dzieci. Dopatrują się związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy podaniem szczepionki, jej składnikami, a występowaniem chorób i zgonów u dzieci. To właśnie szczepionka przeciwko odrze, śwince, różyczce jest tą, o której słyszymy negatywne (fałszywe) opinie na temat bezpieczeństwa i skuteczności, a przede wszystkim jej związku z występowaniem autyzmu u zaszczepionych dzieci.

Nadzór nad zgłaszalnością Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP)

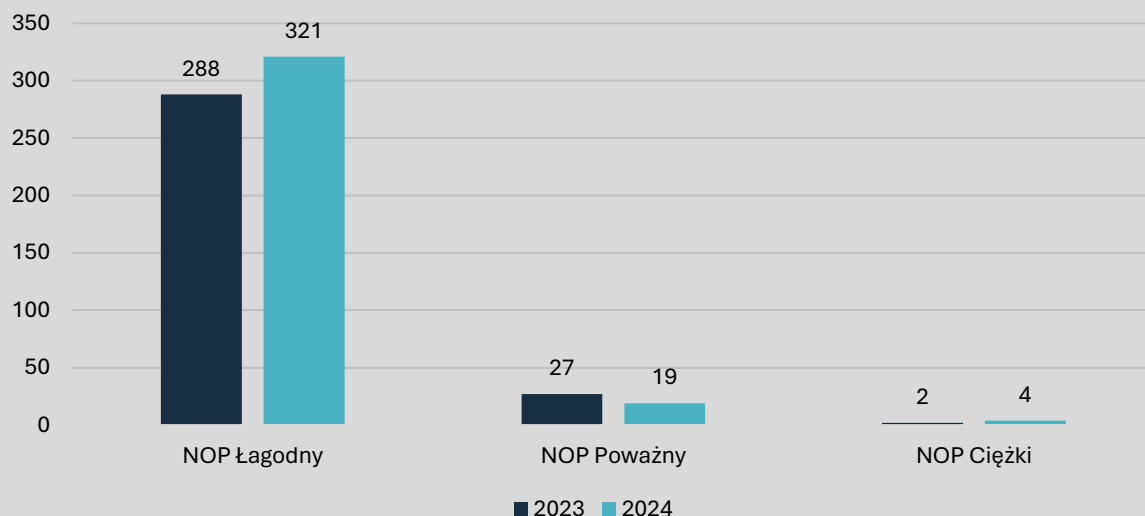
Korzystna sytuacja epidemiologiczna wielu chorób zakaźnych, którą osiągnięto dzięki prowadzeniu szczepień ochronnych powoduje, że społeczeństwo i realizatorzy szczepień coraz więcej uwagi poświęcają bezpieczeństwu szczepień i niepożądanym odczynom poszczepiennym. Od 1996 roku w Polsce funkcjonuje system monitorowania Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP) oparty na zaleceniach Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w zakresie monitorowania bezpieczeństwa szczepień (WHO Drug Monitoring Programme, Extended Programme Immunization). Sposób kwalifikacji NOP-ów określony jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r., w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz.U. 2024 poz. 138). Dzięki funkcjonowaniu uregulowanego prawnie obowiązku zgłaszania i rejestracji niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), które są kluczowym narzędziem służącym do oceny bezpieczeństwa szczepień. W roku 2024 zarejestrowano nieznaczny wzrost zgłaszalności niepożądanych odczynów poszczepiennych w województwie śląskim. Odnotowano 344 przypadki podejrzenia niepożądanych odczynów poszczepiennych. Mniejsza liczba zgłoszonych NOP obserwowana od 2021 ma nierozdzielny związek ze znacznym spadkiem liczby szczepień p/COVID-19 wykonywanych w latach 2022-2024. Liczbę NOP po pozostałych szczepieniach można odnieść do roku sprzed epidemii COVID-19, tj. roku 2019, kiedy to zarejestrowano 585 NOP-ów. Obecnie liczba zgłaszanych NOP, pomijając odczyny zgłoszone po szczepieniach COVID-19 wprowadzonych w 2021 roku, jest niższa niż przed epidemią i wynosi 344.

Wykres. Liczba przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych w województwie śląskim w latach 2016–2024

Źródło danych: Dane własne na podstawie meldunków z PSSE

Wśród zgłoszonych w analizowanym okresie podejrzeń przypadków NOP – odsetek 93,3% zakwalifikowano jako łagodne, 5,52% jako poważne, a 1,16% jako ciężkie. Wszystkie osoby, u których wystąpił niepożądany odczyn poszczepienny, otrzymały stosowne do występujących objawów leczenie i objęte zostały indywidualnym nadzorem epidemiologicznym.

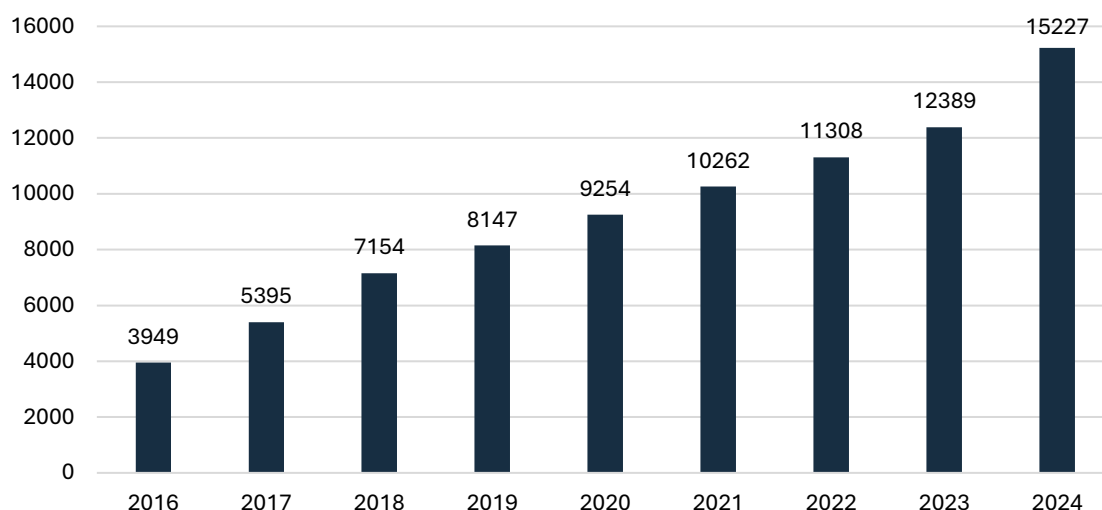
Wykres. Liczba przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych w województwie śląskim, według kwalifikacji

Źródło danych: Dane własne na podstawie meldunków z PSSE

W 2024 roku notowany jest niewielki wzrost zgłaszalności NOP. Należy podkreślić, że pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokładnie weryfikują zgodność klasyfikacji wystąpienia objawów z rodzajami i kryteriami niepożądanych odczynów poszczepiennych wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r., w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz. U. 2024 poz. 138) oraz na bieżąco przeprowadzają rozmowy z lekarzami.

Nadzór nad dziećmi niezaszczepionymi z powodów niemedycznych

Na terenie województwa śląskiego problemem jest, podobnie jak w całej Polsce, brak realizacji obowiązkowych szczepień dzieci niezaszczepionych z powodów niemedycznych. Mimo prowadzonych działań edukacyjnych, promujących szczepienia ochronne jako bezpieczną i skuteczną metodę zapobiegania wielu chorobom zakaźnym, w stosunku do rodziców i opiekunów, zaobserwowano dalszy wzrost liczby niezaszczepionych dzieci podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Na podstawie sprawozdania z realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych w województwie śląskim liczba dzieci niezaszczepionych z powodów niemedycznych na dzień 31 grudnia 2024 roku wynosiła –15 227 (w 2023 było to 12 389 osób, tj. odnotowano wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 2 838 dzieci, tj. o 22,91%).

Wykres. Liczba dzieci niezaszczepionych z powodów niemedycznych – dane skumulowane w województwie śląskim w latach 2016-2024

Najczęstszymi przyczynami nieszczepienia dzieci w 2024 roku była aktywność ruchów antyszczepionkowych poddających w wątpliwość potrzebę i bezpieczeństwo szczepień w oparciu o rzekome wiadomości niepotwierdzone wiarygodnymi badaniami medycznymi i epidemiologicznymi.

Ponadto rodzice swoje decyzje o nieszczepieniu dzieci argumentowali:

- wyborem naturalnej ekspozycji na patogen,
- wpływem środowisk propagujących medycynę alternatywną,
- wcześniejszym wystąpieniem NOP u osoby szczepionej,
- odrębnością kulturową, religijną lub etniczną,
- brakiem udokumentowanej historii szczepień wśród osób przyjezdnych, które przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż trzy miesiące,
- wyjazdem do innego kraju,

Wielu rodziców nie podało przyczyny niespełniania obowiązku poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

W związku ze wzrastającą liczbą nieszczepionych dzieci z powodów niemedycznych pracownicy PIS województwa śląskiego w 2024 roku podejmowali działania mające na celu skłonienie rodziców do zaszczepienia swoich dzieci:

- przeprowadzano rozmowy na temat korzyści wynikających ze szczepień z osobami nie realizującymi obowiązku szczepień,
- przeprowadzano rozmowy z lekarzami pediatrii o ich roli w edukacji rodziców,
- wysyłano pisma informacyjne o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych.

Działania w stosunku do osób uchylających się od szczepień prowadzono również we współpracy ze świadczeniodawcami realizującymi Program Szczepień Ochronnych.

W celu egzekwowania wykonania szczepienia przez osoby niezaszczepione PPIS województwa śląskiego podejmowali następujące działania:

wysyłano upomnienia zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, przekazywano wnioski do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień, wystawiono tytuły wykonawcze, prowadzono postępowania dotyczące zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest odpowiedzialna za nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi szczepienia ochronne oraz nad realizacją obowiązkowych szczepień ochronnych. Wynika to z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która zobowiązuje Inspekcję do zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych m.in. poprzez kontrolę procesu szczepień. Województwo śląskie stanowi ok. 11,46% populacji Polski. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w 2024 roku do szczepień kwalifikowało się 817 225 dzieci i młodzieży do 19 roku życia (obserwuje się spadek tej liczby od 2020 roku) W 2024 roku pracownicy PIS nadzorowali wykonanie szczepień u 795 163 dzieci i młodzieży (0–19 lat), co stanowi spadek o 10 835 w porównaniu do roku 2023. W 2024 roku w województwie śląskim nadzorem objęto 1 409 podmiotów leczniczych wykonujących szczepienia ochronne Inspektorzy powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych skontrolowali łącznie 1 099 punktów szczepień, przeprowadzając 1 431 kontroli w zakresie szczepień. Z zebranych danych sporządzane jest roczne sprawozdanie (MZ-54), przekazywane następnie do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH. Podobnie jak w całej Polsce, w województwie śląskim narasta problem uchylania się od obowiązkowych szczepień z powodów niemedycznych. Mimo działań edukacyjnych odnotowano dalszy wzrost liczby niezaszczepionych dzieci – na koniec 2024 roku w regionie było 15 227 dzieci niezaszczepionych z przyczyn niemedycznych (wobec 12 389 w 2023 r., wzrost o 22,9%).

Najczęstszą przyczyną odmowy szczepień jest aktywność ruchów antyszczepionkowych podważających potrzebę i bezpieczeństwo szczepień niezweryfikowanymi informacjami. Inne podawane powody to m.in. preferowanie „naturalnego” przechorowania choroby, wpływ środowisk medycyny alternatywnej, obawy po wcześniejszym niepożądanym odczynie poszczepiennym oraz względy kulturowe lub religijne; zdarzają się także przyczyny logistyczne (np. brak dokumentacji szczepień u dzieci przyjezdnych czy planowana emigracja), a wielu rodziców nie podaje żadnego uzasadnienia.

OCENA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI

**W 2024 roku
na terenie
województwa
śląskiego stan
sanitarny w zakresie
bezpieczeństwa
żywności i żywienia
był stabilny,
porównywalny do
stanu z roku 2023.**

Zaobserwowano nieznaczne zmniejszenie liczby nadzorowanych obiektów, o 1,8%. W związku z tym liczba przeprowadzonych kontroli proporcjonalnie zmniejszyła się. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzje administracyjne, w liczbie utrzymującej się na stałym poziomie. Nieprawidłowości stwierdzane w obiektach żywności i żywienia dotyczyły głównie złego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, procesów mycia i dezynfekcji oraz realizacji procedur GHP, GMP i systemu HACCP.

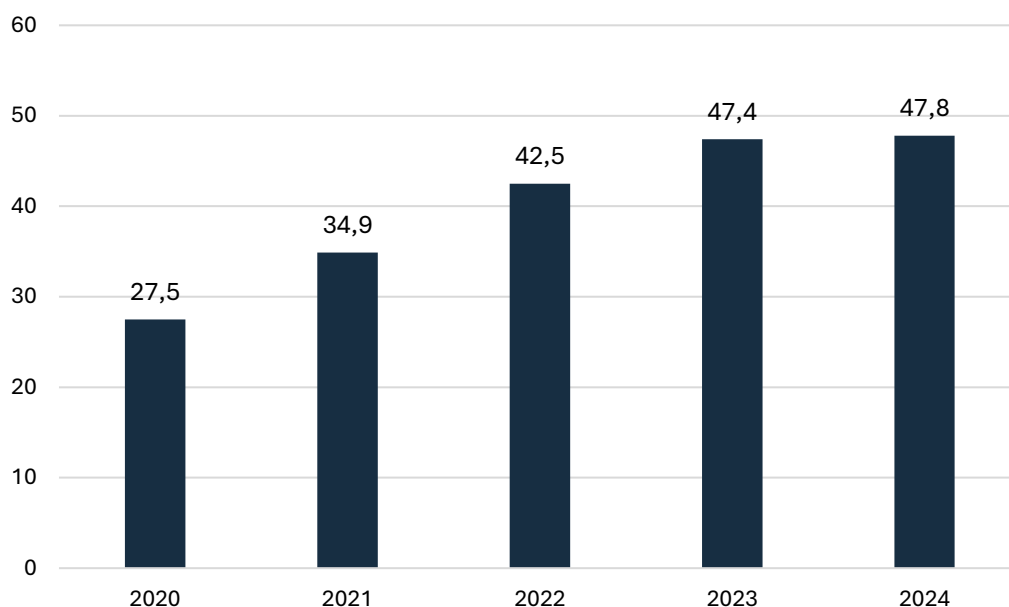
Warto podkreślić, że w 2024 roku nie odnotowano znaczących incydentów dotyczących bezpieczeństwa żywności. Liczba prób pobieranych do badań laboratoryjnych pokazała tendencję wzrostową. Co istotne, liczba prób kwestionowanych lekko zmniejszyła się: z 3,5% w 2023 r. do 3,2% w roku 2024. Najczęstszym powodem dyskwalifikacji prób były zanieczyszczenia mikrobiologiczne, które obejmowały 61,6% wszystkich kwestionowanych przypadków (w tym 40,8% stanowiła *Salmonella*). Wskazuje to na potrzebę utrzymywania zintensyfikowanego nadzoru nad warunkami produkcji, przechowywania oraz transportu żywności w odpowiednich zakresach temperaturowych. Drugą grupę stanowiły zanieczyszczenia biologiczne, które były przyczyną dyskwalifikacji 29,4% ogólnej liczby kwestionowanych prób. Na 432 badania sanitarne przeprowadzone w kierunku wykrywania zanieczyszczeń biologicznych, 95 było zdyskwalifikowanych, co stanowi 22% wszystkich prób badanych w tym kierunku. Za główną przyczynę takiego stanu rzeczy można uznać nieprzestrzeganie tzw. reżimów sanitarnych i temperaturowych.

W 2024 roku, podobnie jak w roku uprzednim, zaobserwowano znaczne nieprawidłowości w zakresie żywienia dzieci, posiłki często nie spełniały norm żywienia. W żłobkach i domach małego dziecka procent zestawień dekadowych, w których występowały nieprawidłowości wyniósł 56% (w 2023 r.: 75%). W przypadku stołówek przedszkolnych niezgodności w powyższym zakresie odnotowano w 57% obiektów (w 2023 r.: 55%), zaś w stołówkach szkolnych było to 27% (w 2023 r.: 46%). Powyższe wyniki stanowią bezwzględne wskazanie do zintensyfikowania działań kontrolnych w placówkach żywienia dzieci i młodzieży, na każdym etapie ich edukacji.

Ogólny stan sanitarny nadzorowanych obiektów utrzymuje się na porównywalnym do 2023 roku, stabilnym poziomie.

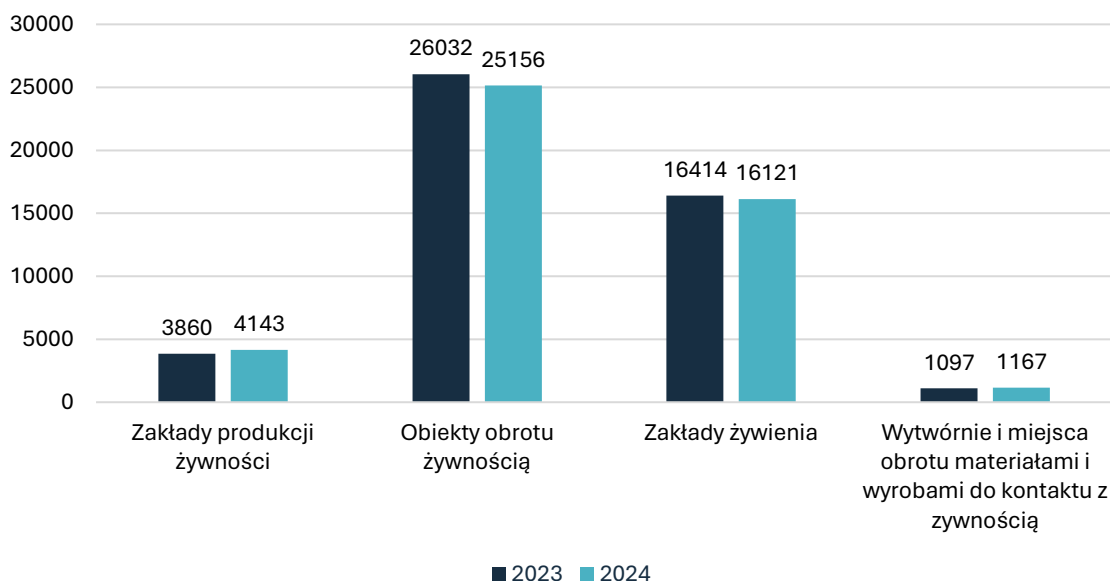
Tabela. Ogólny nadzór nad obiektami w województwie śląskim w 2024 roku

Rok	Liczba nadzorowanych obiektów	Liczba skontrolowanych obiektów	Liczba przeprowadzonych kontroli i rekontroli	Wydane decyzje administracyjne	Kwota nałożonych mandatów	Liczba prób pobranych do badań laboratoryjnych
2023	47 403	22 490	32 202	2 961	527 150	11 113
2024	46 587	22 265	31 552	2 950	519 000	11 482

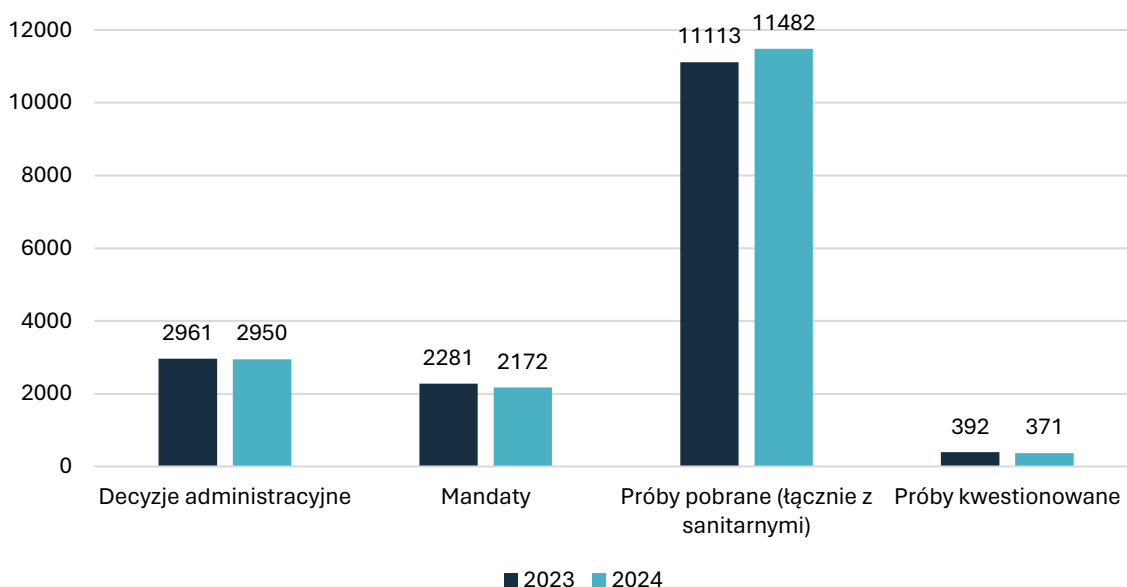
Wykres. Odsetek obiektów skontrolowanych do liczby obiektów zarejestrowanych w województwie śląskim w latach 2020-2024

Liczba przeprowadzanych corocznie kontroli, po latach pandemicznych, gdy odnotowano ich spadek, wzrosła i utrzymuje się na podobnym poziomie jak w roku 2023.

Wykres. Liczba obiektów objętych nadzorem w województwie śląskim w latach 2023-2024 – wg rodzaju

W 2024 roku zaobserwowano, w porównaniu do roku 2023, że liczba zakładów produkujących żywność nieznacznie wzrosła, przy równoczesnym lekkim spadku liczby obiektów obrotu żywnością. Zwiększenie liczby obiektów obserwuje się również w grupie wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, niemniej jednak jest ono niewielkie.

Wykres. Działania represyjne w województwie śląskim w latach 2023-2024

Rok 2024 nie wymagał podejmowania zwiększonych działań represyjnych w stosunku do roku 2023.

Ocena stanu sanitarnego zakładów produkcji/obrotu żywnością, materiałów do kontaktu z żywnością

Ocena ta przeprowadzona była na podstawie jednolitych kryteriów, zgodnie z Procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Tabela. Obiekty o wysokim ryzyku w 2024 roku

Rodzaj obiektu	Obiekty wpisane do rejestru	Obiekty zakwalifikowane do kategorii wysokiego ryzyka	% obiektów wysokiego ryzyka	Obiekty skontrolowane
Zakłady produkcji żywności	4 143	1 275	30,7%	2 071
Obiekty obrotu żywnością	25 156	2 672	10,6%	11 227
Obiekty żywienia zbiorowego	16 121	1 782	11%	8 702
Wytwórnie i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	1 167	2	0,2%	265
Razem	46 587	5 731	12,3%	22 265

Najwięcej zakładów o wysokim ryzyku, czyli wymagających przeprowadzania kontroli sanitarnych corocznie, znajduje się w grupie zakładów produkcji żywności. Z tego względu właśnie ta grupa była poddana szczegółowemu nadzorowi.

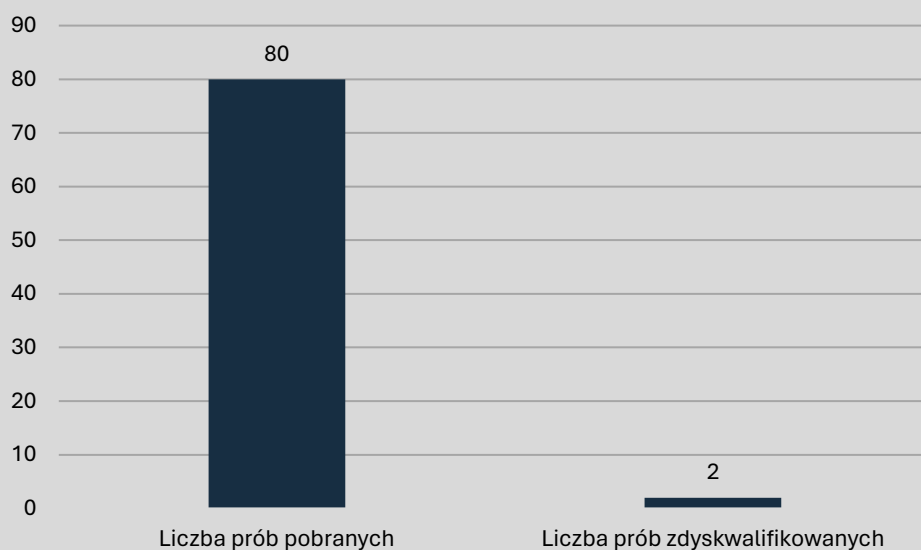
Ocena wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością

Obok zakładów produkcji i obrotu żywnością, kolejną istotną grupę zakładów wymagającą szczególnego nadzoru stanowią wytwórnie i miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością. Pakowanie żywności jest w obecnych czasach stosowane na szeroką skalę i ważnym jest, aby nie dochodziło do migracji składników szkodliwych do żywności w ilościach, które mogłyby stanowić zagrożenie dla zdrowia człowieka lub chociażby powodować pogorszenie cech organoleptycznych środków spożywczych.

Tabela. Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością w województwie śląskim w 2024 roku

Wytwórnice i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	w tym: wytwórnice materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	w tym: recykling
1 167	98	7

Na terenie województwa śląskiego znajduje się obecnie niewiele, gdyż tylko 7 zakładów zajmujących się recyklingiem tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów wykorzystujących powstałe w procesie recyklingu tworzywa do produkcji butelek przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Wykres. Próby pobrane do badań laboratoryjnych w wytwórnicach i miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością w województwie śląskim w 2024 roku

Jedynie 2,5% prób pobranych do badań laboratoryjnych nie spełniało obowiązujących wymagań, a zatem można uznać, że znajdujące się w obrocie materiały i wyroby do kontaktu z żywnością są bezpieczne.

Graniczna kontrola sanitarna

Rozwój transportu i technologii komunikacyjnych powoduje, że handel międzynarodowy jest obecnie powszechny, dzięki czemu konsumenci mają dostęp do bardziej różnorodnych produktów spożywczych. Nadzorowi sanitarnemu na granicy podlegają towary klasyfikowane do kodów CN umieszczonych w stosownym rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wykazu towarów, które podlegają granicznej kontroli sanitarnej.

Tabela. Graniczna kontrola sanitarna w latach 2023-2024

Kontrole	2023	2024
Liczba kontroli	4 842	5 039
Liczba ocenionych partii żywności	8 490	8 418
Liczba ocenionych partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością	253	352
Liczba wydanych świadectw	4 933	5 130
Liczba wydanych decyzji administracyjnych opłatowych	2 139	2 259
Liczba wydanych decyzji zakazu wprowadzenia do obrotu	0	1

Działania w zakresie granicznej kontroli sanitarnej towarów pochodzących spoza Unii Europejskiej i eksportowanych do krajów trzecich są realizowane przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych. Liczba wydanych świadectw o spełnieniu wymagań utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Reasumując, znajdujące się w obrocie handlowym importowane środki spożywcze przeszły wnikliwą kontrolę i są bezpieczne dla konsumentów.

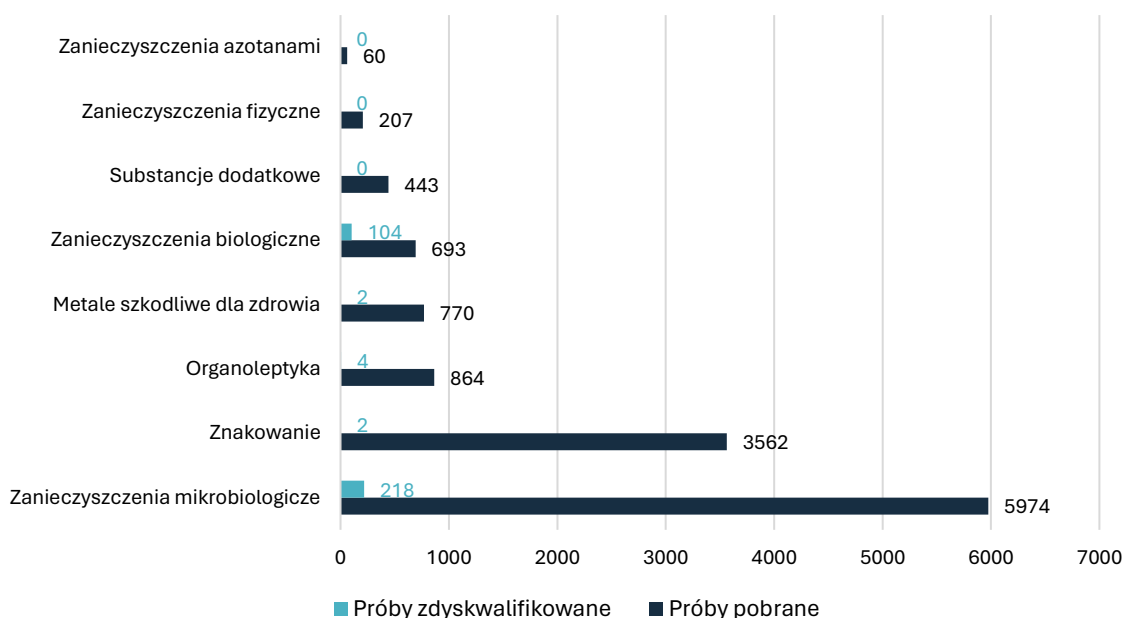
Pobór prób do badań laboratoryjnych

Poza kontrolą stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych obiektów, niezwykle istotnym elementem - z punktu zapewnienia bezpieczeństwa znajdujących się w obrocie handlowym środków spożywczych - jest pobór prób żywności, w celu przeprowadzenia badań laboratoryjnych.

Tabela. Pobór prób pobranych do badań laboratoryjnych w województwie śląskim w latach 2023-2024

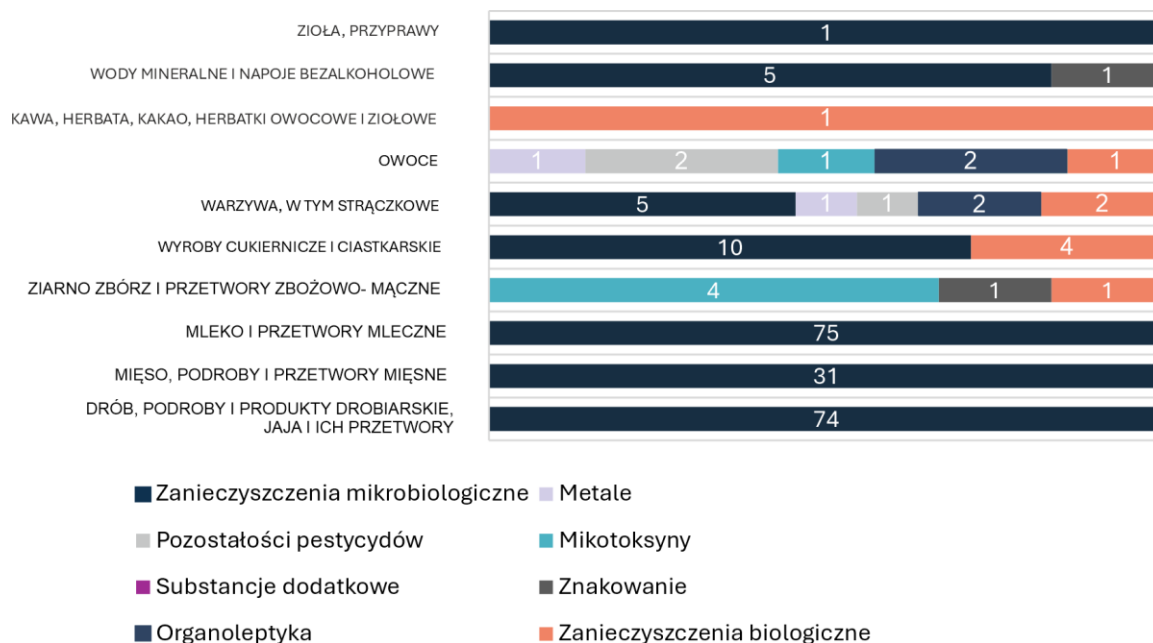
Rok	Próby pobrane	Próby zdyskwalifikowane	% prób zdyskwalifikowanych
2023	11 113	392	3,5%
2024	11 482	371	3,2%

W 2024 roku zauważono nieznaczny spadek liczby prób zdyskwalifikowanych, w stosunku do roku 2023.

Wykres. Próby badane w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w 2024 roku

Liczebnie, najwięcej prób przebadano w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. W grupie tej znajdowało się również najwięcej prób zdyskwalifikowanych, tj. 3,7%.

Wykres. Grupy środków spożywczych – najczęstsze przyczyny kwestionowania w 2024 roku

Powyższe zestawienie w sposób obrazowy pokazuje, że żywność pochodzenia zwierzęcego stanowi najliczniej kwestionowaną grupę środków spożywczych. Najczęstszym powodem dyskwalifikacji prób były zanieczyszczenia mikrobiologiczne. Kolejną przyczynę stanowiły zanieczyszczenia biologiczne. Za główny powód takiego stanu rzeczy można uznać nieprzestrzeganie tzw. reżimów sanitarnych. Powyższe wskazuje na potrzebę kontynuacji prowadzenia zintensyfikowanego nadzoru nad warunkami produkcji, przechowywania oraz transportu żywności, ze szczególnym uwzględnieniem łańcucha chłodniczego.

Żywnienie w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Zakład żywienia zbiorowego typu zamkniętego to zakład wykonujący działalność w zakresie zorganizowanego żywienia określonej grupy konsumentów, takiej jak dzieci czy pacjenci w szpitalach.

W przypadku dzieci, nieurozmaicona i nieróżnorodna dieta, cechująca się zbyt dużą ilością cukru, soli, białka, nasyconych kwasów tłuszczowych i izomerów trans kwasów tłuszczowych, przy równoczesnej niewystarczającej podaży witamin i związków mineralnych, może mieć niekorzystny wpływ na przebieg procesów fizjologicznych w organizmie dziecka i stać się potencjalną przyczyną wystąpienia chorób dietozależnych w przyszłości.

Tabela. Nadzór nad obiektami żywienia dzieci i młodzieży w latach 2023-2024

	Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka		Stołówki w szkołach		Stołówki w przedszkolach	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Liczba obiektów nadzorowanych	477	502	1 338	1 383	1 733	1 725
Liczba przeanalizowanych zestawień dekadowych	91	86	91	85	207	216
Liczba zestawień dekadowych nieprawidłowych - ogółem	68	48	42	23	113	124

Tabela. Badania laboratoryjne posiłków w żłobkach i domach małego dziecka w latach 2023-2024

Badania laboratoryjne - stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	2023	2024
Próbki pobrane	50	45
Próbki niezgodne	12	11
Odsetek próbki z nieprawidłowościami	24%	24%

Sklepiki szkolne pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do działalności szkolnych stołówek. Powinny promować produkty zalecane w codziennym żywieniu dzieci, z tego też względu podlegają kontrolom pod względem oferowanych dzieciom produktów spożywczych.

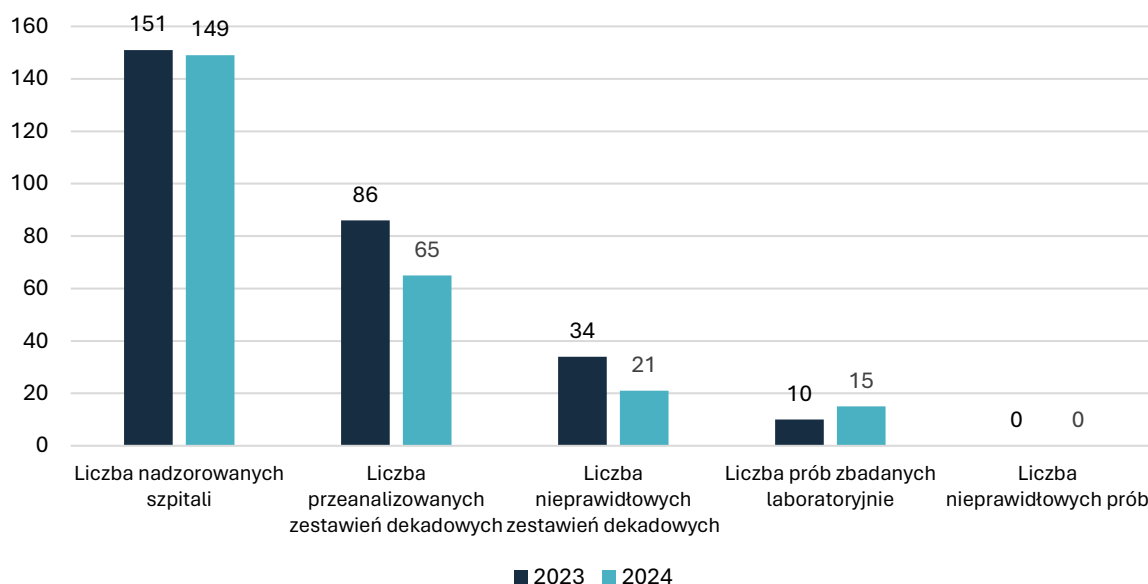

Tabela. Nadzór nad sklepikami szkolnymi w województwie śląskim w 2024 roku

	Liczba obiektów		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba obiektów z niezgodnościami		Liczba decyzji			Mandaty	
Typ obiektu	nadzorowanych	skontrolowanych	ogółem	w zakresie rozporządzenia	ogółem	w zakresie rozporządzenia	w celu poprawy stanu sanitarnego	w zakresie rozporządzenia	PWIS kary pieniężne	liczba mandatów	kwota mandatów
sklepiki szkolne	359	154	191	131	17	9	3	9	9	4	800
stołówki szkolne	1 383	814	955	625	61	12	53	0	0	10	2 550
stołówki w przedszkolach	1 725	1 046	1 182	856	90	43	56	1	0	14	3 200
stołówki w bursach	20	10	13	10	0	0	1	0	0	0	0
stołówki w zakładach wychowawczych	93	35	41	20	2	1	2	0	0	1,00	100
SUMA	3 580	2 059	2 382	1 642	170	65	115	10	9	29,00	6 650

W 2024 roku zaobserwowano znaczne nieprawidłowości w zakresie żywienia dzieci, posiłki nie spełniały norm żywienia. Powyższe wyniki stanowią bezwzględne wskazanie do zintensyfikowania działań kontrolnych w placówkach zajmujących się żywieniem dzieci i młodzieży.

Żywienie pacjentów w szpitalach jest ważnym elementem leczenia. Posiłki szpitalne dostarczane chorym wspierają proces regeneracji, poprawiają efektywność terapii i wpływają na ogólne samopoczucie, równocześnie wpływając na przyspieszenie procesu zdrowienia.

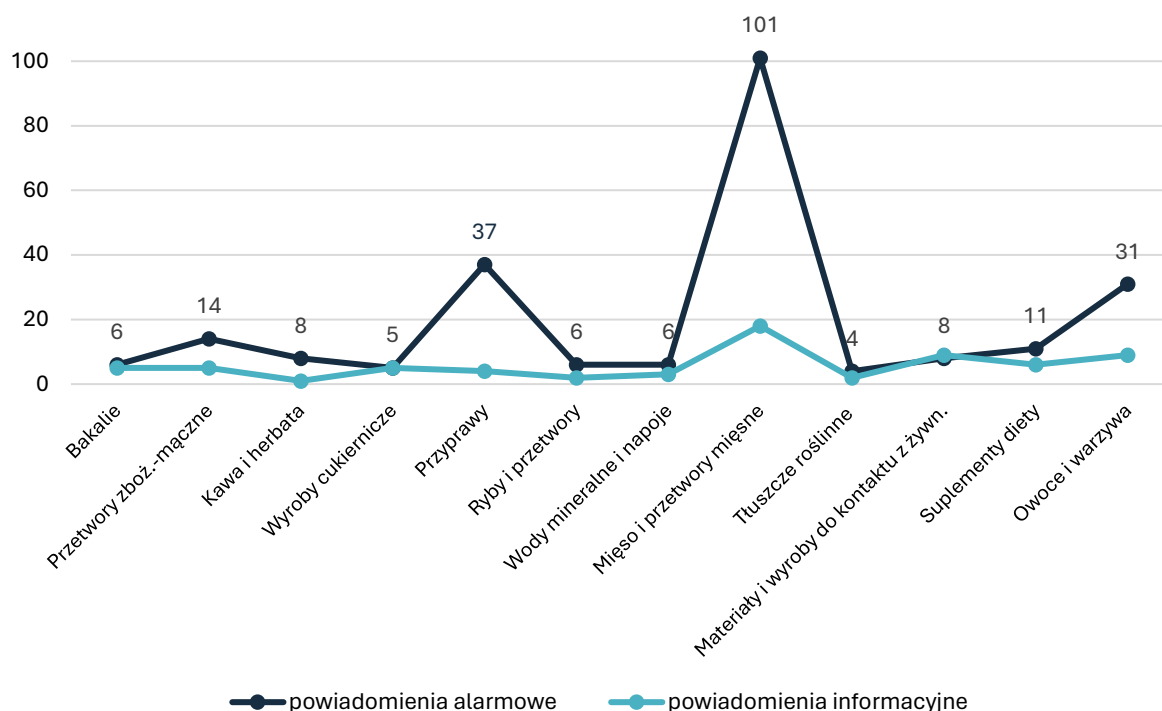
Wykres. Żywność w szpitalach w województwie śląskim w latach 2023-2024

W zakresie żywienia pacjentów w szpitalach, pomimo występowania nieprawidłowości w teoretycznej ocenie zestawień dekadowych, pobrane do badań laboratoryjnych posiłki były zgodne z normami żywienia. Reasumując można uznać, że posiłki oferowane pacjentom w szpitalach na terenie woj. śląskiego, są prawidłowe i wspierają proces leczenia pacjentów.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) stworzony został, aby zapewnić władzom kontrolującym żywność i pasze efektywne narzędzie do wymiany informacji o środkach podjętych w odpowiedzi na ryzyko wykryte w odniesieniu do żywności i pasz. Jak można zauważyć, najwięcej powiadomień dotyczyło grupy mięso i jego przetwory oraz przypraw. Obecność powiadomień w systemie RASFF potwierdza, że działa on prawidłowo. Działania następcze podejmowane były w sposób stosowny do zaistniałego zagrożenia. Wskutek działania, uniemożliwiono wprowadzenie do

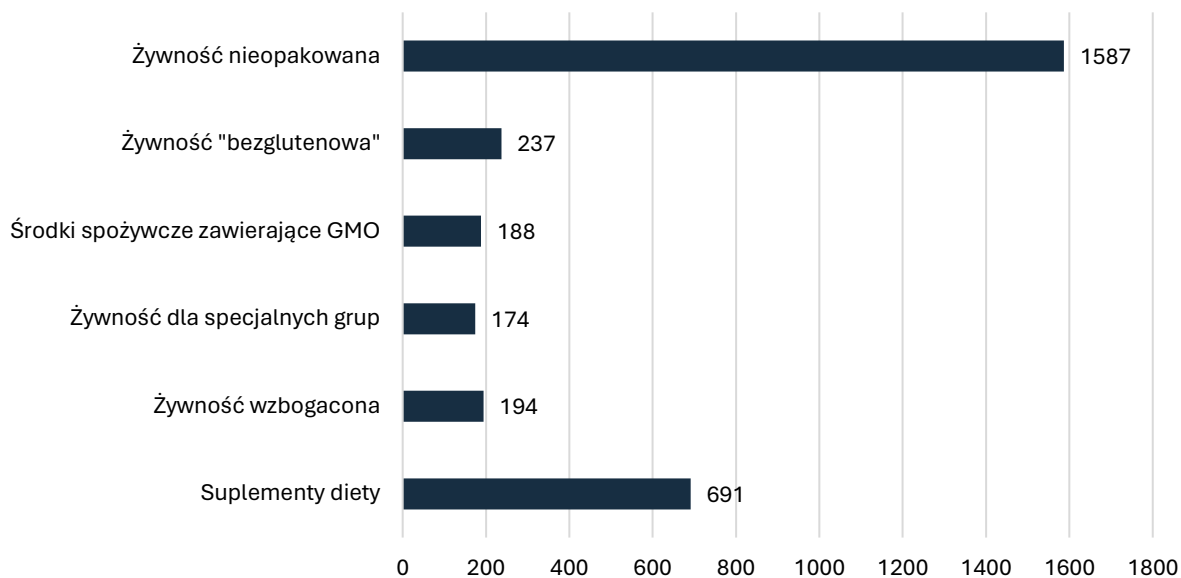
obrotu 2 453 kg środków spożywczych sprzedawanych luzem oraz 2 869 sztuk opakowanych środków spożywczych.

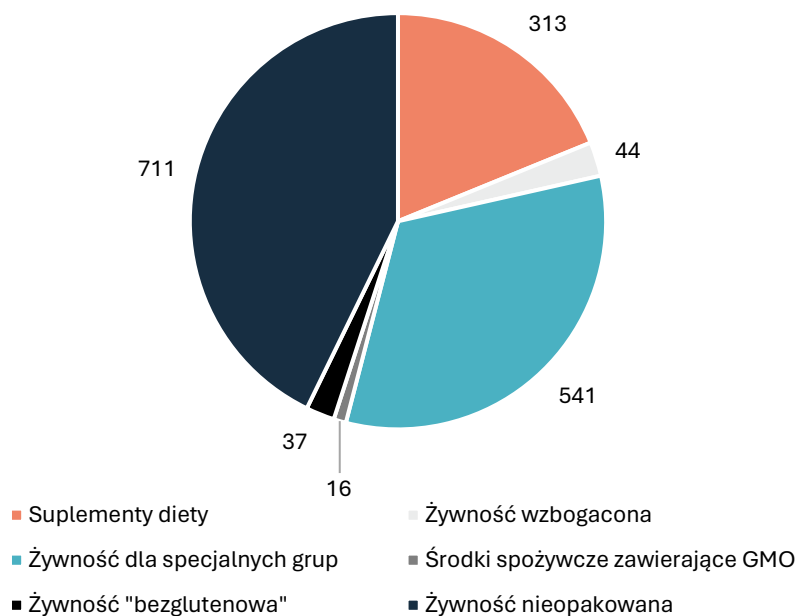
Wykres. Powiadomienia w systemie RASFF w 2024 roku

Znakowanie/reklama/prezentacja żywności, z uwzględnieniem żywności nieopakowanej, a także suplementów diety, żywności wzbogacanej, dla określonych grup, GMO

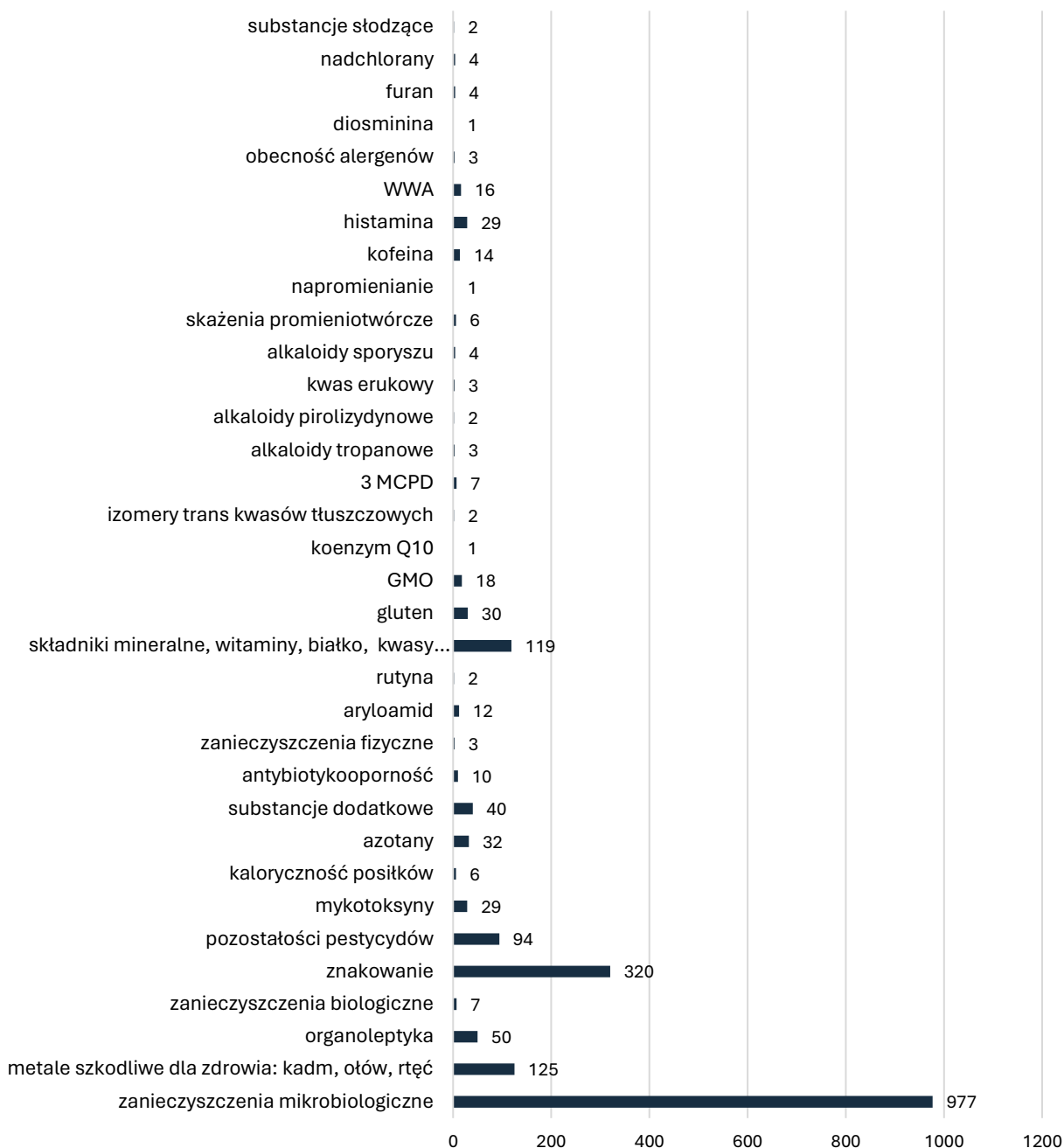
Informacje przekazywane konsumentom i warunki sprzedaży stanowią istotne elementy bezpieczeństwa żywności, wpływając bezpośrednio na dokonywane decyzje zakupowe. Powyższe grupy środków spożywczych są szczególnie ważne dla wrażliwych konsumentów: dzieci, osób starszych, osłabionych chorobami lub stosujących różnorakie diety. Nie mogą być oni narażeni na skutki niestosowania się do wymagań przepisów przez przedsiębiorców wytwarzających i wprowadzających do obrotu te grupy wyrobów. Istnieje więc szczególna potrzeba kontroli takich środków.

Wykres. Liczba przeprowadzonych kontroli w 2024 roku

Wykres. Udział pobranych próbek w 2024 roku

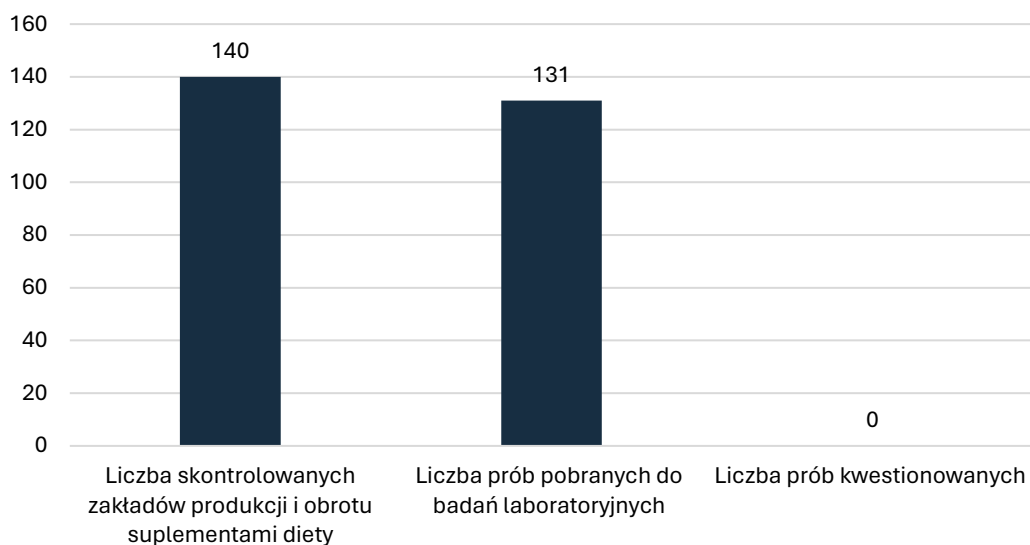

Wykres. Oznaczone parametry w 2024 roku

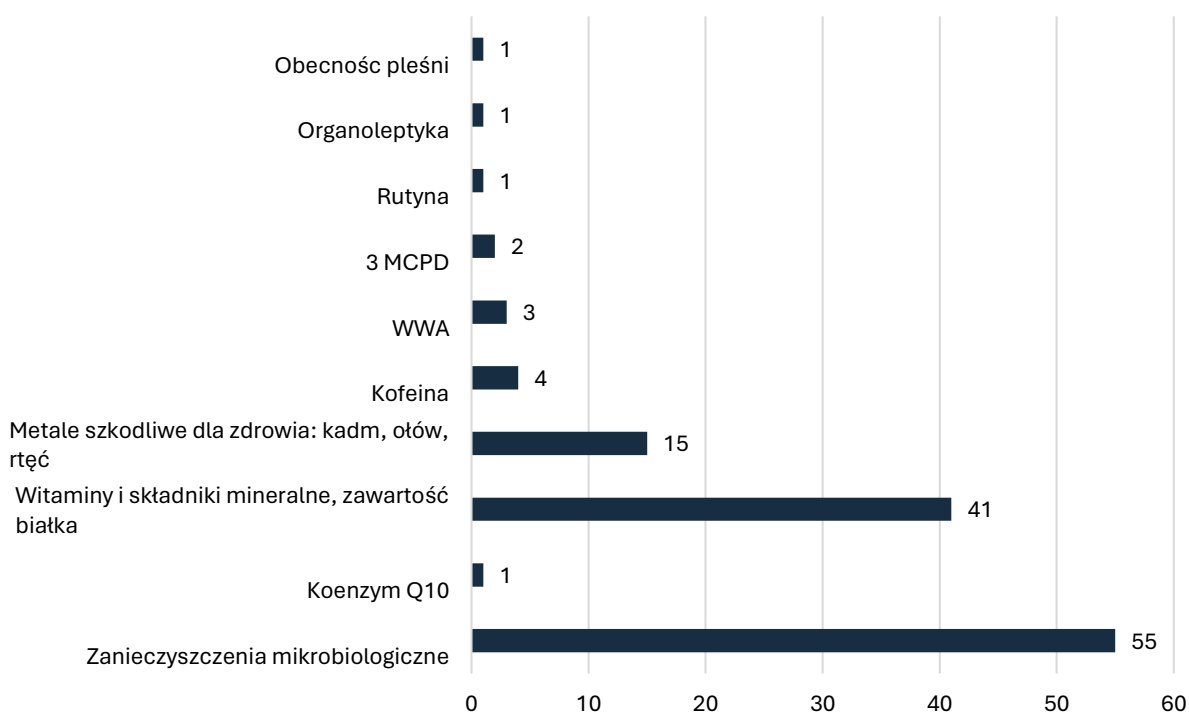
W ramach realizacji zadania stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- suplementów diety (głównie polegające na niezgodności składu produktu z przepisami lub z uchwałami Zespołu ds. Suplementów Diety złym oznakowaniu, nieprawidłowej prezentacji i reklamie);
- żywności nieopakowanej (brak możliwości identyfikacji środków spożywczych, zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego, higieny sprzedaży, bieżącej czystości, nieprzestrzeganie procedur HACCP lub ich brak, nieprzestrzeganie wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży (...)).

Produkcja i obrót suplementami diety

Wykres. Kontrole w zakresie suplementów diety w 2024 roku

Wykres. Parametry oznaczone w badaniach suplementów diety w 2024 roku

Na etapie produkcji i obrotu suplementami diety przestrzegane są wymagania higieniczno-sanitarne, a przedsiębiorcy wypełniają ciążące na nich obowiązki wynikające z przepisów prawnych. Stwierdzano jednostkowe przypadki braku przekazania powiadomienia o pierwszym wprowadzeniu do obrotu.

Produkcja pierwotna (Współpraca z PIORiN oraz IOŚ)

Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcja Ochrony Środowiska informują się wzajemnie o stwierdzanych nieprawidłowościach, w celu podjęcia właściwych działań, celem zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. Zgodnie z Porozumieniem z dnia 22 grudnia 2020 r., również na rok 2024 opracowano i zrealizowano roczny plan działania inspekcji.

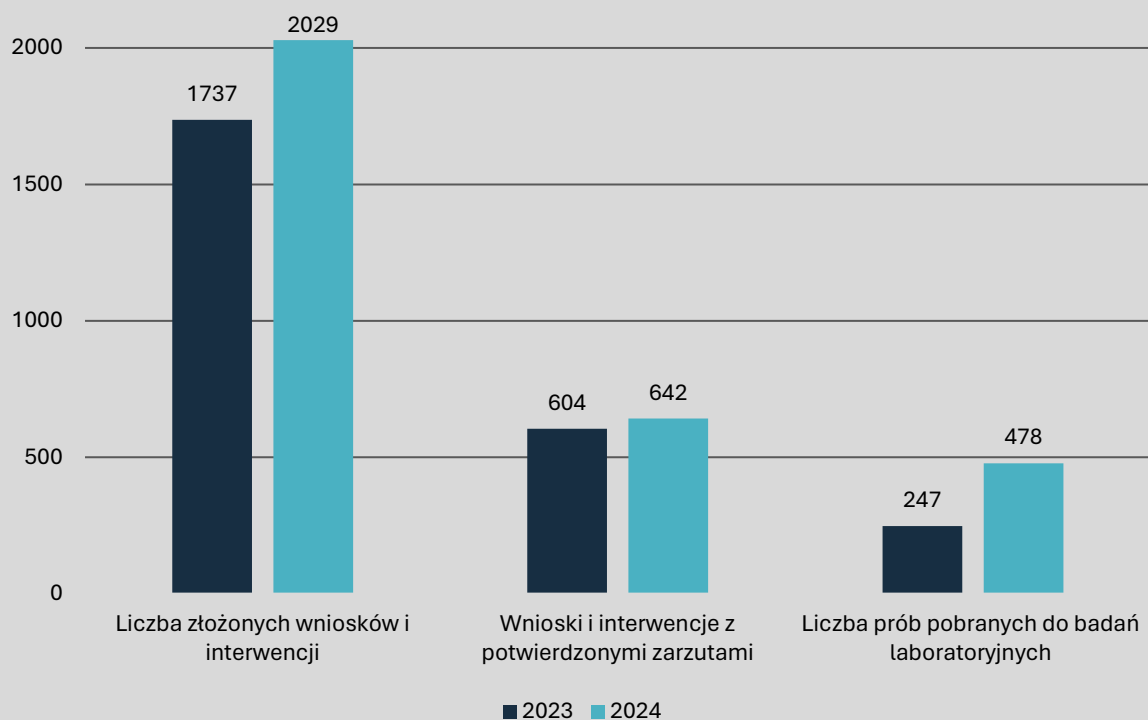
Tabela. Kontrole wspólne PIS / PIORiN / IOŚ w zakresie produkcji pierwotnej w 2024 roku

Liczba kontroli wspólnych PIS / PIORiN / IOŚ	Liczba pobranych prób żywności	w tym: liczba zdyskwalifikowanych prób żywności	Liczba pobranych prób gleby	w tym: liczba zdyskwalifikowanych prób gleby
40	74	1	12	0

Uzyskane wyniki potwierdzają, że producenci żywności pochodzenia roślinnego zapewniają należyłą jej jakość.

Skargi, wnioski i interwencje

Skargi, wnioski i petycje od wielu lat stanowią skuteczne środki wywierania przez społeczeństwo obywatelskie wpływu na działania organów, w tym Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Obok kontroli sanitarnych, przeprowadzanych rutynowo przez pracowników ww. inspekcji, społeczeństwo, poprzez zgłaszanie niepokojących przypadków przyczynia się w sposób pozytywny do eliminowania z rynku środków spożywczych, które mogłyby być niebezpieczne dla zdrowia człowieka. Działania te stanowią także dodatkowy i istotny element mobilizujący technicznego zakładów oraz wysokiej jakości oferowanych wyrobów.

Wykres. Wnioski i interwencje w latach 2023-2024

W 2024 roku zwiększyła się istotnie liczba złożonych wniosków i interwencji, wymagały one również pobrania większej ilości prób do badań laboratoryjnych. Niemniej jednak, pomimo wzrostu liczby składanych wniosków i interwencji, nie odnotowano proporcjonalnego wzrostu zgłoszeń uznanych za zasadne.

OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA WODY

W 2024 roku w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody prowadzono kontrole jakości wody przeznaczonej do spożycia, ciepłej wody użytkowej oraz wody w kąpieliskach i pływalniach.

Podczas powodzi we wrześniu 2024, na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bielsku-Białej, Cieszynie, Żywcu oraz Wodzisławiu Śląskim, wystąpiło zagrożenie jakości wody przeznaczonej do spożycia na ujęciach wody i w indywidualnych studniach, stanowiących jedyne źródło zaopatrzenia w wodę. Działania zaradcze tj. dezynfekcja, płukanie, awaryjna dostawa wody (beczki, pojemniki 5l) prowadzone przez właścicieli ujęć wody, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz Państwową Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego wpłynęły na przywrócenie bezpiecznej i zdatnej do spożycia wody.

Ponadto prowadzono działania nadzоровe podczas wystąpienia zakwitów *Prymnesium parvum* „Złotej algi” w zbiorniku Dzierżno Duże, będącym w rejonie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach. Ze względu na charakter zdarzenia wdrożono wzmożony nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz współpracowano z organami ochrony środowiska.

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 poz. 2294) woda jest zdatna do użycia, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie wykazuje agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania:

- mikrobiologiczne określone w części A załącznika nr 1 do rozporządzenia,
- chemiczne określone w części B załącznika nr 1 do rozporządzenia.

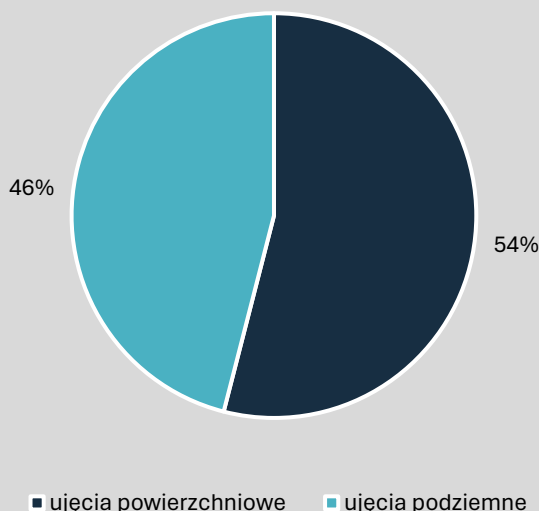
Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Katowicach sprawuje nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie województwa śląskiego na podstawie krajowych aktów prawnych o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

System zaopatrzenia śląska w wodę jest oparty na poborze, uzdatnianiu oraz dystrybucji do odbiorców wody z ujęć powierzchniowych i podziemnych.

Nadzorem sanitarnym w 2024 roku objętych było łącznie 688 wodociągów, w tym:

- 407 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia,
- 281 innych podmiotów wykorzystujących wodę z indywidualnych ujęć (szpitale, gospodarstwa agroturystyczne, kolonie, obozy, domy pomocy społecznej, obiekty szkolne, nadleśnictwa, zakłady karne oraz inne, w których woda jest wykorzystywana do działalności handlowej lub celów publicznych).

W województwie śląskim 54% wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pochodzi z ujęć powierzchniowych natomiast 46% to woda z ujęć podziemnych.

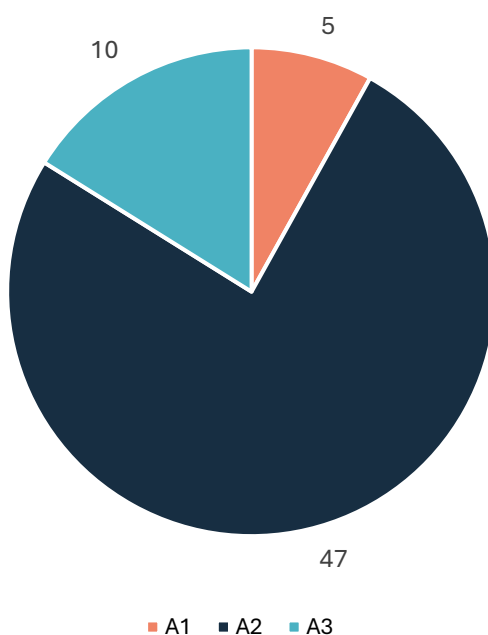
Wykres. Źródła zaopatrzenia w wodę w województwie śląskim

Kontrolę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi prowadzą pracownicy PSSE, a badania wykonywane są w Zintegrowanym Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego. Otrzymywane dane są raportowane miesięcznie w systemie WODA EXCEL Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Ujęcia powierzchniowe

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2019 poz. 1747), ustalono trzy kategorie jakości wód:

1. **kategoria A1** – wody wymagające prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji;
2. **kategoria A2** – wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji oraz dezynfekcji przez chlorowanie końcowe;
3. **kategoria A3** – wody wymagające wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego lub metod biologicznych, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym oraz dezynfekcji przez ozonowanie lub chlorowanie końcowe.

Wykres. Kategorie jakości wód powierzchniowych w województwie śląskim w 2024 roku – ujęcia powierzchniowe

Ujęcia wód podziemnych

W 2024 roku w województwie śląskim zarejestrowano 811 ujęć wód podziemnych, w tym czynnych 627.

Infrastruktura zaopatrzenia ludności województwa śląskiego w wodę

Zaopatrzeniem ludności w wodę do spożycia w województwie śląskim zajmują się przedsiębiorstwa wodociągowe oraz jednostki gminne produkujące wodę z ujęć powierzchniowych i podziemnych o niżej opisanej wydajności.

Tabela. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w województwie śląskim

Rodzaj wodociągu	Produkcja wody [m³/d]	Liczba wodociągów [szt.]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę [w tys.]
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia	< 100	120	59,773
	101 – 1 000	205	666,674
	1 001 – 10 000	60	1 133,852
	10 001 – 100 000	21	2 346,517
	> 100 000	1	28,859
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		281	56,502
RAZEM		688	4 292,213

Tabela. Wykaz przedsiębiorstw wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz innych podmiotów podlegających nadzorowi niżej wymienionym Powiatowym Stacjom Sanitarno- Epidemiologicznym województwa śląskiego w roku 2024

PSSE	Produkcja wody [m³/d]					Wodociągi innych podmiotów ujęcia indywidualne	Suma
	do 100	101 - 1 000	1 001 - 10 000	10 001 - 100 000	> 100 000		
Bielsko Biąta	4	7	3	3	0	62	79
Bytom	6	15	3	2	0	7	33
Chorzów	1	0	1	1	0	0	3
Cieszyn	12	19	3	1	0	18	53
Częstochowa	22	29	4	1	0	8	64
Dąbrowa Górnicza	6	18	8	1	0	8	41

Gliwice	4	14	4	2	0	9	33
Jaworzno	0	0	0	1	0	2	3
Katowice	0	0	2	1	0	2	5
Kłobuck	4	16	2	0	0	9	31
Lubliniec	7	12	3	0	0	5	27
Myszków	13	10	3	0	0	7	33
Racibórz	2	9	2	0	0	5	18
Ruda Śląska	0	0	0	1	0	2	3
Rybnik	2	7	3	1	0	7	20
Sosnowiec	0	0	0	2	0	0	2
Tychy	1	10	15	2	1	4	33
Wodzisław Śląski	0	4	0	2	0	2	8
Zawiercie	20	23	3	0	0	21	67
Żywiec	16	12	1	0	0	103	132
RAZEM	120	205	60	21	1	281	688

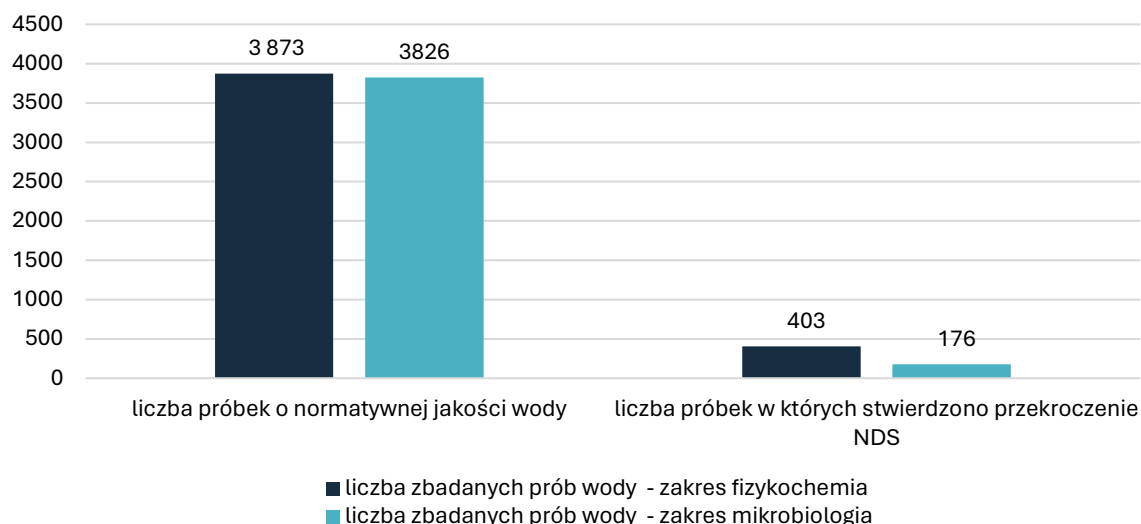
Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w województwie śląskim produkowana jest przez 407 urządzeń wodociągowych z których korzysta 4 292,213 tys. mieszkańców województwa śląskiego. Pozostali mieszkańcy tj. 56,502 tys. korzystają z indywidualnych źródeł zaopatrzenia w wodę, produkowaną i dystrybuowaną przez 281 podmiotów. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest kontrolowana i poddawana ocenie zgodnie z wymogami określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

Zgodnie z ustalonymi „Harmonogramami pobierania próbek wody” wykonywano badania jakości wody z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego oraz kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i podmiotów wykorzystujących wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia.

PPIS wykonała kontrolę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla:

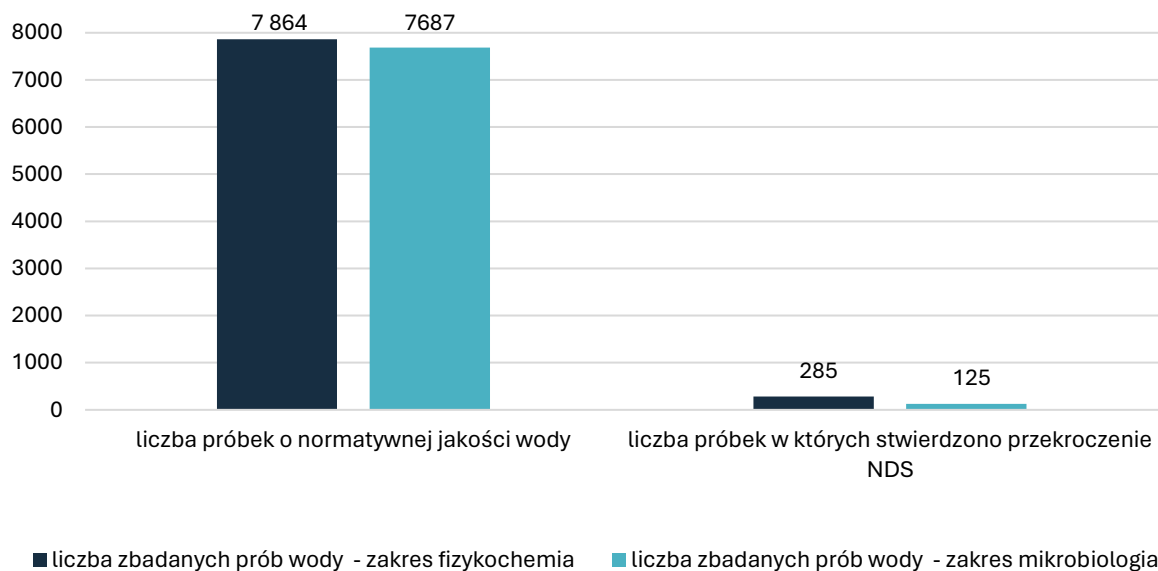
- 4 276 próbek wody w zakresie fizykochemii, w których stwierdzono 403 (9,42%) niezgodności;
- 4 002 próbek wody w zakresie mikrobiologii, w których stwierdzono 176 (4,39%) niezgodności.

Wykres. Zestawienie wyników kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonanych przez Państwową Powiatową Inspekcję Sanitarną

W ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz podmiotów wykorzystujących wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia dokonano poboru:

- 8 149 próbek wody w zakresie fizykochemii w których stwierdzono 285 (3,49%) niezgodności;
- 7 812 próbek wody w zakresie mikrobiologii w których stwierdzono 125 (1,6%) niezgodności.

Wykres. Zestawienie wyników kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych oraz ujęć indywidualnych

Różnice w liczbie zaplanowanych i pobranych próbek wody wynikają z okresowych postojów ujęć wody, wprowadzania zmian w „Harmonogramach pobierania próbek wody” oraz sytuacji kryzysowych.

W przypadku gdy woda nie spełniała wymagań właściwy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, po analizie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia, wydawał decyzję, w której stwierdzał brak przydatności wody do spożycia przez ludzi lub warunkową przydatność.

W 2024 roku wydano łącznie 71 decyzji w sprawie jakości wody do spożycia, w tym:

- 44 w sprawie braku przydatności wody do spożycia,
- 27 w sprawie warunkowej przydatności wody do spożycia.

Ponadto wydano 197 decyzji płatniczych z uwagi na stwierdzone przekroczenia parametrów fizykochemicznych i/lub mikrobiologicznych.

Ponadto PPIS województwa śląskiego odnotowali łącznie 3 599 awarii sieci wodociągowych powodujących wstrzymanie dostaw wody lub pogorszenie parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Spośród 281 indywidualnych ujęć wody poddano kontroli 272 ujęcia, w tym tylko jeden podmiot dostarczał wodę o nieodpowiedniej jakości.

Podsumowując w roku 2024 woda przeznaczona do spożycia na terenie województwa śląskiego spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 poz. 2294), a podczas okresowych zakłóceń podejmowano działania zaradcze skutkujące, przywróceniem przydatności wody do spożycia przez ludzi.

Odstępstwa od wymaganej jakości wody do spożycia

Zgodnie z §28.1 oraz §31.1. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U., poz. 2294) realizowano wydaną przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w roku 2023 zgodę na drugie odstępstwo od maksymalnej dopuszczalnej zawartości fluorków w wodzie przeznaczonej do spożycia z ujęcia wody w Kośmidrach (gm. Pawonków). Odstępstwo wydane zostało do dnia 26 lutego 2026 r. W 2024 roku prowadzono czynności w oparciu o „Harmonogram działań naprawczych zmierzających do obniżenia zawartości fluorków w ujmowanej wodzie”.

Warunkowa przydatność wody do spożycia

Zgodnie z § 21 ust 1, pkt.3 oraz § 21 ust.3, pkt. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U., poz. 2294) PPIS w:

- Dąbrowie Górniczej ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości żelaza, manganu oraz mętności, wydał decyzję z dnia 28 sierpnia 2024 r. stwierdzającą warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej z ujęcia SUW Łazy do dnia 31 grudnia 2025 r.;
- Kłobucku ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości manganu oraz mętności, wydał decyzję z 17 lipca 2024 r. stwierdzającą warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wodociągu publicznego Długi Kąt do dnia 30 czerwca 2025 r.;

- Lublińcu ze względu na przekroczenie dopuszczalnej wartości manganu, wydał decyzję z dnia 21 czerwca 2024 r. zmienioną decyzjami z dnia 7 sierpnia 2024 oraz 6 listopada 2024 r. stwierdzającą warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej z sieci wodociągowej Koszęcin. Decyzja z dnia 6 listopada 2024 r. obowiązywała do dnia 20 grudnia 2024 r., komunikat o przydatności wody do spożycia PPIS w Lublińcu wydał 17 stycznia 2025 r. w zakresie parametru mangan.

Nadzór nad materiałami i wyrobami oraz nowymi technologiami uzdatniania wody

Do ŚPWIS w roku 2024 wpłynęło 16 wniosków o wydanie zgody na zastosowanie nowych technologii uzdatniania wody dla następujących obiektów:

- SUW Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublińcu;
- Sieć spółki Wodociągowej w Wilkowicach;
- SUW w miejscowości Cisiec Mały;
- SUW w Ośrodku Wczasowym PANORAMA w Szczyrku;
- SUW zaopatrującej Oddział Szpitalny - Klinikę Ustroń w Ustroniu;
- SUW dla budynków mieszkalnych oraz kompleksu hotelowego w miejscowości Tresna w powiecie żywieckim;
- SUW oraz rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Rajcza;
- SUW oraz budowa sieci wodociągowej w miejscowości Koszarawa;
- SUW Czaniec;
- SUW w Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej;
- SUW dla sołectwa Kocoń gm. Ślemień;
- SUW w Cięcinie;
- SUW w miejscowości Świbie przy ul. Bocznej 8;
- SUW na ujęciu w Rzeniszowie;
- SUW Dobra w Jaworznie;
- SUW w Wojewódzkim Centrum Pediatrii „Kubalonka” w Istebnej.

Ponadto PPIS województwa śląskiego wydali 47 decyzji na materiały i wyroby do uzdatniania wody oraz przeprowadzili 133 weryfikacji materiałów i wyrobów służących do dystrybucji wody.

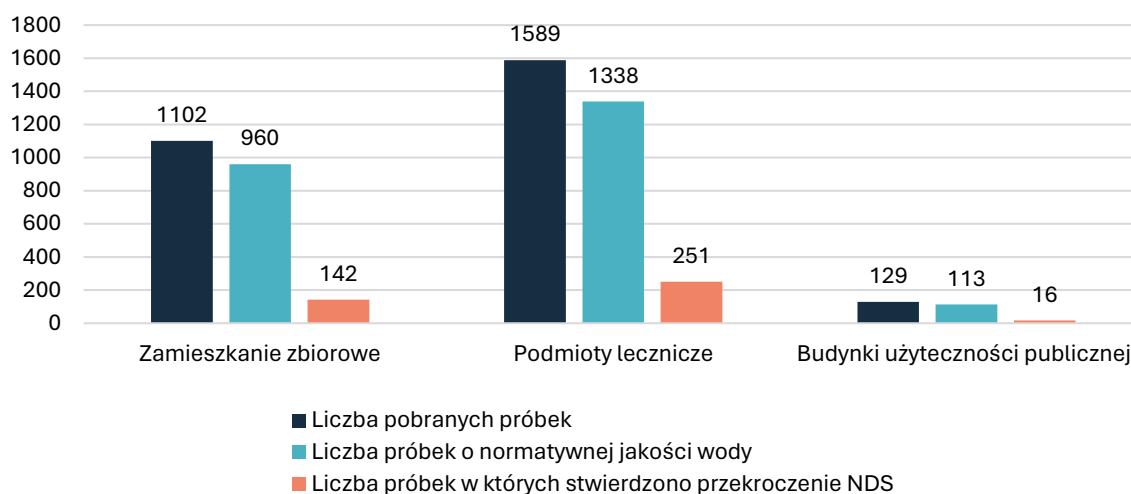
Ciepła woda użytkowa

W roku 2024 PPIS zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), nadzorowali jakość ciepłej wody w zakresie występowania bakterii *Legionella* sp. w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodnopowietrzny.

Łącznie w roku 2024 dla parametru *Legionella* sp. pobrano 2 820 próbek ciepłej wody, w tym w budynkach zamieszkania zbiorowego 1 102, podmiotach leczniczych 1 589 w budynkach użyteczności publicznej 129.

Tabela. Liczba pobranych próbek dla parametru Legionella sp. w województwie śląskim w 2024 roku

Miejsca pobrania próbek wody	Liczba pobranych próbek	Liczba próbek w których stwierdzono przekroczenie NDS
Zamieszkanie zbiorowe	1 102	142
Podmioty lecznicze	1 589	251
Budynki użyteczności publicznej	129	16
Decyzje		98
Decyzje płatnicze z uwagi na stwierdzone przekroczenia		151

Wykres. Zestawienie wyników kontroli jakości wody dla parametru Legionella sp.

W przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości ciepłej wody użytkowej wydano decyzje administracyjne lub wystosowano pisma z zaleceniami do właścicieli obiektów. W obydwu przypadkach Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni zobowiązali właścicieli do podjęcia działań zaradczych oraz potwierdzenia ich skuteczności badaniami jakości wody.

W związku ze stwierdzonym skażeniem bakteriami *Legionella* sp. ciepłej wody użytkowej wydano:

- 98 decyzji dotyczących jakości ciepłej wody w obiektach,
- 151 decyzji płatniczych z uwagi na stwierdzone przekroczenia.

Działania naprawcze prowadzone przez zarządców obiektów w celu doprowadzenia parametrów jakości wody do wartości normatywnych obejmowały:

- dezynfekcję chemiczną lub /i termiczną,
- kontrolę stanu technicznego instalacji oraz źródła zasilania w ciepłą wodę użytkową w zakresie prawidłowości generowanej temperatury.

Działania kończyły się wykonaniem badań wody, które potwierdzały dostawę ciepłej wody użytkowej o normatywnych parametrach.

Jakość wody – pływanie

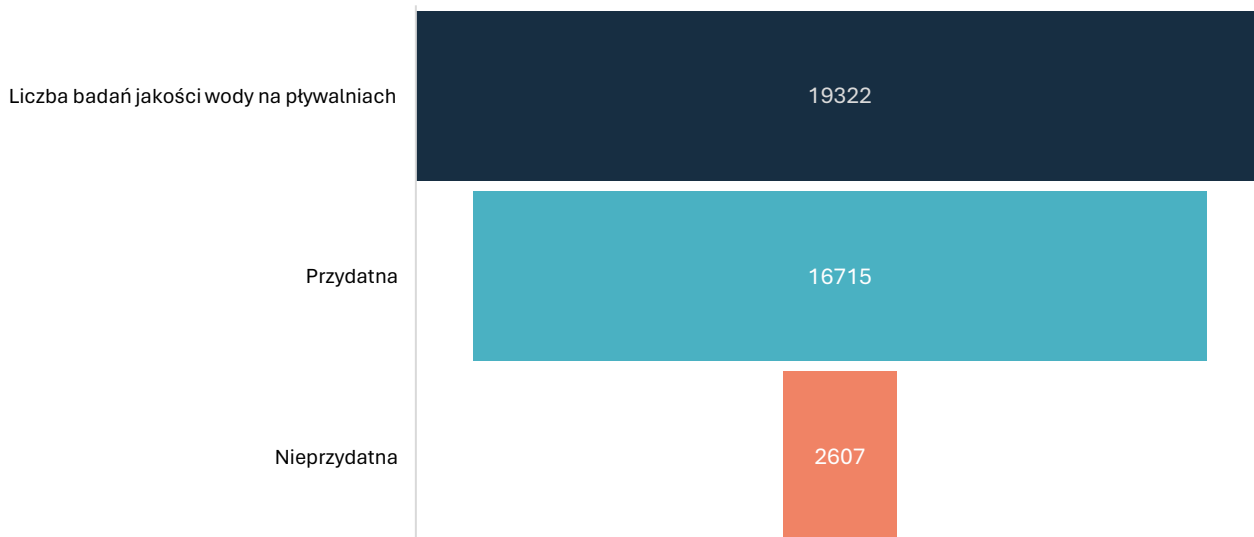
Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 147 z późn. zm.) określa, że pływalnia to obiekt kryty lub odkryty, z wodą przepływową, przeznaczony do pływania lub kąpieli, posiadający, co najmniej jedną nieckę basenową, z trwałym brzegiem i dnem, wyposażony w urządzenia sanitarne, szatnie i natryski. Zgodnie tą definicją w województwie śląskim funkcjonuje 287 pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe, z czego 265 obiektów spełnia definicję pływalni.

Zarządzający pływalniami prowadzą w oparciu o Harmonogramy ustalone z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym monitoring jakości wody oraz ocenę jakości wody na podstawie wyników badań próbek wody, obejmujący następujące parametry:

- mikrobiologiczne: *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2 oC po 48 h, *Legionella* sp., gronkowce koagulazo - dodatkowo;
- fizykochemiczne: mętność, pH, potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, chloroform, Σ THM (trihalometany – ogółem), azotany, utlenialność.

W 2024 roku w ramach kontroli wewnętrznej i nadzoru sanitarnego pobrano 19 322 próbki wody w obiektach basenowych. Badania wykazały niezgodność z wymaganiami jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach w 2 607 próbkach co stanowi (13,5%) przypadków. Kontrolę i badania wykonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Wykres. Ocena jakości wody w pływalniach w województwie śląskim w 2024 roku

Przebadano 872 próbki wody z natrysków na pływalniach w tym:

- 398 próbek wody pobrano przez organy państwowej inspekcji sanitarnej w ramach kontroli urzędowej;
- 474 próbki przez zarządzających obiektami w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej.

Przekroczenia dotyczące bakterii *Legionella* sp. stwierdzono w 108 próbkach pobranych z natrysków. Natomiast na 265 pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe stwierdzono przekroczenia bakterii *Legionella* sp. w 22 nieckach basenowych.

Działania naprawcze prowadzone przez zarządców obiektów w celu doprowadzenia parametrów jakości wody ciepłej w nieckach basenowych do wartości normatywnych obejmowały przegląd techniczny oraz dezynfekcję wody w niecce i instalacji technologicznej lub wymięnię całości wody oraz czyszczenie, dezynfekcję niecek i zbiorników przelewowych.

Jako przyczynę występowania zanieczyszczeń mikrobiologicznych wody na pływalniach najczęściej wskazywano niespełnienie wymagań higienicznych w zakresie prawidłowej eksploatacji pływalni oraz brak przestrzegania rygorów sanitarnych i przeciwepidemicznych. Zgodnie z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach organy Państwowych Powiatowych Inspekcji Sanitarnych w 2024 roku wydały 265 zbiorczych ocen rocznych wody na pływalniach:

- 259 ocen, w których woda odpowiadała wymaganiom ww. rozporządzenia;
- 6 ocen, w których woda nie odpowiadała wymaganiom ww. rozporządzenia.

Jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli

Kontrola jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli w sezonie letnim 2024 roku była prowadzona w oparciu o ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2024, poz. 1087, z późn. zm.) Zgodnie z ustawą Prawo Wodne sezon kąpielowy trwał od 1 czerwca do 30 września.

W województwie śląskim zgłoszono do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej 25 obiektów, którym nadano status kąpieliska, które były pod nadzorem PPIS.

Tabela. Zestawienie liczby kontroli urzędowych i wewnętrznych na poszczególnych kąpieliskach w województwie śląskim w 2024 roku

PPIS w:	Nazwa kąpieliska	Liczba kontroli urzędowych	Liczba kontroli wewnętrznych	Stwierdzone przekroczenia
Bielsku Białej	Kąpielisko Ośrodka Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie	3	3	Enterokoki
Bytomiu	Pole Biwakowe nr 1- Zbiornik-Chechło Nakło	1	3	-
Częstochowie	Bałtyk-Adriatyk	1	6	Enterokoki
	Zalew Koniecpolski	1	3	-
Dąbrowie Górniczej	Pogoria I	1	4	-
	Pogoria III	1	4	-
Gliwicach	Czechowice	1	4	-
	Stoneczna Plaża	1	4	-
	Pławniowice			
Jaworznie	Plaża nad Sosiną 2	1	4	-
Katowicach	Hubertus	1	3	-
	Dolina Trzech Stawów	1	7	4 x <i>Escherichia coli</i>
	Morawa	1	5	2 x <i>Escherichia coli</i>
	Morawa Północ	1	4	2 x <i>Escherichia coli</i>
Kłobucku	Zakrzew	5	3	4 x <i>Escherichia coli</i>
Raciborzu	Wodnik	1	3	-
Rybniku	Pniowiec	1	4	-
	Śmieszek	1	3	-
	Kamień	2	4	-
Sosnowcu	Stawiki	1	4	-
Tychach	Ośrodek Wypoczynkowy Paprocany - Jezioro Paprocany	5	6	Enterokoki oraz 7 x zakwit sinic
	Ośrodek Sportów Wodnych - Łąka	1	4	-
	Łysina	2	4	2 x zakwit sinic
	Mały Staw Starganiec	1	3	-
Wodzisławiu Śląskim	Olza	1	3	-
	Balaton	1	3	-

Poza kąpieliskami mogą funkcjonować miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, których definicje i zasady funkcjonowania opisano w ustawie Prawo wodne. Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli to wydzielony do kąpieli i oznakowany fragment wód powierzchniowych niebędący kąpieliskiem (art. 16 pkt 28) i funkcjonujący przez okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym (art. 39 ust. 1).

W sezonie letnim 2024 do Państwowych Powiatowych Inspekcji Sanitarnych województwa śląskiego, zgłoszono cztery miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, będące pod nadzorem:

- PPIS w Dąbrowie Górniczej - „Rogożnik I”;
- PPIS w Wodzisławiu Śląskim „Macarena”;
- PPIS w Zawierciu „Zalew Pilica I”, „Zalew Pilica II”.

Bieżąca ocena jakości wody w kąpieliskach oraz miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli na terenie województwa śląskiego wydawana przez PPIS pozwalała na bezpieczne korzystanie z kąpieli. W przypadku powiadomienia przez właścicieli/organizatorów obiektów o pogorszeniu jakości wody, lub stwierdzonych zanieczyszczeniach wody, dokonywano urzędowej kontroli jakości wody, celem zapewnienia pełnego bezpieczeństwa kąpiących się.

Informacje o jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli były raportowane Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu. Dane na temat jakości wody w kąpieliskach były na bieżąco uaktualnianie w [serwisie kąpieliskowym](#).

Działania związane z zanieczyszczeniem rzeki Odry

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od PPIS województwa śląskiego na nadzorowanym terenie w 2024 r., nie stwierdzono przypadków potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa zdrowotnego ujęć wody będących w strefie oddziaływania rzeki Odry.

ŚPWIS otrzymywał od Inspekcji Ochrony Środowiska raporty w związku z wystąpieniem ryzyka zakwitu *Prymnesium parvum* „złotej algi” natomiast Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie przekazywało raport sytuacyjny na temat stanu ilościowego i jakościowego wód rzeki Odry.

Realizując zapisy z art. 6 ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry oraz Rozporządzeniem Porządkowym Wojewody Śląskiego z dnia 5 sierpień 2024 r. poz. 5438 w sprawie wprowadzenia zakazu korzystania z wód zbiornika Dzierżno Duże oraz sekcji IV Kanału Gliwickiego w km od 21+570 do 30+890 (od śluzy Dzierżno do śluzy Rudziniec), PSSE w Gliwicach otrzymał zgłoszenie dotyczące masowego śnięcia ryb oraz zakwitu „Złotej algi” w wodach zbiornika Dzierżno Duże. PPIS w Gliwicach pobrał 24 próbki do badań fizykochemicznych oraz 9 próbek do badań mikrobiologicznych. Zjawisko „Złotej algi” w wodach zbiornika Dzierżno nie miało wpływu na jakość wody ujmowanej do produkcji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ponadto odnotowano zgłoszenia dotyczące incydentów na ciekach wodnych mogące stanowić potencjalne zagrożenie dla ujęć wody (tj. obecność w wodzie substancji ropopochodnych, ścieków socjalno-bytowych, ziemi oraz piany):

- PSSE w Cieszynie – 7 zgłoszeń,
- PSSE w Myszkowie - 3 zgłoszenia,
- PSSE w Gliwicach – 1 zgłoszenie,
- PSSE w Żywcu – 1 zgłoszenie.

W jednym przypadku uruchomiono zasilanie awaryjne i wstrzymano pracę ujęcia, a pozostałe przypadki nie miały wpływu na pracę ujęć wody oraz jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Aktualne informacje o jakości wody w województwie śląskim dostępne są na stronie internetowej WSSE w Katowicach.

Działania związane z powodzią

We wrześniu 2024 roku powódź miała wpływ na jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w powiecie cieszyńskim, bielskim, żywieckim, rybnickim oraz Jastrzębiu Zdroju. W tych rejonach dostawcy wody prowadzili działania naprawcze, a ludności zapewniano wodę z alternatywnych źródeł. Właściwe obszarowo PSSE zamieszczały komunikaty o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludni oraz o metodach i środkach dezynfekcji indywidualnych studni, będących jedynym źródłem wody przeznaczonej do spożycia. Podczas wzmożonego nadzoru nad jakością wody związanego z sytuacją powodziową, pobrano dodatkowo 379 próbek do badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych oraz wykonano 205 badań wody w studniach indywidualnych. Właścicielom studni indywidualnych, będących jedynym źródłem zaopatrzenia w wodę, po przeprowadzeniu dezynfekcji i płukania studni Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego wykonywała bezpłatne badania wody, informując na ich podstawie o przydatności wody do spożycia lub konieczności wykonania ponownej sanizacji studni.

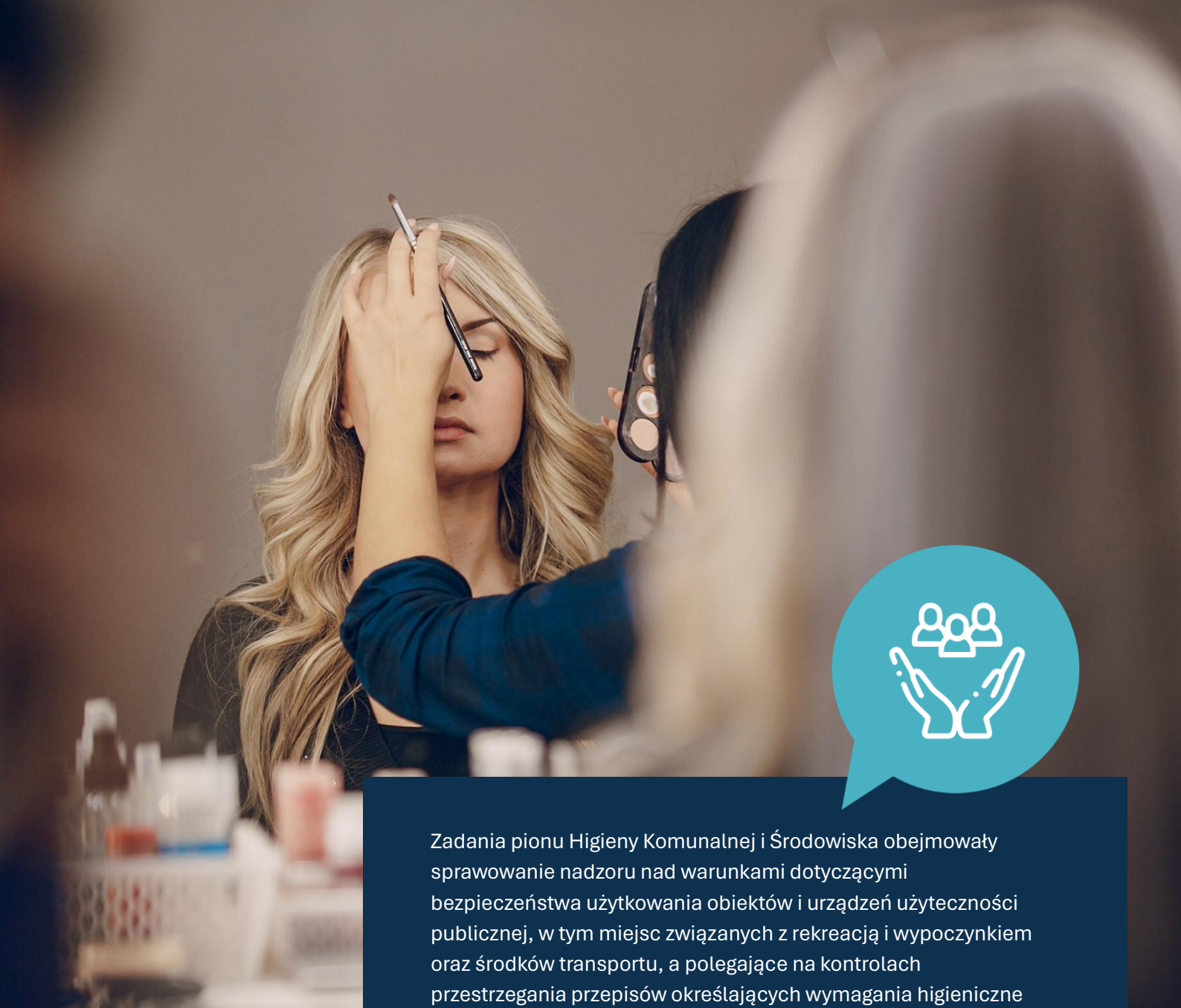
Ponadto pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego brali udział w spotkaniach sztabów kryzysowych na poziomie województwa, gmin i powiatów oraz codzienne raportowano sytuację o „Zaopatrzeniu w wodę na terenie województwa śląskiego” do Głównego Inspektora Sanitarnego i Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody Śląskiego.

Działania związane z pożarami

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 31 lipca 2023 r. w zakresie posiadanych kompetencji PSSE w Cieszynie, Dąbrowie Górniczej, Sosnowcu oraz Częstochowie kontrolowały ujęcia wody znajdujące się w obszarze objętym sptywem ścieków z akcji gaśniczych. Kontrole wykazały stabilną jakość wody, a po pożarowe odcieki nie miały wpływu na jakość wody ujmowanej i dystrybuowanej wodociągami do mieszkańców obszarów, w których wystąpiło potencjalne zagrożenie wystąpienia zanieczyszczenia wody.

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNO- HIGIENICZNEGO OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Zadania pionu Higieny Komunalnej i Środowiska obejmowały sprawowanie nadzoru nad warunkami dotyczącymi bezpieczeństwa użytkowania obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym miejsc związanych z rekreacją i wypoczynkiem oraz środków transportu, a polegające na kontrolach przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne.

Prezentowana ocena, przedstawia realizację zadań na terenie województwa śląskiego w 2024 roku mających na celu zapewnienie zdrowia publicznego.

Przeprowadzono 8 841 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano zalecenia i nałożono 167 mandatów karnych oraz wydano 404 decyzje administracyjne.

Prowadzono również edukację i działania w zakresie promocji zdrowia poprzez realizację różnorodnych przedsięwzięć. Rozpatrzono także **921** interwencji i wniosków obywateli.

Wszystkie te działania podejmowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego miały na celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego sprawowały bieżący nadzór sanitarny, kontrolując przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, dotyczących stanu sanitarnego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, higieny środków transportu, jak również rozpatrując interwencje obywateli.

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni na terenie województwa śląskiego w roku 2024 (stan na 31 grudnia 2024 r.), bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objęli 18 915 obiektów użyteczności publicznej, z których jedną z liczniejszych grup stanowiły obiekty z sektora *beauty*.

Tabela. Liczba nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej – w podziale na grupy obiektów

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów zewidencjonowanych	Rodzaj obiektu	Liczba obiektów zewidencjonowanych
Inne obiekty	4 998	Domy pomocy społecznej	166
Zakłady fryzjerskie	3 908	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	116
Zakłady kosmetyczne	3 142	Dworce i stacje kolejowe	88
Tereny rekreacyjne	1 330	Placówki zapewniające całodobową opiekę	84
Inne obiekty świadczące usługi hotelarskie	1 033	Noclegownie i domy dla bezdomnych	66
Inne zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, tatuażu	916	Dworce autobusowe	26
Cmentarze	886	Zakłady karne i areszty śledcze	19
Zakłady odnowy biologicznej	716	Schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe	18
Ustępy publiczne i ogólnodostępne	392	Pensjonaty	11
Pływalnie - ogółem	291	Kempingi	9
Hotele	233	Motele	7
Domy przedpogrzebowe	230	Domy wycieczkowe	1
Zakłady tatuażu	228	Port lotniczy	1

W minionym roku, spośród wszystkich zewidencjonowanych obiektów użyteczności publicznej, PPIS województwa śląskiego skontrolowali 7 913 obiektów (41,8%) przeprowadzając 8 399 kontroli sanitarnych oraz 99 wizji. Ponadto, skontrolowano 604 nieobjęte ewidencją środki transportu (autobusy, tramwaje, wagony w pociągach, itp), przeprowadzając 442 kontrole.

Tabela. Porównanie liczby skontrolowanych grup obiektów w województwie śląskim w latach 2023 i 2024

Nazwa obiektu	Liczba skontrolowanych obiektów	
	2023	2024
Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej	3 382	3 767
Inne obiekty	2 423	1 719
Obiekty hotelarskie i inne obiekty noclegowe	680	680
Środki transportu	643	604
Tereny rekreacyjne	563	537
Cmentarze	353	243
Ustępu publiczne i ogólnodostępne	298	270
Domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	250	279
Pływalnie - ogółem	222	228
Domy przedpogrzebowe	87	70
Dworce i stacje kolejowe	77	40
Noclegownie i domy dla bezdomnych	51	47
Dworce autobusowe	19	18
Zakłady karne i areszty śledcze	14	14
Porty lotnicze	1	1

Porównując lata 2023 i 2024, stwierdza się wzrost liczby nałożonych mandatów karnych za stwierdzone uchybienia natury sanitarno-porządkowej, co poskutkowało wdrożeniem działań naprawczych w obiektach i poprawę ich stanu. Finalnie powyższy fakt doprowadził w 2024 roku do spadku liczby obiektów ocenionych jako złe pod względem higieniczno-sanitarnym i technicznym.

Ponadto w trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych upoważnieni przedstawiciele państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa śląskiego prowadzili działania edukacyjne między innymi w zakresie: zasad utrzymania czystości i porządku pomieszczeń/urzędzeń w obiektach, opracowanych i wdrożonych procedur, właściwej

eksploatacji wewnętrznej sieci wodociągowej mającej na celu zmniejszenie ryzyka występowania bakterii *Legionella* sp., czy też zakazu palenia w miejscach niedozwolonych i prawidłowego oznakowania tych miejsc znakami o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Tabela. Porównanie grup obiektów ocenionych jako złe pod względem sanitarno-technicznym w województwie śląskim w roku 2023 i 2024

Nazwa obiektu	Liczba obiektów ocenionych jako złe pod względem techniczno-sanitarnym	
	2023	2024
Inne obiekty	64	57
Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej	46	63
Obiekty hotelarskie i inne domy noclegowe	32	30
Domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	29	19
Pływalnie - ogółem	17	4
Ustępy publiczne i ogólnodostępne	8	3
Noclegownie i domy dla bezdomnych	7	1
Domy przedpogrzebowe	5	3
Zakłady karne i areszty śledcze	5	1
Tereny rekreacyjne	3	5
Cmentarze	2	3
Dworce i stacje kolejowe	2	1
Środki transportu	0	1
Dworce autobusowe	0	0
Porty lotnicze	0	0

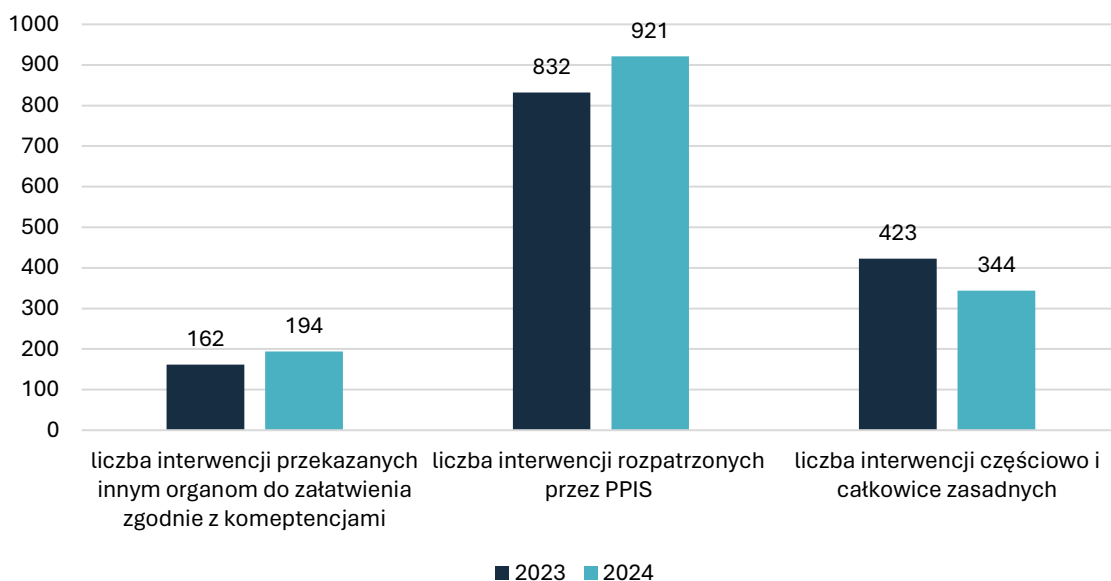
W wyniku przeprowadzonych w obiektach użyteczności publicznej oraz środkach transportu kontroli sanitarnych wydano łącznie 404 decyzje administracyjne, w tym 9 unieruchamiających obiekty oraz nałożono 167 mandatów karnych na łączną kwotę 45 050 zł (w 2023 roku wydano 421 decyzji, w tym 13 unieruchamiających obiekty oraz nałożono 109 mandatów karnych). W minionym roku jako złe oceniono 201 obiektów, z czego najwięcej w grupie zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu, odnowy biologicznej i świadczących więcej niż jedną

z ww. usług, w grupie obiektów hotelarskich i innych obiektów noclegowych oraz w grupie innych obiektów (do których zalicza się np. apteki, obiekty sportowe, obiekty kulturalno–rozrywkowe, stacje paliw, pralnie, targowiska czy przystanki autobusowe). Podobnie jak w latach ubiegłych, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego nie stwierdziły występowania poważniejszych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla osób korzystających z obiektów użyteczności publicznej.

Jak w latach ubiegłych, tak również w 2024 roku szczególną uwagę zwrócono na bezpieczeństwo korzystania z zakładów oferujących usługi „solaryjne”. Kontrolą objęto realizację wymogów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. 2017 poz. 2111) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz. U. z 2018 r. poz. 275). Na terenie woj. śląskiego w 2024 roku (wg stanu na 31 grudnia 2024 r.) zewidencjonowano 287 solariów, w tym 118 obiektów świadczących wyłącznie usługi solaryjne. Skontrolowanych zostało 190 solariów, w tym 97 obiektów świadczących wyłącznie usługi solaryjne. W żadnym z obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie naruszeń przepisów ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium.

Podczas prowadzonych w tej grupie obiektów kontroli sanitarnych, stwierdzono nieprawidłowości natury higieniczno-sanitarnej i technicznej. Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz 1 decyzję umarzającą wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne, w związku z usunięciem nieprawidłowości przed wydaniem decyzji nakazującej. Nałożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 1 200 zł oraz wydano zalecenia doraźne. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały wykonanie zaleceń i znaczną poprawę stanu sanitarno-higienicznego i technicznego.

W ramach nadzoru sanitarnego w zakresie higieny komunalnej i środowiska, w roku 2024 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego rozpatrywały zarówno interwencje wnoszone przez mieszkańców, jak też przekazywane przez organy administracji publicznej, samorządowej itp. Rozpatrzono 921 interwencji. W związku z interwencjami rozpatrywanymi w zakresie własnych kompetencji upoważnieni przedstawiciele PPIS przeprowadzili 886 kontroli sanitarnych interwencyjnych oraz 184 wizje. Przedmiotem rozpatrzonych interwencji w szczególności były: występowanie insektów oraz gryzoni, niewłaściwy stan sanitarny mieszkań oraz części wspólnych budynków zamieszkania zbiorowego i innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz związane z tym uciążliwości, jak również nieprawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi. W wyniku przeprowadzonych działań, wydano 70 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych w trakcie kontroli sanitarnych nieprawidłowości oraz wydano 9 postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę 3 100 zł. Ukarano strony 63 mandatami karnymi na łączną kwotę 17 700 zł (w 2023 roku wydano 50 mandatów karnych na łączną kwotę 11 350 zł).

Wykres. Porównanie interwencji wniesionych do PPIS województwa śląskiego w latach 2023 i 2024

W przypadku 194 wniesionych w 2024 roku interwencji Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni stwierdzili, iż dotyczą one spraw pozostających poza kompetencjami organów PIS i przekazano je do załatwienia innym organom lub urzędom właściwym rzeczowo i terenowo, takim jak: Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, powiatowi inspektorzy nadzoru budowlanego, powiatowi lekarze weterynarii, prezydenci miast, wójtowie i burmistrzowie, starostwa powiatowe, straż miejska, organy pomocy społecznej, organy policji.

W zależności od dokonanej oceny, PPIS interwencje przekazywali do załatwienia bezpośrednio - bez rozpoznania (143 wnioski) oraz po dokonaniu wstępnego rozpoznania (51 wniosków).

W 2024 roku nie rozpatrzono 32 interwencji, gdyż 9 interwencji zostało wycofanych przez wnoszących, natomiast 23 pozostawiono bez rozpatrzenia ze względu na braki formalne, które nie zostały uzupełnione.

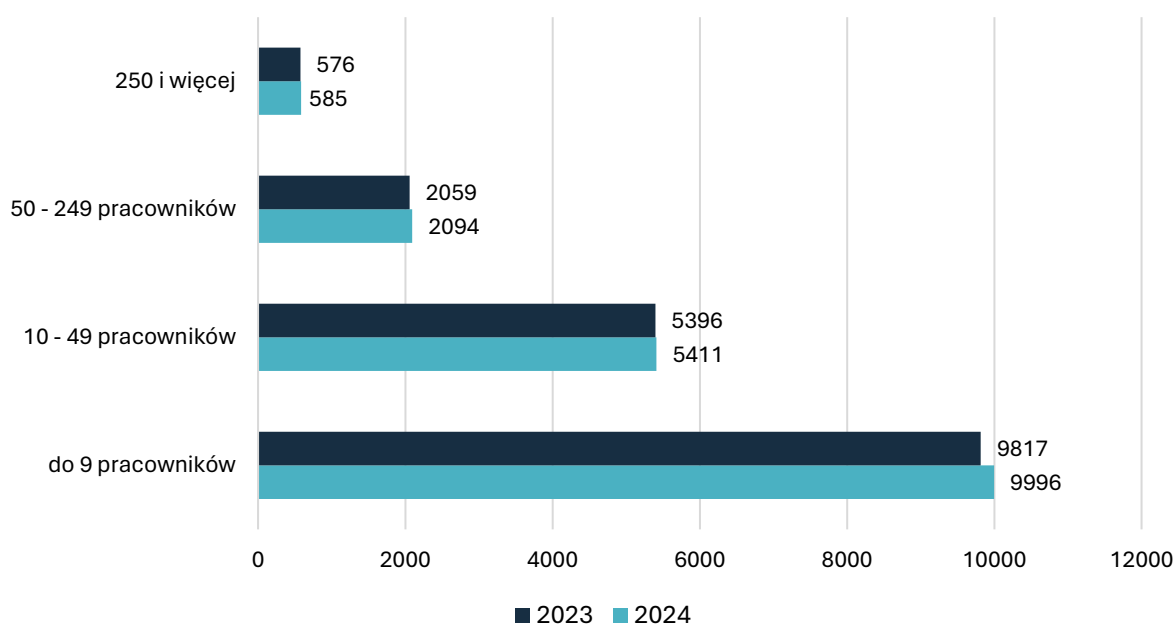
OCENA STANU SANITARNEGO W ZAKŁADACH PRACY

W roku 2024 pracownicy pionu higieny pracy nie tylko sprawowali nadzór bieżący nad warunkami pracy, czy też przeprowadzali czynności kontrolne, ale również prowadzili szeroko zakrojoną działalność informacyjno-edukacyjną. Szczególną uwagę zwracano na zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy, narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne oraz inne czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące w środowisku pracy. Skontrolowano w sumie **4 267** podmiotów gospodarczych, gdzie przeprowadzono **5 532** kontrole. Nadzorem objęte były przede wszystkim zakłady pracy, w których występowały substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu produkty biobójcze, czy też podmioty zajmujące się wytwarzaniem, konfekcjonowaniem i obrotem produktami kosmetycznymi. W wyniku wykrytych nieprawidłowości, wydane zostały **1 723** decyzje administracyjne, zawierające **7 846** zarządzeń. Uświadamiano pracodawców jak istotne jest przeprowadzenie badań profilaktycznych pracowników, wyposażanie ich w odzież i obuwie robocze i ochronne, w środki ochrony indywidualnej oraz zapewnienie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych na stanowiskach pracy. Przestrzeganie zasad zawartych w obowiązujących przepisach prawa pozwala bowiem minimalizować nie tylko ryzyko wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ale przekłada się na rzadsze absencje pracowników i większą efektywność pracy. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy to nie tylko prawny obowiązek każdego pracodawcy, ale również inwestycja w zdrowie i dobrostan pracowników, która przynosi wiele korzyści dla firmy.

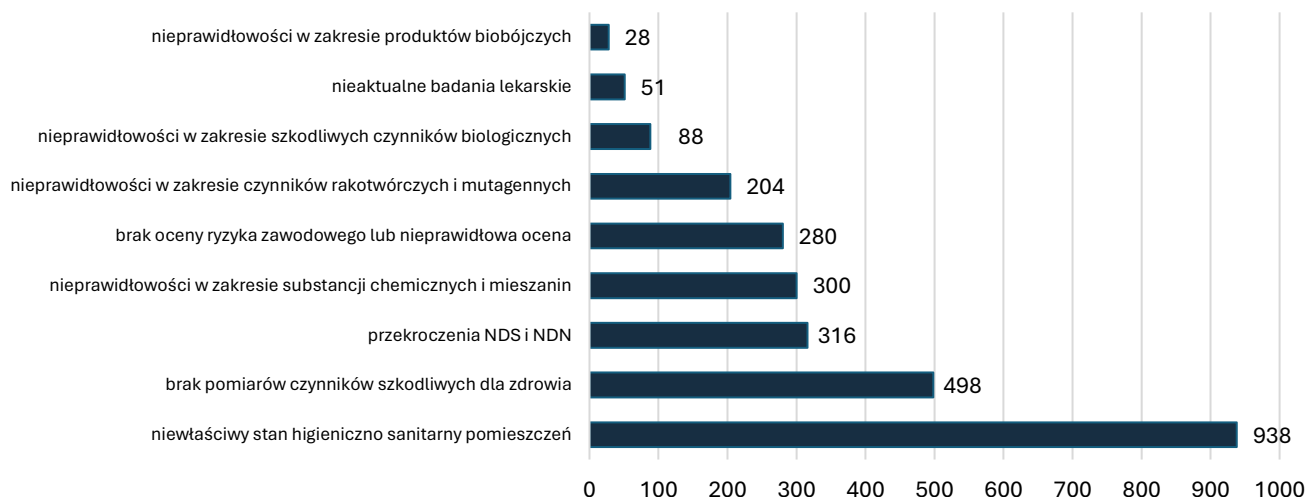

Województwo śląskie jest jednym z najważniejszych regionów przemysłowych i gospodarczych w Polsce, lider pod względem wielkości zatrudnienia w przemyśle, budownictwie i usługach. Po latach procesów restrukturyzacyjnych to region o zróżnicowanej, nowoczesnej strukturze gospodarczej, który koncentruje się na rozwoju wiedzy, technologii i innowacjach, nie zapominając jednocześnie o swojej przemysłowej tradycji. Po dominacji górnictwa i hutnictwa wzrasta pozycja przemysłu elektromaszynowego, informatycznego, energetyki, a najszybciej przemysłu motoryzacyjnego i spożywczego. Nakłada to na Państwową Inspekcję Sanitarną objęcie bieżącym nadzorem sanitarnym 18 086 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 792 759 pracowników. W porównaniu do roku poprzedniego liczba zakładów pracy zwiększyła się o 238, natomiast liczba zatrudnionych wzrosła o 17 923 osoby.

Wykres. Struktura zakładów pracy województwa śląskiego w roku 2023 i 2024 wg liczby zatrudnionych pracowników

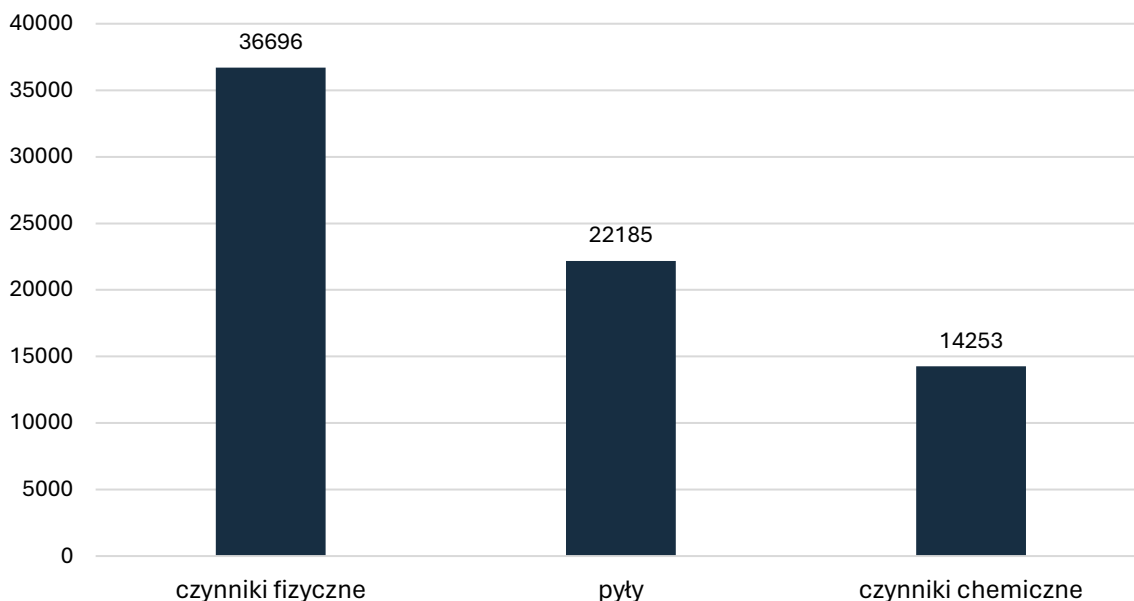
W 2024 roku przeprowadzono 5 532 kontrole w 4 267 zakładach pracy, sprawdzając warunki higieniczno-sanitarne 306 772 pracowników. W celu wyeliminowania stwierdzonych w czasie kontroli nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych wydano 1 723 decyzje administracyjne zawierające 7 846 zarządzeń. W porównaniu do roku poprzedniego liczba decyzji zmniejszyła się o 6%, co może świadczyć, że wzrasta świadomość pracodawców w kwestii istoty przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne.

Wykres. Liczba zakładów pracy w województwie śląskim wg stwierdzonych w roku 2024 nieprawidłowości

W trakcie kontroli zakładów pracy zwracano szczególną uwagę na zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy, narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne oraz inne czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy (czynniki rakotwórcze, czynniki chemiczne w stosowanych substancjach i mieszaninach chemicznych w procesach technologicznych i na stanowiskach pracy, ponadnormatywne natężenia hałasu, drgań mechanicznych i stężenia pyłów na stanowiskach pracy). Informowano nie tylko o zagrożeniach związanych z występowaniem wyżej wymienionych czynników w miejscu pracy, ale również prowadzono działania edukacyjno-informacyjne w zakresie ryzyka stwarzanego przez ww. czynniki. Ponadto uświadamiano pracodawców jak istotne jest przeprowadzenie badań profilaktycznych pracowników, wyposażanie ich w odzież, obuwie robocze i ochronne, w środki ochrony indywidualnej oraz zapewnienie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych na stanowiskach pracy. Podkreślano, że zapewnienie właściwych warunków pracy ma ścisły związek z ograniczeniem wystąpienia chorób zawodowych takich jak: pylice, uszkodzenia narządu słuchu, alergie i choroby nowotworowe.

W 2024 roku stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w 881 zakładach pracy, w których 47 065 pracowników zatrudnionych było w ekspozycji na jeden lub więcej czynników.

Wykres. Liczba osób pracujących w warunkach przekroczenia NDS i NDN w roku 2024

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba pracowników narażonych na ponadnormatywne stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy zwiększyła się o 7%.

Poprawę warunków pracy starano się uzyskać poprzez:

- zainstalowanie wentylacji i klimatyzacji na stanowiskach pracy;
- zmiany organizacyjne i rotację pracowników na stanowiskach pracy;
- modernizację istniejących zakładów pracy i uruchamianie nowych zakładów pracy;
- wymianę parku maszynowego oraz wdrażanie nowoczesnych technologii i procesów produkcyjnych;
- egzekwowanie częstotliwości badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz wdrożenie instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy;
- egzekwowanie utrzymania odpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

W 2024 roku w województwie śląskim było 1 886 zakładów pracy, w których w środowisku pracy występowały substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, tj. o 8% więcej niż w roku poprzednim. W II połowie 2024 roku weszło w życie nowe rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1126). Nowy akt prawny objął również ochroną pracowników narażonych na działanie substancji reprotoksycznych między innymi takich jak: ołów, kadm, chrom, nikiel, rtęć, związki boru, tlenek węgla, bisfenol A, ftalany, nitrobenzen, 2-metoksyetanol, 2-etoksyetanol, octan 2-metoksyetanol, formamid, dimetyloformamid, dimetyloacetamid, imidazol i jego pochodne. Powyższa zmiana wymusza na pracodawcy stosowanie takiego samego sposobu postępowania przy zatrudnianiu pracownika w warunkach narażenia na

działanie substancji reprotoksycznych, jak przy zatrudnianiu pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym i mutagennym.

W związku ze zmianą rozporządzenia pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego prowadzili w powyższym zakresie szeroką działalność informacyjno-edukacyjną.

Skontrolowano 577 zakładów pracy, w których w środowisku pracy występowały substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym. Ogółem w ww. zakresie przeprowadzono 676 kontroli sanitarnych. W skontrolowanych podmiotach stwierdzono narażenie na czynniki kancerogenne u 35 513 pracowników, w tym 4 664 kobiet. Szczególną uwagę zwracano na przedsiębiorstwa, w których występowała ekspozycja na takie czynniki rakotwórcze jak: wolna krystaliczna krzemionka, pyły drewna oraz spaliny Diesla.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w trakcie przeprowadzanych kontroli to:

- brak rejestrów prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- brak rejestrów pracowników narażonych na działanie substancji, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- brak przekazywania informacji o substancjach, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 175 decyzji administracyjnych.

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, w elektronicznej bazie gromadzone są „*Informacje o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym*”, które są przekazywane do Centralnego Rejestru Danych o narażeniu na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, prowadzonego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi.

Z analizy danych wprowadzanych do rejestru wynika, że na terenie województwa śląskiego najczęściej zgłaszane jest narażenie na czynniki, takie jak: wolna krystaliczna krzemionka, pyły drewna, WWA (wyższe węglowodory aromatyczne) oraz benzen.

Kobiety najczęściej pracowały w ekspozycji zawodowej na dichromian potasu, chromian potasu, benzen, formaldehyd, tlenek etylenu, akrylamid oraz promieniowanie jonizujące. Najwięcej kobiet w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi pracuje w zakładach należących do sektora opieki zdrowotnej oraz w laboratoriach. Informacje te są podstawą do objęcia właściwą opieką zdrowotną pracowników zawodowo narażonych na czynniki rakotwórcze i podjęcia szeroko rozumianych działań profilaktycznych.

O szkodliwości dla zdrowia i negatywnych skutkach zdrowotnych świadczą stwierdzone w województwie śląskim choroby zawodowe wywołane przez ekspozycje zawodową zwłaszcza na kancerogeny występujące w środowisku pracy. Pomimo, iż poprawa warunków środowiska pracy przyczyniła się do obniżenia stężeń i natężeń wielu czynników kancerogennych, szczegółowa analiza narażenia zawodowego pracowników wykazała, iż głównymi czynnikami powodującymi nowotwory w ostatnich latach były: azbest, krystaliczna krzemionka oraz WWA (wyższe węglowodory aromatyczne). Wynika to z długiego okresu (20–40 lat) jaki upływa od pierwszej ekspozycji na czynnik kancerogeny do rozwoju i ujawnienia się choroby nowotworowej. Potwierdziło się to również w roku 2024, kiedy to stwierdzono 9 przypadków nowotworów wywołanych ekspozycją pracownika na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy.

Jest to o 1 przypadek mniej niż w roku poprzednim.

W związku z faktem, iż największe ryzyko wchłaniania włókien azbestowych występuje podczas pracy z minerałami azbestowymi oraz podczas kruszenia i obróbki produktów azbestowo-cementowych, nadzorowano również prace związane z usuwaniem azbestu. W tym zakresie przeprowadzono 59 kontroli. Przy pracach związanych z usuwaniem, transportem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest zatrudnionych było 342 pracowników.

W związku z faktem, że podczas 3 kontroli stwierdzono nieprawidłowości między innymi: brak badań lekarskich, brak badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy oraz brak lub nieaktualna ocena ryzyka zawodowego, wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące ich usunięcie.

Tabela. Zapadalność na choroby zawodowe - choroby nowotworowe w roku 2024 w województwie śląskim

Nazwa choroby zawodowej – nowotworu	Liczba stwierdzonych przypadków	Czynniki kancerogenne	Stanowisko pracy	Okres narażenia
Międzybłoniak płucnej albo otrzewnej	1	Czynniki uwalniane podczas spalania	Strażak, mechanik kierowca	5 lat
Międzybłoniak płucnej	1	Włókna azbestu	Laborant	9 lat i 8 miesięcy
Rak płuca	1	Pyły zawierające wolną krystaliczną krzemionkę	Ślusarz p.z., dozorca oddziału mechanicznego p.z., sztygar zmianowy oddziału mechanicznego p.z.	25 lat
Międzybłoniak płucnej	1	Pyły azbestu	Murarz pieców i urządzeń przemysłowych, remonty pieców hutniczych, polegające na usuwaniu wyłożenia ogniotrwałego pieca i murowaniu nowego wyłożenia	30 lat
Rak płuca, rak oskrzela	1	Pyły azbestu	Pomoc górnicza p.z., mechanik w warsztacie mechanicznym	42 lata
Rak płuca	1	Pyły zawierające wolną krystaliczną krzemionkę	Mechanik p.z. – naprawa i konserwacja maszyn i urządzeń górniczych pod ziemią	13 lat
Rak płuca, rak oskrzela	1	Pyły azbestu	Operator	7 lat
Rak płuca, rak oskrzela	1	Pyły zawierające wolną krystaliczną krzemionkę	Młodszy ślusarz p.z., ślusarz p.z.	12 lat i 5 miesięcy
Międzybłoniak płucnej	1	Pyły azbestu	Operator mechanicznego sprzętu - prace związane z transportem worków z azbestem	1 rok

Nadzorem bieżącym objętych było 9 553 podmiotów gospodarczych wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej. W ramach nadzoru nad

chemikaliami przeprowadzono 2 226 kontroli, w tym u: 27 producentów, 27 importerów, 90 dalszych użytkowników - formulatorów, 484 dystrybutorów oraz 1 598 stosujących. Podczas 272 kontroli (co stanowiło 12,2% wszystkich kontroli) stwierdzono nieprawidłowości.

Zakwestionowano między innymi karty charakterystyki dla 221 produktów, w których najczęściej stwierdzano niepełne lub niezgodne z polskimi przepisami informacje dotyczące środków ochrony indywidualnej oraz postępowania z substancją bądź mieszaniną i ich magazynowaniem. Do często stwierdzanych podczas prowadzonych kontroli nieprawidłowości należał również brak zgodności pomiędzy zapisami poszczególnych punktów karty charakterystyki lub rozbieżności pomiędzy zapisami karty charakterystyki, a oznakowaniem opakowania niebezpiecznych substancji i mieszanin. Stosujący substancje i mieszaniny wskazują również na niewłaściwy przepływ informacji w łańcuchu dostaw, związany między innymi z opieszałością dystrybutorów w dostarczaniu dokumentów. W celu wyeliminowania nieprawidłowości wydano 221 decyzji administracyjnych.

Nadzorem bieżącym objętych było również 728 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych. W ramach prowadzonego nadzoru nad ww. produktami przeprowadzono 828 kontroli, w tym 359 w podmiotach odpowiedzialnych za ich wprowadzenie do obrotu oraz 469 u stosujących przedmiotowe produkty w działalności zawodowej.

W 30 kontrolowanych podmiotach stwierdzono naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie produktów biobójczych. Podkreślenia wymaga fakt, że w roku 2024 żaden z kontrolowanych produktów biobójczych nie zawierał w swoim składzie niedozwolonych substancji czynnych. Stwierdzono 11 przypadków wprowadzania produktów biobójczych bez braku stosownego pozwolenia na obrót. W porównaniu do roku poprzedniego, kiedy to stwierdzono 40 przypadków, liczba ta znacząco zmniejszyła się. Jest to efekt szeroko prowadzonej przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego działalności informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie. Pozostałe nieprawidłowości stwierdzane podczas kontroli to: brak wymaganego opakowania oraz niewłaściwie oznakowane opakowania. W celu wyeliminowania uchybień wydano 21 decyzji administracyjnych dotyczących produktów biobójczych.

W ramach prowadzonego nadzoru nad produktami biobójczymi, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2024, prowadzono kontrole dezynfekantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych. W ramach realizacji ww. zadania, w okresie marzec - wrzesień 2024 roku przeprowadzono 77 kontroli stacjonarnych (4 u producentów / importerów, 73 u dystrybutorów) oraz 16 kontroli platformy e-commerce (1 u producenta / importera, 15 u dystrybutorów). Ogółem w ramach akcji skontrolowano 235 produktów, z czego 29 zakwestionowano (28 sprzedaży stacjonarnych, 1 sprzedaż internetowa). W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydanych zostało 6 decyzji administracyjnych, z czego 5 dotyczyło sprzedaży stacjonarnej, a 1 sprzedaży internetowej.

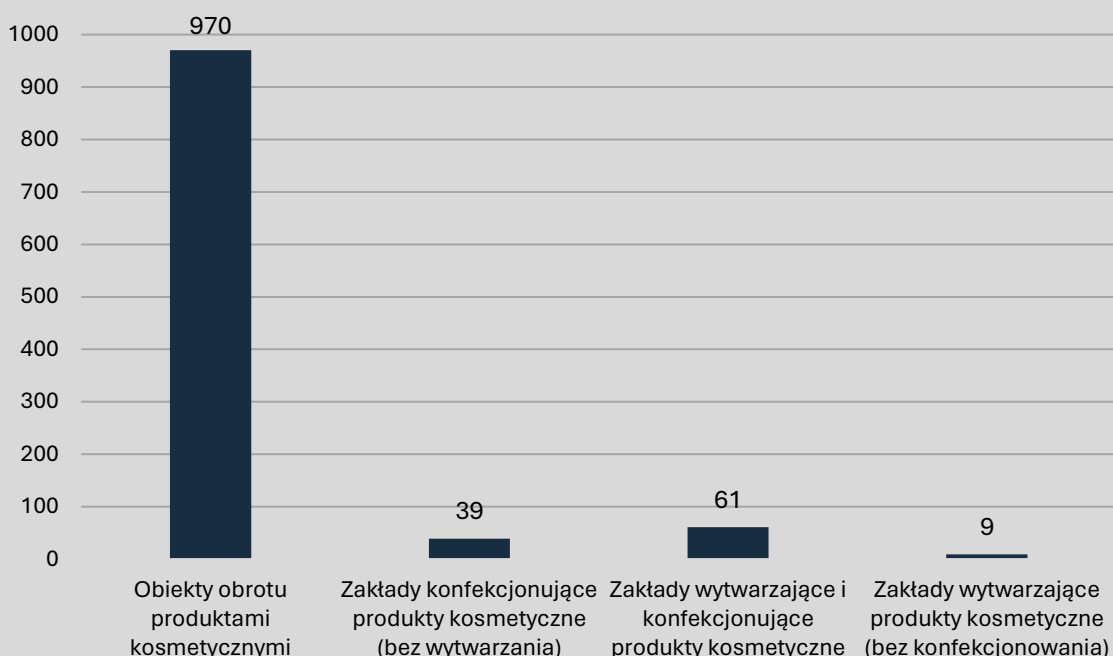
W ramach prowadzonego nadzoru nad produktami biobójczymi, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2024, prowadzono również kontrole rodentycydów i insektycydów (grupa produktowa PT 14 i 18) stosowanych do deratyzacji i dezynfekcji pomieszczeń i zabudowań. W ramach realizacji ww. zadania w okresie marzec-wrzesień 2024 roku przeprowadzono 107 kontroli w podmiotach wprowadzających do obrotu przedmiotowe produkty w sprzedaży stacjonarnej (3 u producentów / importerów, 101 u dystrybutorów) oraz

3 kontrole dystrybutorów produktów na platformy e-commerce). Ponadto przeprowadzono 30 kontroli, w podmiotach stosujących przedmiotowe produkty w działalności zawodowej.

Ogółem, w ramach akcji skontrolowano 445 produktów, z czego 24 zakwestionowano z uwagi na niewłaściwe oznakowanie. Nieprawidłowości dotyczyły 14 produktów wprowadzanych do obrotu oraz 10 produktów stosowanych w działalności zawodowej. Wszystkie produkty poddane kontroli w ramach akcji posiadały ważne pozwolenie na obrót. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydanych zostało 7 decyzji administracyjnych.

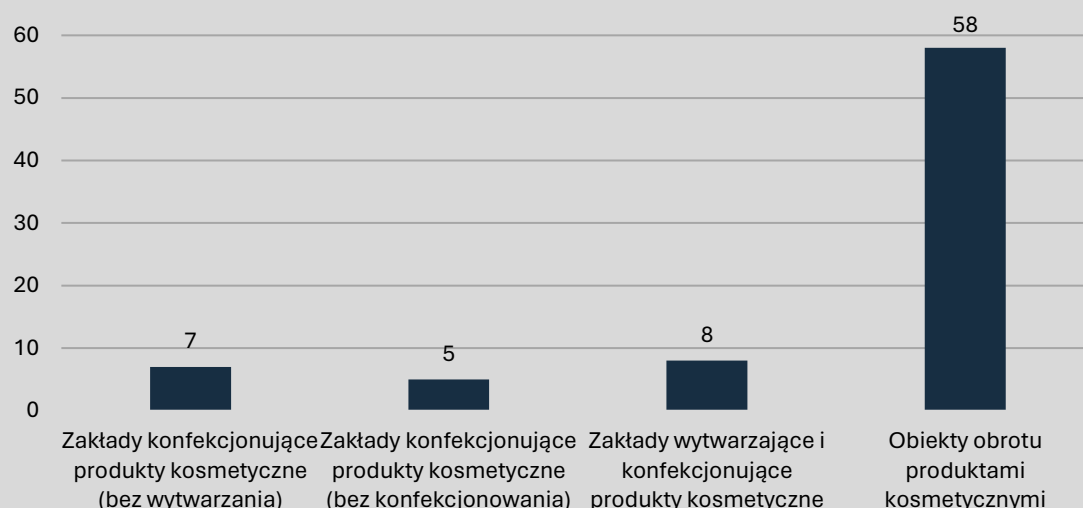
W ramach realizacji projektu wspólnotowego REACH-EN-FORCE 12 dotyczącego egzekwowania zgodności importowanych substancji, mieszanin i wyrobów skontrolowano, 17 podmiotów wprowadzających do obrotu ww. produkty. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Odrębną dziedziną Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest nadzór nad 1 079 podmiotami zajmującymi się wytwarzaniem, konfekcjonowaniem i obrotem produktami kosmetycznymi.

Wykres. Struktura zakładów kosmetycznych w województwie śląskim w roku 2024 wg prowadzonej działalności

W ramach prowadzonego nadzoru w roku 2024 skontrolowano 434 obiekty przeprowadzając 519 kontroli. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości podczas kontroli to: niewłaściwe oznakowanie produktów kosmetycznych (40), błędy w dokumentacji (20) oraz niezgodne z wymaganiami warunki wytwarzania (5). W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących produktów kosmetycznych wydanych zostało 78 decyzji administracyjnych, w tym 3 w zakresie ograniczenia prowadzenia działalności. Karami pieniężnymi ukaranych zostało 12 przedsiębiorców.

Wykres. Stwierdzone w roku 2024 nieprawidłowości w produktach kosmetycznych wg prowadzonej działalności

Uzupełnieniem działań kontrolnych było pobranie 160 próbek produktów kosmetycznych, z których jedynie 3 kwestionowano. W związku z powyższym wydane zostały 2 decyzje administracyjne wstrzymujące wprowadzanie do obrotu kwestionowane produkty kosmetyczne.

W roku 2024 przeprowadzono 8 kontroli u producentów/importerów, podczas których skontrolowano 23 produkty ochrony przeciwsłonecznej w zakresie oceny ich skuteczności. Zakwestionowano 1 produkt, na który wydano 1 decyzję administracyjną zakazującą wprowadzanie do obrotu.

Choroby zawodowe

W ewidencji województwa śląskiego w roku 2024 znajdowało się 4 835 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne dla zdrowia. Skontrolowano 914 zakładów pracy, w których 41 170 osób narażonych było na szkodliwe czynniki biologiczne w tym: 41 123 pracowników narażonych było na czynniki z 2 grupy zagrożenia oraz 18 400 pracowników narażonych było na czynniki z 3 grupy zagrożenia. Przeprowadzono 964 kontrole i wydano 84 decyzje administracyjne. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku oceny ryzyka zawodowego uwzględniającego narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne dla zdrowia w środowisku pracy;
- braku szkoleń w zakresie bhp pracowników zatrudnionych w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne dla zdrowia;
- braku rejestru prac i pracowników zatrudnionych w narażeniu na 3 grupę zagrożenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy;
- braku opracowanych procedur i instrukcji dotyczących narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne dla zdrowia występujące w środowisku pracy.

W roku 2024 w województwie śląskim stwierdzono 483 przypadki chorób zawodowych, to jest aż o 36 przypadków więcej niż w roku poprzednim. Podobnie jak w latach poprzednich najwięcej przypadków, bo aż 303, odnotowano pylic płuc. Ww. jednostka chorobowa stanowi 63%

wszystkich stwierdzanych chorób w województwie śląskim. Wiąże się to ze specyfiką zatrudnienia w województwie oraz faktem, że objawy pylicy płuc mogą objawić się dopiero nawet po kilkunastu latach od ustania ekspozycji zawodowej na pył przemysłowy (w naszym regionie najczęściej pył węglowy).

Tabela. Zapadalność na choroby zawodowe w latach 2020-2024 w województwie śląskim

Jednostka chorobowa	2020	2021	2022	2023	2024
Zatrucie ostre i przewlekłe	0	1	0	0	0
Gorączka metaliczna	0	0	0	0	0
Pylica płuc	255	209	231	281	303
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	0	1	2	0	0
Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	0	1	0	0	1
Astma oskrzelowa	2	0	0	4	2
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	0	0	0	1	1
Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	0	0	0	0	0
Alergiczny nieżyt nosa	0	0	0	0	1
Przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	0	0	0	0	0
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat	10	18	18	25	22
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	5	7	5	10	9
Choroby skóry	2	3	3	3	4
Przewlekłe choroby narządu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	23	17	17	27	33
Przewlekłe choroby układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	33	63	34	49	72
Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu	20	18	13	22	11
Zespół wibracyjny	6	0	1	7	5
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	0	1	0	0	0
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	15	68	59	18	19
Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	0	0	0	0	0
Ogółem	371	407	383	447	483

Nie ulega żadnej wątpliwości, że najistotniejsze znaczenie w zapobieganiu chorobom zawodowym ma zespół działań i środków zmierzających do zapewnienia pracownikowi bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (między innymi poprzez: coraz doskonalsze metody zraszania ograniczające ilość pyłu, bardziej skuteczne środki ochrony pracowników, w szczególności maski), a także poprzez uświadomienie pracownika o istniejących zagrożeniach, kontrolę stanu jego zdrowia oraz działania zapobiegające rozwojowi choroby. W procesie tym nie można pominąć roli pracownika, który przez odpowiednie zachowanie w miejscu pracy, a w szczególności przez przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz prowadzenie higienicznego trybu życia może ograniczyć skutki narażenia zawodowego, co z całą pewnością minimalizuje ryzyko wystąpienia chorób zawodowych.

OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY

Dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży skontrolowaliśmy 3 394 żłobki, szkoły i uczelnie wyższe. Przeprowadzając 6 045 kontroli, właściwe warunki higieniczno-sanitarne oraz techniczne stwierdziliśmy w 96,4% placówkach.

Podczas wypoczynku letniego i zimowego w 2024 roku, na terenie województwa śląskiego, wypoczywało 54 361 dzieci na 1 323 turnusach, również pod naszą opieką.

W 2024 roku na terenie województwa śląskiego objęto nadzorem 8 731 placówek, w tym 5 250 placówek stałych.

Tabela. Placówki nauczania i wychowania objęte nadzorem sanitarnym przez pion higieny dzieci i młodzieży w województwie śląskim w 2024 roku

Placówki stałe objęte nadzorem sanitarnym	Liczba obiektów
Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego	1 496
Szkoły podstawowe	942
Zespoły Szkół	679
Żłobki i kluby dziecięce	584
Placówki wychowania pozaszkolnego	375
Placówki wsparcia dziennego	253
Placówki z pobytem całodobowym	236
Licea Ogólnokształcące	156
Inne	147
Szkoły policealne	83
Placówki kształcenia ustawicznego	83
Placówki rekreacyjne	80
Szkoły specjalne	51
Szkoły wyższe niepubliczne	27
Szkoły wyższe publiczne	23
Szkoły branżowe I i II stopnia	17
Technika	18
Ogółem	5 250

Ponadto w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 3 481 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym:

- letniego – 2 589,
- zimowego – 892.

Pracownicy pionu higieny dzieci i młodzieży przeprowadzili ogółem 6 045 kontroli, w tym:

- 4 995 kontroli placówek oświatowo-wychowawczych;
- 1 048 kontroli placówek wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży
- 2 kontrole w obiektach nie ujętych w ewidencji (Niepubliczne Centrum Kształcenia Ustawicznego - Centrum Kynologiczne, sala zabaw).

Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano między innymi:

- stan sanitarno-techniczny placówek,
- infrastrukturę oraz sprzęt do prowadzenia zajęć sportowych i rekreacyjnych,
- warunki do utrzymania higieny osobistej przez uczniów,
- organizację prowadzonego dożywiania uczniów,

- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- realizację wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w pracowniach i laboratoriach szkolnych,
- realizację ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w I instancji, w zakresie nadzoru nad obiektami nauczania, wychowania oraz wypoczynku, wydały ogółem 1 289 decyzji administracyjnych, w tym:

- 764 merytorycznych,
- 525 płatniczych,
- 1 decyzję w II instancji, wydaną przez ŚPWIS.

Nałożono 30 mandatów karnych na kwotę 5 900 zł oraz wydano 31 postanowień.

W ramach nadzoru skontrolowano 3 394 stałe placówki oświatowo-wychowawcze.

Żłobki i kluby dziecięce

W 2024 roku, skontrolowano 415 (71%) z 584 żłobków i klubów dziecięcych funkcjonujących w województwie śląskim. W placówkach tych opiekę otrzymało 12 812 dzieci. Nieprawidłowości w zakresie niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń sanitarnych stwierdzono w 6 obiektach, tj. 1,4% wszystkich skontrolowanych żłobków i klubów dziecięcych.

W roku 2024 utworzono 50 nowych żłobków oraz 9 nowych klubów dziecięcych.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami, na zarządzających placówkami, nałożono obowiązki zawarte w 54 decyzjach administracyjnych, wydano 34 decyzje płatnicze oraz 6 mandatów karnych na kwotę 1 250 zł.

Wystosowano jedno wystąpienie pokontrolne. Wyegzekwowano wykonanie obowiązków nałożonych w 46 decyzjach, wydanych w poprzednich latach.

Przedszkola

W roku sprawozdawczym 2024, skontrolowano 968 placówek z 1 496 (co stanowi 65%) wszystkich placówek przedszkolnych funkcjonujących na terenie województwa śląskiego.

W placówkach tych opiekę otrzymało 81 306 dzieci.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono uchybienia w następujących zakresach:

- sanitarno-higienicznym i technicznym, w 11 placówkach (tj. 1,1%);
- sanitarno-higienicznym w 11 placówkach (tj. 1,1%);
- technicznym w 16 placówkach (tj. 1,6%).

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, na zarządzających placówkami, nałożono obowiązki zawarte w 99 decyzjach administracyjnych, wydano 120 decyzji płatniczych, nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 2 050 zł. oraz wystosowano 13 wystąpień pokontrolnych. Wyegzekwowano wykonanie obowiązków nałożonych w 86 decyzjach, wydanych w latach ubiegłych.

Ponadto pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych dokonali oceny dostosowania mebli do wzrostu dzieci w 112 przedszkolach (w 341 oddziałach), gdzie zmierzono 5 759 stanowisk pracy dzieci.

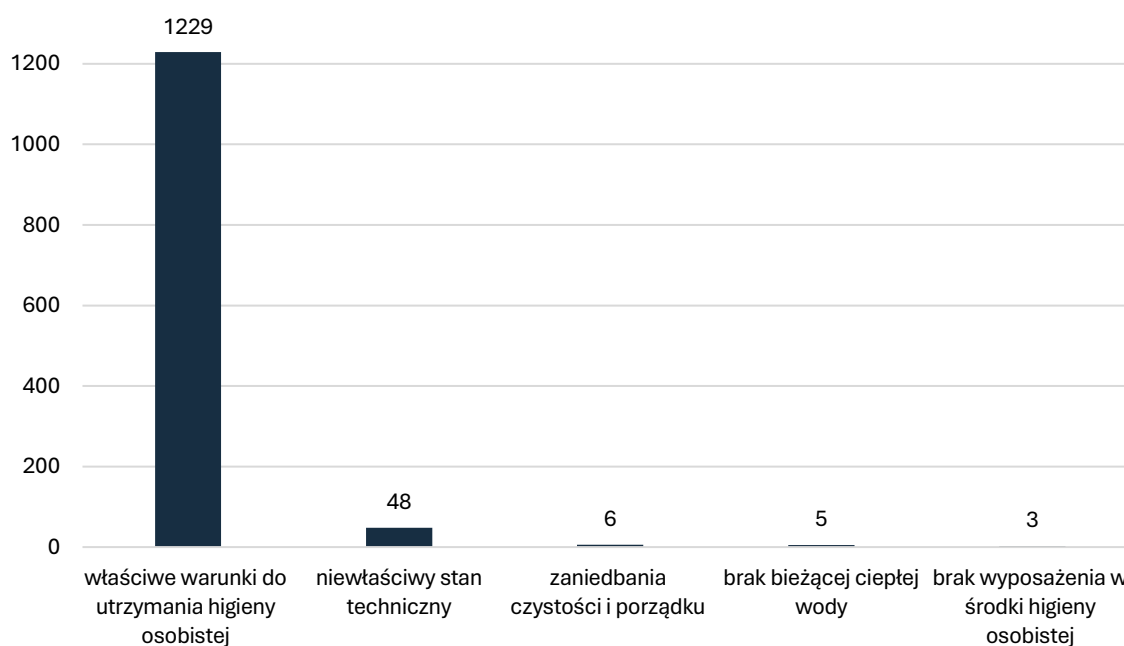
Stwierdzono nieprawidłowości w 9 placówkach, gdzie z nieprawidłowych stanowisk korzystało 129 przedszkolaków w 23 oddziałach.

Dyrektorów placówek, w których stwierdzono nieprawidłowości, zobowiązano do dostosowania mebli przedszkolnych do wymagań ergonomii.

Szkoły

W 2024 roku skontrolowano 1 563 szkoły, co stanowi 80% wszystkich placówek tego typu w województwie śląskim, do których uczęszczało 430 770 dzieci i młodzieży. W ramach przeprowadzonych czynności kontrolnych wykazano uchybienia w następujących obszarach:

- sanitarno-higienicznym i technicznym w 22 szkołach (tj. 1,4%);
- sanitarno-higienicznym w 25 szkołach (tj. 1,6%);
- technicznym w 63 szkołach (tj. 4%).

Wykres. Warunki do utrzymania higieny osobistej w szkołach w województwie śląskim w 2024 roku

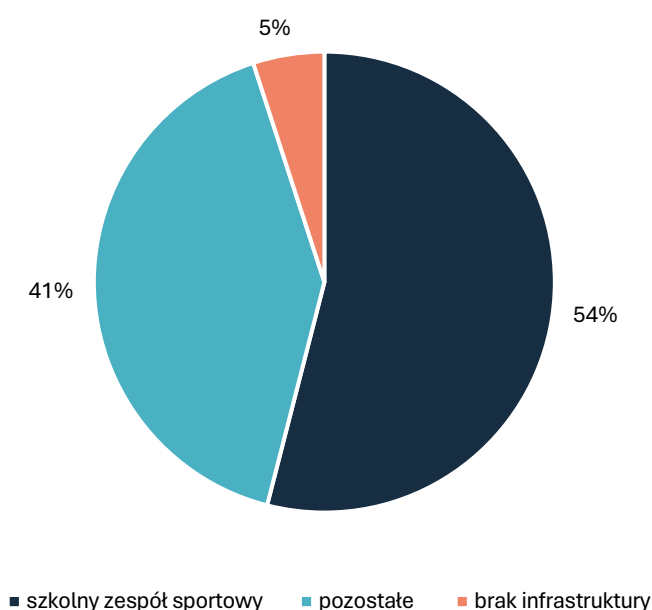
Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzili również nadzór nad realizacją wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w pracowniach i laboratoriach szkolnych. Spośród skontrolowanych w tym zakresie szkół, 431 posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W jednym przypadku szkoła nie posiadała aktualnego spisu substancji chemicznych i ich mieszanin, w innej szkole nie było wymaganych kart charakterystyki, a niewłaściwe przechowywanie substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w dwóch placówkach. W tych przypadkach wydano decyzje administracyjne, nie nałożono mandatów karnych.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, kontrolami objęto również warunki sanitarno-higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Ocenie poddano m.in. posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego.

Oceniając szkoły pod kątem zapewnienia warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego stwierdzono, że spośród 1 113 skontrolowanych szkół w zakresie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, 1 054 placówki (tj. 95%) posiadały wystarczającą infrastrukturę sportową, natomiast 59 z nich (tj. 5%) nie zapewniło uczniom warunków do zajęć sportowych.

Wykres. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach województwa śląskiego w 2024 roku

Kontrole w niniejszym zakresie wykazały, iż:

- 597 placówek posiadało szkolny zespół sportowy (tj. 53,6%),
- 56 placówek posiadało wyłącznie salę rekreacyjno-zastępczą (tj. 5%),
- 17 placówek posiadało wyłącznie boisko sportowe (tj. 1,5%),
- 27 placówek posiadało wyłącznie salę gimnastyczną (tj. 2,4%),
- 129 placówek posiadało salę gimnastyczną z boiskiem (tj. 11,6%),
- 120 placówek posiadało salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem (tj. 10,8%),
- 108 placówek posiadało salę gimnastyczną i salę zastępczą/rekreacyjną (tj. 9,7%),
- 59 placówek nie posiadało infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego (tj. 5,3%).

Ponadto część szkół organizowała zajęcia w obiektach sportowych poza placówką. Ogółem z tej formy prowadzenia zajęć skorzystało 25,7% skontrolowanych szkół. Z hali sportowej skorzystało 61 placówek, z basenu 168, z siłowni lub klubu fitness 12, z boisk sportowych/stadionów 69, a z sali gimnastycznej 26 szkół.

Spośród 1 113 skontrolowanych szkół, stwierdzono, że 10 z nich, niezależnie od posiadanej infrastruktury sportowej, zajęcia wychowania fizycznego prowadziło na korytarzach.

Z roku na rok na terenie województwa śląskiego zwiększa się baza sportowa w szkołach.

Regularnie do użytku oddaje się nowoczesne hale sportowe z zapleczem sanitarnym oraz urządzenia kultury fizycznej i boiska wielofunkcyjne.

W trakcie kontroli bloków sportowych szczególną uwagę zwrócono na problem niewykorzystywania umywalni i natrysków po planowych zajęciach wychowania fizycznego.

Mimo, iż warunki do utrzymania higieny osobistej z roku na rok są coraz lepsze, dzieci i młodzież szkolna nadal nie korzystają z nich systematycznie. Podczas sprawowanego nadzoru sanitarnego w szkołach stwierdzono, iż do dyspozycji uczniów pozostawały 564 czynne natryski, natomiast 33 urządzenia natryskowe były nieczynne. Odnotowano znaczącą różnicę w porównaniu z ubiegłym rokiem, kiedy nieczynnych natrysków było 64.

Ergonomia w szkole

W roku 2024 dokonano oceny dostosowania mebli do wzrostu uczniów w 212 szkołach (w 1 224 oddziałach). Oceniono 20 075 stanowisk, z których 3 033 były niezgodne z Polską Normą PN-EN 1729-1:2016-02 „Meble. Krzesła i stoły dla instytucji edukacyjnych. Wymiary funkcjonalne”.

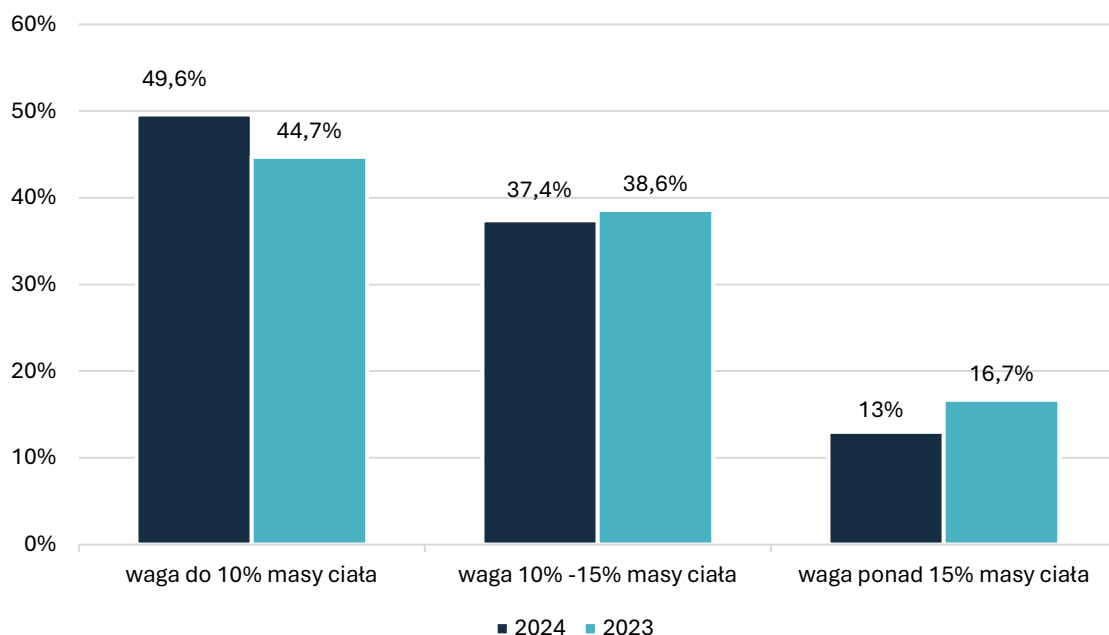
Dyrektorzy szkół coraz większą uwagę przywiązują do zapewnienia prawidłowych stanowisk pracy uczniów. W tym celu nauczyciele dokonują pomiarów wysokości stołów, krzeseł oraz uczniów i na tej podstawie organizują ich stanowiska nauki. Odmiennie ma się sytuacja przestrzegania zasad ergonomii na stanowiskach pracy uczniów starszych klas szkół podstawowych. Tutaj najczęściej obowiązuje system klasopracowni. Wiąże się to z przemieszczaniem uczniów z jednych zajęć na kolejne, do różnych sal lekcyjnych, skutkiem czego znacznie utrudnione jest dostosowanie stanowiska pracy do wszystkich różnicowanych wzrostem uczniów poszczególnych oddziałów.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2024 roku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 118 placówkach szkolnych (w 874 oddziałach), w których badaniom poddano 14 552 uczniów.

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie odnotowano, że:

- wagę tornistra szkolnego do 10% masy ciała dziecka stwierdzono u 7 219 uczniów (tj. 49,6%);
- wagę tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała dziecka stwierdzono u 5 448 uczniów (tj. 37,4%);
- wagę tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała dziecka stwierdzono u 1 885 uczniów (tj. 13%).

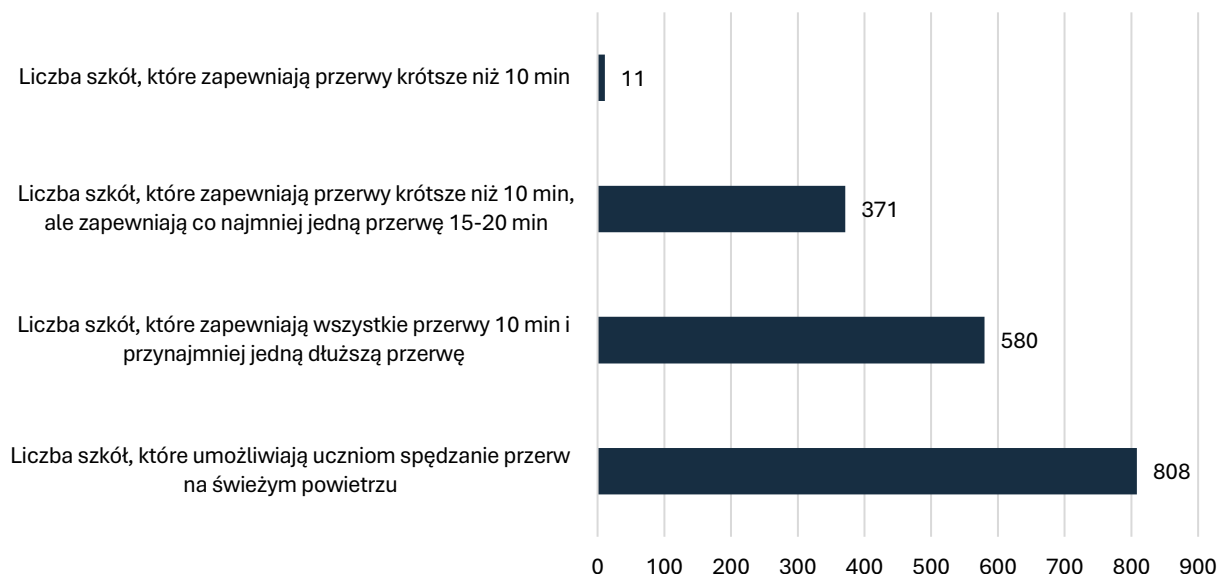

Wykres. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w województwie śląskim w latach 2023 i 2024

Pomimo kilkuprocentowej poprawy w postaci spadku ciężaru tornistrów w porównaniu z rokiem ubiegłym, zobowiązano dyrektorów do ciągłego wdrażania działań naprawczych, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci na temat problemu ciężkich tornistrów czy plecaków.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach

Jednym z zadań dotyczących nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku. W 2024 roku tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych oceniono pod względem higienicznym w 9 188 oddziałach 684 szkół, z których 228 rozkładów w 34 szkołach (tj. 2,5%), było niezgodnych z zasadami pracy umysłowej ucznia. Analiza uzyskanych danych wskazuje, że rozkłady zajęć były prawidłowo konstruowane, z zachowaniem zasady, iż zajęcia rozpoczynają się o tej samej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami nie jest większa niż jedna godzina i różnice liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie są większe od 1 godziny.

Wykres. Monitorowanie czasu odpoczynku ucznia podczas przerw międzylekcyjnych w województwie śląskim w 2024 roku

Spośród skontrolowanych 962 szkół, 11 z nich zapewnia przerwy krótsze niż 10 minut. W przeważającej większości w placówkach (tj. 580 szkół) zapewnione są przerwy 10-minutowe, z co najmniej jedną dłuższą przerwą. Natomiast przerwy krótsze niż 10 minut, ale z co najmniej jedną przerwą 15-20-minutową odnotowano w 371 szkołach. Dodatkowo, 808 szkół umożliwia uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu, natomiast w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb uczniów, dyrektorzy 648 placówek umożliwiają skorzystanie z dystrybutorów wody przeznaczonej do spożycia (źródła/poidła/woda w dzbankach).

Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach

Analogicznie do lat ubiegłych, w roku 2024, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali oceny warunków sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach różnego typu. Na 1 310 skontrolowanych szkół, 1 192 posiadało gabinety profilaktyki zdrowotnej do własnej dyspozycji lub wspólnie z inną szkołą w tym samym obiekcie (1 147 do dyspozycji jednej szkoły oraz 45 do dyspozycji wspólnej w tym samym obiekcie). W pozostałych placówkach profilaktyczną opiekę zdrowotną zapewniono w pomieszczeniach zastępczych szkoły lub poza jej terenem. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na to, czy gabinet spełniał wymogi dotyczące: wymaganej powierzchni, zapewnienia dostępu do ciepłej i zimnej wody oraz mydła w płynie, ręczników papierowych i środków do dezynfekcji rąk, zabezpieczenia przed zawilgoceniem ścian przy umywalkach, stosowanych materiałów wykończeniowych ścian i podłóg w pomieszczeniach (umożliwiających mycie i dezynfekcję powierzchni). W trakcie sprawowanego nadzoru bieżącego stwierdzono, iż 11 gabinetów funkcjonowało niezgodnie z wymogami technicznymi, tj. nie miały dostępu do bieżącej ciepłej wody, w pomieszczeniach tych stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny. Niewłaściwy stan techniczny stwierdzono w 13 gabinetach.

Opiekę stomatologiczną zapewniono na terenie 10 szkół podstawowych, 41 placówek korzystało z dentobusa, a pozostałe z usług stomatologicznych poza terenem szkoły.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W 2024 roku sprawozdawczym, spośród 890 skontrolowanych placówek, w zakresie prowadzenia dożywiania w szkołach, wszystkie prowadziły dożywianie dla uczniów. Wydawanie ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu prowadzone było w 626 placówkach (tj. 70%), natomiast dostarczanych w formie cateringu w 237 placówkach (tj. 26,6%). W pozostałych przypadkach obiady zapewnione były poza szkołą. Z obiadów (pełnych i jednodaniowych) łącznie skorzystało 106065 uczniów, w tym 3 207 z posiłków dofinansowanych, co stanowiło 3% uczniów. W trakcie kontroli ustalono, że 52,8% szkół oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (mleka, herbaty).

Ponadto w 60 skontrolowanych szkołach, organizowano śniadania, z których skorzystało łącznie 3 180 uczniów.

Ustalono, że w 156 szkołach, funkcjonowały sklepiki szkolne. W 8 placówkach, asortyment w sklepiku nie spełniał obowiązujących wymagań. W 310 placówkach funkcjonowały automaty z żywnością. W 48 placówkach asortyment żywności w automatach nie spełniał obowiązujących wymagań.

W porównaniu z rokiem poprzednim, możemy zaobserwować niewielki wzrost liczby placówek, w których wydawane są ciepłe posiłki, przygotowywane na miejscu (67% - 2023 r., 70,3% - 2024 r.) oraz placówek organizujących śniadania (skorzystało 2459 uczniów z 44 placówek – 2023 r., 3 180 uczniów z 60 placówek – 2024 r.).

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2024 roku, na obszarze województwa śląskiego, zorganizowano ogółem 3 481 turnusów (2 589 w trakcie wypoczynku letniego oraz 892 w trakcie wypoczynku zimowego). Podczas wypoczynku zimowego i letniego skontrolowano 1 323 turnusy, w tym:

- 489 w okresie ferii zimowych;
- 834 w okresie wakacji letnich.

W skontrolowanych placówkach wypoczynku, na terenie województwa śląskiego, wypoczywało łącznie 54361 uczestników (35 881 podczas wypoczynku letniego i 18 480 zimowego).

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na:

- stan sanitarno-techniczny budynków i pomieszczeń;
- liczbę i stan techniczny urządzeń sanitarnych;
- stan sanitarny pomieszczeń przeznaczonych do użytkowania przez uczestników wypoczynku;
- zagęszczenie w pokojach mieszkalnych dzieci i młodzieży oraz wietrzenie tych pomieszczeń.

Śród skontrolowanych turnusów wypoczynku, odnotowano 7 przypadków niezapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych. Do Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgłoszono

3 interwencje, które po przeprowadzeniu kontroli uznano za zasadne. Interwencje dotyczyły niezachowania bieżącej czystości pomieszczeń.

Ponadto nie zaistniała konieczność wydania decyzji o zamknięciu całości lub części obiektu, w którym odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania zorganizowany był nie tylko przez szkoły, ale również placówki pracy pozaszkolnej (domy kultury, kluby osiedlowe, świetlice środowiskowe itp.), w formie tzw. „otwartych drzwi” lub „otwartych sal gimnastycznych”. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek pieszych lub wyjazdowych poza miasto. Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, zapobiegania grypie i WZW typu A, substancji psychoaktywnych, higieny rąk itp. Materiały przekazywano w formie elektronicznej i papierowej (ulotki i plakaty).

Szkoły wyższe

Na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 50 uczelni wyższych, w tym 23 publiczne i 27 niepublicznych, zlokalizowanych ogółem w 118 obiektach. W 2024 roku oceniono stan sanitarny 41 obiektów, należących do 20 uczelni. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono 4 nieprawidłowości natury higieniczno-sanitarnej oraz 1 technicznej.

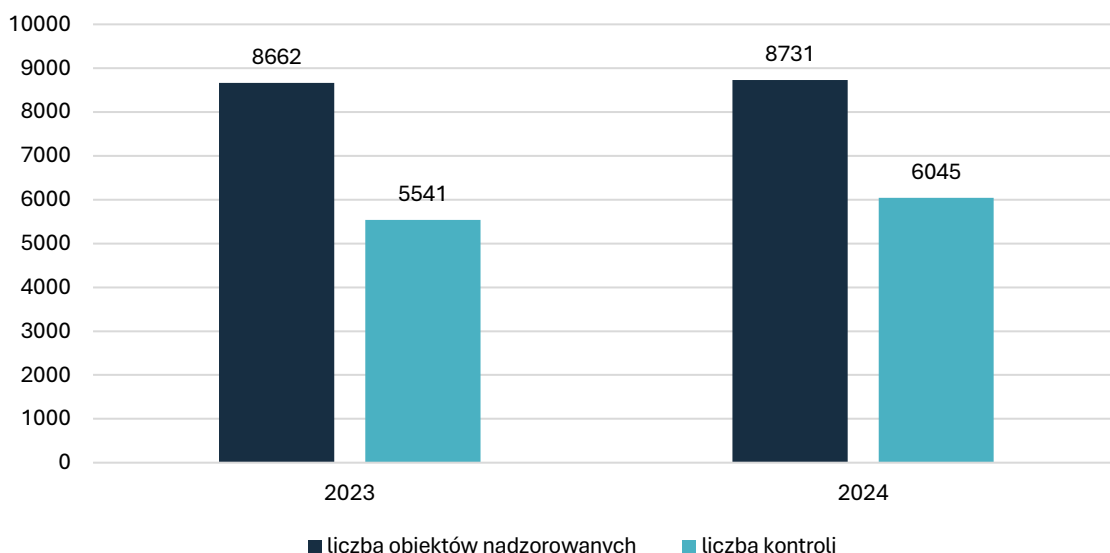
Wszystkie placówki posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych oraz wyposażone były w środki higieny osobistej.

Oceniając warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego wykazano, iż 4 placówki (tj. 33,3%) nie posiadały własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć sportowych, a uczelnie korzystały z pomieszczeń i terenów sportowych w innych obiektach.

Wydano 5 decyzji administracyjnych (w tym 2 zmieniające termin realizacji zarządzeń) oraz 4 decyzje płaćnicze.

Reasumując, w porównaniu z rokiem 2023, odnotowano wzrost liczby placówek nadzorowanych, jak i liczby kontroli.

Wykres. Liczba obiektów nadzorowanych oraz liczba kontroli w zakresie higieny dzieci i młodzieży w latach 2023 i 2024

W roku 2024 przeprowadzono ogółem 6 045 kontroli w placówkach oświatowo-wychowawczych różnego typu. Były to kontrole zarówno planowe, podczas których oceniano stan sanitarny placówek lub sprawdzano wykonanie wydanych zaleceń, jak i doraźne związane np. z wydanymi zaleceniami, wniesionymi interwencjami, oceną przygotowania placówek do rozpoczęcia nowego roku szkolnego, wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży.

Prowadzono również kontrole tematyczne dotyczące higieny procesów nauczania i wychowania w placówkach przedszkolnych i szkolnych.

Kontrolowana jest również realizacja Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W następstwie przeprowadzonych kontroli wydano ogółem 764 decyzje administracyjne, a 316 decyzji wyegzekwowano. Ponadto wydano 525 decyzji płatniczych oraz nałożono 30 mandatów karnych na kwotę 5 900 zł.

Powadzony nadzór w roku 2024 pozwala stwierdzić, iż stan techniczny obiektów utrzymuje się na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych. Decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych, podczas kontroli, nieprawidłowości, realizowane są sukcesywnie. Zakres prac związany z poprawą warunków technicznych w poszczególnych placówkach był zróżnicowany.

W jednych szkołach przeprowadzono kompleksowe remonty, w innych doprowadzono do właściwego stanu sanitarnego najbardziej zniszczone pomieszczenia i wykonano jedynie najpilniejsze remonty.

Nieustającym problemem są występujące przypadki wszawicy. Podkreślić należy, że skuteczność działań naprawczych w tym zakresie, w dużej mierze, zależy od odpowiedzialności rodziców i ich chęci współpracy z placówkami. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła ze swojej strony działania edukacyjno-informacyjne.

Wzrasta liczba placówek nabywających nowe ergonomiczne wyposażenie do sal lekcyjnych, ale w dalszym ciągu użytkowane są, nierzadko, stare meble, niezgodne z zasadami ergonomii.

W celu poprawienia sytuacji w tym zakresie podjęty jest wzmożony nadzór nad prawidłowym rozsadzaniem dzieci i młodzieży. Coraz więcej placówek zachęca uczniów do pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych w szkołach.

Ścisła współpraca z władzami samorządowymi, przekazywanie, w formie wystąpień, informacji dotyczących stwierdzonych, w trakcie kontroli, nieprawidłowości, powoduje, że organy prowadzące znacznie szerzej postrzegają problemy placówek oświatowo-wychowawczych, a podejmowane dalsze działania w tym zakresie, przynoszą oczekiwane rezultaty.

NADZÓR W OBSZARZE HIGIENY RADIACYJNEJ

Oddział Higieny Radiacyjnej sprawuje nadzór nad przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa pracowników (4 207 osoby zaliczone do kategorii narażenia A lub B, obsługujące 3 473 aparaty rentgenowskie), osób z ogółu ludności narażonych na działanie promieniowania jonizującego oraz pacjentów poddawanych leczeniu i diagnostyce z wykorzystaniem promieniowania w celach medycznych.

Ponadto, realizuje zadania związane z ochroną osób przed niekorzystnym wpływem pól elektromagnetycznych w środowisku pracy (28 014 osób zatrudnionych przy obsłudze 4 997 urządzeń) oraz w środowisku komunalnym. Prowadzona działalność ma na celu zapewnienie bezpiecznych warunków pracy i życia oraz zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych, a także schorzeń powodowanych warunkami środowiska związanymi z wpływem wymienionych czynników fizycznych na ludzi poprzez: prowadzenie działalności kontrolnej (573 przeprowadzone kontrole sanitarne), wydawanie zezwoleń (672 wydane decyzje zezwalające), opinii (330 zaopiniowanych projektów pracowni rtg), zgód na udzielanie świadczeń zdrowotnych z wykorzystaniem promieniowania jonizującego (60 wydanych zgód), a także kontrolę oraz analizę dokumentacji dotyczącej urządzeń i instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne (2 843 opracowania).

Oddział Higieny Radiacyjnej sprawuje bezpośredni nadzór nad ochroną pracowników i osób z ogółu ludności narażonych na działanie promieniowania jonizującego. System ochrony radiologicznej regulowany jest poprzez zapisy ustawy Prawo atomowe (Dz. U. z 2024 r., poz. 1277, z późn. zm.), rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy, inne akty prawne, normy oraz zasady dobrej praktyki medycznej w zakresie optymalizacji ochrony przed promieniowaniem jonizującym.

W oparciu o zapisy ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416) wykonuje także zadania w zakresie ochrony ludzi przed oddziaływaniem pola-EM.

Zgodnie z powyższym, nadzór zapobiegawczy i bieżący sprawowany jest poprzez wydawanie zezwoleń na wykonywanie działalności polegającej na uruchamianiu lub stosowaniu aparatów rentgenowskich do celów rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej, radioterapii powierzchniowej lub radioterapii schorzeń nienowotworowych w medycznej pracowni rentgenowskiej oraz uruchamianiu takiej pracowni.

Wydanie zezwolenia następuje po stwierdzeniu, że warunki wykonywania działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące zostały spełnione, na podstawie wniosku jednostki wraz z dołączoną dokumentacją wymaganą przepisami prawa obowiązującymi w tym zakresie.

Promieniowanie jonizujące

W omawianym okresie do Oddziału Higieny Radiacyjnej wpłynęły 284 wnioski o wydanie zezwolenia, na podstawie których wydano 672 decyzje zezwalające na uruchomienie pracowni rtg oraz na uruchomienie i stosowanie aparatów rtg.

Złożono również wnioski o wydanie zgody na prowadzenie działalności związanej z narażeniem w celach medycznych, polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej lub diagnostyki związanej z podawaniem pacjentom produktów radiofarmaceutycznych. Po przeanalizowaniu kompletności dokumentacji Organ wydał 60 zgód, w tym:

- 42 zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki,
- 11 zgód na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu radiologii zabiegowej,
- 2 zgody dla jednostek prowadzących oba powyższe rodzaje działalności,
- 5 zgód z zakresu diagnostyki związanej z podawaniem pacjentom produktów radiofarmaceutycznych.

W ramach sprawowanego nadzoru w 2024 roku wydane też zostały, po uprzednim przeprowadzeniu kontroli sanitarnej opinie dotyczące zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu radioterapii onkologicznej, w tym leczenia chorób nowotworowych przy użyciu produktów radiofarmaceutycznych.

Opiniowanie i zatwierdzanie dokumentacji projektowej pracowni rentgenowskiej wraz z projektem i opisem osłon stałych przed uruchomieniem aparatu rentgenowskiego wykonywane jest w ramach analizy dokumentacji złożonej przy wniosku o wydanie zezwolenia. Oceniane projekty pracowni sporządzane są zgodnie z wytycznymi w zakresie lokalizacji, powierzchni, wyposażenia, a także obliczeń grubości osłon przed promieniowaniem, w celu

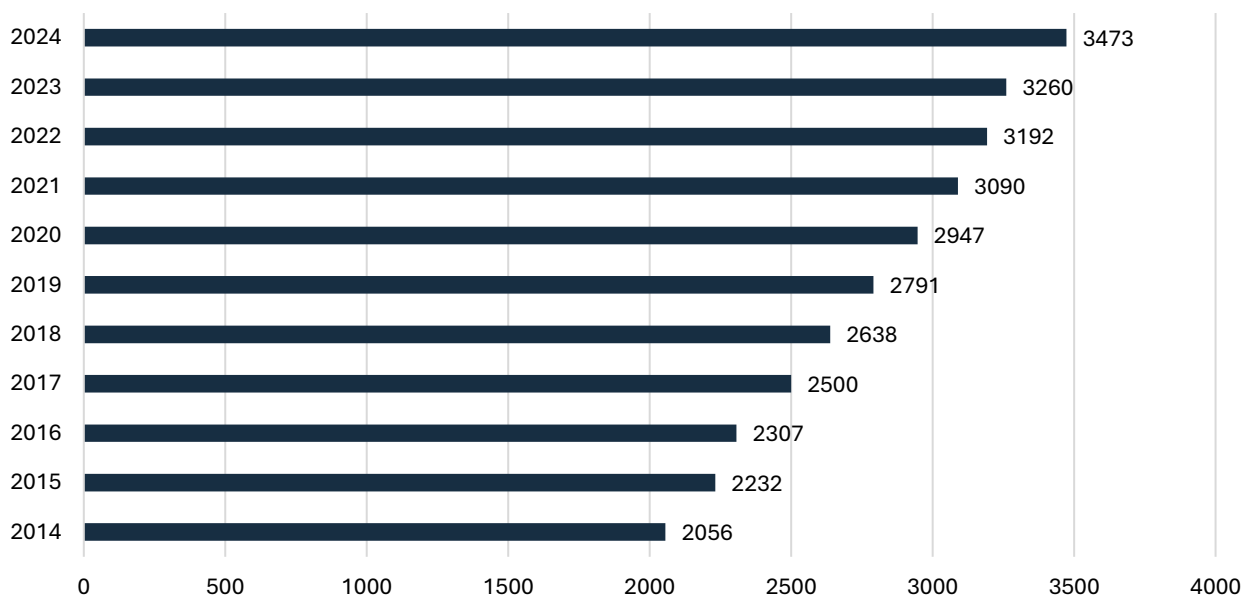
zapewnienia, że pomieszczenie, w którym stosowane jest urządzenie wytwarzające promieniowanie jonizujące spełnia wymagania ochrony radiologicznej określone dla pracowników oraz osób z ogółu ludności. Projekt opiniowany jest również pod kątem rozwiązań budowlanych i rozwiązań projektowych dotyczących wentylacji. W omawianym okresie sprawozdawczym na podstawie wniosków o zaopiniowanie dokumentacji projektowej oston stałych, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 330 pozytywnych opinii sanitarnych dla 351 pracowni rtg, w tym:

- 140 stomatologicznych pracowni rtg wyposażonych w aparaty rtg do zdjęć punktowych,
- 116 stomatologicznych pracowni rtg wyposażonych w aparaty rtg do zdjęć pantomograficznych lub w oba typy stomatologicznych urządzeń rtg,
- 31 pracowni rtg,
- 13 pracowni tomografii komputerowej,
- 4 pracowni mammograficznych,
- 44 pracowni radiologii zabiegowej i angiografii,
- 3 pracowni densytometrii.

Sprawowanie nadzoru i kontroli w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w zakresie działalności, na której wykonywanie organ wydał zezwolenie lub zgodę, a także nadzoru w zakresie ochrony radiologicznej pacjenta.

W omawianym okresie sprawozdawczym, pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pozostawały 3 473 aparaty rentgenowskie.

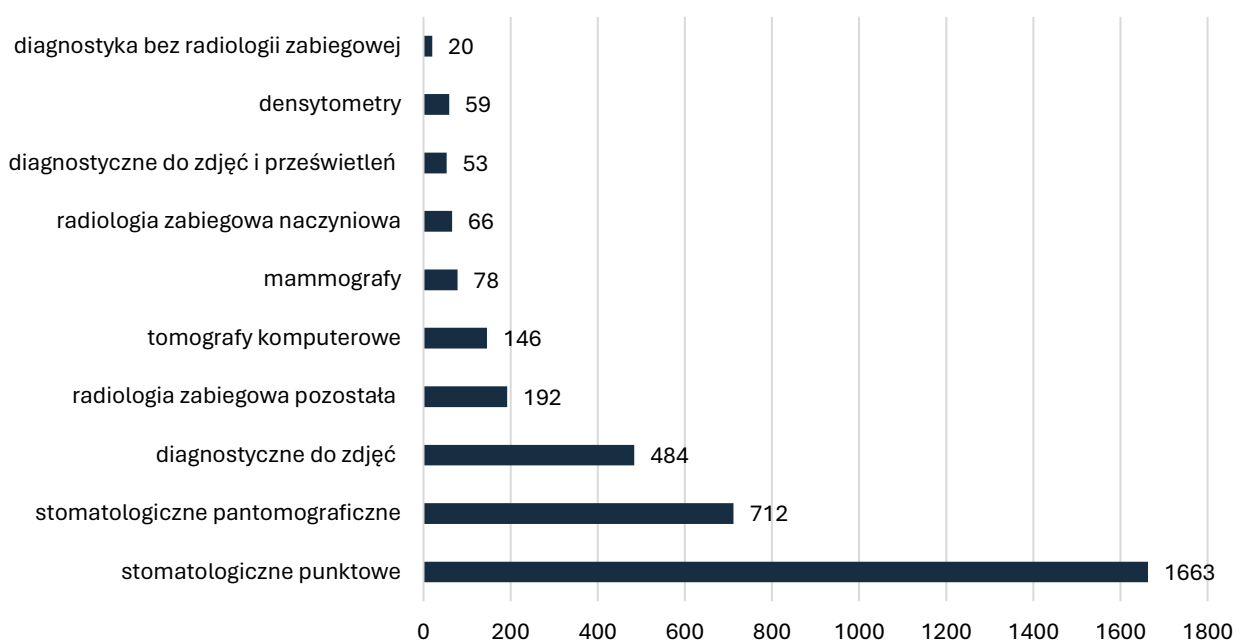
Na poniższym wykresie zobrazowano zmieniającą się liczbę urządzeń eksploatowanych na obszarze województwa na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Wykres. Liczba aparatów rentgenowskich pozostających pod nadzorem Oddziału Higieny Radiacyjnej w latach 2014–2024

W 2024 roku użytkowane były następujące rodzaje aparatów rtg (z podaniem sztuk):

- stomatologiczne aparaty rentgenowskie do zdjęć wewnątrzustnych – 1 663,
- stomatologiczne aparaty rentgenowskie do zdjęć pantomograficznych, w tym pantomografy z opcją cefalometrii oraz stomatologiczne tomografy komputerowe – 712,
- diagnostyczne aparaty rentgenowskie do zdjęć – 484,
- diagnostyczne aparaty rentgenowskie do zdjęć i prześwietleń – 53,
- tomografy komputerowe – 146,
- mammografy – 78,
- densytometry – 59,
- aparaty rentgenowskie stosowane w radiologii zabiegowej naczyniowej – 66,
- aparaty rentgenowskie stosowane w radiologii zabiegowej – 192,
- aparaty rentgenowskie stosowane w diagnostyce bez radiologii zabiegowej – 20.

Wykres. Rodzaje aparatów rtg pozostających pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Aparaty rentgenowskie zainstalowane są w 595 medycznych pracowniach rentgenowskich, 743 pracowniach stomatologicznych i 123 pracowniach radiologii zabiegowej.

Wykonywanie obowiązków zawodowych obejmujących pracę w jednostkach prowadzących działalność związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące powoduje narażenie radiacyjne pracowników. W 2024 roku do kategorii narażenia A zaliczonych było 81 pracowników, zatrudnionych głównie w zakładach medycyny nuklearnej bądź wykonujących procedury z zakresu radioterapii onkologicznej, a do kategorii B – 4 126 pracowników.

W związku z powyższym istotnym elementem sprawowanego nadzoru są kontrole sanitarne w podmiotach prowadzących działalność związaną z narażeniem, realizowane zgodnie z zatwierdzonym planem kontroli. W ramach sprawowanego nadzoru oceniany jest stan urządzeń radiologicznych i urządzeń pomocniczych, stan i oznakowanie pomieszczeń pracowni

rentgenowskiej, a także dokumentacja i jej zgodność z aktualnymi wymaganiami prawnymi, które ustalają, w jakich warunkach mogą być stosowane urządzenia wytwarzające promieniowanie jonizujące w celach medycznych, tak by pracownicy, osoby z ogółu ludności przebywające w ich otoczeniu oraz pacjenci poddawani ekspozycji medycznej byli jak najmniej narażeni. W 2024 roku przeprowadzono 459 kontroli sanitarnych w zakresie ochrony radiologicznej, z czego w przypadku 186 jednostek stwierdzono nieprawidłowości. W wyniku przeprowadzonych kontroli uzyskano efekt polegający na usunięciu nieprawidłowości. Natomiast w jednostkach, w których zalecenia nie zostały wykonane wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień. W kilku przypadkach wyznaczone zostały kary pieniężne.

Jednym z istotnych zagrożeń jest radon, jest on pierwiastkiem naturalnie występującym w przyrodzie. Nie można go całkowicie wyeliminować, ale można kontrolować i zmniejszać jego stężenie w pomieszczeniach przeznaczonych na pracę i pobyt ludzi. W związku z powyższym sprawowany jest nadzór nad spełnianiem przez pracodawców obowiązków w tym zakresie oraz udzielanie porad i informacji dotyczących narażenia na radon w pomieszczeniach. Prowadzona jest ewidencja podmiotów, w których – zgodnie z ustawą Prawo atomowe oraz Krajowym planem działania w przypadku długoterminowych zagrożeń wynikających z narażenia na radon w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi oraz w miejscach pracy – należy przeprowadzić pomiary średniorocznego stężenia radonu lub stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu. Na bieżąco realizowane są również działania informacyjne w zakresie narażenia na radon.

Prowadzenie Krajowej Bazy Urządzeń Radiologicznych w sposób, który umożliwia ustalenie jednostki ochrony zdrowia, w której znajduje się urządzenie radiologiczne oraz urządzeń radiologicznych znajdujących się w jednostce ochrony zdrowia.

Prowadzona w ramach, zarówno, bieżącego jak i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ocena stanu urządzeń radiologicznych prowadzona i dokumentowana była w sposób umożliwiający aktualizację danych zawartych w Krajowej Bazie Urządzeń Radiologicznych /obecnie system SEPIS/.

W 2024 roku na terenie naszego województwa nie doszło do żadnego zdarzenia radiacyjnego, które wymagałoby uczestnictwa przedstawiciela Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w działaniach określonych w wojewódzkim „Planie postępowania awaryjnego województwa śląskiego w przypadku zdarzeń radiacyjnych”.

Promieniowanie niejonizujące

Na terenie województwa śląskiego pod nadzorem znajduje się 28 014 osób, które w przestrzeni pracy mają dostęp do pól-EM o wartościach natężenia odpowiadających strefom ochronnym.

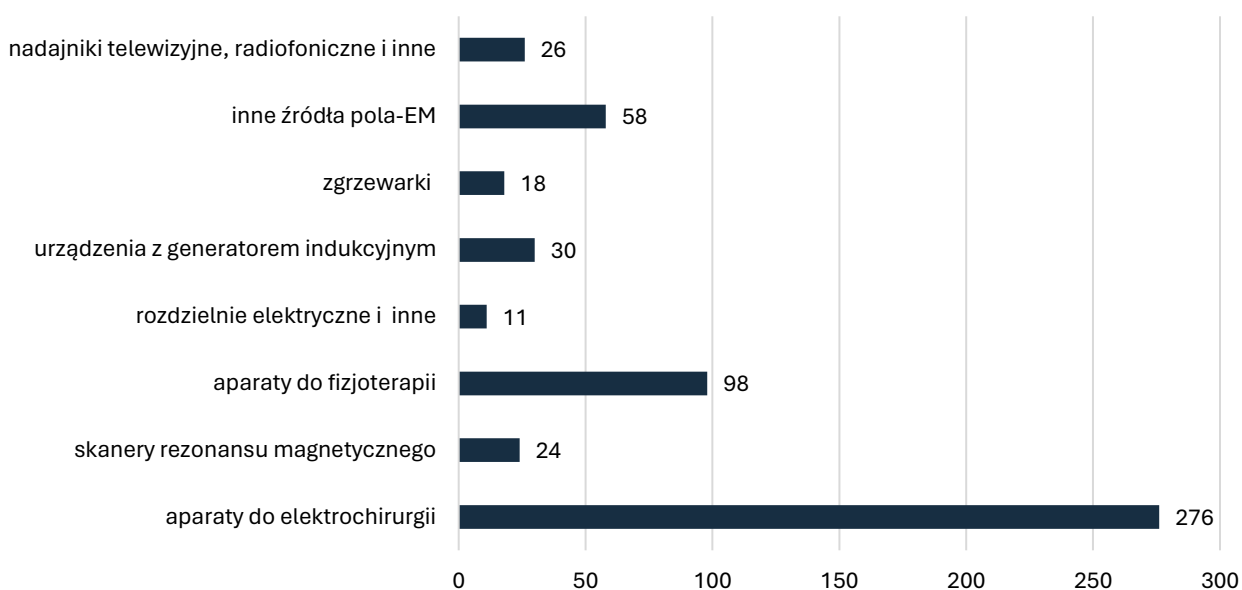
W 2024 roku przeprowadzono 114 kontroli sanitarnych w:

- 87 jednostkach ochrony zdrowia,
- 15 zakładach przemysłowych i energetycznych,
- 12 zakładach stosujących urządzenia do radiokomunikacji.

W jednostkach poddanych kontroli zatrudnionych było 3 471 pracujących.

Sprawdzano przestrzeganie przez pracodawców i użytkowników źródeł pola-EM przepisów i norm, dotyczących zapewnienia bezpiecznych warunków ich eksploatacji, w tym sposób dostosowania warunków pracy przy źródłach pola-EM do wymagań rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne (Dz.U. z 2018 r., poz. 331).

W skontrolowanych obiektach, eksploatowanych było 541 źródeł pola elektromagnetycznego.

Wykres. Ilość źródeł pola-EM poddanych kontroli w 2024 roku z podziałem na rodzaj urządzenia

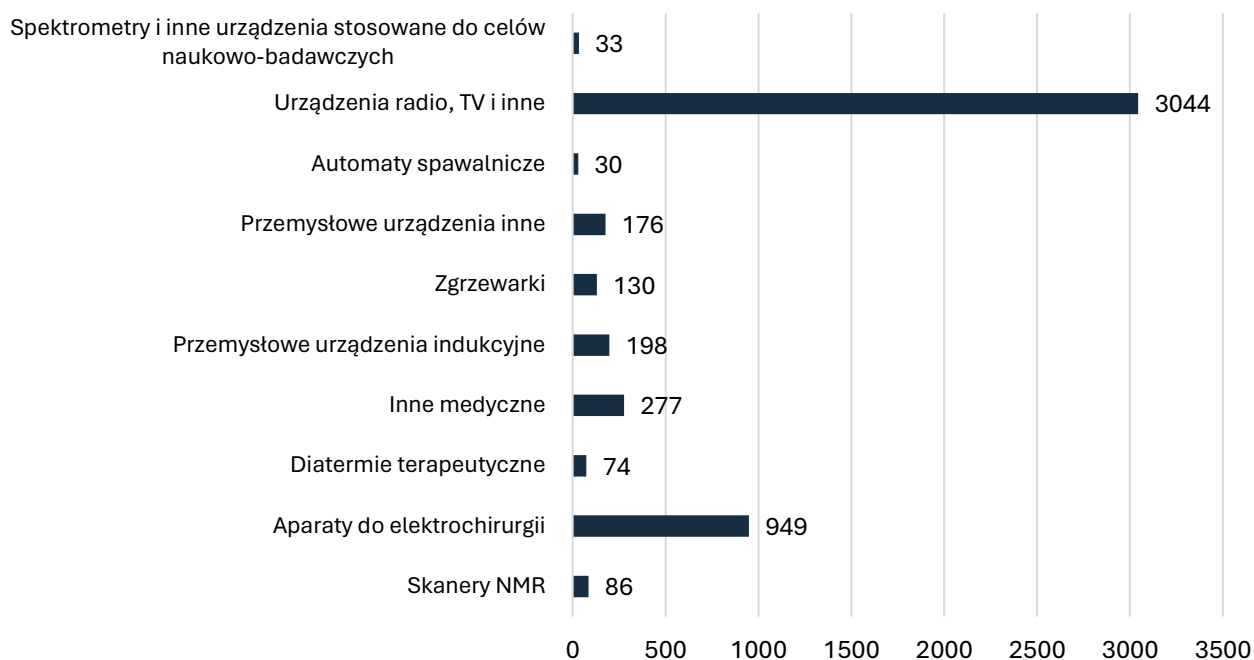
W wyniku prowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzone zostały nieprawidłowości dotyczące braku:

- aktualnych orzeczeń lekarskich dla osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą, wykonujących prace przy użytkowaniu źródeł pola-EM oraz osób potencjalnie narażonych,
- aktualnych szkoleń w dziedzinie bhp w narażeniu na pole-EM dla pracowników dla których przebywanie w polu-EM rozpoznanych stref ochronnych nie zostało wykluczone,
- dokumentów potwierdzających przekazanie osobom wykonującym prace na innej podstawie niż stosunek pracy, mającym dostęp do pola-EM stref ochronnych wszelkich niezbędnych informacji dotyczących wyników oceny zagrożeń elektromagnetycznych,
- aktualnego dokumentu potwierdzającego przeprowadzenie rozpoznania poziomu ekspozycji i zagrożeń elektromagnetycznych w miejscach narażenia, ze szczególnym uwzględnieniem prac podczas użytkowania rozpoznanych źródeł pola-EM,
- aktualnych sprawozdań z pomiarów pola-EM w otoczeniu eksploatowanych źródeł pola-EM.

W przypadkach nieusunięcia uchybień zostały wszczęte postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji nakazujących.

W oparciu o dane pozyskiwane podczas prowadzonych kontroli ustalono, że na terenie województwa śląskiego znajdują się 664 jednostki, tj.:

- 327 jednostek ochrony zdrowia,
- 245 zakładów wykorzystujących źródła pól-EM do radiokomunikacji i radioł łączności,
- 83 zakłady przemysłowe (w tym produkcyjne, remontowo-naprawcze, elektroenergetyczne),
- 9 jednostek naukowo-badawczych, w których zainstalowanych jest 4 997 urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz.

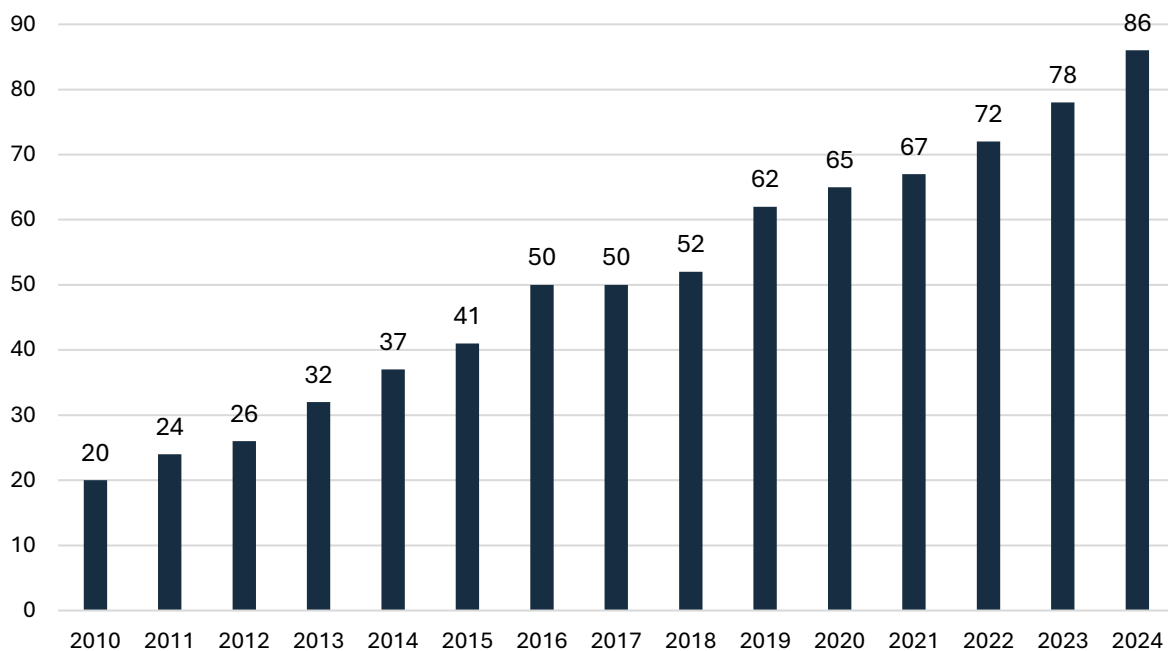

Wykres. Ilość stosowanych źródeł pola-EM z podziałem na rodzaj urządzenia

Największa ilość źródeł pola-EM występuje w radiokomunikacji i łączności. Wśród nich znajdują się nadajniki radia i telewizji naziemnej oraz radiotelefony bazowe i przewoźne - łącznie 3 044 urządzenia.

W ochronie zdrowia, podczas wykonywania procedur medycznych stosowanych jest 1 386 urządzeń będących źródłami pól elektromagnetycznych. Są to aparaty do elektrochirurgii – 949, urządzenia do fizykoterapii – 351, skanery rezonansu magnetycznego - 86.

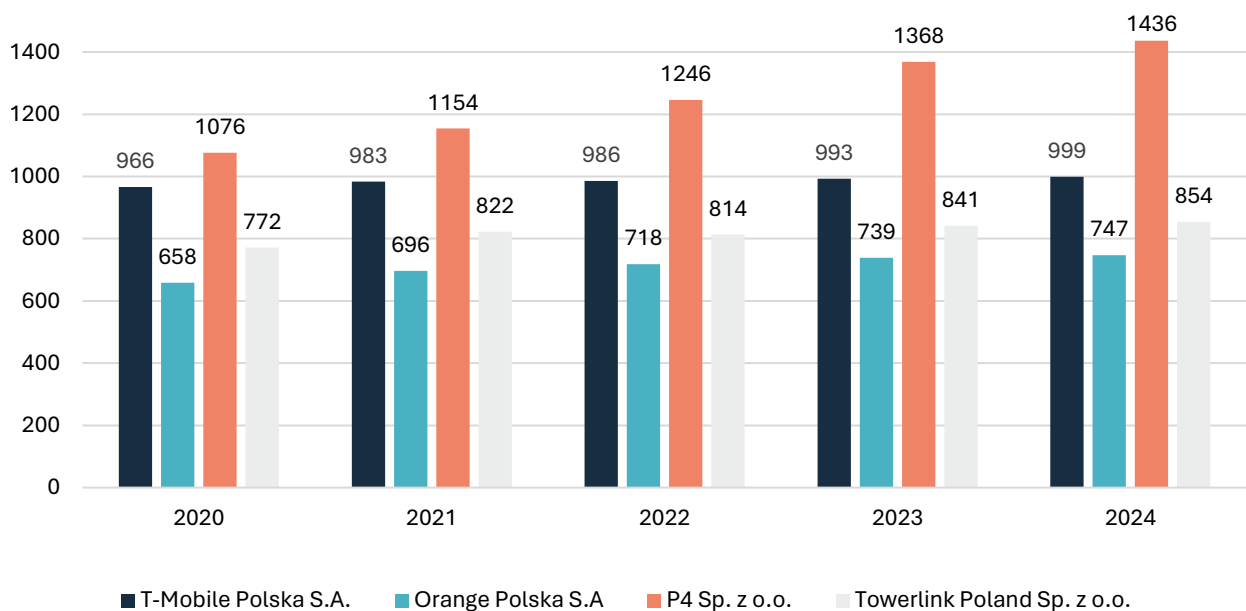
Od kilku lat, na terenie województwa śląskiego, obserwowany jest wzrost liczby instalowanych aparatów do diagnostyki obrazowej metodą rezonansu, w których do uzyskiwania szczegółowych obrazów wewnętrznych struktur ciała pacjenta wykorzystywane jest silne pole magnetyczne oraz fale o częstotliwościach radiowych. Wszystkie tego rodzaju urządzenia podlegają nadzorowi i kontroli.

Wykres. Wzrost liczby skanerów MRI na przestrzeni lat 2010-2024

W zakładach przemysłowych eksploatowane są 534 urządzenia, tj.: generatory indukcyjne umożliwiające zasilanie urządzeń do topienia, lutowania, zgrzewania lub hartowania, zgrzewarki indukcyjne, automaty spawalnicze i innych urządzenia.

Istotnym elementem infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwiającej łączność bezprzewodową są stacje bazowe telefonii komórkowej. Na terenie województwa śląskiego w 2024 roku zarejestrowano 4 036 obiektów należących do czterech operatorów, co stanowi 16% wzrost ilości instalacji na przestrzeni 5 lat.

Wykres. Porównanie ilości SBTK w latach 2020-2024

W ramach sprawowanego nadzoru nad przestrzeganiem dotrzymania poziomów pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności, sprawdzano dokumentację przekazywaną przez prowadzących instalacje, a także przez organy ochrony środowiska. W 2024 roku prowadzący instalacje będące źródłami pól elektromagnetycznych oraz właściwe rzeczowo urzędy, zgodnie z art. 122a oraz 152 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.), przekazały Śląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu 2 843 dokumenty, w tym:

- 1 776 sprawozdań z pomiarów pola elektromagnetycznego wykonanych dla celów ochrony ludzi i środowiska;
- 960 formularzy informacji o zmianie parametrów i innych danych instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne, których analiza wykazała, że dokonane modyfikacje w zakresie wielkości i rodzaju emisji przedmiotowych instalacji nie powodują istotnych zmian określonych w art. 3 pkt 7 ustawy Prawo ochrony środowiska;
- 89 zgłoszeń instalacji wytwarzających pole elektromagnetyczne, które zostały sprawdzone w zakresie prawidłowości i zgodności danych zawartych w formularzu i porównane z danymi zawartymi w sprawozdaniu z pomiarów;
- 18 zawiadomień o zakończeniu eksploatacji instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.

Realizując założenia Głównego Inspektora Sanitarnego, określające zasady postępowania z wynikami pomiarów wartości pól-EM w środowisku w 2024 roku oceniano możliwość wystąpienia przekroczeń w środowisku dopuszczalnych wartości pola elektromagnetycznego uwzględniając następujące parametry:

- liczba operatorów pracujących w danej lokalizacji;
- bliskość obiektów użyteczności publicznej (przedszkola, szkoły, placówki ochrony zdrowia);
- zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej oraz wysokość budynków mieszkalnych znajdujących się w sąsiedztwie stacji bazowej w odniesieniu do wysokości zawieszenia systemów antenowych.

Analiza sprawozdań obejmowała sprawdzenie dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. W oparciu o pomiary wykonane przez akredytowane laboratoria w około 44 000 pionów pomiarowych w miejscach dostępnych dla ludności, na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku zostały dotrzymane w 100%.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego zmierzające do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na różnych etapach procesu inwestycyjnego, w tym na etapie **planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych**.

Istotny wpływ na przebieg procesu inwestycyjno-budowlanego mają zagadnienia dotyczące ochrony środowiska. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej biorą udział w **opiniowaniu szeregu dokumentów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** zwracając uwagę na czynniki środowiskowe, a zwłaszcza jakość powietrza, dostępność i jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz klimat akustyczny, które są istotnymi determinantami stanu zdrowia ludzi.

Działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego polegają m.in. na weryfikacji ocenianych dokumentów pod kątem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w szczególności:

- projektów planów ogólnych gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także strategii rozwoju, programów, polityk publicznych i dokumentów programowych, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- projektów decyzji dotyczących warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- raportów oddziaływania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzanych w ramach przeprowadzanej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- projektów planów remediacji, naprawy szkód w środowisku - w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi na danym terenie;
- nowych technologii uzdatniania wody;
- dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych, a także nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie.

Po realizacji inwestycji Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej uczestniczą w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych oraz środków komunikacji lądowej, sprawdzając zgodność ich wykonania z dokumentacją projektową.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego zmierzające do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na różnych etapach procesu inwestycyjnego, w tym na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych.

Istotny wpływ na przebieg procesu inwestycyjno-budowlanego mają zagadnienia dotyczące ochrony środowiska. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej biorą udział w opiniowaniu szeregu dokumentów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zwracając uwagę na czynniki środowiskowe, a zwłaszcza jakość powietrza, dostępność i jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz klimat akustyczny, które są istotnymi determinantami stanu zdrowia ludzi.

Działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego polegają m.in. na weryfikacji ocenianych dokumentów pod kątem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w szczególności:

- projektów planów ogólnych gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także strategii rozwoju, programów, polityk publicznych i dokumentów programowych, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- warunków zabudowy i zagospodarowania terenu;
- raportów oddziaływania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko sporządzanych w ramach przeprowadzanej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- projektów planów remediacji, naprawy szkód w środowisku - w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi na danym terenie;
- nowych technologii uzdatniania wody;
- dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych, a także nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie.

Po realizacji inwestycji Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej uczestniczą w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych oraz środków komunikacji lądowej.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Wśród opiniowanych dokumentów znajdowały się m.in.:

- Program ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy;
- Program rewitalizacji gminy;
- Plan urządzania lasu dla nadleśnictwa;
- Program ochrony środowiska dla gminy, miasta i powiatu;
- Program usuwania azbestu z terenu gminy;
- Plan gospodarki odpadami dla gminy;
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe dla gminy;

- Miejskie plany adaptacji do zmian klimatu;
- Strategie rozwoju gmin i powiatów;
- Metropolitalny Program Działań Strategicznych;
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Województwa Śląskiego;
- Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego;
- Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego.

Przy opiniowaniu wyżej wymienionych dokumentów zwracano uwagę na czynniki środowiskowe, a zwłaszcza jakość powietrza, dostępność i jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz klimat akustyczny, które są istotnymi determinantami stanu zdrowia ludzi.

Na terenie województwa śląskiego istotny problem nadal stanowi niska emisja, związana przede wszystkim z zanieczyszczeniem powietrza pochodzącym ze spalania paliw stałych w wyeksploatowanych piecach, a także ze spalania paliwa w silnikach samochodowych. Stąd w opiniowanych programach zwracano uwagę w szczególności na działania skierowane na wymianę starych kotłów na paliwo stałe, poprawę funkcjonalności i parametrów technicznych dróg, a także na konieczność wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrów miast poprzez budowę obwodnic, instalowanie ekranów akustycznych chroniących istniejącą zabudowę mieszkaniową, rozwój transportu niskoemisyjnego, monitoring jakości powietrza. Obserwuje się również powstawanie centrów przesiadkowych, które mają dwa główne cele. Pierwszy z nich to ograniczenie wjazdu samochodów osobowych do centrów miast, które są obecnie zatłoczone. Drugim celem jest ułatwienie dojazdu do centrum miasta za pomocą sprawnie działającej komunikacji miejskiej. Na terenie województwa śląskiego obserwuje się rozwój na poziomie subregionalnym, a dokumenty strategiczne wyznaczają cele w zakresie wzrostu innowacyjności, rozwoju w wymiarze społeczno-gospodarczym, środowiskowym, w tym z wykorzystaniem „błękitno - zielonej infrastruktury”. Wskazuje się, że nadrzędnym celem projektów w zakresie gospodarki odpadami jest rozwój i doskonalenie na terenie województwa śląskiego systemu gospodarki odpadami uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami, zapobiegania ich powstawaniu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu. Ponadto w zakresie ochrony powietrza na terenie województwa wdrażane są działania przyczyniające się do zmniejszenia zużycia paliw i zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii oraz wzrostu efektywności energetycznej w różnych gałęziach przemysłu.

Plany remediacji

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny i państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni zaopiniowali łącznie 16 projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi. Aby zminimalizować te zagrożenia, przeprowadzanie działań naprawczych, takich jak remediacja, jest kluczowe. Celem planów remediacji jest przede wszystkim przywrócenie wartości użytkowej terenów, które zostały zdegradowane przez działalność przemysłową, rolniczą lub inne formy działalności ludzkiej, poprzez oczyszczenie środowiska z zanieczyszczeń, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt i roślin, a także poprawa jakości środowiska w danym obszarze.

Plany remediacji szczegółowo określały działania mające na celu usunięcie lub zmniejszenie poziomu toksycznych substancji w glebie, wodach gruntowych, powietrzu czy innych komponentach środowiska. Oczyszczenie środowiska z substancji toksycznych – usunięcie lub zneutralizowanie substancji szkodliwych (np. metali ciężkich, pestycydów, chemikaliów przemysłowych) miały na celu zmniejszenie ryzyka zatrucia i innych zagrożeń zdrowotnych dla ludzi oraz ekosystemów. W trakcie analizy przedkładanych do zaopiniowania dokumentacji zwracano w szczególności uwagę na ochronę zdrowia ludzi, poprawę jakości środowiska, aby zminimalizować wpływ zanieczyszczeń na zdrowie mieszkańców danego obszaru, zapobiegać chorobom związanym z zanieczyszczonym powietrzem, wodą czy glebą oraz ograniczyć ryzyko zatrucia.

Planowanie przestrzenne

Ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia mieszkańców województwa jest właściwe planowanie przestrzenne. Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zaopiniowała łącznie 441 projektów planów zagospodarowania przestrzennego miast, gmin i powiatów oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Przy opiniowaniu tych dokumentów zwracano szczególną uwagę na lokalizowanie terenów pod działalność o charakterze uciążliwym, w odpowiedniej izolacji, z dala od terenów chronionych (terenów zabudowy mieszkaniowej, oświaty, usług zdrowia, rekreacyjno-sportowych). Istotny problem stanowiły projekty planów zagospodarowania, w których obszary produkcyjne sąsiadowały bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi. Dotyczyły one najczęściej terenów z istniejącą zabudową. W takich przypadkach Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny występował o zmiany w zapisach projektów planów w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi poprzez wprowadzenie np. stref buforowych pomiędzy terenami o potencjalnie uciążliwym oddziaływaniu a terenami „chronionymi”, ustanowienia w ustaleniach planu stref sanitarnych od cmentarza. Pozytywnie oceniane były projekty planów, w zapisach których przewidziano oddzielenie terenów o różnym przeznaczeniu i różnych wymaganiach sanitarnohigienicznych poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań np. usytuowanie usług nieuciążliwych czy też terenów zielonych pomiędzy obszarami o różnym przeznaczeniu.

Uwarunkowania środowiskowe dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

W województwie śląskim organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 575 stanowisk co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby - co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, a także 123 opinii, w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przy uzgadnianiu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w opiniach określano warunki w zakresie zagwarantowania prawidłowego rozwiązania gospodarki wodno-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami,

zapewnienia bezpiecznych wartości poziomu zanieczyszczeń i hałasu dla terenów chronionych znajdujących się w sąsiedztwie inwestycji, tj. m.in. mieszkaniowych, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, szpitali, rekreacyjnych. Dotyczyły one m.in. realizacji urządzeń ochronnych tj. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej, urządzeń ograniczających emisję zanieczyszczeń do środowiska. Przedsięwzięciami uzgadnianymi w 2024 roku na terenie województwa śląskiego były m.in.: budowa hal produkcyjnych, produkcyjno-magazynowych i magazynowych (głównie na terenach stref ekonomicznych), budowa parku rozrywki, budowa instalacji przetwarzania odpadów, budowa Centrum dystrybucji samochodów, budowa i modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacji, budowa stawu rybnego, budowa centrum przesiadkowego, budowa obiektów sportowych, budowa domów opieki społecznej, udrożnienia rzeki Przemsza poprzez budowę przepławki, przebudowa torowiska tramwajowego i sieci trakcyjnej, przebudowa oczyszczalni ścieków. Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny opiniował w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych realizację przedsięwzięć z zakresu budowy linii wysokiego napięcia, budowy linii kolejowej, budowy drogi S1 i budowy obwodnicy. Warunki jakie zostały określone, zawierały się w konieczności zapewnienia ochrony akustycznej ludzi, konieczności lokalizacji pasów zieleni izolacyjnej jako strefy buforowej, konieczności właściwej organizacji prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych w miejscach pracy - poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych, konieczności sporządzenia pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio przed rozpoczęciem użytkowania instalacji, każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji.

Dokumentacja projektowa

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej biorą również udział w procesie budowlanym związanym z opiniowaniem dokumentacji projektowej i odbiorem obiektów budowlanych powstających w oparciu o tą dokumentację. Działania w tym zakresie polegały na ocenie pod względem wymagań higieniczno-sanitarnych rozwiązań projektowych przyjętych przez projektantów, w aspekcie m.in. zagwarantowania odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych w zakładach pracy, w budynkach i pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi. Zwracano uwagę, w szczególności na zastosowanie prawidłowego układu funkcjonalnego oraz warunków techniczno-użytkowych pomieszczeń, właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, prawidłowej wentylacji w projektowanych pomieszczeniach, odpowiednich rozwiązań dotyczących instalacji wodnej i kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, właściwego oświetlenia, zabezpieczenia ludzi przed narażeniem na ponadnormatywny poziom czynników chemicznych, fizycznych i biologicznych. Państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni z terenu województwa śląskiego wydali 468 opinii dotyczących dokumentacji projektowych. Większość jednak dokumentacji projektowych opiniowana była przez rzeczoznawców do spraw sanitarnohigienicznych uprawnionych do uzgadniania w imieniu państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Rzeczoznawcy z terenu województwa śląskiego zaopiniowali łącznie 3 754 projekty. Problemy jakie napotymano podczas opiniowania

dokumentacji projektowej to m. in.: brak wyczerpującego opisu technicznego i technologicznego do proponowanych rozwiązań, nie uwzględniano prawidłowej funkcji pomieszczeń. Często problemem były również nieprawidłowe rozwiązania w zakresie wentylacji pomieszczeń, bądź też w ogóle wentylacja w pomieszczeniach nie była uwzględniana, głównie w projektach zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń. Wiele adaptowanych pomieszczeń w istniejących budynkach nie spełniało przepisów techniczno-budowlanych. Dokumentacje projektowe były opiniowane pozytywnie w przypadku uzupełnienia dokumentacji i usunięcia nieprawidłowości. Nieznaczną grupę dokumentów uzgadnianych w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych stanowiły dokumentacje projektowe obiektów przeznaczonych dla osób starszych w zakresie opieki dziennej i całodobowej, a także dokumentacje projektowe budowy i przebudowy, a także zmiany sposobu użytkowania istniejących obiektów ochrony zdrowia (szpitale, ambulatoria, zakłady rehabilitacji, apteki). Ponadto podobnie jak w latach ubiegłych przedkładano do uzgodnienia projekty obiektów usługowo-handlowych, biurowych, przemysłowych, gastronomicznych, obiektów związanych z produkcją i obrotem artykułami spożywczymi, obiektów oświatowych, żłobków oraz zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, obiekty sportu i rekreacji.

Odstępstwa od przepisów techniczno-budowlanych

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w roku 2024 wydał 346 stanowisk dotyczących odstępstw od wymagań przepisów techniczno-budowlanych w zakresie wysokości, oświetlenia światłem dziennym oraz lokalizacji pomieszczeń poniżej poziomu terenu. Przy wydawaniu zgód na odstępstwa od ww. przepisów zwracano szczególną uwagę na konieczność zaprojektowania we wnioskowanych pomieszczeniach skutecznej wentylacji zapewniającej wymianę powietrza wynikającą z potrzeb użytkowych i funkcji tych pomieszczeń, bilansu ciepła i wilgotności, oraz zanieczyszczeń stałych i gazowych, zapewnienia oświetlenia światłem sztucznym zgodnym z wymogami Polskich Norm, a także odpowiedniego zabezpieczenia ścian i podłóg pomieszczeń przed przenikaniem wilgoci. Ponadto, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zajmowały stanowiska dotyczące możliwości zmniejszenia odległości zbiorników na nieczystości ciekłe, odstępstwa od zapewnienia czasu nastłonecznienia w pomieszczeniach przeznaczonych do zbiorowego przebywania dzieci w budynkach oświatowych. Istotnym problemem na terenie województwa śląskiego była lokalizacja miejsc do gromadzenia odpadów stałych na terenach należących do powstałych wspólnot mieszkaniowych. Problem ten najczęściej wynika z ograniczonej powierzchni działek wspólnot oraz braku możliwości posadowienia śmietników zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. W związku z powyższym, do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zwracano się o udzielenie zgody na zmniejszenie odległości usytuowania miejsc do gromadzenia odpadów stałych od okien i drzwi do budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi. Zgodę na zmniejszenie odległości śmietnika od okien i drzwi do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi wydawano tylko w przypadku, gdy brak było możliwości zachowania odległości określonej w przepisach. Analizowano wówczas możliwość realizacji kiosków wrzutowych, w których komora do gromadzenia odpadów znajduje się w części podziemnej, eliminując nadmierne nagrzewanie się odpadów w okresach letnich powodujące szybsze zagniwanie odpadów.

W przypadku braku takiej możliwości nakładano w opiniach sanitarnych warunki minimalizujące uciążliwości związane z eksploatacją wiat śmietnikowych.

Dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych

W roku 2024 pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonali 1 310 kontroli i wizji lokalnych, w tym z ramienia Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego 72 kontrole, w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych na podstawie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane oraz art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej organem właściwym w zakresie higieny radiacyjnej jest państwowy wojewódzki inspektor sanitarny. W związku z powyższym Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po otrzymaniu zawiadomienia o zakończeniu robót budowlanych analizował zgodność wykonania przedsięwzięć polegających na budowie stacji bazowych telefonii komórkowej z projektem budowlanym, dla których wydane zostało pozwolenie na budowę. Ponadto sprawdzał czy dotzymane są dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludzi w otoczeniu ww. stacji na podstawie stosownych sprawozdań z pomiarów.

W ramach czynności odbiorowych obiektów budowlanych organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonywały szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z uzgodnioną w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacją projektową. Pojawiające się problemy w sprawowaniu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczyły uruchamianych zakładów kosmetycznych, salonów tatuażu, w których niejednokrotnie dokonuje się usługi z naruszeniem ciągłości tkanek, bez powiadomienia organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Istnieją trudności w egzekwowaniu odpowiednich wymagań sanitarnych dla tych zakładów, gdyż brak jest przepisów określających wymagania dla tego typu działalności i nakładających obowiązek jej zgłoszenia. Nadal obserwuje się nieprawidłowości w zakresie rozwiązań instalacji sanitarnych. Dotyczy to obiektów, dla których dokumentacja projektowa nie obejmowała instalacji sanitarnych, bądź instalacje te nie były uzgodnione w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Jak wynika z praktyki przyjętej przez projektantów, do uzgodnienia w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych niejednokrotnie przedkładane są projekty w części dotyczącej zagospodarowania terenu i architektury, natomiast rzadko przedkładane są do uzgodnienia w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych projekty instalacji sanitarnych. Projekty instalacji w przypadkach adaptacji pomieszczeń niejednokrotnie nie są sporządzane lub są ujmowane w projektach technicznych, które nie są uzgadniane w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, gdyż nie ma obligatoryjnego wymogu przepisów. Powyższe stanowi utrudnienie przy kontroli obiektów przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku z ich przekazywaniem do użytkowania. Zdarzają się przypadki błędnych rozwiązań projektowych w opracowywanych dokumentacjach branżowych, które nie były uzgadniane w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Zaistniały także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W pozostałych przypadkach odstępowano

od czynności odbiorowych i spisywano protokół usterkowy z zaleceniami. O czynnościach odbiorowych w zależności od rodzaju obiektu zawiadamiane są sekcje nadzoru bieżącego. Podczas czynności kontrolnych w obiektach bardzo trudno jest prawnie wyegzekwować dokonanie zmian w niewłaściwie wykonanych instalacjach, zrealizowanych na podstawie ww. dokumentacji, gdyż zgodnie z art. 56 ustawy Prawo budowlane organy zajmują stanowisko w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym. Tymczasem błędy te mają istotny wpływ na warunki sanitarne w pomieszczeniach, a także na instalacje w budynku (instalacje wod-kan. i wentylacji). Wśród nich wymienić należy m.in.:

- brak rozwiń chroniących instalacje sanitarne przed rozwojem bakterii *Legionella* sp.;
- łączenie w instalacjach wentylacji ze sobą przewodów z pomieszczeń o różnych wymaganiach użytkowych i sanitarno-higienicznych;
- niewłaściwą lokalizację czerpni i wyrzutni powietrza;
- zastosowanie niewłaściwego urządzenia do odzysku ciepła (szczególnie dotyczy to obiektów działalności leczniczej);
- niezastosowanie odpowiedniego układu ciśnień tak, aby powietrze nie przenikało z pomieszczeń o niższych wymaganiach sanitarnych do pomieszczeń o wyższych wymaganiach;
- brak zastosowania instalacji kanalizacji technologicznej (separatory tłuszczu, substancji ropopochodnych) przed odprowadzeniem ścieków do kanalizacji właściwej;
- brak odpowiedniego zabezpieczenia antyskażeniowego dla ochrony sieci wodociągowej.

Powyższe problemy zgłoszone zostały Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu. W ramach poprawy sytuacji podejmowane są działania informacyjno-edukacyjne w celu uświadomienia uczestnikom procesu budowlanego, a także podmiotom prowadzącym działalność konsekwencji niewłaściwego wykonania i eksploatacji instalacji sanitarnych.

Reasumując, pion zapobiegawczego nadzoru sanitarnego Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa śląskiego realizował ustawowe obowiązki i zadania w zakresie ochrony zdrowia publicznego, w szczególności poprzez prowadzenie działań profilaktycznych zmierzających do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na różnych etapach procesu inwestycyjnego, w tym na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych. W ramach tych zadań dokonywano sprawdzenia poprawności przyjętych rozwiązań w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w różnych dokumentacjach projektowych, począwszy od dokumentów tworzonych w ramach procedur planistycznych, dokumentów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, poprzez raporty oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, skończywszy na uzgadnianiu dokumentacji projektowych. Efektem tych działań była realizacja różnych zamierzeń inwestycyjnych, które były przedmiotem dopuszczenia do użytkowania. Stanowiska zajmowane były wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów oraz w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie administracyjne. Analiza opiniowanych i uzgadnianych dokumentów skupiała się w szczególności na ocenie ryzyka narażenia ludności na czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne, uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia człowieka w miejscu jego zamieszkania i przebywania oraz z miejsca pracy. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny na terenie województwa śląskiego w 2024 roku w porównaniu z rokiem 2023 zajął większą liczbę stanowisk, wynoszącą 7 464 (w 2023 roku – 7 287 stanowisk), w tym 79

negatywnych (w 2023 roku – 97 stanowisk). Ponadto rzeczoznawcy ds. sanitarnohigienicznych z terenu województwa śląskiego, uprawnieni do uzgadniania w imieniu państwowego inspektora sanitarnego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej uzgodnili 3 754 dokumentacje projektowe (w 2023 roku – 3 666 dokumentacji projektowych). Ponadto w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego odpowiednio dokonano, zajęto lub wydano:

- 575 uzgodnień i opinii w ramach postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko projektowanych dokumentów (w 2023 roku – 725 uzgodnień i opinii);
- 216 opinii dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, w innym trybie niż strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (w 2023 roku – 354 opinie);
- 752 opinie w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (w 2023 roku – 802 opinie);
- 526 stanowisk dotyczących zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym zakresie warunków technicznych (w 2023 roku – 407 stanowisk);
- 468 uzgodnień dokumentacji projektowej (w 2023 roku – 460 uzgodnień);
- 1 310 stanowisk w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego (w 2023 roku – 1 393 stanowisk);
- 59 sprzeciwów wobec uruchomienia wybudowanego, przebudowywanego zakładu pracy lub innego obiektu budowlanego, w tym wobec dopuszczenia do użytkowania (w 2023 roku – 4 sprzeciwy);
- 24 opinie do projektów gminnych programów rewitalizacji i planów remediacji oraz warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku (w 2023 roku – 20 opinii);
- 3 534 innych spraw (w 2023 roku – 3 122 innych spraw).

Wykres. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2024 roku

Szereg inwestycji dopuszczonych do użytkowania wskazuje na realizację zadań zaplanowanych w dokumentach opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ocenianych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizacja tych zadań przyczyniła się do poprawy bezpieczeństwa sanitarnego oraz do polepszenia warunków życia i zdrowia ludności w województwie śląskim. Należały do nich m.in.: zastosowanie energooszczędnych i ekologicznych źródeł ciepła, w tym pochodzących z odnawialnych źródeł energii, budowa kanalizacji sanitarnej na terenach nieskanalizowanych, wyprowadzenie ruchu tranzytowego z centrów miast poprzez budowę obwodnic, realizacja centrów przesiadkowych, instalowanie ekranów akustycznych chroniących istniejącą zabudowę mieszkaniową, hermetyzacja obiektów emitujących zanieczyszczenia i uciążliwe zapachy, rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury.

Nadal problemy w sprawowaniu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczą uruchamianych lokali usługowych świadczących usługi z zakresu medycyny estetycznej i szeroko rozumianej kosmetyki, w których niejednokrotnie wykonuje się zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek, bez powiadomienia organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Istnieją trudności w egzekwowaniu odpowiednich wymagań sanitarnych dla tych zakładów, gdyż brak jest przepisów określających wymagania dla tego typu działalności i nakładających obowiązek jej zgłoszenia. Kontynuowano działania w zakresie współpracy z organami administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego polegające na wzajemnym informowaniu się w przypadku występowania problemów w procesie inwestycyjnym. Współpraca odbywała się również z Głównym Inspektorem Sanitarnym, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, w ramach postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Na bieżąco realizowana była również współpraca z Okręgowym Inspektorem Pracy w zakresie odstępstw od przepisów techniczno-budowlanych.

DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

Na terenie województwa śląskiego w 2024 roku, jak i w latach poprzednich działalność laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzona była w ramach Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów, który utworzono z 10 laboratoriów posiadających odpowiednie możliwości techniczne oraz strategiczne położenie w regionie. Zintegrowany System badań i pomiarów pozwala na zabezpieczenie potrzeb badawczych wynikających z prowadzonego nadzoru sanitarnego. Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w 2024 roku przeprowadziły 198 400 badań fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych w 162 853 próbkach wykonując ponad 1 milion 209 tysięcy oznaczeń.

Wszystkie laboratoria mają wdrożony i ciągle doskonalony system zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO 17025-02:2018 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. Zewnętrzna ocena utrzymywanego systemu zarządzania przeprowadzana jest corocznie przez Polskie Centrum Akredytacji – krajową jednostkę upoważnioną do akredytacji jednostek oceniających zgodność na podstawie ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2022 r. poz. 1854).

Zintegrowany system badań laboratoryjnych

*Tabela. Obszary badań w Zintegrowanym Systemie badań i pomiarów w laboratoriach
PIS województwa śląskiego*

Laboratorium	Nr akredytacji	Główne obszary działalności
WSSE w Katowicach	AB 377	▪ badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne żywności ▪ badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością ▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy i środowisku bytowania człowieka ▪ badania radiacyjne ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Bielsku-Białej	AB 627	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Bytomiu	AB 532	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne żywności ▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Częstochowie	AB 521	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne żywności ▪ badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych ▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Dąbrowie Górniczej	AB 520	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne żywności ▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Gliwicach	AB 514	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania czynników uciążliwych w środowisku pracy ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Rybniku	AB 631	▪ badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Tychach	AB 500	▪ badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody

		▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Zawierciu	AB 626	▪ badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń
PSSE w Żywcu	AB 518	▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne żywności ▪ badania fizykochemiczne, sensoryczne i mikrobiologiczne wody ▪ badania czynników uciążliwych w środowisku pracy ▪ badania w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych i zakażeń

Badania żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków

W województwie śląskim badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu wykonywane są w laboratoriach WSSE w Katowicach oraz PSSE w Bytomiu, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej i Żywcu, zgodnie z przyjętą specjalizacją w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych. Badania wykonywane są w oparciu o „Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w PIS”, zatwierdzony przez Głównego Inspektora Sanitarnego, zgodnie z wymaganiami Ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1 448) oraz Rozporządzeniami UE. Laboratoria WSSE w Katowicach oraz PSSE w Częstochowie oprócz badań żywności wykonują również badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2024 roku w 5 laboratoriach przebadano łącznie 10 258 próbek (o 5,5% więcej niż w 2023 roku). W pobranych próbkach wykonano 6 892 oznaczenia chemiczne (wzrost o 18,5%), 42 756 oznaczeń mikrobiologicznych (wzrost o 8,8%), 4 719 oznaczeń fizycznych (ilość oznaczeń zbliżona do 2023 roku) oraz 1 031 oznaczeń sensorycznych (spadek o 3%).

Tabela. Liczba oznaczeń wykonanych w próbkach żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w 2024 roku

Laboratorium	Wykonane oznaczenia				Przebadane próbki
	chemiczne	mikrobiologiczne	fizyczne	sensoryczne	
WSSE w Katowicach	5 692	9 886	1 904	0	3 176
PSSE w Bytomiu	184	9 468	833	348	1 862
PSSE w Dąbrowie Górniczej	242	6 915	966	304	1 637
PSSE w Częstochowie	740	8 884	775	259	2 007
PSSE w Żywcu	34	7 603	241	120	1 576
SUMA	6 892	42 756	4 719	1 031	10 258

Źródło: opracowanie własne WSSE w Katowicach na podstawie danych z laboratoriów PSSE województwa śląskiego

Badania wody

Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim prowadzą stałą kontrolę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody z kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, wody z ujęć oraz wód mineralnych, źródłanych i wód stołowych. Zakres badań wody, jak również częstotliwość ich wykonywania na dany rok kalendarzowy określa właściwy terenowo Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny zgodnie z obowiązującymi wymaganiami.

W 2024 roku w 10 laboratoriach przebadano łącznie 11 409 próbek. W pobranych próbkach wody wykonano 44 712 oznaczeń chemicznych, 26 672 oznaczenia mikrobiologiczne, 22 848 oznaczeń fizycznych oraz 7 589 oznaczeń sensorycznych. Ilość przebadanych próbek była na podobnym poziomie co w roku 2023 (mniej o 1,8%), wykonano o 5,5% mniej oznaczeń chemicznych, ale wzrosła liczba oznaczeń mikrobiologicznych o 4,8% i fizycznych o 19,8%.

Tabela. Liczba oznaczeń wykonanych w próbkach wody w roku 2024

Laboratorium	Wykonane oznaczenia				Przebadane próbki
	chemiczne	mikrobiologiczne	fizyczne	sensoryczne	
WSSE w Katowicach	25 062	27 39	2 505	955	2 111
PSSE w Bielsku-Białej	9 521	6 565	7 284	1 776	2 517
PSSE w Bytomiu	1 076	1 755	812	463	835
PSSE w Dąbrowie Górniczej	1 642	1 383	1 104	377	500
PSSE w Częstochowie	723	2 955	2 289	995	922
PSSE w Gliwicach	2 868	2 961	2 156	856	1 074
PSSE w Rybniku	1 001	1 826	1 169	390	777
PSSE w Tychach	1 541	2 507	1 806	539	1 363
PSSE w Zawierciu	413	1 939	2 391	715	688
PSSE w Żywcu	865	2 042	1 332	523	622
SUMA	44 712	26 672	22 848	7 589	11 409

Źródło: opracowanie własne WSSE w Katowicach na podstawie danych z laboratoriów PSSE województwa śląskiego

Badania epidemiologiczne

Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego zgodnie z Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 – tekst jednolity) wykonują badania diagnostyczne, głównie w kierunku nosicielstwa pałeczek *Salmonella* i *Shigella*. W 2024 roku realizacja tego zadania objęła przebadanie 143 124 próbek materiału biologicznego, w którym wykonano 825 129 oznaczeń w 9 laboratoriach diagnostycznych funkcjonujących w strukturach Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim.

W ramach tego zadania w laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach kontynuowano wykonywanie badań molekularnych w kierunku diagnostyki zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz sekwencjonowanie genomu koronawirusa SARS-CoV-2 w próbach od pacjentów, którzy uzyskali wynik pozytywny w badaniu molekularnym PCR. W tym kierunku poddano sekwencjonowaniu 715 próbek.

Ponadto, Laboratorium WSSE w Katowicach zastosowało sekwencjonowanie pełnogenomowe (WGS, ang. whole genome sequencing) do identyfikacji serotypów *Salmonella* i śledzenia ich dróg transmisji na terenie woj. śląskiego.

W roku 2024 rozszerzono zakres badań molekularnych o panel do jednoczesnego wykrywania i identyfikacji patogenów będących przyczyną infekcji żołądkowo-jelitowych u ludzi tj.

Salmonella, *Campylobacter*, *Yersinia enterocolitica*, *Shigella*/EIEC, *Cryptosporidium*, *Giardia lamblia*, *Entamoeba histolytica*, norowirus GI i GII, rotawirus, adenowirus, astrowirus, sapowirus. Badanie to umożliwia szybką identyfikację czynnika zakaźnego w dochodzeniach epidemiologicznych.

Badania radiacyjne i środowiska pracy

W 2024 roku w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego przeprowadzono 3467 badań i pomiarów w środowisku pracy i bytowania człowieka. W ramach działań statutowych laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach prowadzi badania w zakresie nadzoru nad warunkami higieny radiacyjnej. W 2024 roku wykonano 1 028 oznaczenia w tym zakresie.

W 2024 roku Oddział Badań Radiacyjnych i Środowiska Pracy Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach uzyskał akredytację na wykonanie badań stężenia aktywności radionuklidu ^{137}Cs zarówno w próbkach żywności, paszy oraz produktach rolnych zgodnie z normą PN-EN ISO 20042:2022-01, jak i w wodzie i wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnie z normą PN-EN ISO 10703:2021-12. Badania są realizowane spektrometrem gamma z detektorem półprzewodnikowym chłodzonym systemem elektronicznym, umożliwiającą wykonywanie badań radionuklidów w próbkach środowiskowych różnego rodzaju, bez specjalistycznego ich przygotowania do badania.

Działania w zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej

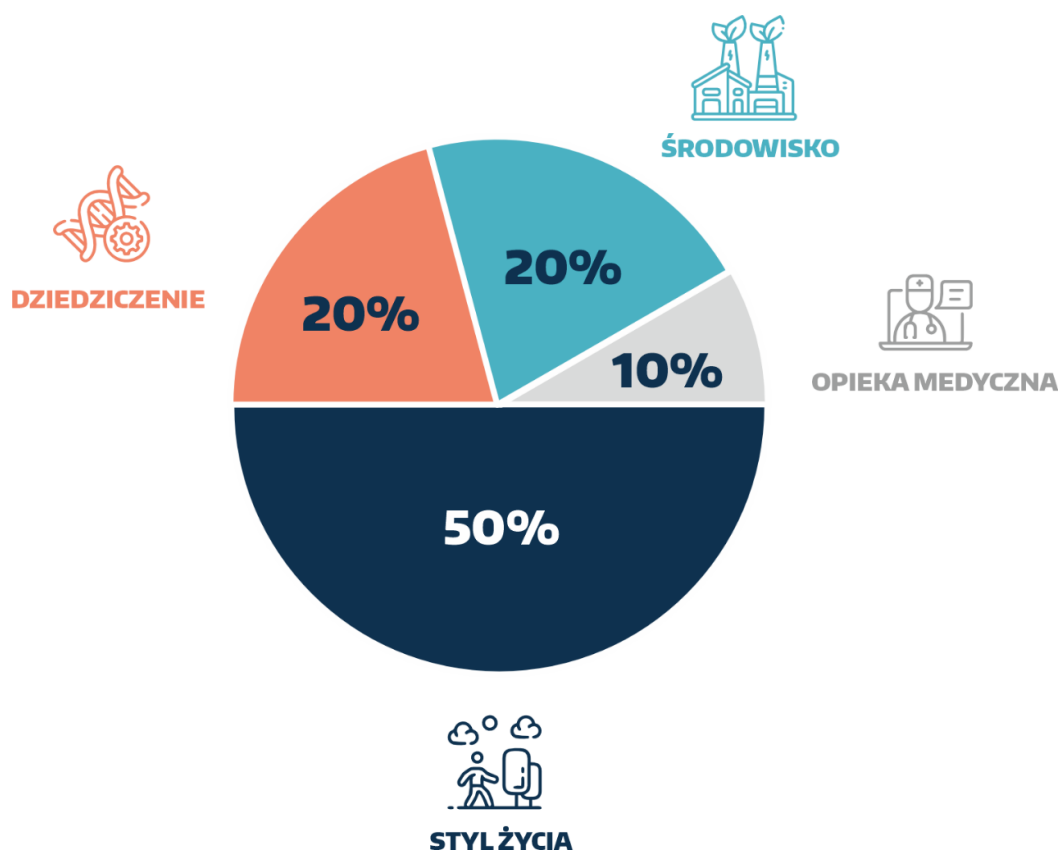
Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego w roku szkolnym 2023/2024 zrealizowała 10 programów edukacyjnych skierowanych do ponad 1 mln 640 tys. dzieci i młodzieży oraz 14 kampanii społecznych i akcji edukacyjnych do prawie 8 mln 800 tys. odbiorców zgodnie z celami operacyjnymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 w zakresie:

- profilaktyki nadwagi i otyłości,
- profilaktyki uzależnień,
- zdrowia środowiskowego i chorób zakaźnych.

Misją Oddziału Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej, zgodnie z art. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest organizacja, koordynacja i nadzór nad działalnością oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych mieszkańców województwa śląskiego.

Promocja zdrowia, zgodnie z definicją Karty Ottawskiej, jest procesem umożliwiającym ludziom zwiększenie kontroli nad swoim zdrowiem przez podejmowanie wyborów i decyzji sprzyjających zdrowiu. Zdrowie człowieka zależy od wielu powiązanych ze sobą czynników, wśród których wyróżnia się

Czynniki warunkujące zdrowie jednostki według koncepcji „pół zdrowia” (Lalonde, 1974)

W największym stopniu na zdrowie człowieka wpływa styl życia (50%) i poprzez jego zmianę, można wpłynąć na poprawę zdrowia, dlatego celem edukacji zdrowotnej powinno być umożliwienie ludziom dokonania identyfikacji czynników wpływających na ich zdrowie (zarówno pozytywnych jak i negatywnych) oraz określenie przez nich ich własnego „koła pół zdrowia”.

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego w roku szkolnym 2023/2024 zrealizowała **10 programów edukacyjnych** skierowanych do dzieci i młodzieży oraz **14 kampanii społecznych** i **akcji edukacyjnych** do różnych grup społecznych, zgodnie z celami operacyjnymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 tj.:

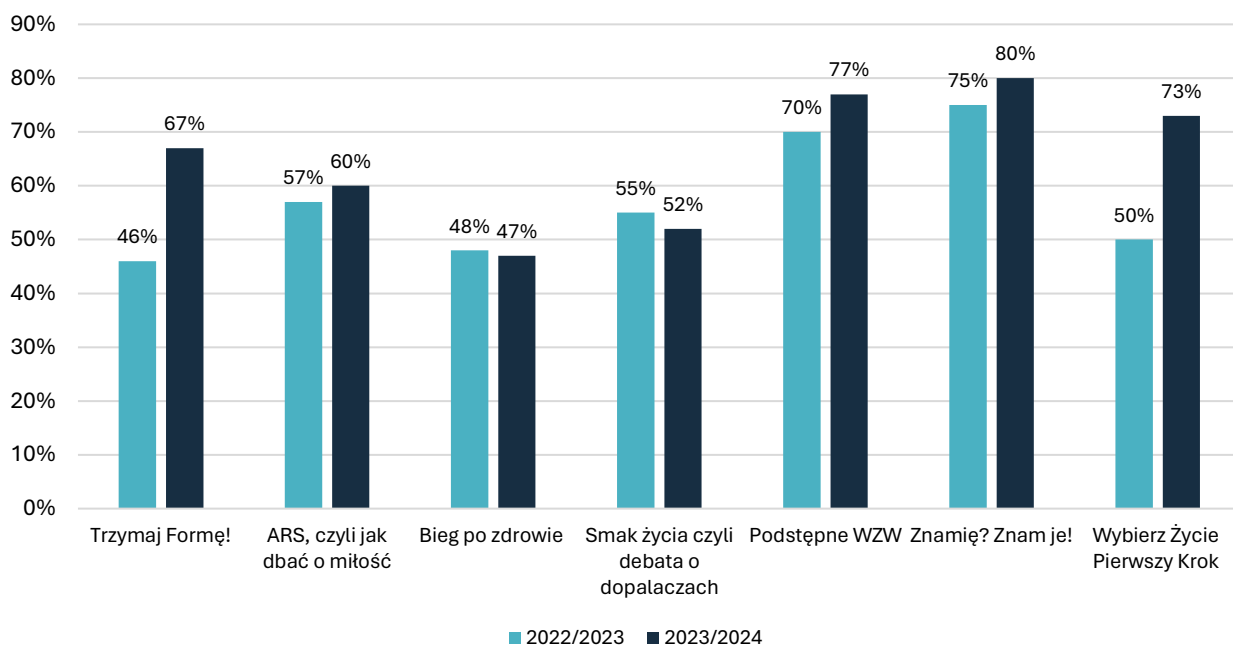
- Program edukacyjny Trzymaj Formę!
- Ekologiczny program dla przedszkoli - Skąd się biorą produkty ekologiczne
- Wojewódzka Akcja #Wybierz zdrowie
- Kampania #Safe2EatEU

w zakresie profilaktyki uzależnień:

- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej Czyste powietrze wokół nas
- Program edukacyjny Bieg po zdrowie
- Program profilaktyki uniwersalnej Smak życia, czyli debata o dopalaczach
- Program edukacyjny ARS, czyli jak dbać o miłość?
- Wojewódzka Akcja Nowe #Narkotyki Nowe #Zagrożenia
- Profilaktyka palenia tytoniu i e-papierosów, w tym: Światowy Dzień Bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia

w zakresie zdrowia środowiskowego i chorób zakaźnych:

- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS
- Program profilaktyki WZW typu: A, B i C – Podstępne WZW
- Program edukacyjny Znamię! Znam je?
- Wojewódzka Akcja Łap słońce z głową
- Program edukacyjny Wybierz Życie–Pierwszy Krok
- Wojewódzka kampania Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy
- Projekt edukacyjny Klub zdrowego przedszkolaka
- Akcja informacyjno-edukacyjna Wirusoochrona
- Wojewódzka Akcja Bezpieczne Ferie
- Wojewódzka Akcja Bezpieczne Wakacje
- Profilaktyka wad postawy Lekki Tornister
- Akcja Bezpieczne Grzybobranie
- Kampania społeczna Zaszczep w sobie chęć szczepienia (Mamo, Tato pamiętajcie o moich szczepieniach)
- Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach

Wykres. Realizacja wybranych programów edukacyjnych w województwie śląskim w roku szkolnym 2023/2024 w porównaniu do roku 2022/2023

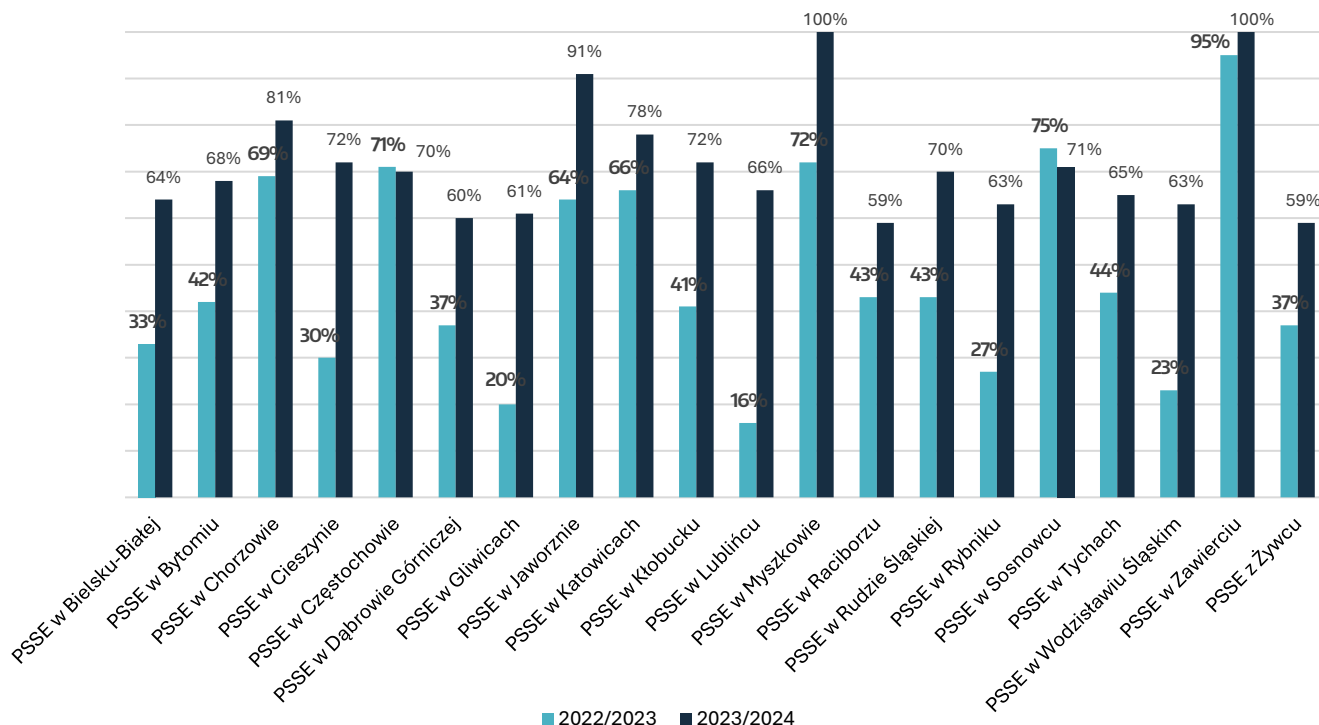

PROFILAKTYKA NADWAGI I OTYŁOŚCI

Ogólnopolski program edukacyjny Trzymaj Formę!

To inicjatywa propagująca zdrowy styl życia, zbilansowane odżywianie połączone ze szczegółowym uwzględnieniem odpowiedzialności indywidualnej za zdrowie i zasady wolnego wyboru. Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin. Skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.

W roku szkolnym 2023/2024 zanotowaliśmy znaczny wzrost udziału szkół podstawowych w realizacji programu w województwie śląskim. W XVII edycji udział wzięło 67% szkół podstawowych, w porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 w którym zarejestrowano 46% szkół.

Wykres. Realizacja programu edukacyjnego Trzymaj Formę! w województwie śląskim w roku szkolnym 2023/2024 w porównaniu do roku 2022/2023

Już po raz dwunasty, w ramach programu, odbył się Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia **Trzymaj Formę!**, w którym finalistką została uczennica z Piekar Śląskich.

Skąd się biorą produkty ekologiczne

W województwie śląskim, w roku szkolnym 2023/2024 zakończyła się IV edycja ekologicznego programu dla przedszkoli **Skąd się biorą produkty ekologiczne**, który dedykowany jest dzieciom przedszkolnym w wieku 5-6 lat, rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

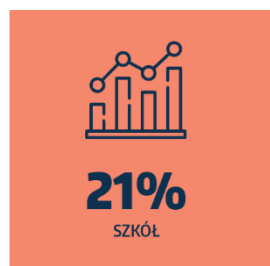

Wojewódzka Akcja #Wybierz zdrowie

Celem Akcji #Wybierz zdrowie, której inicjatorem jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, jest kształtowanie postaw i zachowań związanych ze zdrowym, a przede wszystkim aktywnym stylem życia wśród najmłodszych dzieci szkół podstawowych.

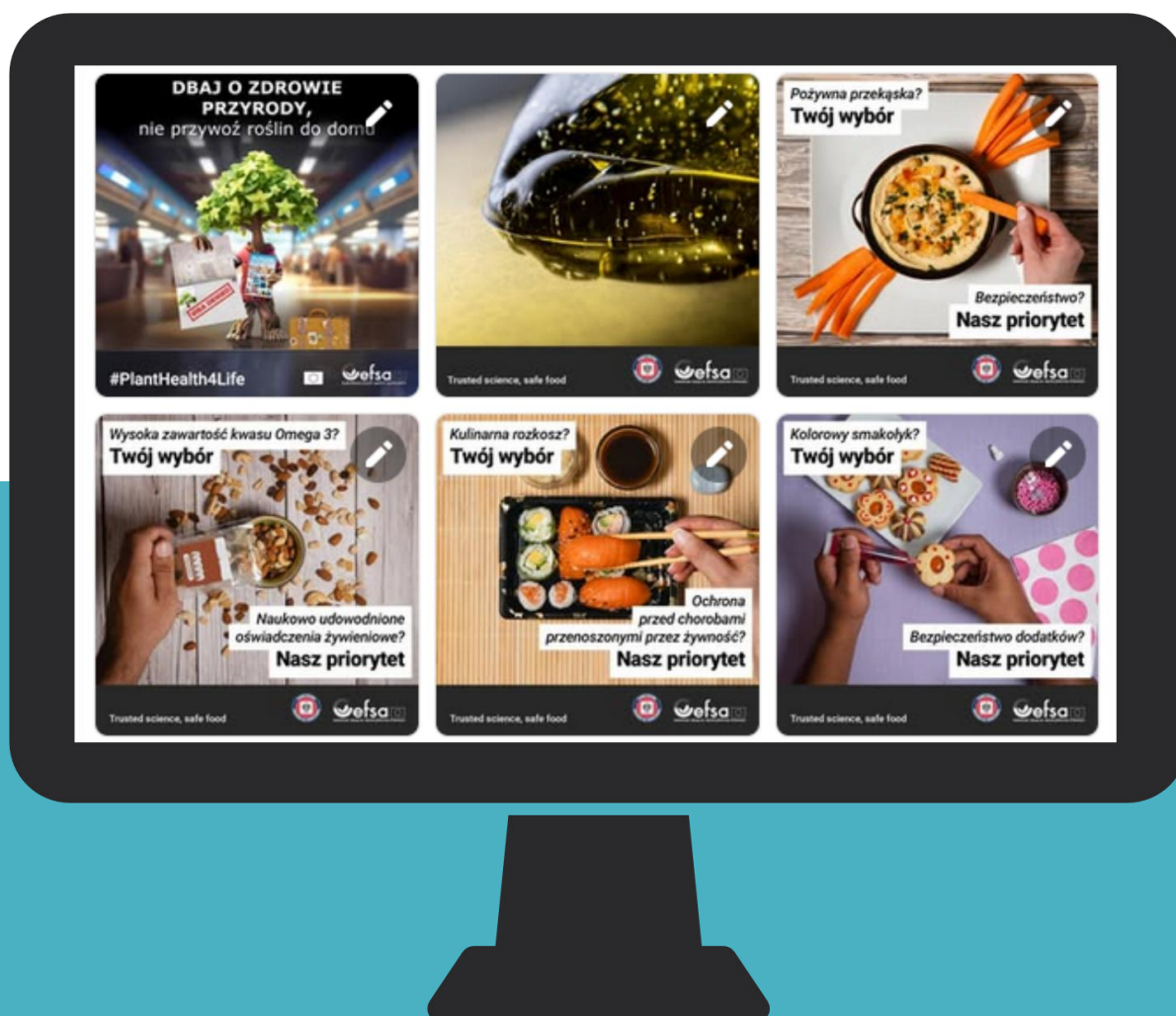
Według WHO (Światowej Organizacji Zdrowia), w przypadku dzieci i młodzieży w wieku od 5 do 17 lat aktywność fizyczna obejmuje takie zachowania jak: zabawy i gry ruchowe, przemieszczanie się, czyli ruch lokomocyjny, prace domowe, szkolne lekcje wychowania fizycznego, a także wszystkie inne wspólne aktywności ruchowe z rodziną, szkołą i znajomymi. WHO zaleca co najmniej 60 minut aktywności fizycznej o umiarkowanej lub wysokiej intensywności.

Do realizacji zajęć sportowych opracowany został scenariusz **Ścieżka zdrowia** z propozycjami konkretnych ćwiczeń do wykonania z wykorzystaniem drobnego sprzętu sportowego (skakanki, piłeczki).

Kampania #Safe2EatEU – Jedz bezpiecznie

Celem kampanii jest podniesienia świadomości społeczeństwa na temat bezpieczeństwa żywności oraz budowania zaufania społeczeństwa do systemu żywnościowego Unii Europejskiej. Adresatami kampanii są przede wszystkim obywatele Europy w wieku od 18 do 55 lat.

W ramach kampanii #Safe2EatEU w województwie śląskim przeprowadzono blisko 200 działań, w mediach społecznościowych zamieszczono ponad 600 publikacji dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz budowania zaufania społeczeństwa do systemu żywnościowego Unii Europejskiej. O kampanii #Safe2EatEU dowiedziało się blisko 68 tys. odbiorców.

PROFILAKTYKA ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej Czyste powietrze wokół nas

Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci przedszkolnych dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.

797
PRZEDSZKOLI

53%
PRZEDSZKOLI

75 TYS.
DZIECI I RODZICÓW

Program edukacyjny Bieg po zdrowie

Głównym celem programu, jest zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. Program zakłada również zaangażowanie rodziców, co zwiększa skuteczność oddziaływań profilaktycznych. W ocenie realizatorów program jest ciekawy, a dzieci chętnie zdobywają nowe wiadomości i umiejętności w zakresie dbania o swoje zdrowie.

Problem inicjacji tytoniowej wśród dzieci oraz palenie przez nich tytoniu i e-papierosów jest wciąż aktualny. Dlatego profilaktyka palenia tytoniu jest nadal istotnym i ważnym zadaniem, które powinno być stale realizowane i wpisane w działania edukacyjno-wychowawcze. Szczególnie ważna jest edukacja dzieci i młodzieży, aby wyeliminować lub opóźnić proces inicjacji tytoniowej.

594
SZKÓŁ

47%
SZKÓŁ

21 TYS.
UCZNIÓW

Program profilaktyki uniwersalnej Smak życia czyli debata o dopalaczach

Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat nowych substancji psychoaktywnych i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Program realizowany był w szkołach podstawowych.

Program bazuje na metodach aktywizujących, a jego zaletą jest uniwersalność, elastyczność oraz prostota zastosowania. Odpowiednio skonstruowany scenariusz umożliwia realizatorom, którzy posiadają podstawowe doświadczenie w pracy dydaktycznej oraz umiejętność stosowania metod aktywizujących skuteczną realizację programu.

694
SZKÓŁ

52%
SZKÓŁ

60 TYS.
UCZNIÓW I RODZICÓW

Program edukacyjny ARS, czyli jak dbać o miłość?

Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wyjątkowość tego programu polega na nowoczesnym podejściu do profilaktyki uzależnień. W programie nie skupiono się na negatywnych skutkach zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, ale na wartościach uznawanych przez młodych ludzi za ważne, takich jak miłość, rodzina, bezpieczeństwo i o tym jak nadużywanie tych substancji może negatywnie wpływać na te wartości.

W programie nie chodzi o zwykłe zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, ale ujęte w kontekście macierzyństwa i ojcostwa, gdyż w tym kontekście zachowania te mogą być bardzo szkodliwe (FAS, poronienia itp.).

328
SZKÓŁ

60%
SZKÓŁ

41 TYS.
UCZNIÓW I RODZICÓW

NIE dla FAS

NIE ISTNIEJE
BEZPIECZNA
DAWKA
ALKOHOLU,
**KTÓRĄ MOŻE
WYPIĆ KOBIETA
W CIAŻY**

FAS (płodowy zespół alkoholowy, Fetal Alcohol Syndrome)
to zaburzenia rozwoju występujące u dzieci
matek pijących alkohol w ciąży.

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W KATOWICACH

Wojewódzka Akcja Nowe #Narkotyki Nowe #Zagrożenia

Wzmocnieniem działań w zakresie środków psychoaktywnych była Wojewódzka Akcja Nowe #Narkotyki Nowe #Zagrożenia”. Celem Akcji jest zwrócenie uwagi na problem uzależnienia od narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych („dopalaczy”) i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży. W ramach Akcji działania prowadzono w szkołach, podczas realizowanych akcji i eventów, a także w ośrodkach wypoczynku letniego i zimowego.

W 2024 roku zrealizowano ponad **4 200** działań, które swoim zasięgiem objęły prawie **500 tys.** odbiorców.

Profilaktyka palenia papierosów i e-papierosów

Zmianie postaw wobec palenia tytoniu, zmierzającej w kierunku marginalizacji tego zjawiska w społeczeństwie, służą działania edukacja oraz bieżące kontrole, prowadzone przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego w: podmiotach leczniczych, jednostkach organizacyjnych systemu oświaty, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, zakładach pracy, uczelniach wyższych, obiektach kultury i wypoczynku, lokalach gastronomiczno-rozrywkowych, obiektach służących obsłudze podróżnych, pomieszczeniach obiektów sportowych i innych pomieszczeniach użytku publicznego. Zachowanie antytytoniowej dyscypliny w miejscach publicznych wyraża troskę o zdrowie wszystkich, zarówno palących jak i niepalących, którzy są uczestnikami biernej ekspozycji na dym tytoniowy/ i jest usankcjonowane prawnymi implikacjami wyływającymi z treści art. 4 ustawy z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Działania edukacyjne i profilaktyczne prowadzono podczas akcji, eventów, narad, lokalnych imprez masowych skierowanych do mieszkańców województwa, ze szczególnym uwzględnieniem i większą aktywnością podczas obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, który odbył się 31 maja 2024 r. oraz 21 listopada 2024 r. Światowego Dnia Rzucania Palenia.

NIE GRAJ Z E-PAPIEROSEM W TEATRZE SWOJEGO ŻYCIA ODEGRAJ WŁAŚCIWĄ ROLE

NIE **PŁAĆ** ZA UTRATĘ ZDROWIA
SWOIM **UZALEŻNIENIEM**

NIKOTYNA
UZALEŻNIA TWÓJ MÓZG

NAJLEPIEJ **NIE** ZACZYNAJ
ŁATWO STRACIĆ **KONTROLĘ**

VAPOWANIE **JEST**
SZKODLIWE

PARA WODNA Z E-FAJKI
JEST **TOKSYCZNA***

BYCIE „COOL” I „HOT”
NIE JEST TEGO WART

BĄDŹ **REŻYSEREM**
SWOJEGO **ŻYCIA**

CHCESZ **BYĆ** KOZAK?

ODMÓW!

*FORMALDEHYD | KADM | NIKIEL | ACETON | TOLUEN | OLÓW | CYNA

WOJEWÓDZKA
STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W KATOWICACH

**E- papierosy
nie są zdrowszą
alternatywą**

**a szkodliwą
chmurą
aerozolu**

REKLAMA

nikotyna
glikol propylenowy etanol
dodatki gliceryna
smakowo-zapachowe

RZECZYWISTOŚĆ

— ZATRZYMAJ SIĘ! —

Zastanów się
zanim **spróbujesz!**
WYBIERZ SIEBIE

Alkohol, narkotyki, papierosy
mogą zabrać Ci to co najważniejsze.

POZWÓL
SOBIE NA **WŁAŚCIWĄ DECYZJĘ**

**NIE ZOSTAWIAJ
napojów bez opieki**

**na wakacyjnej
imprezie, w pociągu
czy na biwaku**

**Zadbaj o swoje
bezpieczeństwo**

IX Wojewódzka Konferencja Start w dorosłość bez uzależnień i zachowań ryzykownych

7 października 2024 roku w Muzeum Śląskim w Katowicach odbyła się **IX Wojewódzka Konferencja Start w dorosłość bez uzależnień i zachowań ryzykownych**.

Organizatorami Konferencji byli: Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Katowicach, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach.

Konferencja została objęta honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego, Wojewody Śląskiego i Marszałka Województwa Śląskiego.

Do uczestników wydarzenia skierowano list Głównego Inspektora Sanitarnego

– dr. Pawła Grzesiowskiego, który odczytała Dyrektor Biura GIS – Pani Joanna Kalinowska-Morka.

W imieniu Wojewody Śląskiego osobiście przywitał uczestników Konferencji I Wicewojewoda Adam Zaczkowski.

Program Konferencji uwzględnił następujące tematy:

- Stres i uzależnienia;
- Nowa rzeczywistość – współczesne wyzwania i zagrożenia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;
- Zdrowie i emocje – skrzynka z narzędziami. Perspektywa wsparcia #Projekt edukacyjny;
- Człowiek i narkotyki niebezpieczne związki;
- Bycie rodzicem – wyzwanie czy towarzyszenie?;
- Przestępczość narkotykowa a uzależnienia – wzajemne oddziaływanie;
- Cyberzagrożenia – jak rozpoznać i reagować.

Podczas Konferencji Prelegenci poruszali tematykę psychologicznych mechanizmów uzależnień od środków psychoaktywnych oraz innych współczesnych zagrożeń wśród dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem negatywnych dla zdrowia skutków stresu w wymiarze społecznym, trudnych emocji, metod radzenia sobie ze stresem.

Cyklicznie organizowana Wojewódzka Konferencja Start w dorosłość bez uzależnień i zachowań ryzykownych cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem.

W tegorocznym przedsięwzięciu uczestniczyło prawie 300 osób m.in. dyrektorzy szkół i kadra pedagogiczna szkół podstawowych i ponadpodstawowych, koordynatorzy i członkowie gminnych komisji ds. rozwiązywania problemów uzależnień w województwie śląskim, funkcjonariusze Policji, a także pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

W 2024 roku realizowaliśmy ogólnopolską Kampanię społeczną Krajowego Centrum ds. AIDS **Mój pierwszy raz**, skierowaną do młodych dorosłych w wieku 18-24 lata. Jej celem była popularyzacja wczesnej **diagnostyki w kierunku HIV**, szczególnie wśród osób, które nigdy w swoim życiu nie wykonały tego testu, ponieważ nie odnoszą do siebie ryzyka zakażenia.

**ZROBILIŚMY
TEST NA HIV
SZYBKO
I BEZPIECZNIE**

#mójpierwszyraz

ADRESY PUNKTÓW BEZPŁATNEGO
I ANONIMOWEGO TESTOWANIA
NA: [AIDS.GOV.PL/PKD](https://aids.gov.pl/pkd)

Ministerstwo
Zdrowia

Na przełomie listopada i grudnia pracownicy inspekcji sanitarnej w województwie śląskim udostępniali poprzez swoje kanały informacyjne (media społecznościowe, strony internetowe) hasło i ideę Europejskiego Tygodnia Testowania oraz Światowego Dnia AIDS oraz eksponowali **Czerwoną Kokardkę**, by solidaryzować się z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS i ich rodzinami. Działaniami informacyjnymi objęto ponad 267 tys. odbiorców.

Od listopada do grudnia 2024 roku w szkołach ponadpodstawowych województwa śląskiego realizowana była Wojewódzka Akcja **Warto wiedzieć o HIV i AIDS**, której celem było podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. W ramach realizacji Akcji zorganizowano konkursy wiedzy, plastyczne dla uczniów dotyczące profilaktyki HIV/AIDS.

Podstępne WZW

Celem programu jest upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV co w konsekwencji pozwoli na pozytywną odmianę losu młodych ludzi i ich bliskich.

Program dedykowany młodym ludziom, uczniom szkół ponadpodstawowych i daje szansę, dzięki zdobytej wiedzy, na uniknięcie zdrowotnych konsekwencji wynikających z zagrożeń wywołanych podstępną działalnością wirusów odpowiedzialnych za zaburzenia funkcji wątroby, w tym marskości wątroby i raka wątrobowokomórkowego.

Program edukacyjny Znamię? Znam je!

Promieniowanie ultrafioletowe (UV) pochodzące z promieni słonecznych oraz solariów niszczy skórę i może prowadzić do rozwoju czerniaka i innych nowotworów skóry. Prostą zasadą profilaktyki jest unikanie słońca, zwłaszcza w okresie letnim oraz odpowiednia ochrona skóry. Ponieważ czerniak zwykle rozpoczyna się na powierzchni skóry, może być wykryty we wczesnym stadium poprzez regularne badanie/samobadanie skóry, zwłaszcza przez osoby, u których występują czynniki ryzyka zachorowania na tę chorobę.

Celem przygotowania merytorycznego nauczycieli do realizacji Programu Znamię! Znam je?, Fundacja „Gwiazda Nadziei” we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną zorganizowała **Ogólnopolską Konferencję** w formule online w dniu 10 grudnia 2024 roku. Jednym z prelegentów był prof. nadzw. dr hab. n. med. Wojciech Wysocki, specjalista chirurgii onkologicznej Klinika Chirurgii Ogólnej, Onkologicznej i Naczyniowej w 5. Wojskowym Szpitalu Klinicznym z Polikliniką w Krakowie, który omówił temat nowotworów skóry. W Konferencji uczestniczyli nauczyciele szkół ponadpodstawowych oraz koordynatorzy powiatowi Programu.

Materiały edukacyjne dla uczniów i nauczycieli w nowej formule graficznej zapewniła Fundacja „Gwiazda Nadziei”. Dodatkowym wsparciem były materiały zamieszczone na stronie [Akademii Czerniaka](#).

Łap słońce z głową

W 2024 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego kontynuowała realizację nowej odsłony letniej akcji informacyjnej **Łap słońce z głową**, by informować o zasadach profilaktyki przed skutkami nadmiernego przebywania na słońcu oraz ryzyku zdrowotnym związanym z nieprzestrzeganiem złotych zasad ochrony skóry przed szkodliwą dawką promieniowania UV. Pracownicy docierali z edukacją głównie do osób wypoczywających na terenie kąpielisk i basenów, miejsc rekreacyjnych i turystycznych, a także do placówek wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Działania informacyjne w tym zakresie prowadzone były również poprzez media społecznościowe i strony internetowe inspekcji sanitarnej oraz partnerów.

Wybierz Życie Pierwszy Krok

Nowotwory stanowią narastający problem zdrowotny. Rozwijanie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy i innych chorób wywoływanych zakażeniem wirusem HPV stanowi istotę oddziaływań profilaktycznych. Program Wybierz życie Pierwszy Krok oparty jest na praktycznym działaniu, dotyczącym promowania zdrowego stylu życia, wyposaża uczniów w niezbędną wiedzę i umiejętności.

Jego celem jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę. Program realizowany jest w szkołach ponadpodstawowych.

Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy

Celem kampanii jest propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami oraz zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze.

W ramach realizacji kampanii zainicjowano nową inicjatywę **#LekcjaKleszczoochrony**, która adresowana jest do nauczycieli i uczniów szkół podstawowych klas I-III.

Koordinatorzy podkreślili pozytywny odbiór akcji w środowisku szkolnym oraz docenili materiały edukacyjne dołączone do realizacji interwencji. Uczniowie chętnie uczestniczyli w zajęciach, dzieląc się swoimi spostrzeżeniami i doświadczeniami związanymi z kleszczami.

Zaobserwowano, że większość dzieci posiada dużą wiedzę na temat ochrony przed kleszczami, natomiast **#LekcjaKleszczoochrony** pomogła im ją usystematyzować.

Ponadto, w ramach realizacji kampanii działania informacyjno-edukacyjne skierowano do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem: kadry pedagogicznej, dzieci i młodzieży, rodziców i opiekunów, seniorów oraz rolników.

W 2024 roku zrealizowano 2 195 działań w tym: akcji, konsultacji, szkoleń, porad, prelekcji, pogadanek, warsztatów, wystaw i ekspozycji wizualnych; działaniami edukacyjnymi objęto 318 233 odbiorców. W mediach społecznościowych WSSE w Katowicach i psse województwa śląskiego zamieszczono 1 350 postów dla 196 384 odbiorców. Poprzez media – radio, telewizja całej Polski – informacje przekazano do ponad 1 mln odbiorców. Łączna liczba wszystkich odbiorców kampanii „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy” na terenie województwa śląskiego wynosi 1 671 843.

Klub Zdrowego Przedszkolaka

Głównym celem projektu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Działania projektowe mają na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia prowadzone są przez nauczycieli przedszkolnych i poruszają zagadnienia dotyczące profilaktyki chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową, bezpiecznego korzystania ze słońca, profilaktyki chorób odkleszczowych.

Koordynatorzy i realizatorzy ocenili projekt bardzo wysoko. Dzieci z dużym zaangażowaniem realizowały poszczególne bloki tematyczne.

Wojewódzka Akcja Wirusoochrona

Akcja Wirusoochrona została zainicjowana przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a jej głównym celem akcji jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat postaw prozdrowotnych z zakresu zapobiegania chorobom zakaźnym przenoszonym drogą kropelkową ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki koronawirusa i grypy.

Działania edukacyjne skierowane były do:

- dzieci uczęszczających do przedszkoli;
- uczniów klas I-III szkół podstawowych w trakcie zajęć edukacyjnych
#LekcjaWirusoochrony;
- dzieci i młodzieży, ich rodziców i opiekunów, kadry pedagogicznej, ogółu społeczeństwa podczas organizowanych akcji profilaktycznych w szkołach, podczas festynów, pikników, eventów, dla uczestników akcji prowadzone są prelekcje, w punktach edukacyjnych odbywają się konsultacje, rozmowy indywidualne, warsztaty;
- dla ogółu społeczeństwa poprzez media społecznościowe, wywiady, briefingi, konferencje.

Bezpieczne Ferie

Na terenie województwa śląskiego co roku w okresie zimowym prowadzona jest Wojewódzka Akcja Bezpieczne Ferie, która skierowana jest do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, kadry pedagogicznej, opiekunów półkolonii, rodziców i opiekunów oraz ogółu społeczeństwa. Przedsięwzięcie służy zapewnieniu jej adresatom bezpiecznego i zdrowego wypoczynku w okresie zimowym. W tym okresie, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzą działania edukacyjne w szkołach, na turnusach wypoczynkowych (kolonie, półkolonie, zimowiska, obozy).

W województwie śląskim w ramach akcji zrealizowano ponad 1,5 tys. działań, w tym: akcji, szkoleń, narad, prelekcji, pogadanek, warsztatów, wystaw i ekspozycji, organizowano konkursy - działaniami edukacyjnymi objęto ponad 130 tys. odbiorców.

Bezpieczne Wakacje

Celem Akcji jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych podczas wypoczynku letniego. Akcja jest skierowana do dzieci, młodzieży, kadry pedagogicznej, opiekunów kolonii, rodziców i opiekunów oraz ogółu społeczeństwa.

W 2024 roku w woj. śląskim w ramach akcji kontynuowano kampanię informacyjno-edukacyjną **Wypoczywaj zdrowo i bezpiecznie!**, której celem było zwrócenie uwagi na: bezpieczeństwo w górach oraz nad wodą, edukację z zakresu bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych, bezpiecznych zachowań podczas upałów, profilaktykę zatruc pokarmowych, profilaktykę chorób zakaźnych, profilaktykę chorób odkleszczowych, konieczność codziennej aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania, profilaktykę uzależnień, budowanie i wyrabianie wśród dzieci prawidłowych przyzwyczajeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych, naukę prawidłowego mycia rąk, profilaktykę zatruc pokarmowych, a także zasad bezpiecznego wypoczynku w mieście, w tym bezpieczeństwa dzieci podczas spędzania wolnego czasu.

Lekki Tornister – profilaktyka wad postawy

Akcja mająca na celu zwrócenie uwagi na problem przeciążonych uczniowskich tornistrów, które mogą stanowić czynnik utrwalający istniejące nieprawidłowości lub sprzyjać generowaniu kolejnych wad postawy.

Działania edukacyjne w 2024 roku objęły blisko 130 tys. uczniów szkół podstawowych oraz innych odbiorców, ponad 80 tys. osób i prowadzone były w 540 szkołach podstawowych z terenu województwa śląskiego.

Bezpieczne grzybobranie

Wojewódzka akcja **Bezpieczne grzybobranie** jest realizowana corocznie od maja do października. Jej celem są działania informacyjno-edukacyjne w zakresie: podniesienia wiedzy na temat grzybów, zasad ich zbierania, edukacji w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych szczególnie dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego, profilaktyki zatruc grzybami. Grupę docelową akcji stanowią: dzieci, młodzież, rodzice i opiekunowie, kadra pedagogiczna, grzybiarze, emeryci oraz ogół społeczeństwa.

W ramach realizacji akcji prowadzono: narady, akcje informacyjno-edukacyjne, pogadanki, prelekcje, warsztaty, wystawy tematyczne. Akcja realizowana jest również w mediach społecznościowych i na stronach internetowych WSSE w Katowicach oraz psse województwa śląskiego. Współpracowano z: podmiotami leczniczymi, placówkami nauczania i wychowania, jednostkami samorządu terytorialnego województwa śląskiego, mediami lokalnymi, regionalnymi oraz innymi instytucjami.

W ramach akcji przeprowadzono łącznie 840 działań informacyjno-edukacyjnych dla ponad 191 tys. odbiorców

Zaszczep w sobie chęć szczepienia

Celem kampanii jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych oraz zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Program skierowany jest do ogółu społeczeństwa.

Podjęto blisko **7 000 działań**
Liczba odbiorców ponad **1 mln 200 tys.** Z czego największą liczbę stanowią informacje medialne i ich odbiorcy.

Mamo, Tato pamiętajcie o moich szczepieniach

Kampania **Mamo, Tato pamiętajcie o moich szczepieniach** powstała z inicjatywy Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego i ma na celu przekazywanie rzetelnej wiedzy na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, która w przyszłości pomoże młodym osobom, rodzicom w racjonalnym podejmowaniu decyzji odnośnie szczepień. Patronat nad przedsięwzięciem objął Wojewoda Śląski. Program skierowany jest do mieszkańców województwa śląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem rodziców, uczestników szkół rodzenia oraz matek przebywających w szpitalnych oddziałach ginekologiczno-położniczych.

Podjęto blisko **1 tys. działań**,
dla ponad **500 tys. odbiorców**

Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach

Na terenie województwa śląskiego działania informacyjno-edukacyjne z zakresu ochrony antybiotyków są realizowane przez cały rok wśród społeczności lokalnej oraz personelu medycznego. Edukacja w tym zakresie pozwoliła na zwiększenie świadomości co do problemu jakim jest globalna oporność drobnoustrojów na antybiotyki. Temat antybiotykooporności został uznany przez odbiorców za bardzo istotny, a utrzymanie skuteczności antybiotyków za jeden z priorytetów w walce z chorobami. Podczas zorganizowanych akcji profilaktycznych grupę docelową stanowili: mieszkańcy województwa śląskiego, pracownicy placówek oświatowo-wychowawczych, młodzież, seniorzy, uczestnicy akcji, pracownicy podmiotów leczniczych. Zrealizowane działania przyczyniają się do zapoznania społeczeństwa z problemem oporności drobnoustrojów na działanie antybiotyków oraz skłaniają do refleksji nad tym co można zmienić w indywidualnym postępowaniu, aby zahamować narastanie tego zjawiska.

W okresie od stycznia do grudnia 2024 roku zrealizowano ponad 1 900 działań w tym: akcji, szkoleń, porad, prelekcji, pogadanek, wystaw i ekspozycji wizualnych; działaniami edukacyjnymi objęto ponad 174 tys. odbiorców. W mediach społecznościowych zamieszczono ponad 330 postów dla 47 tys. odbiorców.

Łączna liczba działań edukacyjnych podczas realizacji kampanii na terenie województwa śląskiego wynosi 2 253 dla 220 974 odbiorców.

**Europejski
Dzień
Wiedzy
o Antybiotykach**

(EAAD)

18 listopada

**EDUKUJ.
WSPIERAJ.
DZIAŁAJ TERAZ.**

 województwa
śląskiego

Newsletter Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego

Miesięczne podsumowanie działań zrealizowanych w ramach promocji zdrowia i komunikacji społecznej dostępne jest w publikowanym na stronie internetowej i Facebooku – Newsletterze Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego.

Publikacja stanowi tematyczne zestawienie najciekawszych interwencji podejmowanych przez pracowników pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w województwie.

Grupa 100% w Zespole Szkół Technicznych w Katowicach

Grupa 100% w Zespole Szkół Technicznych w Katowicach to grupa uczniów, którzy w 100% ukończyli wszystkie przedmioty w szkole. Grupa ta jest wynikiem działań promocyjnych i edukacyjnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa śląskiego.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest ważnym elementem działań promocyjnych i edukacyjnych. W ramach tej współpracy realizowane są projekty edukacyjne, które mają na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

PSSE w Rudzie Śląskiej

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Rudzie Śląskiej Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

PSSE w Gliwicach

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Gliwicach Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

PSSE w Dąbrowie Górniczej

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Dąbrowie Górniczej Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

PSSE w Katowicach

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Katowicach Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS

Grudzień jest miesiącem, w którym szczególnie zwiększa się uwagę na zdrowie profilaktyczne. Dzięki do zwiększenia wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

ZROBILIŚMY TEST NA HIV SZYBKO I BEZPIECZNIE

W ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo” Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Katowicach Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

W WOJEWÓDZKIEJ AKCJI

Warto wiedzieć o HIV i AIDS

udział wzięło

359	41 057	1673
szkół	uczniów	rodziców/nauczycieli

W KONKURSIE DOT. PROFILAKTYKI HIV udział wzięło

41	1266
szkół	uczniów

PSSE w Częstochowie

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa śląskiego przeprowadziła w Częstochowie Państwową Inspekcję Sanitarną (PSSE) w ramach projektu „Zdrowie i Bezpieczeństwo”. W ramach projektu realizowane były działania promocyjne i edukacyjne, które miały na celu zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

1 mln 850 tys.

321 tys.

109 tys.

86 tys.

KONFERENCJE PRASOWE I WYWIADY

ŚLĄSKIEGO PAŃSTWOWEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w celu zwrócenia uwagi społeczeństwa na pojawiające się zagrożenia udzielił licznych wywiadów dotyczących w szczególności aktualnej sytuacji epidemiologicznej województwa śląskiego i profilaktyki chorób zakaźnych, a także wagi szczepień obowiązkowych i zalecanych.

**Razem dla zdrowia
i bezpieczeństwa
mieszkańców
województwa
śląskiego**

